G 97

Very [illegible] first [illegible]

INNOCENTIA VINDICATA,

IN QUA

GRAVISSIMIS ARGUMENTIS

Ex S. Thoma petitis

ostenditur,

ANGELICUM DOCTOREM

PRO IMMACULATO CONCEPTU

DEIPARÆ

Sensisse & Scripsisse.

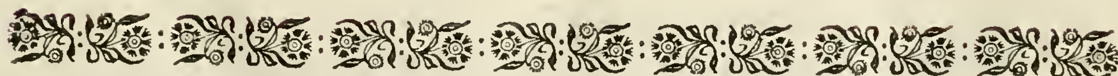
PARS PRIOR THEOLOGICA.

Authore

ILLUSTRISSIMO S. R. I. PRINCIPE
ET ABBATE S. GALLI
COELESTINO SFONDRATI

Liber SS. Joann. Bapt. et Evangl. Aº. [illegible]

Typis Ejusdem Monasterij S. GALLI. Anno M. DC. XCV.
Excudebat Jacobus Müller.

SERENISSIMO PRINCIPI

COSMO III.

MEDICEO

MAGNO HETRVRIÆ

DUCI.

COELESTINUS

SFONDRATVS

PRINCEPS ET ABBAS

S. GALLI.

Salutem & felicitatem perpetuam.

Videbar mihi, Serenissime Princeps, ingloriè ignaveque moriturus, si nullum monumentum post me relinquerem, quod in laudem Augustissimæ illius Virginis cederet, Quam *Beatam dicunt omnes generationes:* Ego solus

de

de Illa tacerem toto orbe clamante? Non potui. Sed arduum erat, argumentum reperire. Quid enim ab alijs non jam dictum, scriptumq; dici à me scribiq; poterat? Tandem occurrit, plerisq; etiam eruditorum eam opinionem insedisse, ut crederent, Divum Thomam Aquinatem Principem Theologorum Immaculato Virginis Conceptui adversatum esse. Quod si verum erat; non poterat Virginis Innocentia non vehementer reddi suspecta; quis enim tanto teste, tantoque accusatore non crederet ream? Ergo ut Virginis famam tam gravi indicio liberarem, animum induxi, ut ostenderem, D. Thomam non tantùm nunquam adversatum esse, verùm etiam pro Virginis Innocentia validissimè stetisse, & Illibati Conceptûs non hostem, non accusatorem, sed protectorem & advocatum esse; nec impugnâsse, sed defendisse; nihilque ampliùs superesse, quod Virginis gloriosæ puritatem aut in dubium revocare possit, aut alios morari ad illam firmiter credendam, prædicandamque, quippe Principe Theologorum in nostris Castris militante, primamque aciem ducente.

Hic scopus Operis mei fuit, quod ut Tibi, Serenissime Princeps, dicarem, duo impulêre. Primò beneficia, quibus Domum ac Familiam nostram; ac multa propensissimi animi & benevolentiæ Tuæ argumenta, quibus me quoque afficiendum duxisti. Ergo ne ingratus viverem; & recolere illa volui, & Mundo testata facere. Altera deinde & præcipua causa fuit, ingens ille amor, quem huic Cœlorum Re-

ginæ digno Principis exemplo lateq; profiteris; quemque nuperrimâ profectione ad celeberrimam Ipsius Ædem, ac Regiâ munificentiâ toti mundo palàm fecisti. Nec verò poteras amores Tuos in digniorem, ac majorem Virginem, majorique præmio collocare. Illa enim cùm & omnia possit, & omnia suis amatoribus velit, quippe nunquam ingrata, quid Tibi polliceri de Illa non debeas? Nec enim *amat & deserit*, inquit Augustinus; Illâ verò non deserente, causa peracta est, & navis in portu. Quod ergo felix faustumque sit, vivat Virginis Innocentia; Eamque totus mundus agnoscat & adoret, Thoma docente, Cosmo protegente, me verò in obsequium eunte.

PRÆFATIO.

Ad Amicum præſtantiſſimi nominis Theologum, eximiumq́; Doctorem, contrariæ opinionis Aſſertorem.

DUdum eſt, Vir præſtantiſſime; quo amicitiâ tuâ familiariter uſus; ab ea Te opinione purgare optaveram, quàm contra Virginis noſtræ Immaculatum Conceptum altè imbiberas. Tu quippe Innocentiam Deiparæ Virginis peccato originali defloratam contendis, reliquo Orbe Illibatam clamante. Equidem obſervavi, cauſas flagrantis diſſidij à Tuo, meoque Angelico Doctore proficiſci. Tibi enim indignum videbatur, ſi, quam ille ſententiam amplexus fuerat, non utroque brachio ſuſtineres. *Thomas edixit, ergo rea eſt Virgo*; hæc conſecutio tam altè animo Tuo inſedit; ut nullis rationibus refigi poſſet. Et verò negari haud debet, nihil hactenus Virginis Cauſæ adeò nocuiſſe, ùt vulgatam opinionem, contra illam Thomam militâſſe. Quis enim crederet innocentem, quàm Angelus accuſaret? At ego, qui & puriſſimæ huic Virgini calamum dicavi, & Thomæ Aquinatis Diſcipulum me profiteor, Tibi ſemper addictiſſimus vixi; ſtatui in veritatem, Sanctique Doctoris ſententiam inquirere, Teque hoc nodo liberare, quo unicè tenebaris; ac unâ, eâdemque operâ oſtendere, nec ream eſſe Virginem, nec Thomam accuſatorem. Ubi enim in manus Tuas devenerint, quæ de hoc argumento conſcripſi, in ſpem adducor, Te quoque ad pedes Virginis calamum tandem poſiturum, parique ardore illius Innocentiam defenſurum, quo hactenus impugnâſti, ſicque finitis bellis, & pace juratâ, Virginem noſtram de peccato triumphaturam, Te quoque, Tuiſque ad currum, & in obſequium euntibus.

Enimverò nemo inficias iverit, Te magnam eſſe, nobilemque Eccleſiæ partem, quam ſelectâ Doctrinâ, rebusque longè lateque pro Catholica Religione geſtis præclarè ornâſti; ſed illud quoque

verum eſt, nihil æquè famæ, nominique Tuo apud Mortales interceſſurum, quàm ſi ſolus ab omnium ſententia, & cultu ſecedas, ac Virginis Innocentiam accuſes. Amabò Te, quantò conſultius eſſet, cum Eccleſia ſentire, ſicque communi pace & concordiâ frui, quàm aliqua ex parte tot illa bona morari, quæ alioquin virtutib⁹, & Doctrinæ Tuæ debentur? Et hactenus quidem Auctoritas Patrum, Sanctique Doctoris excuſare Te poterant; his enim præſidijs Tuam cauſam purgabas; at hæc quoque exciderunt, jam enim Sole clariùs oſtendemus, nec Patres, nec Angelicum Doctorem à Te ſtare. Quis enim magis Patrum ſententias veneratur, & ſequitur, quàm Eccleſia Catholica, Romanique Pontifices? & hi tamen Virginem noſtram originali peccato liberam volunt, palamque Illibatam pronuntiant; non ergo credunt, Virginis immunitatem Patrum ſententijs obſtare. Et quid Patrum ſuffragia, & Decreta in ea cauſa producis, quam Patres ultrò, citroque auditis rationib⁹ nunquam examinârunt, multoque minùs decîderunt? nec enim dici poſſunt deciſa, quæ nunquam diſcuſſa. Sed & omnium Patrum nomine profeſſus eſt Auguſtinus: *Quoties de peccatis agitur, nullam prorſus de B. Virgine quæſtionem haberi velle, quæ vicit omni ex parte peccatum.* Si ergo Auguſtinus ne quidem de peccato Virginis quæri vult, quantò minùs ſententiam dici? Magna eſt injuria, ſi de honeſta, & pudica quæratur, *an ſit corrupta?* at multò major de Virgine omnium puriſſima quærere, an ſit peccatrix? Et Tu tamen, pace Tuâ dixerim, citatâ ad Tribunal Tuum Cœli Reginâ, jam ſæpe decîdiſti, quod Auguſtinus ne quæri quidem voluit. Taceo, Patres non de conceptu Animæ, ſed Corporis loqui, cùm dicunt, excipi ſolum Chriſtum ab illa ſententia: *Et in peccatis concepit me Mater mea.* Nihil ergo Te Patres juvant, quorum tamen ſuffragijs opinionem Tuam præſertim adornabas.

Doctorem Angelicum quod attinet, tam clarum eſt, ex illius principijs Immaculatam Conceptionem probari, ut nihil magis; ille enim docet: *Eccleſiam non celebrare Feſtum niſi de Sancto*; & ideo Beatam Virginem absque peccato originali eſſe natam. *Eccleſiæ conſuetudinem præſtare omnium Patrum auctoritati. Credendum eſſe, Beatæ Virgini tantum gratiæ collatum fuiſſe, quantùm conferri potuit. DEI Matrem eâ puritate nitere, quâ major ſub DEO*

repe-

reperiri nequeat. Puritatem B. Virginis à Puritate Divinâ in eo differre, non quòd B. Virgo aliquando peccatum incurrerit, ſed quòd peccare poſſit, DEVS autem non poſſit. Fuiſſe ab omni peccato actuali, & originali immunem. Ex quibus Angelici Magiſtri principijs tam clarum eſt, ſequi immunitatem Puriſſimæ Virginis à peccato originali, quàm clarum eſt, ex Solis adventu ſequi diem, & ex occaſu noctem. Nec ullâ Theologiâ, aut ratiocinatione opus, ut ex hiſce principijs non continuò intelligas, etiam hunc S. Doctorem pro Virginis Illibata Puritate militâſſe. *At Eccleſia nihil pro Virgine decidit.* Eſto, ſed néque contra Virginem; imò invitat, rogat, colit, exemplóque ſuo omnes Fideles provocat, allicítque, ut venerentur ſine macula conceptam. Si ergo ſine Eccleſia Deiparam Virginem Originalis culpæ Tu damnas, cur non potiùs cum Eccleſia à peccato abſolvis? quid expectas imperium, cùm exempla Te provocent? Matrem agit Eccleſia, non Dominam; & ideo ſufficit exemplo præîſſe, quamvis imperio ceſſante. Quid Imperium & præceptum quæris, cùm de voto Eccleſiæ conſtet?

Si perſuaderi mihi poſſet, Te aliquâ vaniſſimi honoris, & æſtimationis umbrâ teneri, quò minùs antiquæ ſententiæ renunties, & ideo nolle opinionem mutare, ne errâſſe mutando videaris; continuò reſponderem: Imò id Tibi ſummæ gloriæ ceſſurum; nam quòd hactenus repugnâſti, amor, ut dicebas, & reverentia Patrum effecit, à quorum doctrinâ avelli non poteras, præſertim causâ necdum diſcuſsâ, Tuiſque argumentis non planè convictis. Poſtquam verò veritatem edoctus, exempla Eccleſiæ vides, ſi arcem toties pulſatam, defenſamque, nunc tandem dedas; veritati adſcribent, & ingenuæ modeſtiæ, quâ magni animi, & eruditi plerúmq; abundant, nec ulla victoria tantum Tibi gloriæ & amoris adjunget, quantùm ſpontanea hæc ceſſio, vincente veritate. Revoca in animum Auguſtini Retractationes, quæ tanto Viro nihil obfuêre, ut non Aquila audiret, & maximus Doctorum. Sed nec autumnum haberemus, nec anni fertilitatem, niſi Sole retrogrado; tantùm videlicet & Sapientis, & Mundi totius intereſt, aliquando mutâſſe. Hæc, inquam, dicerem Tibi, ſi in Cauſa tam ſancta vanis reſpectibus afflari cenſerem; ſed iſti à pietate Tua alieniſſimi ſunt, & ideo ſuperflua, quæ dixi, & importuna remedia nullum morbum experto. Quòd ſi

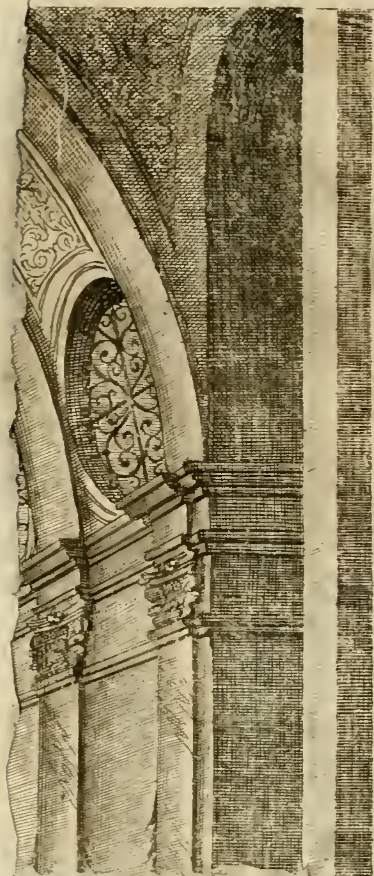
 ſuſpe-

suspectus Tibi, aut indignus videor, cujus consilio obtemperes, saltem aures & animum dabis ipsis Ordinis Prædicatorum sapientissimis, celeberrimisq; Doctoribus, quos ego longo ordine producam, & quorum unum hic lubeat pro centum alijs audire. Is est Vincentius Justinianus *in Additionibus ad Vitam B. Ludovici Beltrami c. 3. §. 15. Jam,* inquit, *in Hispania, in Indijs, in Gallia, totaq; penè Europâ contra piam opinionem aut scribere, aut docere, aut concionari velle, nihil aliud fuerit, quàm malè canere, & in malo cantu durare, & occasionem dare, ne illud Terentij eis occinatur: Frustra niti, & laborando nihil aliud, quàm odium quærere, extremæ dementiæ est. Magnæ prudentiæ fuerit, eam opinionem omnino deserere; quemadmodum ij, qui collabentem jam domum vident (quod de muribus Plinius scribit) fugâ se subducunt.* Si ergo & pietatis Tuæ interest; & veritas urget tam clarè proposita; & Ecclesiæ exempla invitant; & Tui quoque Doctores disertè profitentur; & dignitas Virginis, amórque ei debitus exigunt; & nec Patres, nec Angelicus noster repugnant, imò impensissimè favent; quid tandem cunctaris, Tibi, Virginíque pacem donare? clamant omnia Templa, clamant omnia suggesta, omnes Academiæ, omnes calami, omnes linguæ, omnes Pontifices, & immaculatam, ac lilio candidiorem dicunt; cur ergo nodum in scirpo, & maculas in Sole hoc quæris? Jam omnia suffragia convenêre pro Virginis integritate, superest Tuum, ut absoluta dicatur. Licet Tibi accedere (cur enim Tibi non liceat, quod omnibus licet?) imò ut accedas, Ecclesia rogat, & præit. Impone tanto operi Coronidem, & in Tuis quóque Tuorúmque Sacrarijs hoc Trophæum & inscriptio legatur: *Ara veritatis, quam post ducentorum annorum grande certamen Virgini Immaculatæ, & de originali peccato triumphanti Pietas erexit omnium Christianorum, bello finito, pace compositâ, Innocentiâ Victrice.*

§. I.

Pro Te
Pro Te.
IÑOCENTIA VINDICATA.
G Eliinger

§. I.

S. Thomas multis in locis docet Beatissimam Virginem fuisse Immaculatè Conceptam.

SUMMARIA.

1. *Divi Thomæ pro Immaculata Conceptione Testimonia ex* 1. Sent. d. 44. q. 1. a. 3. *& aliquorum interpretationes expugnatæ.*
2. *Et ex Epistola ad Galat.* c. 3. l. 6. *juxta editiones Viennensem, Parisiensem, Lugdunensem, Venetam.*
3. *Et ex Opusculo 4. Salutat. Angelicæ.*
4. *Et ex Epistola ad Romanos; Ubi Ferdinandi Guevarræ luculenta narratio exhibetur.*
5. *Et ex testimonio Episcopi Patavini.*
6. *Et ex quatuor alijs locis D. Thomæ.*
7. *Et ex* 3. p. q. 27. a. 2. *& denique ex testimonio insignium Theologorum S. Ordinis Dominicani, fatentium, D. Thomam Immaculatæ Conceptioni patrocinari.*

I.

PRimus locus habetur *1. Sentent. dist. 44. q. 1. a. 3.* In hoc articulo quærit D. Thomas, an B. Virgo fuerit omnium Creaturarum purissima, ita ut purior esse non potuerit? & respondet: *Puritas attenditur per recessum à contrario, & ideo potest aliquid creatum reperiri, quo nihil purius esse possit in rebus creatis, si nullâ contagione*

 peccati

peccati infectum sit; & talis fuit puritas B. Virginis, quæ à peccato Originali, & actuali immunis fuit. Fuit tamen sub DEO, quatenus fuit in potentia ad peccandum. Nihil clarius dici poterat pro immaculata Conceptione. Singula expende.

Primò. Dicit, tantam fuisse B. Virginis puritatem, ut *in rebus creatis major esse non potuerit*; at major esse poterat, si peccatum Originale contraxit; fuisset enim purior, si non contraxisset; quis enim neget purius esse lilium, quod candidum nascitur; quàm pannum sordidum quidem, at tandem lotum? & Virgo purior utique, quæ nunquam corrupta, quàm quæ semel pudore amisso deinceps pudica. An verò de Magdalena peccatrice, sed pœnitente dici possit: *Tantâ puritate nituisse, quâ major in rebus creatis esse non possit,* quia nullum peccatum habuit, postquam pœnituit? Ut ergo Creatura aliqua purissima dici possit, adeò ut purior esse nequeat, non sufficit, ut nullum peccatum habeat (id enim plurimis & infantibus, & adultis contingit, qui absque peccato moriuntur) sed insuper requiritur, ut nullo peccato corrupta fuerit, alioquin purior esse poterat, si videlicet nunquam corrupta.

Secundò. Non solùm dicit S. Thomas B. Virginem *omni peccato Originali, & actuali caruisse,* quod Joanni Baptistæ, & Jeremiæ, & omnibus parvulis Baptismo tinctis contingit (isti enim omni peccato Originali, & actuali carent) sed ab omni peccato Originali fuisse *immunem*; quod nulli hominum concessum; non verò immunis dici potest à peccato Originali, qui semel illud contraxit; sicut immunis à tributo dici non potest, qui illud solvit, quoties debuit, quamvis postquam illud solvit, non ampliùs debeat. Sicut etiam homines non possunt dici immunes à mortalitate, quia hâc semel expletâ deinceps immortales sunt. Si immunis à peccato Originali B. Virgo, ergo nunquam illud contraxit; aut si contraxit, non magis immunis, quàm reliqui hominum, qui non pluries, quàm semel illo fædantur.

Tertiò. D. Thomas in hoc Beatissimæ Virginis puritatem cum Divina comparat, *quod nec Deus, nec Beatissima Virgo unquam peccaverint,* sed in eo distinguit: *quod B. Virgo peccare possit, Deus non possit.* Deus naturâ, illa privilegio intacta; Deus suo, illa alieno splendore pulchra; Deo adamantis, illâ vitri naturam imitante;

quip-

quippe frangi ille non poteſt; Vitrum poteſt, nî cuſtodias. At ſi Beatiſſima Virgo aliquando peccatum Originale commiſit, non tantùm in hoc Deo diſpar, quòd poſſet peccare, ſed etiam in hoc, quòd aliquando peccaverit. Hæc eſt clara & indubitata mens S. Doctoris, nec reverà ulli tergiverſationi locum relinquit.

Et tamen Bergomenſis in Tabula aurea ſcribit, S. Thomam eo loco tantùm id velle, *quòd B. Virgo peccato Originali caruerit, non autem quòd illud nunquam contraxerit.*

Reſpondeo. Si contraxit, ergo immunis non fuit, ergo puritas B. Virginis non eo ſolùm à Divina diſtinguitur, quòd Deus non poſſit, B. Virgo poſſit; ſed etiam in eo: quòd Deus nec peccaverit, nec peccare poſſit; B. Virgo & poſſit peccare, & peccaverit. Ergo falſum eſt, tantam eſſe Beatiſſimæ Virginis puritatem, ut major in creaturis eſſe nequeat; poſſet enim major eſſe, ſi nunquam peccâſſet. Ergo & infantes, qui poſt Baptiſmum moriuntur, dicendi erunt tantâ puritate nitere, quâ in rebus creatis major eſſe nequeat, nam & iſti omni peccato carent, tam originali, quàm actuali; at hæc omnia ſunt contra expreſſam D. Thomæ ſententiam loco citato, & tam falſa, ut nihil ampliùs. Bergomenſis ergo infeliciter Divi Thomæ ſententiam interpretatur: & ideo *alij*, ut faciliùs ſe hoc teſtimonio liberarent, quippe tam claro, illud expungendum curârunt. Notat enim Catharinus *l. 2. de Immaculata Conceptione* §. *ad hæc.* Et Raynaudus *Tomo 8. fol. 291.* in editione Antvverpienſi, cui Coſmas Morellus præfuit, omiſſum fuiſſe: repugnante licèt, & ægerrimè id ferente Sacro Ordine Prædicatorum.

II. *Secundus locus* D. Thomæ habetur in *c. 3. Epiſt. ad Galat. lect. 6.* ubi: *non inveni,* inquit, *mulierem à peccato originali, vel actuali omninò immunem, præter puriſſimam, & omni laude digniſſimam Virginem Mariam.* Ita habet editio antiquiſſima Bibliothecæ Viennenſis in Collegio Societatis Jeſu apud Allobrogas. Et editio Anni *1529.* apud Patres Minimos Toloſæ, allegaturque hic locus à P. Henriquez *l. 3. Summæ cap. 11. lit. M.* & Pineda in *c. 7. Eccleſiaſt. n. 29.* & in Editionibus Pariſienſi Anno *1529.* & *1532.* & *1541.* & *1592.* & Lugdunenſi Anno *1541.* & Veneta Anno *1555.* & Anno *1590.* Sed in recentioribus editionibus omiſſa; Et quidem editio-

nem Venetam Anni *1555.* profitetur Joannes Albertus Castrensis Dominicanus ex correctissimis exemplaribus editam esse. Sed quidam Remigius Florentinus in sua recentiori editione Antvverpiensi Anni *1591.* verba, quæ favebant Immaculatæ Conceptioni, intrepidè expunxit, adjectâ lituræ causâ, *quia,* inquit, *non bene addita sunt in editione Veneta.* Vid. Velasquez *de Maria Immaculatè conceptâ f. 40.*

III. *Tertius locus* S. Thomæ est ex *opusc. 4. de Salutat. Angeli.* in qua olim sic legebatur: *Maria purissima fuit quantùm ad omnem culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum aliquando incurrit.* Ita hoc Testimonium D. Thomæ citant Salmeron in Epist. *ad Romanos d. 51.* Obijt verò Anno *1585.* & Petrus Canisius *l. 1. de B. Virg. cap. 6.* obijt *1597.* Uterque magnæ Doctrinæ, parisque Sanctitatis, ut fraudis suspecti esse non possint; sed in ultimis editionibus omissum est, cùm tamen habeatur in Manuscripto Parisiensi (Monasterio Patrum Præmonstratensium prope Lovanium), in Manuscripto Bibliothecæ Corsendoncanæ Canonicorum Regularium prope Thurnantum in folio, chartaque Pergamenâ. In Manusc. Bibliothecæ Regiæ Parisiensis *num. 690.* In Manusc. Monasterij S. Martini Lovaniensis *lit. O. num. 7.* Itemque in Editione impressa Monasterij in Boom. B. V. Ord. S. Birgittæ in Ducatu Cliviensi *opusculo 8.* Et in alia Editione Patrum Franciscanorum Coloniæ. Testaturque P. Petrus de Alva, & Astorga Procurator Generalis *fol. 943. in l. de Immaculata Conceptione,* nullum à se hactenus visum esse Codicem Manuscriptum antiquum, in quo non sit ista Clausula: *Quia neq; Originale, neq; Mortale, neq; Veniale peccatum incurrit.*

IV. *Quartus* locus est in *Epist. ad Rom. c. 5.* ubi: *Omnes in Adam peccaverunt, exceptâ Beatissima Virgine, quæ nullam contraxit maculam Originalis peccati.* Ita legitur in Manuscripto Codice Bibliothecæ Sfortianæ, reperto sub Urbano VIII. quodque producitur ab Eusebio Nierenbergio in Exceptionibus Concilij Tridentini *f. 188.* Audi ipsam Narrationem, ac testimonium Ferdinandi Guevarræ Confessarij ac Theologi Cardinalis de Trexo Anno *1625.*

Ego Don Ferdinandus Guevarra & Adorno, Natione Siculus ex fidelissima

Civi-

Civitate Cæsaraugustana , iam incorporatus, & ũt ita dicam, naturalizatus, ac omnium Privilegiorum in Regno Castellæ capax, eo quòd in dicto Regno Castellæ fuerim Capellanus Regiæ Maiestatis 23. Annis, in suo Regio Senatu Castellæ, Canonicus & dignitas Ecclesiæ Asturicensis, & Abbas S. Iacobi de Penalua: Testificor ac fidem facio, quod dum Romæ vixi Anno Redemptionis 1625. in domo Eminentiss. Cardinalis de Trexo, suæ Eminentiæ Theologi & Confessoris munus subiens, omnes exploravi Bibliothecas, ut aliquem librum invenirem, qui mihi conducat ad explanandam Pyramidem in platea S. Mariæ de populo sitam, mihiq; uberiorem lucem, & notitiam aperiret, de re tam antiquâ, obscurâ, ac penè inexplicabili, ob Hieroglyphicorum characterum varietatem; postquam verò intravi Bibliothecam Eminentissimi Cardinalis Sforza, quemdam librum inveni fortuitò, ex Operibus S. Thomæ super Epistolas S. Pauli, ad magnitudinem unius Missalis, ex littera perantiqua, tabulis coopertum. Ego, quippè singulari devotione permotus, illum textum exquisivi: Omnes in Adam peccaverunt &c. *Super quem Textum asserit Sanctus, ut patenter vidi*, unâ exceptâ B. Virgine, quæ nullam contraxit maculam Originalis peccati. *Quamobrem obnixè supplicabam Emin. D. Cardinali Sforza, ut mihi faceret copiam ferendi mecum dictum Commentarium S. Thomæ per dimidium horæ, mox utiq; in suum proprium locum restituendum. Cæterùm quia hic Tomus fuit ex Bibliotheca Secreta, sua Eminentia in principio fortiter reluctabatur, donec tandem ardenti meo desiderio, urgentioribus precibus, & instantijs acquievit; Ego confestim hunc librum ostendi Emin. Domino ac D. Cardinali de Trexo, qui magnâ lætitiâ affectus, quòd viderit rem tam antiquam, ac Doctorem Angelicum excipientem ad litteram illius textûs:* Omnes peccaverunt in Adam, *Virginem Beatissimam, absq; mora decrevit adire Summum Pontificem Vrbanum VIII. felicis mem. eumq; de hac re admonere. Verum ego replicabam dicendo, congruum fuisse, antequam ad suam Sanctitatem accederet, ut experiretur, si fortè aliæ Editiones modernæ super prædictas Epistolas S. Pauli, quæ fuissent eiusdem Authoris D. Thomæ, cum illa antiqua concordâssent, quod ita effectum est; Nam adhibitâ diligentiâ tres Tomos invenimus, ac inspeximus novæ Editionis, ac eiusdem S. Thomæ, super relatas Epistolas Pauli, quorum unus fuit excusus Romæ, alter Mediolani, & Tertius Neapoli, in nullo tamen invenimus Verba Doctoris Angelici super Textum illum S. Pauli:* Omnes in Adam peccaverunt &c. *quæ in Tomo illo antiquo ipsius Sancti manifestè vidimus. Vnde prædictus D. Card. de Trexo, cum maiore animi determinatione, ac proposito præcepit, statim sibi adduci lecticam, licèt pluvia instar torrentis cecidisset, adijtq; continuò suam Sanctitatem, secum ferens librum antiquum, & tres noviores iam relatos, rogavitq; cum magna animi teneritudine, reverentia, & humilitate, ut sua Sanctitas veritatem cernere dignaretur, ac iudicare, quam opinionem, aut mentem habue-*

rit S. Thomas. Qui sine æquivocatione, aut plurium verborum ambage illa iam supra relata clarissimè asseruit: Unâ exceptâ B. Virgine, quæ nullam contraxit maculam Originalis peccati. *Quæ omnia verba modernis defuerunt impressionibus, quemadmodum sua Sanctitas luculenter videbat; qui propterea demiratus muniendo se sæpius signo Sanctæ Crucis dixit: Rem esse magni momenti, ac consideratione dignam, sibiq; magnam novitatem, ac admirationem attulisse, scireq; voluit, ubinam fuit inventus dictus liber, quisvé eum Domino Cardinali tradiderit? Respondit sua Eminentia, suum proprium Confessorem, ac Theologum Dominum Ferdinandum Guevarra & Adorno ei monstrasse ac dedisse librum hunc, sub conditione tamen, quod illicò proprio suo Domino restituatur.*

V. *Quintò.* Narrat Bernardinus de Bustis *Serm. 7. de Concept.* Joann. de Carth. in *homil. de Arcan. Deip. fol. 70.* Fantino Patavij Episcopo admiranti, quòd D. Thomas peccatum Originale Virgini adscripsisset, apparuisse Angelicum Doctorem, & dixisse: *Scias Episcope, quòd solum respectum habui ad Divinum Statutum, quo B. Virgo peccatum Originale contrahere debuerat, ni per Filium suum fuisset præservata; Sed Dei Filius Matrem suam ab Originali macula præservavit.* Hæc omnia Vicarius ipsius Episcopi fidelissimè exposuit, asserens, se à præfato Domino Episcopo hanc visionem proprijs auribus audivisse. Ita Bernardinus.

VI. *Sextò.* S. Thomas quatuor diversis locis adducit, & probat notam illam S. Anselmi sententiam, videlicet: *Decuit ut Virgo, quam Deus unigenito suo præparavit in Matrem, eâ puritate niteret, quâ major sub Deo reperiri non potest.* Hanc, inquam, sententiam S. Thomas quater repetit, ratamque habet, videlicet: In *1. Sent. d. 44. q. unic. a. 3.* & in *1. Sent. d. 17. q. 2. a. 4.* & *1. Sentent. d. 44. a. 2. ad Annibald.* Et *Opusc. 61. de decem grad. Charitatis.* Et occasione hujus sententiæ has propositiones constanter, & repetitè inculcat, videlicet: *Puritas Beatissimæ Virginis est tanta, & tam eximia, ut in nulla Persona creata major reperiri possit. Deus non potest puriorem Creaturam producere, quàm sit B. Virgo, quia fuit immunis ab omni peccato Originali & actuali. Puritas Beatissimæ Virginis fuit infra puritatem Divinam; Non ex eo quòd aliquando fuerit peccato alicui obnoxia; Sed quia peccare potuit, Deus autem non potuit. Deum effecisse Angelos speculum puritatis immaculatum,*

inco-

incoinquinatum; sed ad Majorem Omnipotentiæ suæ manifestationem aliud elaborâsse tersius & purius Seraphinis, videlicet Beatissimam Virginem, ac tantæ Puritatis, ut purius intelligi non possit, nisi Deus sit. At hæ propositiones toties, & tam enixè à S. Thoma repetitæ omninò falsæ sunt, si B. Virgo aliquando peccatum Originale contraxit; Si enim contraxit, ergo creari poterat, imò de facto creatæ sunt aliæ & innumeræ Creaturæ multò puriores (hoc est, juxta Regulam S. Thomæ, magìs malo impermixtæ, & à peccato remotiores) omnes vid: Angeli, qui nullum peccatum contraxêre. Ergo cogitari potest aliqua Creatura sub Deo purior Beatissimâ Virgine, quæ videlicet nunquam peccâsset. Ergo puritas Beatissimæ Virginis non eò solùm differt à Puritate Divina, quòd B. Virgo potuerit peccare, sed etiam ex eo, quòd aliquando actu peccâsset.

Dices: Ut Beatissima Virgo dicatur purissima, sufficit, ut aliquando omni peccato Originali, & Actuali caruerit; tunc enim dici potuit purissima, hoc est, sine omni prorsus macula, licèt aliquando fædata fuerit, & maculam habuerit. Quemadmodùm dici potest purissimum aurum, quod ab ômni alio metallo igne purgatum est, licèt antequam purgaretur, multis fæcibus inquinaretur; & purissimum linum, quod aliquando sordidum, posteà lotum est, & candidissimum evasit.

Respondeo. S. Thomas de ea puritate loquitur, quæ est prærogativa solius Virginis, nec ulli Creaturæ convenit, ut patet ex adductis & laudatis locis S. Doctoris: Ergo intelligi non potest de mera carentia omnis peccati, pro aliquo tantùm tempore; hæc enim competit non solùm Angelis, sed omnibus etiam infantibus, ante usum rationis, & post Baptismum decedentibus; imò & S. Johanni Baptistæ, & quamplurimis alijs Sanctis, ac ipsi etiam Magdalenæ peccatrici; hi enim omnes pro aliquo tempore omni maculâ caruêre; an verò ideo dici possint tantâ puritate nituisse, quâ major sub Deo cogitari non possit? aut Deum non posse Creaturam aliquam producere Magdalenâ puriorem? Puritas ergo, de qua loquitur S. Thomas, non est tantùm pro aliquo, sed pro omni tempore; nam quæ purgari debet, non est purissima; Sicut Matrona, quæ aliquando pudorem amisit, non est ca-

ſtiſſima; Nec innocentiſſimus, qui ſemel deliquit, tantoque minùs, ſi crimen ſit læſæ Majeſtatis, & morte dignum, quale eſt peccatum Originale. Hoc ſi Virgo contraxit, dici de illa poterit, quod olim ferè ſimilibus verbis Seneca de Alexandro *l.6.Natural. Hoc eſt Mariæ crimen æternum, quod nulla virtus, nulla copia gratiarum redimet. Nam quoties quis dixerit: peperit Deum; opponetur, ſed & corrupta eſt, & tota in peccatis concepta, ac filia iræ.* Alium locum S. Thomæ in *3.p. q.27.a.2.* mox adjungemus.

VII. *Septimò.* Denique celebres ex ordine Prædicatorum Theologi fatentur S. Thomam pro Immaculatâ Conceptione, non contra illam, ſcripſiſſe. Joannes Bromiardus in *Summa Prædicantium, Verbo: Maria* Art. 2. num. 10. *B. Virgo,* inquit, *fuit cæteris ſpecialius, & eminentiùs Sanctificata; nam S. Thomas* Tertia p. q. 27. a. 2. *ponit ejus Sanctificationis excellentiam, quantùm ad temporis prioritatem in hoc, quòd Sanctificata fuit in ejus animatione, id eſt, in conjunctione animæ cum corpore, non ante.*

Vides quid de S. Thoma Bromiardus ſcribat, & ejus tempore (floruit circa Annum *1260.*) longè aliter verba, & ſententiam S. Thomæ, quàm in hodiernis editionibus ſonuiſſe, unde ſequitur corrupta eſſe; idque certiùs ex eo confirmatur, quòd citatum locum S. Thomæ in *3. p. q. 27. a. 2.* eodem modo legerit S. Vincentius Ferrerius in exemplari Summæ S. Thomæ adjectâ manu propriâ ad marginem hâc inſcriptione: *B. Virgo fuit immunis à peccato Originali, & actuali.* De qua S. Vincentij lectione plura videbimus ſequentibus Paragraphis.

P. Magiſter Caſpar Catalan de Monzonis electus Epiſcopus Ilerdenſis, epiſtolâ ad Michaëlem de Lanuza Equitem Ordinis S. Jacobi à Conſilijs Regis Catholici, ejusque in Regno Arragoniæ Protonotarium Anno *1651.* Valentiæ datâ, cujus initium: *Me percunctatur:* ita ſcribit: *Me percunctatur Dominatio tua, an S. Thomas in aliqua parte ſui operis docuit Beatiſſimam Virginem fuiſſe præſervatam à peccato Originali? Reſpondeo, quod ſic: ac primò in* libro 1. Sentent. d. 44. . . . . *Talis fuit ſolutio Angelici Doctoris, in qua expreſſè ac evidenter affirmat, B. Virginem fuiſſe præſervatam à peccato Originali. . . . . Ita minùs dubitandum eſt S. Thomam per illa verba: Fuit immunis à peccato Originali, affirmâſſe Dei Genitricem*

nec

nec per unum instans maculæ Originalis sordem agnovisse. Vide totam Epistolam apud Nierenbergium in *Exceptionibus Concilij Trid. fol. 201.*

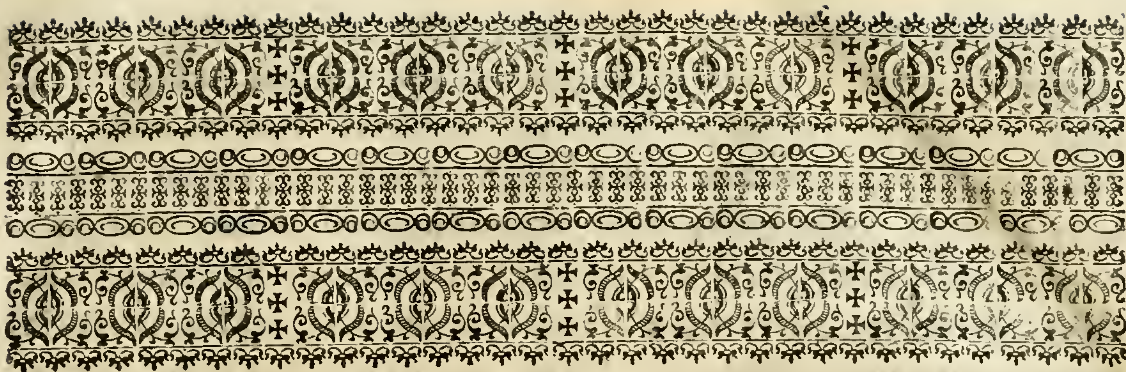
P. M. Joannes à S. Thoma Theologus Complutensis insignis, & quo nemo elegantiùs ac solidiùs doctrinam S. Thomæ illustravit *d. 2. super 1. partem in proœm. a. 2.* docet *S. Thomam nullibi docuisse. Beatissimam Virginem fuisse in culpa Originali conceptam, nec etiam negâsse, fuisse ab ea culpa præservatam; Sed dumtaxat statuisse principia communia, ex quibus inferri posset parentes, privilegio secluso, transmissuros peccatum Originale in prolem, minimè determinando, an de facto illud transmiserit in B. Virginem.* Idem, quod Joannes à S. Thoma, docet P. Franciscus de Arauxo Episcopus Segoniensis. Iterumque Joannes à S. Thoma citatus: *Nihil mihi videtur ita commendare Cœlestem D. Thomæ doctrinam, quam si attentè conspiciamus, quantâ vigilantiâ S. Doctoris calamum Divina Providentia temperaverit, ne in particulari aliquid scriberet, quod præsenti Ecclesiæ statui, & sensui, quem habuit circa Virgineum Conceptum contradicere posset.* Et infra: *Neq; Verba D. Thomæ, & Augustini ita universalia in aliquo lædunt, aut tangunt singulare Beatissimæ Virginis privilegium.* Et paulò pòst: *Ex vi legis ordinariæ omnes incurrunt peccatum, solo Christo excepto, ut tamen in nullo lædatur singulare privilegium Virginis.* Et rursus: *Communior D. Thomæ interpretatio est, quod loquitur D. Thomas in illa universali propositione, ex vi legis ordinariæ relinquendo semper locum Privilegio.* Ita censet Ferrariensis l. 4. contra Gentes c. 50. Et infra: *Constat, illustres Thomistas sequentes D. Thomam, non multùm hærere in hac quæstione de facto, nec in illa magìs radicari, quàm sensus Ecclesiæ postulet.*

Anno quoque 1618. die 24. Jun. Patres Dominicani Provinciæ Hispaniæ indicto Mantuæ Carpetanorum, seu Madriti, coram Lermensi Cardinali; Conventu Provinciali, supplicant Paulo V. *Dignetur ipsis imperare recitationem officij & celebrationem Festi purissimæ Conceptionis, in ea forma, quâ de ea recitant, eamq; celebrant cæteri Ecclesiæ filij, utq; è suggestu prædicent opinionem, quæ tenet Virginem fuisse sine peccato Originali conceptam.* Subscribunt huic supplicationi: *Ludovicus de Alliaga Regi Catholico à Confessionibus.*

M. F. Gonzalez Professor Primarius Academiæ Complutenssis. M.F. Laurentius Gutierez Professor Vespertinus Complutensis & Consultor supremi Concilij S. Inquisitionis. M. F. Johannes de la Fuente Consultor Supremi officij Generalis Inquisitionis. M. F. Alphonsus Barantes Prior Regij Conventûs S. Petri Martyris Toleti, & consultor S. Officij Inquisitionis Vallisoletanæ & Toletanæ. Præsentatus F. Petrus Venerus Rector Collegij S. Thomæ Complutensis. Vid. Nierenb. in except. f. 211. Hi omnes juraverant solenni more, se nihil docturos contra mentem & sententiam S. Thomæ; credebant ergo opinionem, quæ favet Immaculatæ Conceptioni non adversari sententiæ, & menti S. Thomæ; Nam si credebant adversari, quî poterant citra perjurium illi defendendæ accingi, imò rogare ut juberentur? Patet ergo ex his omnibus, etiam Angelicum Doctorem pro Virginis Innocentia pugnâsse, nec minùs ab Ista, quàm à Filio gloriosum illud Elogium meruisse: *Benè scripsisti de me Thoma.*

§. II.

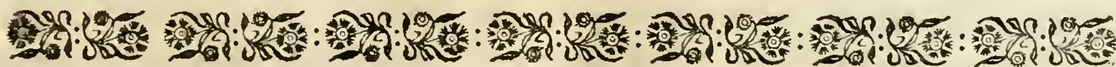

§. II.

Beatissima Virgo non esset Idonea Mater DEI, si aliquando peccasset; ergo ex sententia S. Thomæ nunquam contraxit peccatum Originale.

SUMMARIA.

1. *Deleto peccato multos superesse peccati effectus, ac præsertim moralem quandam indecentiam, ob amissam animæ Virginitatem, & Innocentiam.*
2. *Multò majorem indecentiam ex peccato Originali, quàm veniali redundare.*
3. *Ergo ex sensu D. Thomæ, si Beatissima Virgo nunquam venialiter peccavit, quia alioquin non esset digna Mater DEI, multò minùs peccavit Originaliter.*
4. *Multùm interesse, si dicamus B. Virginem, vel unico momento fuisse peccato inquinatam.*

I.

S. Thomas *3. p. q. 27. a. 4.* ita loquitur: *Beatissima Virgo non esset idonea Mater DEI, si aliquando peccasset, quia honor Parentis redundat in prolem, juxta illud Proverb. 17. Gloria filiorum Patres eorum: Unde & per oppositum, ignominia Matris in Filium redundâsset.* Pro explicanda hac S. Thomæ sententia *notanda* sunt aliqua,

Primò notandum eſt: Peccatum per gratiam Sanctificantem ita deleri; ut nulla omnino peccati macula ſuperſit, id quod Eccleſia docet contra Hæreſes Calvini, & Lutheri; hoc eſt enim peccatum in anima, quod nox in mundo; ut ergo die appetente nullum ſupereſt veſtigium noctis, ita nullum in anima veſtigium peccati ſuccedente gratiâ. Manent tamen aliqui effectus peccati, etiam deleto peccato; ſicut aliqui effectus noctis (frigus, rores, venti) etiam nocte ſublatâ. Tales peccati effectus ſunt, pœnæ, habitus, animæ debilitas, motus & concupiſcentia prava, ac præſertim jactura irreparabilis Innocentiæ; ut enim virginitas corporis, ſic virginitas animæ ſemel amiſſa, ſemper amiſſa; corrupta eſt, quæcunque peccavit, quamvis poſteà pæniteat, caſteque vivat.

II. *Secundò notandum* eſt: multò gravius eſſe, turpiusque Originale, quàm veniale peccatum; Nam veniale nec gratiam, nec ſupernaturalem imaginem Dei in anima delet, ut docet S. Thomas *1. p. q. 89. a. 1.* nec reddit hominem Deo exoſum, & vitâ, ac æterna hæreditate indignum; & ideo S. Doctor peccatum veniale pulveri comparat, qui vultui aſperſus non tollit ejus lineamenta, aut pulchritudinem, multò minùs vulnerat, aut exterminat, ut cognoſci non poſſit; ſed tamen obſcurat. Secùs peccatum Originale, quod animæ pulchritudinem, & imaginem ſupernaturalem, quæ in gratia conſiſtit, penitùs oblitterat, redditque Deo exoſam, ac indignam æternâ vitâ; & ideo, qui peccato Originali tenentur, in ſacris litteris vocantur *filij iræ, maſſa damnata, vaſa contumeliæ &c.* Quid rogo funeſtiùs de hoc peccato dici poſſit, quàm ejus causâ tot animarum millia perijſſe? Multorum ſententia eſt, triginta mille circiter hominum milliones in hoc mundo reperiri; docetque experientia, mediam ferè eorum partem, qui naſcuntur, priùs mori, quàm ad uſum rationis perveniant. Multæ ergo hominum myriades, quotquot videlicet Baptiſmo non tinguntur, deceduntque ante uſum rationis, nullius alterius delicti rei, quàm peccati originalis, Cœlo arcentur, quanta ergo malitia peccati originalis quantoque major omni peccato veniali? nam ex gravitate pœnæ metimur gravitatem culpæ, præſertim apud juſtiſſimum Judicem, qui neminem præter meritum damnat, ſed omnia juſtis, ſuiſque ponderibus librat; non ergo magìs abominaretur,

magis-

magisque puniret peccatum Originale, etiam in Creaturis, cæterà innocentibus, quàm peccatum veniale, ni longè gravius Originale, quàm veniale esset. *Neq; obstat* peccatum veniale magìs voluntarium esse, quàm Originale; gravitas enim & malitia peccati non æstimatur ex solo voluntario, sed multò maximè ex damnis, quæ animæ infert, ex odio, quo Deus illud prosequitur; & ex aversione Creaturæ à suo Creatore, in quo præcipuè consistit deformitas peccati, unde tantò peccatum deformius, quantò magìs à Deo avertit, quamvis non ita perfectè voluntarium; alioquin gravius erit mendacium ex proposito dictum, quàm adoratio Idoli metu extorta, aut adulterium ex fragilitate admissum; cùm constet, minùs esse voluntaria, quæ metu & concupiscentiâ, quàm quæ ex proposito fiunt.

III. Si ergo peccatum veniale quamvis deletum, reddidisset Beatissimam Virginem indignam, quæ DEI Mater esset, multò redderet indigniorem peccatum Originale. Si enim ex peccato provenit indignitas, ergo quantò majus peccatum, tantò major indignitas, at jam ostendimus, multò majus, graviusque esse peccatum Originale, quàm veniale; peccatum enim Originale magìs animam maculat, magìs Deo displicet, magìs ingratam reddit, magisque à Deo avertit, & majoribus etiam pœnis dignum est; ex quo etiam sequitur, majorem ex peccato Originali indignitatem, & indecentiam provenire. Tantò enim major est indecentia, & indignitas, quantò major est improportio, & distantia unius ab alio. Sic indecentius est, magnum Regem cum filia Bubulci nuptijs conjungi, quàm cum filia Senatoris; quia videlicet major inter utriusque conditionem improportio, & distantia; quamvis fortè filia Bubulci pulchrior, nec voluntate, sed necessitate vilior, nihil enim ad indecentiam pertinet, voluntaria illa sit, an necessaria.

His notatis ex sententia S. Thomæ ita argumentamur: Ut Beata Virgo sit idonea Mater DEI; ab ea removendum est, quidquid ad *ignominiam*, hoc est, quidquid ad nominis notam, infamiamque, & dedecus pertinet (id enim in Filium quoque redundaret) sed nihil magis, ad ignominiam, quàm peccatum pertinet: nihil enim coram DEO vero rerum æstimatore pejus, fædiusque

de homine dici poteſt, quàm peccatorem eſſe, & gratiâ, ac amore indignum, nihil quoque indecentius, cùm peccatum ſit ipſiſſima indecentia.

Rurſus peccatum quamvis deletum, & remiſſum, aut reddit Beatiſſimam Virginem indignam, ut ſit Mater DEI, aut non reddit? Si non reddit? ergo falſa eſt conſequentia, & argumentatio D. Thomæ ex peccato inferentis indignitatem, ut ſit Mater DEI; Si verò peccatum reddit indignam Maternitate DEI? id multò magìs facit peccatum Originale, quàm veniale; Si enim reddit indignam levius peccatum (quale eſt veniale) multò redderet indigniorem gravius peccatum, quale eſt Originale. Quòd ſi ex ſententia D. Thomæ removeri à Matre DEI debet levius peccatum, ne ſit indigna Mater DEI, multò magìs removeri ab ea debet peccatum gravius, hoc eſt, Originale. Non potuit eſſe digna Mater Dei, quæ leviùs peccâſſet, quantò minùs, quæ graviter? & ſi illam dedecuit feſtuca, quantò magìs dedecuit trabes? Debuit eſſe tota pulchra, debuit eſſe ſine macula, teſte eodem Angelico Doctore, & ideo caruit omni peccato veniali (quod tamen nullam propriè dictam maculam animæ inurit *1. p. q. 89. a. 1.*) quantò magìs, ut eſſet tota pulchra, ut expers eſſet maculæ, debuit carere peccato Originali, quod non tantùm animæ faciem maculat, verùm etiam penitùs obliterat, fædatque, & odio dignam reddit, ac mortis ream? Horres in hac facie pulverem & nævum, quantò magìs horreas lepram, & peſtem? Non placeret ſi tacta, aut pallens, quantò minùs ſi corrupta, & fætens? *Vitis*, inquit Plinius, *quæ tacta eſt fulmine, Sacris & libationi habetur impura.* Multò ergo impurior, multoque Sacris, & DEI partu illa indignior, quàm fulmen prophanâſſet peccati Originalis. Aut ergo eſt innocens, aut indigna, quæ pariat DEUM.

IV. *Dices.* Quid intereſt, ſi dicamus, B. Virginem vel unico momento peccato Originali ſubjectam fuiſſe, ac poſteà mundatam?

Reſp. Si parùm intereſt, vel unico momento peccatricem fuiſſe, multò minùs intereſt, ſi dicamus nunquam fuiſſe peccatricem. Tu dicis uno momento peccatrix fuit, ego dico nunquam fuit. Si parum intereſt eam damnare, minùs intereſt eam abſolve-

ſolvere; cur ergo non potiùs abſolvis, quàm damnas? & ſi de momento tantùm res agitur, cur non potiùs velis, illo momento innocentem fuiſſe, quàm ream?

Deinde in libra Dei & veritatis, etiam momenta ſunt ſummi momenti, ſummique ponderis. Lucifer uno tantùm momento, unâque cogitatione deliquit, & tamen quanti momenti fuit hoc unum momentum? In peccato enim non mora, ſed fœditas æſtimatur; & ita præſtat vel totâ æternitate exulem eſſe Cœlo, & infelicem, quàm uno momento peccatorem. Ipſa quoque Beatiſſima Virgo malit non eſſe Virgo, non eſſe DEI Mater, non Beata, non Creaturarum omnium Regina, quám vel uno momento DEO exoſa, experſque gratiæ, & peccato fœdata, nec eſſe innocens. In hoc ergo momento vertuntur omnia, quæ Virgini noſtræ chariſſima & pretioſiſſima ſunt. Dic de illa quidquid volueris, tantùm ne appelles peccatricem, & Filiam iræ; hoc Virgini plùs omnibus dolet, fuiſſe corruptam.

§. III.

Ecclesia non celebrat Festum, nisi de aliquo Sancto; Ergo Beatissima Virgo ex sensu S. Thomæ fuit sine peccato Concepta.

SUMMARIA.

1. *Regula est certissima SS. Thomæ, Augustini, Bernardi, aliorumq́ Patrum, non celebrari Festum, nisi de Sancto.*
2. *Ecclesiam ad cultum Sanctis exhibendum non moveri probabilibus tantùm indicijs, sed certissimis argumentis.*
3. *Refelluntur Cavillationes negantium ab Ecclesia Deiparæ Conceptionem coli.*
4. *Multis argumentis probatur, Festum Immaculatæ Conceptionis Apostolicâ Traditione institutum esse.*
5. *Optimè ergo ex consensu Concilij Milevitani, & Sanctorum Thomæ, Augustini, Cypriani, Ildefonsi, Bernardi, Bonaventuræ, Petriq́ Cellensis Immaculatam Conceptionem ex ejus Festo probari.*

I.

S. Thomas *3.p.q.27.a.1.* pro regula certissima & indubitata ponit: *Ecclesiam non celebrare Festum nisi pro aliquo Sancto.* Ex quo infert, Beatissimam Virginem natam esse sine peccato originali, quia videlicet: *Ecclesia ejus Nativitatem celebrat.* Hanc eandem doctrinam tradit in *2.2.q.9.a.1. ad 3.* ubi: *Dicendum est, quòd diversæ Consuetudines Ecclesiæ in cultu Divino nullo modo*

modo veritati repugnant, & ideo sunt servandæ. Hanc Regulam accepit S. Thomas à D. Bernardo Epistolâ ad Lugdunenses; Et S. Augustino multis locis, cujus celebre est axioma: *Obitus, non natales Sanctorum celebrantur, quia obitus sunt Sancti, non Natales.* Et *ratio* hujus axiomatis est, quia in Festis cultus & veneratio exhibetur; non potest autem Ecclesia colere, & venerari peccatum: & ideo licèt Ecclesia celebret festum SS. Davidis, Petri, Pauli, Magdalenæ; non tamen celebrat festum adulterij, negationis, aut Persecutionis istorum Sanctorum. Si ergo Conceptio Beatæ Virginis peccato contaminata fuit, non cultu & veneratione, sed potiùs abominatione, æternâque oblivione digna est, juxta illud S. Jobi 3. *Pereat dies, in qua natus sum, & nox in qua dictum est, conceptus est homo: nox illa non computetur in diebus anni, nec numeretur in mensibus, sit nox illa solitaria, nec laude digna.*

Ex hac S. Thomæ Doctrina ita licet argumentari: Ecclesia non celebrat Festum nisi de Sancto; at celebrat Festum de Conceptione Beatissimæ Virginis, ergo Conceptio B. Virginis ex sententia S. Thomæ est Sancta, & si Sancta, ergo omnis peccati expers.

II. *Dices:* Ecclesiam celebrare Festum Immaculatæ Conceptionis, non quia certum est, sed quia probabile, fuisse immaculatam.

Respond. Non tam curæ mihi est demonstrare, quàm efficaciter ex Festo, ejusque celebratione ac cultu, pro Immaculata Conceptione argumentari liceat; sed potiùs ostendere ex principijs, & doctrina S. Thomæ sequi, Beatissimam Virginem fuisse Immaculatè Conceptam; Vel enim doctrina S. Thomæ vera est, vel falsa? si falsa? cur obsecro tantum ei tribuas, ut malis B. Virginem deserere, quàm falsam D. Thomæ sententiam? Si vera? ergò ex celebratione festi optimè infertur *Sanctitas*; & si benè argumentatur D. Thomas, concluditque, *Beatam Virginem fuisse sine peccato Originali natam, quia Ecclesia ejus nativitatem celebrat*; æquè benè argumentabimur, & concludemus nos, *fuisse sine peccato Originali conceptam, quia ejus Conceptionem Ecclesia celebrat.*

Neque ullo modo admitti debet in rebus ad Religionem, Deique cultum spectantibus, Ecclesiam ex probabilibus tantum,

non ex certis procedere; Sic enim omnia, quæ de Sanctis, de moribus, deque Fidei dogmatibus Ecclesia decrevit, poterunt in dubium vocari, & pro probabilibus tantùm, non pro certis haberi. Quid ergo in Ecclesia certi? *Nos adoramus, quod scimus.* Quantæque hoc levitatis esset, DEO Festum agere, Sacrificia offerre, publico & solenni ritu gratias agere, idque pro re dubia, quæque falsa esse possit? An hoc gravitatem Ecclesiæ decet? & hoc est Deum colere, an potiùs illudere, cui falsitas semper displicuit? Nec Deus mendacio colitur, nec falsis honoribus delectatur Regina veritatis. Possetque Ecclesiæ objici, quod olim Jobus amicis suis c. 13. *Nunquid DEUS indiget mendacio vestro, ut pro illo loquamini dolos? aut placebit ei, quem celari nihil potest, aut decipietur ut homo vestris fraudulentijs?* Aut quod aliud exemplum ostendent Ecclesiæ, Sanctum aliquem colentis, de cujus Sanctitate non certò constet? Imò Ecclesia nihil ferè tanto studio, tantâ curâ, tantisque rationibus, & longo examine probat, quàm Sanctitatem, nec priùs publico cultui exponit, quàm certissimis argumentis quæsitâ, & compertâ veritate.

Mirum est in quot partes se aliqui vertant, ut huic *argumento nervos incîdant, eoq; se liberent.*

III. *Alij* dicunt non naturalem Conceptionem ab Ecclesia celebrari, quâ anima corpori unitur; hanc enim fuisse peccato fœdatam; sed spiritualem; illud videlicet tempus, quo Virgo in utero Matris Sanctificata est. *Alij*: Non observare Ecclesiam primum illud momentum, quo anima est corpori infusa, sed ad futurum, & posterius ab animatione momentum, quo gratiam receptura erat: Sicut Regis Primogenitum, præ alijs Regijs liberis veneramur, non quia Regem, sed quia Regno destinatum. *Alij* non celebrari hoc festum intuitu Conceptionis, sed ut DEO gratiæ reddantur ob creatam Virginis animam, eâ ferè ratione, quâ Festa Inventionis S. Crucis, & Vinculorum S. Petri, Sacrique Rosarij peraguntur, quibus tamen nulla gratia Sanctificans inest. Cæterùm hæ interpretationes nimis sunt à vero alienæ, & juxta S. Irenæum *l. 5. c. 13. Coguntur tam multa malè interpretari, qui unum nolunt benè intelligere.*

Primò enim, si aliquid valent, sequitur pessimè argumentatum

tum

tum esse D. Thomam, quando probavit, ideo B. Virginem natam esse sine peccato Originali, *quia Ecclesia Festum Nativitatis celebrat*; responderi enim posset, quidquid isti Festo Conceptionis objiciunt. Neque ego id ago, ut ostendam, quàm efficaciter ex Festo argumentari liceat, sed quæ fuerit mens D. Thomæ, & quid ex ejus sententia, principijsque sequatur.

Quòd si dicant: errâsse D. Thomam; quæram ex eis, quid ergo mali sit, si dicam ego, multò magìs errâsse cùm scripsit (si scripsit tamen) Virginem Matrem peccato Originali fuisse inquinatam? nam si admittat, semel errâsse, malo errâsse tunc, cùm Virginis innocentiam damnavit, quám cùm absolvit. Dein Ecclesia Conceptionem celebrat, eamque cùm in publicis precibus, tùm in Sacrificijs titulo *Immaculatæ* exornat. Quid verò est Conceptio, quàm primum momentum animationis? nam si aliud Ecclesia intelligit, cur non aliud exprimit? cur ambiguo, fallacique vocabulo fideles ludificat? cur non potiùs voce *Sanctificationis* utitur? & quod aliud exemplum ostendi potest Ecclesiæ in publicis ritibus (qui maximè fuco carere debent) unum pro alio usurpantis? Interrogate Ecclesiam, omnesque Fideles, an cùm Festum hoc celebrant, aliud ipsis præter Conceptionem, eamque labis expertem in mentem veniat? Cur ergo cogitis eos cogitare, quæ nunquam cogitant? dicere, quæ non dicunt? intelligere, & velle, quæ nolunt? Planè Summorum Pontificum, qui pro Immaculata Conceptione pronuntiârunt, tam aperta sententia est, ut tergiversationes omnes excludat.

Nam Sixtus IV. in Constitutionibus: *Grave nimis.* Et: *Cùm Præexcelsæ. de Reliq. & Venerat. Sanctor.* (quæ in Concilio Tridentino Sessione 5. confirmatæ sunt) Innocentius quoque VIII. Alexander VI. in Bulla pro Immaculata Conceptione. Julius II. in Bullis pro ordine Immaculatæ Conceptionis. Leo X. Adrianus VI. Gregorius XV. & Alexander VII. Hi, inquam, omnes de illo Festo Immaculatæ Conceptionis loquuntur, quod à Regibus expetebatur, quod adversarij impugnabant, cui multæ lites objectæ, cui opinio pia favebat, Thomisticæ (ut dicebant) opinioni opposita; hæc verò omnia Festo Sanctificationis nullo modo conveniunt. Et clarè Sixtus IV. in Extravagante: *Grave nimis. Non-*

nulli diversorum Ordinum Professores affirmare non erubuerunt, Romanam Ecclesiam Solam Spiritualem Conceptionem, seu Sanctificationem B. Virg. Mariæ celebrare. Nos igitur temerarijs ausibus, & perversis à veritate penitùs alienis assertionibus obviàm ire volentes. Et infra: *Assertiones eorundem, qui affirmare præsumerent, eos, qui crederent, aut tenerent, eandem DEI Genitricem ab originalis peccati macula in suâ Conceptione præservatam fuisse, aut hujusmodi Officium Conceptionis celebrantes, mortaliter peccare, utpotè falsas, & erroneas, & à veritate penitus alienas, authoritate Apostolicâ tenore præsentium reprobamus, & damnamus.* Potuissetnè Pontifex clarius explicare, Ecclesiam non celebrare sanctificationis festum, quo anima Beatissimæ Virginis à peccato originali mundata est (ut Adversarij, quos in eo cap. Sixtus anathemate ferit, dicebant) sed festum Conceptionis, quo, ne originalis peccati maculam incurreret, præservata fuit; quod ijdem Adversarij impugnabant?

IV. Quòd si *quæras*, quando, & à quibus Festum Immaculatæ Conceptionis exordium sumpserit?

Resp. Videri Apostolicâ traditione institutum. Nam Flavius Dexter, qui vixit circa finem quarti sæculi, in libro quem inscripsit: *Perpetua Historia.* (Cujus etiam historiæ meminit S. Hieronymus libro de Scriptoribus Ecclesiasticis) ad annum *368. n. 9. Jacobi Prædicatione*, inquit, *celebratur in Hispania Festum Immaculatæ, & Illibatæ Conceptionis DEI Genitricis Mariæ.* Et Marcus Maximus Archiepiscopus Cæsaraugustanus, qui sub Heraclio Imperatore floruit (hic verò obijt Anno 641.) in hymno de Apparitione B. Virginis factâ S. Jacobo Apostolo:

Ostendit se illis hilarem,
Suoq; natalitio
Conceptionis aureæ
Templo manent encomia.
Iacobus Hispanos docet
Et prædicat, ceu cæteri,
Ab omni labe liberam.
Hunc celebrandi iugiter
Populis Ibéris diem,
Qui durat usq; hodie.

Julia-

Julianus quoque Toletanus, à Confessionibus Bernardo Archiepiscopo Toletano, (is floruit circa Annum 1037.) in vita ejusdem Bernardi, ut habetur in Chronico edito Parisijs à Ramiro de Prado, ex supremo Castellæ Senatu Anno 1628. *Erat Bernardus Beatissimæ Virgini devotissimus, qui fecit celebrari devotiùs Festum Immaculatæ Conceptionis, quod prædicavit in Hispania B. Jacobus, & incepit ab Apostolis in Concilio decernentibus.* Et in Adversarijs. n. 395. *Traditio ab Apostolis in Concilio congregatis B. V. Mariam Originali peccato incontactam esse.* In Sacello Ecclesiæ Segoviensis in Hispania, quam fundavit B. Jerotheus Beati Pauli discipulus; hæc habetur inscriptio: *A tempore Jerothei B. Pauli Discipuli, & hujus Civitatis primi Præsulis, illibatam Conceptionem Sanctissimæ Virginis toto cordis, & mentis affectu hæc Ecclesia tuetur, & celebrat, & tandem voto & juramento firmavit Octavo die Decemb. Anno 1621.* Luitprandus in Chronico (floruit circa An. 946.) edito à laudato Laurentio Ramiretz ad Annum 676. *Columna in urbe Cæsaraugustana constructa est jussu Virginis à B. Jacobo, cùm in Hispania prædicavit, Anno 37. & consecrata ejusdem Immaculatæ Conceptioni (quam omnes Apostoli prædicaverunt ubiq;) hoc tempore multorum Peregrinorum contubernio visitatur.*

Confirmatq; hanc Apostolicam Traditionem, quòd Festum Immaculatæ Conceptionis à primis Ecclesiæ cunabulis celebratum inveniatur in Ecclesijs Palestinæ, Syriæ, Ægypti, Armeniæ, Africæque; ut videre est apud Petrum Ojeda in Informatione Ecclesiastica pro Immac. Concept. à *cap. 2.* & *l. 1.* suæ Apologiæ; & apud Coccium *l. 3. a. 6.* De Ecclesia Græca res certissima est; meminit enim S. Sabbas *in suo Rituali*, qui floruit circa annum 500. officij de Immaculata Conceptione, quod edidit P. Wagneregg in Canone Ecclesiastico S. Andreæ Cretensis, habetque hunc titulum: *Officium Divinum Ecclesiæ Græcæ 9. Decemb. celebrari solitum: Conceptionis S. Annæ, quâ illa Matrem DEI concepit.* Vide Græcorum Liturgias, Menologia, Ritualia apud laudatum Ojedam in informatione pro Immaculata Conceptione à *cap. 4.* Sed hujus Apostolicæ Traditionis est luculentissimum testimonium S. Andreæ Apostoli, cujus Verba in Epistola Presbyterorum Achaiæ hæc referuntur: *Sicut primus Adam formatus est*

ex terra, antequam esset maledicta, ita secundus formatus est ex terra Virgine nunquam maledictâ. Surius *30. Nov.* hunc sermonem exscribens ita habet: *Quomodo de Immaculata terra factus fuerat homo primus, qui per lignum prævaricationis Mundo mortem intulerat, necessarium fuit, ut de Immaculata Virgine natus Christus perfectus homo, qui est DEI Filius, qui primum hominem fecerat, vitam æternam, quam perdiderant omnes, repararet.*

Scripsêre hanc Epistolam Presbyteri Achaiæ Anno circiter 50. à Morte Christi, testes Passionis & Verborum S. Andreæ. Agnoscit hanc Epistolam tamquam legitimum antiquitatis monumentum, non solùm Bellarminus de Scriptoribus Ecclesiasticis, multisq; argumentis probat; verùm etiam Alexander Natalis insignis Criticus ad Seculum 1. & S. Bernárdus Serm. 1. de S. Andrea; Et quamvis Gelasius I. Innocentius I. Philastrius, & ipse S. Augustinus rejiciant quædam acta S. Andreæ; non loquuntur de Actis Achaiæ Presbyterorum, sed de quibusdam actis à Nexocharide & Leonide Philosophis, atque à Manichæis, & Leucio conscriptis, quæ fabulis, narrationibus impudicis, & erroribus Manichæorum scatent.

Sunt, qui velint in Ecclesia Latina Festum Conceptionis à S. Ildephonso Archi-Episcopo Toletano, qui floruit Seculo 6. fuisse propagatum. Illum Beatissima Virgo, quòd ejus pudorem voce, calamoque egregiè tutatus esset, candidâ veste donavit, & B. Leocadia sepulchro egressa, totoque Populo audiente, his verbis compellavit: *Per te Domina mea vivit.* Hic verò Beatissimus Archi-Episcopus. *l. de Parturit. & Virginit. B. Virg.* ita loquitur: *Constat illam ab omni peccato Originali fuisse immunem, per quam non solum Maledictio Matris suæ soluta est, verùm etiam benedictio omnibus condonatur.*

Baronius in *notis ad Martyrolog. die 9. Decemb.* Vult in Anglia hoc Festum celebrari cœptum Anno 1109. ex voto Elpini Abbatis Remesinensis, qui cùm naufragio periclitaretur, Virgine admonente vovit diem Conceptionis Sacro & festivo ritu colere; & hanc ferunt fuisse causam S. Anselmo sententiam mutandi, totâque Epistolâ ad Episcopos Angliæ, Innocentiam, Conceptumque Virginis illibatum defendendi, quem priùs oppugnaverat in *libro 2. Cur Deus homo. c. 16.* Sed jam antè fuisse in Anglia celebratum

bratum patet ex Martyrologio Ven. Bedæ, qui ad diem 8. Decemb. habet: *Conceptio S. Mariæ perpetuæ Virginis.* Floruit Beda Anno 700.

Patet ergo ex dictis, antiquissimum esse Festum Conceptionis, totâque Ecclesiâ celebrari solitum; quamvis posteà in aliquibus Ecclesijs intermissum, ut meritò credi possit, Apostolicâ Traditione fuisse institutum, & de illo dici, quod olim S. Chrysostomus Homil. *4. Epist.* ad Thessalonic. *Traditio est, nihil quæras ampliùs.*

V. Si ergo Festum Beatissimæ Virginis ex Apostolica Traditione proficiscitur, sequitur ad eandem Traditionem pertinere, quòd sit sine macula, peccatoque Originali concepta; Nam ut ait S. Thomas *3. p. q. 27. a. 1.* Et *2. 2. q. 93. a. 1. ad 3.* *Non celebratur Festum nisi de aliquo Sancto, & ideo Ecclesia non celebraret Festum de Nativitate B. Virginis, si in peccato Originali fuisset nata.* Quam Regulam tradunt quoque Concilium Milevitanum *c. 12.* S. Augustinus *Serm. 95. de diversis.* Homil. *11. in* Festo S. Stephani. Sermone *113.* de S. Cypriano. S. Ildephonsus *l. de Parturit. Virg.* S. Bernardus Epistolâ ad Lugdunenses. Petrus Cellensis *l. 6. Epist. 23.* eleganter. S. Bonaventura *in 3. dist. 1. q. 1. a. 1. sub dub. 3.*

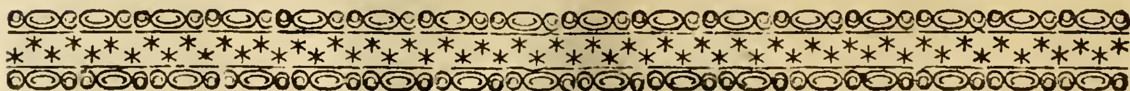

§. IV.

Quamvis B. Virgo Immaculatè fuerit Concepta; eguit tamen Redemptione; ergo ex Mente S. Thomæ non contraxit peccatum Originale.

SUMMARIA.

1. *S. Thomas, ubi videtur negare Immaculatam Conceptionem, decies illam rationem repetit, quia si Originale peccatum non contraxisset, non fuisset à Christo redempta.*
2. *Duplex Redemptio,* Liberativa, *&* Præservativa. *Hæc in Sacris Literis, Sanctis Patribus, legibus Humanis, ipsoq; Angelico Doctore sæpiùs agnita & asserta.*
3. *Imò Redemptio* Præservativa *multò nobilior, perfectiorq; Tantò ergo Beatissima Virgo perfectiùs redempta, quia præservata.*

I.

Quoties, & omnibus locis, in quibus S. Thomas videtur peccatum Originale in anima B. Virginis agnoscere, hâc ratione utitur: *Quia si peccatum nullum, nec veniale, nec mortale, nec Originale B. Virgo contraxit, sequeretur non fuisse à Christo redemptam: Sicuti enim medicina supponit morbum, ita redemptio supponit Captivitatem, quòd si nunquam captiva, ergo nunquam redempta.*

dempta. Si ergo oſtendero, hanc rationem non tantùm eſſe falſam, verùm etiam pro falſa à S. Thoma eſſe judicatam, ſequetur neceſſariò, aut S. Thomam ex principijs Argumentatum eſſe, quæ ipſe pro falſis habuit (quod tanto Doctore indignum omnino eſt; quis enim nisi perfidus, in re tam ſacra, tantique momenti, pro veris principijs ſtatuat, venditetque, ac alijs perſuadere conetur, quæ falſa eſſe novit, & quæ falſa eſſe alibi profeſſus eſt?) aut non fuiſſe ejus mentem, ex falſo illo principio Peccatum Originale Deiparæ attribuere; & ideo nunquam attribuiſſe, quia nunquam aliter attribuit, niſi ex falſa illa, invalidaque ratione: *Quia aliàs non eguiſſet Redemptione.* Ut patet *ex 1. 2. q. 81. a. 3.* Et *3. p. q. 27. art. 2.* & ibid. *ſolut. ad 2.* Et *q. 78. a. 1. ad 3.* Et *quodlib. 6. q. 4. a. 1.* Et: *In 3. Sentent. d. 3. a. 1.* Et *in 4. Sentent. d. 43. q. 1. a. 4. ad 3.* Et *in compend. Theolog. c. 231.* Et *in qq. de malo q. 4. a. 6.* En tibi decies repetitam rationem, quæ non ſolùm omnium doctorum & indoctorum, verùm etiam ipſius S. Doctoris conſenſu invalida eſt, ut mox videbimus.

II. Sciendum igitur, ſicut duplex eſt medicina, *præſervativa*, & *curativa*; iſta quæ malum tollit, poſtquam evenit; illa quæ impedit, ne eveniat; Ita duplicem eſſe redemptionem. Redemptio *præſervativa* non ſupponit peccatum, ſed debitum tantùm, aut potentiam peccandi: Sicut medicina *præſervativa* non ſupponit actualem morbum, ſed tantùm periculum morbi. Hujus verò redemptionis *præſervativæ*, & in Sacris litteris, & in Patribus, & in Legumlatoribus, ac ipſo D. Thoma frequentiſſima eſt memoria. Nam Eccleſiaſtici 18. *Ante languorem adhibe medicinam.* Si adhiberi poteſt medicina ante morbum, cur non redemptio ante peccatum; & indulgentia ante culpam? Imò quantò melior, & optatior eſt medicina, quæ morbum impedit, quàm quæ expellit; ita tantò melior eſt redemptio, quæ peccatum prævenit, quàm quæ ſequitur. Sic Pſalm. 43: dicitur: *Qui redemiſti David de Gladio maligno*; hoc eſt: *Goliathi*; & tamen nunquam huic David ſuccubuerat, imò vicerat, ſed periculum ſuccumbendi erat, niſi cuſtodiretur; cecidiſſet, niſi teneretur; & hæc eſt optima Redemptio, quæ caſum avertit. Et S. Paulus ad Epheſ. 5. *Redimentes tempus, quia dies mali ſunt.* Non quod tempus

ſemel amiſſum revocari poſſit, ſed quia poteſt caveri, ne amittatur. Et Pſalm. 85. *Eruiſti animam meam ex inferno inferiori*; non quòd David eò aliquando devenerit, ſed quòd veniſſet, ni Deus prohiberet. Cùm ergo agnoſcat Scriptura Redemptionem *Præſervativam*, dicamus de innocente & Illibatâ Virgine, quod olim Jeremias: *Torcular calcavit Dominus Virgini filiæ Judæ:* ergo etiam illi calcatum eſt torcular Crucis, non ut à peccato mundaretur, ſed ne peccatum incurreret; ergo quòd ſine macula ſit, & concepta & nata, debet Torculari & cruci; quemadmodum nives nec lavantur, nec tinguntur, ut ſint candidæ, ſed tales naſcuntur, hoc ipſum tamen Cœlis debent.

Ad ſenſum Scripturæ loquuntur Patres. S. Auguſtinus ſuper Geneſ. ad lit: *Major gratia impenditur illi, cui conſervatur innocentia, quàm cui remittitur culpa.* Et S. Bernardus *Serm. 21.* ſuper Cantica: *Angelos fuiſſe redemptos ſanguine Chriſti, non à peccato quod commiſerunt, ſed ab eo, quod poſſent committere.* Iterum S. Auguſtinus in Pſalm. 85. *Liberavit te ab ægritudine, non in qua eras, ſed in qua futurus eras.* Et *l. 1. Confeſſ. c. 1. Gratiæ tuæ deputo, quæcunq; non feci mala, & omnia mihi dimiſſa fateor, quæ te duce non feci. Ideo amplius te diligat, qui ſe videt peccatorum laqueis non implicari.* Et in *Lege finali. Cod. ex quibus cauſis reſtit.* dicitur: *melius eſt intacta jura ſervari, quàm poſt cauſam vulneratam remedium quærere.* Ubi Gloſſa: *Melius eſt*, inquit, *morbo occurrere, quàm præſentem repellere.* Et *L. 1. C. quando liceat unicuiq;: Melius eſt in tempore occurrere, quàm poſt tempus vindicare.*

Ipſe S. Thomas, etiam cùm agit de Peccato Originali; agnoſcit Redemptionem Præſervativam; nam *in 4. ſent. d. 43. q. 1. a. 4. ad 3. Oportet*, inquit, *ponere, quòd quilibet perſonaliter Redemptione Chriſti indigeat non ſolùm ratione naturæ; liberari autem à malo, vel à debito abſolvi non poteſt, niſi qui debitum incurrit, vel in morbum incidit: Unde dimiſſio debitorum, vel liberatio à malo intelligi non poteſt, ſi aliquis ſine debito, vel immunis à malo naſcatur.* Vides hìc S. Thomam admittere Redemptionem, quæ non à malo liberet, ſed tantùm à debito malum incurrendi, quæ eſt ipſa Redemptio *præſervativa.* Ut ergo B. Virgo dicatur Redempta, ſufficit ex mente S. Thomæ, in illa debitum fuiſſe, peccatum Originale

con-

contrahendi. Et *3.p. q.32. a.4. ad 1. Ideo dicit Damaſcenus: quod Spiritus S. ſupervenit Virgini purgans ipſam, ideſt, præſervans, ne cum peccato Originali conciperet.* En iterum Redemptionem *Præſervativam!* Multi tamen hunc locum S. Thomæ vitiatum eſſe contendunt, nemo enim dici poteſt præſervari à caſu impoſſibili; at impoſſibile erat, ut B. Virgo Chriſtum cum Peccato Originali conciperet; cùm Chriſtus ab Adamo originem non duceret per ſeminalem viri & fœminæ propagationem, & peccatum repugnaret ejus Divinitati. Quis, rogo, dicat Angelum à febri, aut dolore capitis præſervari, qui repugnat Angelicæ naturæ? At multò magìs peccatum Filio DEI, quàm febris Angelo repugnat. Alioquin ſi Chriſtus præſervatus eſt, ne contraheret peccatum Originale, ſequeretur fuiſſe Redemptum (Præſervatio enim eſt ſpecies perfectiſſimæ redemptionis) quod ſine hæreſi dici non poteſt, idque toties S. Thomas in allegatis locis negat; & *q. 52. a. 2. ad 2. Chriſtus ad Limbum deſcendens dolores pœnarum abſolvit, Sanctos Patres præſervando ab eis; ſicut Medicus dicitur ſolvere morbos; à quibus præſervat per medicinam.* Et *Opuſc. 7. Deus liberat electos de malis pœnæ tripliciter, præſervando, conſolando, & dando bona.* Et *1.p. q.20. a.4. ad 5. Major ei gratia fit, qui conſervatur in innocentia, quàm cui remittitur peccatum.*

III. Vides ergo teſtimonio S. Thomæ, Sanctorumque Patrum, non tantùm admittendam eſſe Redemptionem *præſervativam*, verùm etiam iſtam multò perfectiorem eſſe Redemptione *curativâ.* Et *ratio* eſt, quia tantò major, perfectiorque Redemptio eſt, quantò à pluribus malis liberat; at multò à pluribus liberatur, qui non permittitur peccare, hic enim liberatur ab Actuali culpa, à pudore, à pœnis, & ab irreparabili jactura innocentiæ, à quibus non liberatur, qui peccare permittitur, & poſteà abſolvitur; admiſſo enim ſemel peccato, fieri non poteſt, ut quis non peccaverit, ut peccati non pudeat, utque innocentiam non amiſerit; ſicut Matrona, quæ adulterium admiſit, fieri poteſt, ut deinceps ſit caſta, ſed non ut ſit Virgo. Et medicus, qui præſervat à febri, à quàm plurimis malis hominem liberat, videlicet, à doloribus, vigilijs, ſiti, alijsque quæ febrim conſequuntur, quæ nullis medicinis tolli poſſunt, morbo ſemel permiſſo: quibus enim

remedijs fieri poteſt, ut non doleas, poſtquam doluiſti? Non ergo potuit S. Thomas ita argumentari : *B. Virgo ſi eſt à peccato Originali præſervata, ergo non eſt Redempta?* Imò potiùs ex principijs à ſe poſitis, ac ſæpè repetitis, argumentari ita debuit : *B. Virgo ſi eſt præſervata, ergo fuit redempta*; cùm Præſervatio ſit ſpecies redemptionis, ubi autem eſt ſpecies, illic eſt & genus, ſicut ubi eſt equus, illic eſt animal. Imò hæc argumentatio D. Thomæ eſſet ſibi repugnans; cùm enim, ut ſupra vidimus, Præſervatio ſit ſpecies perfectiſſimæ Redemptionis, Argumentatio D. Thomæ eſſet iſta: *B. Virgo ſi eſt præſervata, eſt perfectiſſimè Redempta, ergo non eſt Redempta.* Perinde ac ſi dicas : *Ignis eſt perfectiſſimè calidus, ergo ignis non eſt calidus.* Cùm ergo hæc argumentatio non ſolùm communi Patrum, omniumque hominum ſenſui, ſed etiam ipſius S. Doctoris principijs repugnet, ſequitur nullo modo eſſe D. Thomæ, ſed illi ſuppoſitam. Imo ex titulo redemptoris potiùs, & efficaciter arguitur pro Immaculatâ Conceptione; Ut enim Chriſtus ſit perfectiſſimus Redemptor, oportet, ut omnes redemptionis modos expleverit; atqui perfectiſſima redemptio eſt illa, quæ præſervat ab omni malo, oportuit ergo eſſe aliquam Creaturam, quæ ita præſervata fuerit. Quænam autem illa, ſi non fuit B. Virgo? aut quomodo præſervata ab omni malo, ſi non à peccato Originali?

Dices. Nulla in Scripturis mentio Redemptionis, quæ ſit merè *præſervativa*; nullibi enim in Sacris paginis legitur, veniſſe Chriſtum, ut à peccato homines præſervaret; ſed tantùm ut peccatis jam commiſſis exſolveret.

Reſp. Quòd Scriptura non dicat expreſſis, clarisque verbis, Dei Matrem præſervatam eſſe; id ſolùm convincit, hoc Virginis privilegium ad Religionis, Fideique dogmata non pertinere; nunc verò non id à nobis quæritur, quid credere Chriſtianos, ſed quid ſentire oporteat; non quid fides, ſed quid ratio poſtulet, nec quid revelatum, ſed quid certum ſit, quàm enim multa præter fidem, quæ certiſſimò conſtant, quæque nemo, niſi dementiſſimus negare poſſit? *Deinde* ſi nihil aliud, quàm in Sacris Libris expreſſa de Virgine credere velis; quid de immaculato ipſius ortu, quid de illæſa etiam poſt partum Virginitate, quid de fomite

ex-

extincto, quid de venialibus nunquam commissis, quid de Corpore in Cœlos assumpto dices? hæc quoque Virgini negabis? nihil enim istorum in Scriptura reperies. Quòd si Ecclesiæ auctoritatem, Fideliumque consensum, & miracula ostendas (nam ad hæc quoque Scriptura Christianos remittit, sicque *mediatè* saltem, & *indirectè* ad Scripturas pertinent) quid istorum immaculato Conceptui, causæque nostræ non militat? Sufficit ergo ex Scripturis constare, *Matrem DEI esse:* nam si Mater; ergo à Filio dilecta, & custodita, quantùm potuit, & decuit; quid verò non possit omnipotens? aut quid magis decuit, quàm non peccâsse? Sicut enim nullum dedecus peccato majus; ita nihil æquè convenit, quàm hoc dedecore, & peccato Matrem caruisse Ut ergo de flore, fructuque ferre judicium possis, sufficit de radice ex Scripturis constare. Quam omnino methodum à Patribus quoque, ac præsertim Augustino, Anselmo, ipsoque Angelico observatam, traditamque esse reperio, ut videlicet privilegia, & excellentiam Virginis ex DEI potentia, ac titulo Matris metirentur, ut prolixiùs §. *8. n. 2. & 5.* ostendam.

§. V.

Celeberrimi ex Ordine Dominicanorum tenent, Beatissimam Virginem esse Immaculatè Conceptam; Ergo idem tenuit S. Thomas.

SUMMARIA.

1. *Patrum Dominicanorum pro Immaculata Conceptione testimonia, præsertim S. Dominici, cujus pro hoc mysterio sententia duodecim gravissimorum Doctorum testimonijs probatur.*
2. *Et S. Vincentij Ferrerij, Magniq; Alberti.*
3. *Et Joannis de Viterbio; de quo historia ex Theophilo Raynaudo.*

4. *Et Joannis Tauleri, Joannis Bromiardi, Ludovici Bertrandi, Hieronymi Lanuzæ, Caspari Catalani, Ambrosij Catharini, Jacobi de Voragine, ac Vincentij Justiniani.*

5. *Et Breviarij, ac Capitulorum Provincialium, & Martyrologij ejusdem Ordinis, Sanctiq; Raymundi de Pennafort, Vincentij Belluacensis, ac Joannis de Fannario.*

6. *Et denique testimonio 12. Magistrorum S. Palatij, quinque Generalium, & centum Doctorum, quorum aliqui recensentur. Ex quibus colligitur, eandem quoque S. Thomæ fuisse sententiam.*

I.

DOctores Sacri Ordinis Prædicatorum, qui post S. Thomam floruerunt, sententias ejusdem Sancti tam veras, sanctasque habent, ut illis defendendis juramento se adstringant. Si ergo Immaculatæ Conceptioni suffragantur, ut posteà suffragari ostendam, oportet, ut vel credant hanc D. Thomæ sententiam esse; vel perjuri sint: perjuri verò non sunt; (Quis enim hoc dicat de Viris pietate, & doctrinâ præcipuis?) ergo credunt esse D. Thomæ sententiam.

Primò. Barcinonæ à temporibus ferè S. Dominici (obijt autem S. Dominicus Anno 1221.) in Archivijs illius Urbis antiquissima servatur tabula, in qua de S. Dominico Ordinis Prædicatorum hæc habentur: *Dominicus Sanctus & gloriosus Pater Ordinis Prædicatorum venit Tholosam pro Ecclesiæ defensione, quam miraculis confirmavit. Albigenses affirmabant principaliter tres errores:*

Primus; *quòd Christus non erat ille, qui jam dicitur venisse, & qui debebat redimere genus humanum.*

Secundus. *Quòd hostia consecrata non continebat verum Corpus Christi.*

Ter-

Tertius. *Quòd ſicut Adam formatus fuerat in campo Damaſceno ex luto mundo, & non maculato; ſic ille, qui redimere debebat genus humanum, naſci debebat ex Virgine non maculata; ſed Virgo, quæ dicitur Mater Chriſti, fuit maculata per culpam Originalem, ergo natus ex tali Virgine non eſt ille, qui debebat mundum redimere. Contra quos errores S. Dominicus fecit quendam libellum de corpore Chriſti, affirmando, quòd Chriſtus redemit genus humanum, & firmiſſimâ veritate confitendo, Chriſtum natum de Virgine Immaculata; & Albigenſes furiosè inſurgendo contra ipſum B. Dominicum dicebant, quòd illa Virgo concepta fuit in peccato Originali; & B. Dominicus, prout continetur in ſuo libello, reſpondebat, quòd non erat verum, quod dicebant, quoniam Virgo Maria eſt illa, de qua Spiritus S. per Salomonem dicit: Tu pulchra es amica mea, & macula non eſt in te. Finaliter exiſtentes hæretici in eorum erronea intentione, venerunt ad miraculi experientiam; videlicet: quòd B. Dominicus projiceret libellum ſuum in quodam furno ardente, & ſi ibi non combureretur, crederent: & B. Dominicus projecit illum in furno ardente, & libellus inuſtus exivit.* Meminêre hujus miraculi Petrus Caniſius *l. 1. de Deipara c. 7.* Salmeron *in Epiſt. ad Roman.* Coccius *l. 3. Theſauri. a. 1.* ac præſertim Petrus de Valle Cernai Ciſtercienſis in *hiſtoria Albigenſium c. 7.* Et ex illo refert Alexander Natalis *ad Seculum 13. f. 285.* qui tamen non meminit Articulorum, qui eo libello S. Dominici continebantur. Gottiſchalchus, qui vixit ante Sixtum IV. *in Serm. de Concept. B. Virg. Editionis Hagenauienſis Anno 1520.* expreſſis verbis ſcribit, S. Dominicum in prætacto libello contra Albigenſes defendiſſe Immunitatem B. Virginis ab Originali. Meminit ejusdem libri Suarez *3. p. q. 27. d. 3. Sect. 15.* Vaſquez *d. 117.* Lauſanius in vita S. Dominici *l. 1. c. 3.* Surius *Tomo 4.* Senenſis *in Bibliotheca.* Vincentius Belluacenſis, *Speculo Hiſtor. l. 29. c. 96.* qui Vincentius obijt 35. poſt S. Dominicum. Verba verò S. Dominici inter alia ſunt hæc: *Sicut primus Adam fuit ex terra Virgine, & nunquam maledictâ formatus; ita decuit in ſecundo Adam fieri.* Ita S. Dominicus *l. de Carne Chriſti c. 17.* De quo vid. Raynaud. *in Pietat. Lugdunenſ. f. 291. n. 27.* Reputa jam tecum, an credi poſſit, S. Thomam à Doctrina ſui Sancti Inſtitutoris, & Patris, miraculo etiam confirmatâ, alienum eſſe potuiſſe.

II. *Secundò.* S. Vincentius Ferrerius (obijt 1419.) domestico suo Codici (quo summa S. Thomæ continebatur) observationes quasdam manu suá adjecit, quæ hodieque in Conventu S. Dominici Civitatis de Alcaniz Diœcesis Cæsaraugustanæ asservantur; ubi observatione ad *3. p. q. 27. a. 2. ad 3.* hæc habentur: *B. Virgo fuit immunis à peccato Originali & Actuali.* Extat de his verbis, & annotatione B. Vincentij ex Originali descriptis publicum & authenticum instrumentum Anno 1652. coram Vincentio Ram Comite de Montoro à Sanctiori, & supremo Arragoniæ Consilio confectum per Hieronymum Sanz Regium Notarium; testibus Josepho Sunir, & Hyacintho Gomez die 21. Nov. in Civitate Alcaniz Regni Arragoniæ, totumque videri potest apud Nierenbergium in Exceptionibus Concilij Tridentini *f. 207.* Idem S. Vincentius in Serm. de B. Virginis Conceptione : *Quinta Conceptio est materialis, quâ B. Anna in utero Sancto ipsam concepit, & de ista fit hodie solennitas. De nullo Sancto fit Festum Conceptionis, nisi Christi, & Virginis.* Allegat quidem Bandellus contra Immaculatam Conceptionem Beatum Vincentium, sed planè corruptum, ut videre est apud Nierenbergium, *in Except. Conc. Trid. f. 244.* ex quo semper magìs, magisque confirmantur, quæ posteà dicturi sumus de vitiatis quoque, corruptisque locis, & sententijs D. Thomæ. Idem Vincentius Ferrerius *Serm. 2. de Nativitate: Non credatis,* inquit, *quia fuerit sicut in nobis, qui in peccatis concipimur; sed statim ac anima fuit creata, fuit Sanctificata, & statim Angeli in Cœlo celebraverunt Festum Conceptionis.*

Tertiò. S. Albertus Magnus in *lib. de Laudibus Virginis.* Super Missus. *Hæc Virgo sola à communi illâ Regula excipitur: Omnes in Adam peccaverunt.* Et in Biblia Mariana super Evangel. Lucæ. *Væ culpæ est triplex, scilicet: Originalis, Mortalis, & Venialis, porrò sine isto triplici væ fuit Beatissima Virgo Maria. Nec dicas* sensum S. Alberti non esse, ut B. Virgo nunquam contraxerit Originale, sed quòd purgata illo fuerit: nam S. Albertus eodem modo de væ Originali, ac de væ actuali loquitur; atqui væ actuale nunquam incurrit. Dein non fuisset id speciale Privilegium B. Virginis, cùm & B. Joannes Baptista, & Sancti Apostoli, ac tot millia infantum Baptizatorum reperiantur, qui pur-

gati

gati ſunt à triplici hoc væ. Verum eſt, B. Albertum alibi expreſſis verbis negare, B. Virginem fuiſſe immaculatè conceptam; ſed B. Albertus aut mutavit ſententiam, aut ejus libri corrupti ſunt, ut infra de S. Thoma videbimus.

III. *Quartò.* De Johanne de Viterbio hæc ſcribit Raynaudus *Tom. 8. in Tract. de Pietate Lugdun. fol. 293. Joannes de Viterbio opus integrum conſcripſit de Immaculata Conceptione, cujus hunc breviculum reperio, nam opus integrum non vidi. Probat Author, quòd Virginis Conceptus fuit immaculatus, eò quòd ſumma animæ infamia eſt, concipi in ira DEI, in tenebris culpæ, & in iniquitatibus. Quòd B. Thomæ, ac veri Ordinis Prædicatorum propria opinio eſt, B. Virginem ne pro inſtanti quidem ſubjacuiſſe iræ DEI. Quòd cùm Chriſtus maluerit homines de ſuo ortu, quàm de fama Matris dubitare, eligens naſci ex Conjugata, ut notat S. Ambroſius; Contra Chriſti voluntatem facere, qui pertinaciter, & adhibitis falſiloquijs maculatam Conceptionem aſtruere conantur. . . . . Egerat primùm hîc author contentioſiſſimè adverſus Conceptionem Immaculatam; ſed cùm infirmaretur ad mortem, emiſit votum in hæc verba: O B. Virgo Maria, ſi verum eſt, quòd ſine peccati macula Concepta fuiſti, rogo mihi ſanitatem donare digneris in ſignum tuæ puritatis, & ego voveo toto tempore vitæ meæ celebrare Feſtum Conceptionis, & annuntiare populis innocentiam tuam, & retractare, quidquid in contrarium prædicavi. Dixit, & illicò ſanatus, datoq; Campanæ ſigno, populum ad Concionem evocari curavit, ſtupentibus medicis, qui deploratum viderant; & quamvis ſodales mutatam ejus mentem ferrent graviſſimè, perſtitit tamen, nec ullis precibus, aut minis, ac perſecutionibus actus eſt in transverſum. Quòd autem opus pro Conceptione Immaculata in Indice librorum ab eo conſcriptorum non appareat apud Antonium Senenſem, potuit contingere, quia opus illud erat parùm gratum, nam ex ea ipſa cauſa Antonius Senenſis oblitus eſt primi nominis ſui, qui fuit: Antonius à S. Conceptione.* Hactenus ex Raynaudo.

IV. *Quintò.* Joannes Taulerus vir pietate, & Doctrinâ inſignis *Sermon. 1. de Purificatione B. Virg. Culpæ Originalis*, ait, *perpetuò expers fuit, à qua illam præſervavit Filius ejus, ita ut ne momento quidem temporis filia iræ fuerit.*

Sextò. Joannes Bromiardus,qui floruit circa Annum 1260. in *Summa Prædicantium,verbo, Maria art.2. n.10. Beata Virgo,* inquit, *fuit cæteris ſpecialiùs & eminentiùs Sanctificata; nam S. Thomas 3.p.q. 27. a.2. Ponit ejus Sanctificationis excellentiam, quantùm ad temporis prioritatem, in hoc, quòd Sanctificata fuit, in ejus animatione, id eſt, in conjunctione animæ cum corpore, non antè.*

Septimò. Beatus Ludovicus Bertramus in *Sermone de Puriſſima Virgine,* quem Valentiæ habuit, & cui initium eſt: *In hoc Sermone ſunt quatuor partes:* Ita loquitur: *In hac infuſione animæ, quando anima corporis primò adit poſſeſſionem, nullius Peccati Originalis ſorde conſpurcata fuit . . . ideo jure optimo de Beatiſſimæ Virginis Conceptione Feſtum celebramus. . . . . Primum & maximum beneficium fuit, quo in ſua Conceptione ab Originali labe præſervata fuit.* Hic obijt Anno 1381. vel 1387. Vide totum ſermonem ex Originali deſcriptum apud Nierenbergium *in Except. Concil. Trident. f. 203.*

Octavò. Venerabilis Hieronymus Lanuza Epiſcopus Balbaſsrenſis, & Albaracinus, undecim rationibus Immaculatam Conceptionem probat, quas videre eſt apud Hieronymum Fuſer in ejus vita *l. 3. c. 12.* Ex quo eas exſcribit Euſebius Nierenbergius *in Except. Concil. Trid.* & multæ quoque extant *Tom. 5. Homiliarum* Lanuzæ. Obijt Anno 1625. De hoc narrat præfatus Fuſer: *Memini ipſum ſæpè narrantem, quamdiu in Conventu Valentino vitam egit, vix hebdomadam ullam effluxiſſe, quin de hoc Myſterio è ſuggeſtu verba faceret; imò in alijs Eccleſijs Catholicæ Coronæ conciones habuiſſe de eo ducentas quinquaginta & ampliùs.*

Nonò. Magiſter Caſparus Catalan electus Epiſcopus Ilerdenſis in Epiſtola ad Joannem Baptiſtam de Lanuza Anno 1651. quam totam exhibet Nierenbergius *in Except. fol. 201. Me percunctatur ſua Dominatio, an S. Thomas docuerit, B. Virginem fuiſſe præſervatam à peccato Originali. Reſpondeo: Quòd ſic &c.* Pergitque id multis probare.

Decimò. Ambroſius Catharinus Archi-Epiſcopus Compſanus integrum Opuſculum edidit pro Immaculata Conceptione. Obijt Anno 1552.

Undecimò. Jacobus de Voragine Archi-Epiſcopus Genuenſis

in historia Lombardica, binas historias, & miracula refert, quæ contigêre in confirmationem Immaculatæ Conceptionis. Obijt Anno 1298.

Duodecimò. Vincentius Justinianus in Additionibus ad vitam B. Ludovici Bertrami commendat miraculum B. Dominici pro puritate Conceptionis Virgineæ. Id verò Miraculum jam supra relatum est. §. *præsenti. n. 1.* Et habetur in Officio Bernardini de Bustis, approbato à Sixto IV. in tertia die Octavæ *Lect. 4.* Et in historia Albigensium Petri Larnensis *c. 7.* quamvis in novis editionibus abrasa sit. Idemque Justinianus expulsionem Maurorum ab Hispania, & oppugnationem Regni Granatensis attribuit Devotioni, & voto Regis Catholici, qui expugnatâ Granatâ primarium Templum erexit, dedicavitque Virgini Immaculatè Conceptæ.

V. *Decimo tertiò.* In Breviario perantiquo, quo utebantur Patres Dominicani, quodque asservatur in Bibliotheca Regia Escurialis, recitatur historia illa, quæ, ut alibi dicetur, occasio fuit S. Anselmo scribendi pro Immaculata Conceptione, ejusque Festum celebrandi, ut testatur Nierenbergius *in Exceptionibus Concilij Trident. f. 199.*

Decimo quartò. Anno 1618. die 14. Junij, Provincialis & Magistri Provinciæ Hispaniæ, Madriti in Conventu Provinciali congregati, Paulo V. Pontifici Maximo supplicant, dignetur ipsis imperare *Recitationem Officij & celebrationem Festi Purissimæ Conceptionis Matris DEI.* Initium Epistolæ est: *Jussu Sacræ Catholicæ Majestatis &c.* Et tota videri potest apud Nierenbergium cit. *f. 211.*

Decimo quintò. Armandus de Bellovisо Magister S. Palatij Collatione quartâ: *Surgere non est nisi cadentis, & quia B. Virgo in peccatum Originale veraciter cecidisset, nisi præservaretur, & omni Privilegio secluso; ideo dicitur: Surrexi, & adhuc sum tecum.*

Decimo sextò. Extat Decretum Capituli Provincialis in Bætica, cui præfuit Albertus de las Cæsas, posteà Magister Generalis totius Ordinis, in manuali Patrum Prædicatorum, & Hispalis typis vulgato, Anno 1524. Cujus Decreti hæc sunt Verba: *Quia Ordo Prædicatorum sustinuit hucusq; opinionem, quòd B. Virgo concepta*

fuit in peccato Originali; ſed jam de hoc non eſt curandum, quia eſt materia nullius utilitatis, & valdè ſcandaloſa, præſertim, cùm tota ferè Eccleſia (cujus uſus, & auctoritas, ſecundùm D. Thomam 2. 2. q. 10. a. 12. Et *3. p. q. 68. a. 10. prævalet dictis alterius cujuscunq; Doctoris) jam aſſerat, quod fuit præſervata.*

Decimo ſeptimò. Antiquiſſimum Martyrologium PP. Dominicanorum Anno 1254. conſcriptum ad diem 8. Decemb. *Conceptio S. Mariæ Virginis, Feſtum duplex.* Idemque habet Martyrologium Anno 1579. juſſu Seraphini Cavalis Generalis Ord. Prædicat. Et in libello, cui Titulus: *Horæ B. Mariæ Virg. ad uſum Fratrum Prædicatorum Ordinis S. Dominici*; edito Pariſijs Anno 1529. in oratione hæc habentur: *Deus qui pro ſalute humani generis carnem glorioſæ Virginis aſſumere dignatus es, & ipſam ſine macula concipiendam ante ſæcula in Matrem praelegiſti, concede &c.* Et hymno ad Tertiam: *Conceptio laudabilis ab Angelo nuntiata Mariæ, tam amabilis in Conceptu præſervata.* Ad Veſperas in Hymno: *Salve, quæ Stella Maris es ſine labe Concepta.* Et Raymundus Lullus in Prologo Tractatûs de Conceptione fatetur An. 1250. Feſtum Immaculatæ Conceptionis fuiſſe à PP. Dominicanis celebratum in Gallijs. Et nota, PP. Dominicanos ab exordio ferè ſui Ordinis usque ad Annum 1387. & ita annis ferè 133. celebraſſe ſolennitatem Conceptionis, quam poſteà in Sanctificationem commutârunt, teſte Spondano *ad annum 1387. n. 7.* Ambroſio Catharino, alijsque, de quo vide Petrum de Alva *f. 107.*

Decimo octavò. Palaus & Alvarus Pizarus teſtantur B. Raymundum de Pennafort, qui Anno 1230. in vivis agebat, ſæpiùs è Cathedra, ac præſertim in Eccleſia Hiſpalenſi, pro Immaculata Conceptione dixiſſe.

Decimo nonò. Vincentius Caſſali, qui floruit ſub Annum 1217. in nonnullis tractatibus Panegyricis Myſterium Immaculatæ Conceptionis multifariàm, acuteque explicat.

Vigeſimò. Vincentius Belluacenſis in ſuo *ſpeculo Hiſtorico circa Annum 1244. l. 7. c. 121.* affert & laudat verba S. Ildefonſi, quibus Immaculatam Conceptionem affirmat.

Vigeſimo primò. Joannes de Fennario Magiſter Generalis, referente Ambroſio Catharino in *Diſputatione ad Concil. Trident. p. 1.*

Co-

Columna 66. dicere ſolebat : *Antiquiores Magiſtros quantò magìs docti , & quantò magìs Sancti eſſent , tantò magìs eam ſententiam ultrò amplexaturos , non quidem ſectantes alios , ſed cunctos ipſi antevertentes , animo multò promptiore , ac propenſiore pro gloria Matris DEI.*

Vigeſimo ſecundò. Anno 1653. In Capitulo Beneventano factum eſt ſequens Decretum : *Noſtri Religioſi , & Communitates aſſiſtant concionibus , & Feſtis hujus myſterij (Immaculatæ Conceptionis) & alijs actionibus publicis ; & in omnibus occaſionibus laudetur , glorificetur , & ſuſtentetur prædicta Doctrina :* Et Anno 1663. Provincialis Hiſpaniæ ad totam Provinciam juſſu ſui Generalis Johannis Baptiſtæ de Marinis : *Conformando me con el Orden de Nueſtro P. General Ordeno à todos Religioſos deſta Nueſtra Provincia, che aſſi en nueſtros Conventos come fuera dellos dican el elogio accoſtumbrado en eſtos Reynos : Puriſſima Conceptio Dominæ noſtræ Conceptæ ſine peccato Originali in primo inſtanti ſuæ animationis.*

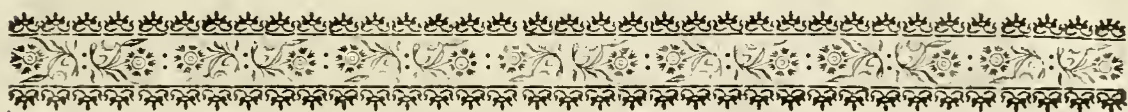
VI. *Vigeſimo tertiò.* Præter jam enumeratos ſunt alij quàm plurimi , quorum aliquos tantùm recenſebo. Nierenbergius *in Exception. Concil. Trid. f. 194.* Duodecim Magiſtros S. Palatij enumerat , quinque Generales, & centum circiter Doctores , inter quos Hugo Cardinalis in *c. 1. & 10. Lucæ,* vixit ſub Annum 1250. Paludanus in tribus *Sermonibus de Conceptione* Anno 1320. Herveus Generalis in *Comment. Epiſt. 2. ad Corinth.* Anno 1325. Bartholomæus de Piſa *Tractat. de Virg. fruct.* Anno 1335. Holchot in *Sapient. n. 160.* Anno 1349. Sanctius de la Puente Magiſter S. Palatij *Serm. de Concept.* Anno 1429. Leonardus de Utino in *Sanctorali Serm. 12.* Anno 1445. Petrus Dore *l. de Idea Virtutum c. 1. & 20.* Anno 1500. Jacobus Auſtratus *l. 3. Moral. c. ult.* An. 1522. Claudius de Roſa *opere aureo f. 185.* Anno 1519. Albertus de las Caſas Generalis & cum eo Capitulum Provinciale Andaluſiæ An. 1523. Johannes de S. Geminiano *l. Sermon.* Anno 1529. Hugo de Prato *Serm. de Annunt.* Anno 1540. aut 1522. Balthaſar Sorio *in Mariali* Anno 1540. Soto *de Nat. & Grat. c. 7.* & ad *Roman. c. 5.* Anno 1550. Catharinus *Tract. de Concept.* Anno 1552. Joannes Fenarius *Tract. de Concept. c. 6.* Anno 1552. Mancius Salmanticenſis Profeſſor An. 1560. Ludovicus Granatenſis An. 1570.

Justinianus Antistius *in Additionibus.* Balthasar Arias Stephanus Mendez. Raymundus Pasqual *in Comment. Epistolæ ad Roman.* Anno 1595. Alphonsus de Cabrera *Tom. 1. f. 79.* Anno 1596. Manuel Vagas *Serm. de Incarnat. f. 7.* Antonius Navarrus in *tribus Concion.* Pius V. Pontifex Maximus, qui Festum Conceptionis præcepit. Gulielmus Pepin *Rosar. aureo Serm. 15.* Petrus Lavinius in *opere de B. Virgine* Gottico charactere exarato, quod habetur in Cambériensi Collegio S. J. Johannes Herold cognomento Discipulus *Serm. 5. de Sanctis.* Joannes Wigerius *c. 18. Instit. Theolog. §. 5.* Petrus Auratus celeberrimus Galliæ Ecclesiastes in *Imagine Virtutis c. 1. 2. 3.* Nicolaus Coiffetau in *Tabula Innocentiæ.* Laurentius Guttierez in *Sermone de Immaculat. Concept.* Plures ex eodem ordine passim apud Auctores videre est, qui Immaculatæ Conceptioni calamo & voce adstipulati sunt. Vincentius denique Justinianus in additionibus ad vitam B. Ludovici Bertrami *c. 3. §. 14.* *Jam in Hispania, in Indijs, in Gallia & in tota pænè Europa contra piam opinionem aut scribere, aut docere, aut concionari velle, nihil aliud fuerit, quàm malè canere, & in malo cantu durare, & occasionem dare, ne illud Terentij eis occinatur: frustra niti, & laborando nihil aliud, quàm odium quærere, extremæ dementiæ est. Magnæ prudentiæ fuerit, eam opinionem omnino deserere, quemadmodum ij qui collabentem jamiam domum vident, (quod de muribus Plinius scribit) fugâ se subducunt. Jam illi desunt Cathedræ, suggesta, Confessionalia, libri. Jam Regum diademata, jam Episcoporum Mitræ, jam Cardinalium Galeri, jam Pontificum tiaræ, & ipsamet Concilia, quando Tridentinum omnino protestatum est, non esse suæ intentionis in Decreto de peccato Originali Deiparam comprehendere.*

His adjungendus celebris nostra ætate Theologus Alexander Natalis Doctor Parisiensis, qui *Tomo 2. ad Seculum 13. & 14. Dissertat. 16. §. 20.* respondens ad testimonia & auctoritatem Patrum, qui immaculatæ Conceptioni opponuntur: *Antiqui Patres*, inquit, *quos Augustinus adversùs Pelagianos in aciem educit, & Augustinus ipse de peccati originalis debito facilè exponi possunt; cùm enim ex Adamo B. Virgo propagata fuerit, communi lege peccati originalis contrahendi tenebatur, illudq́ reipsa contraxisset, nisi singulari*

gulari Redemptoris servata fuisset beneficio .... & ad finem: *Sententiam de Immaculata Conceptione non solùm ut probabilem & piam, sed ut propriam Facultatis nostræ Parisiensis doctrinam propugnabimus, si de ea dicendi, scribendive detur occasio.*

Si ergo & Sanctissimus Patriarcha Dominicus, & præcipui ex Sacro hoc agmine Doctores pro Virginis nostræ Innocentia militant; quis dubitet eundem sensum, eandemque sententiam Angelici Doctoris esse? neque enim hunc desererent, cujus Doctrinæ juramento se adstringunt; nisi crederent eum ita sensisse.

§. VI.

Sensus Ecclesiæ Auctoritati omnium Doctorum præstat; Ergo Beatissima Virgo ex sensu S. Thomæ est Immaculatè Concepta.

SUMMARIA.

1. *Mirum non esse, si in Sanctis Patribus non reperiatur hæc quæstio in terminis formalibus decisa; & quas ob causas?*
2. *Multa tamen in Patribus reperiri, ex quibus evidenter colligitur, eos Immaculatæ Conceptioni favisse.*
3. *Hodiernæ Ecclesiæ major in hac quæstione Auctoritas, quàm antiquæ, & quas ob causas?*
4. *Patres omnium Seculorum pro Immaculata Conceptione stetisse, longâ Inductione probatur.*
5. *Totius Ecclesiæ Catholicæ membra, & Ordines in hanc nostram sententiam conspirare; hoc est: Summos Pontifices, Universitates, Sacros Religiosorum Ordines, Theologos omnium nationum, totamq; Ecclesiam, testibus ipsis Patribus Dominicanis, & Alexandro VII. Summo Pontifice.*

I.

S. Thomas *2. 2. q. 10. a. 12. Dicendum eſt*, inquit, *quòd maximam auctoritatem habet Eccleſiæ conſuetudo, quæ ſemper eſt in omnibus æmulanda, quia & ipſa auctoritas Catholicorum Doctorum, ab Eccleſia Auctoritatem habet; unde magìs ſtandum eſt Auctoritate Eccleſiæ, quàm Auctoritate Auguſtini, aut Hieronymi, vel cujuscunq; Doctoris.*

Hujus ergo Controverſiæ, quæ inter nos & Adverſarios eſt, Angelicum Doctorem Judicem ſtatuamus, ipſe ſententiam ferat. Ponamus pro ijs omnes ſtare, quorum nominibus gloriantur; pro nobis verò ſolam Auctoritatem, uſumque Eccleſiæ. Cui litem adjudicabit Angelicus Doctor? *Cui Eccleſia favet:* Ergo mens & ſententia eſt D. Thomæ, illam opinionem eſſe veram, alijsque prævalere, quæ pro ſe Eccleſiam habet; habet verò noſtra; ergo pro noſtra ſtat quoque, deciditque Angelicus Judex. Videamus ergo, quid Eccleſia *cum* Græca *tum* Latina, & utriusque Doctores ſentiant.

Primò igitur mirari nemo debet, ſi hæc propoſitio in terminis formalibus: *B. Virgo caruit Peccato Originali*; apud Antiquiores Patres non reperiatur: tunc enim temporis nondum hâc quæſtione excitatâ, & hæreticis Chriſti Divinitatem, atque alia capita Religionis impugnantibus, nulla neceſſitas fuerat, imò nulla utilitas, aut novas lites excitandi, cùm tot aliæ ferverent; aut defendendi, quæ nemo impugnaret. Et quis neſciat, ortis de Filij, de Spiritus S. Divinitate, de Gratia, deque libero Arbitrio Controverſijs, multò cautiùs Patres, multoque explicatiùs, quàm antè locutos fuiſſe? Ita contigit in hac noſtra cauſa: aut enim tacebant, cùm nemo cogeret loqui; aut obſcuriùs ſcribebant, nemine facem prælucente, aut ſaltem nullo metu inſidiantium: Nam mari quoque tranquillo, & aurâ velum implente; vel dormiunt nautæ, vel feriantur.

II. *Secundò.* Certatim Patres, præſertim Græci, Beatiſſimam Virginem vocant: *Immaculatam; Omni, & ſemper, maculâ carentem;*

tem; *Omnibus modis Sanctam*; *Cherubim & Seraphim longè puriorem*; *Solam sine omni peccato*; *Terram nunquam maledictam &c. &c.* Quæ omnia significant, etiam peccato Originali caruisse; *Tum* quia si de solis peccatis venialibus intelligas, quæro, cur de solis, cùm Patres non magìs venialia, quàm Originale excipiant? Aut ergo de utroque peccato, aut de neutro intelligendi: *Tum* quia si de solis venialibus intelligas, falsum est, solam fuisse omnis peccati expertem; quot enim millia infantum Baptismo expiatorum, nullâ culpâ veniali aspersa sunt; quî ergo sola, quæ tot socios habuit hujus Privilegij? Num verè dici posset solam Lunam lucere, tot cum illa Cœlo, terrâque collucentibus facibus? *Tum* quia ex Doctrina S. Thomæ peccatum veniale propriè animam non maculat, at maculat peccatum Originale: Titulus ergo *Immaculatæ* magìs peccatum Originale excludit, quàm veniale; quia Originale magìs *maculat*, quàm veniale. Aut ergo ex nullis Patribus, nullâque Ecclesiæ Traditione probari potest expers venialium, aut ex ijsdem Patribus, eâdemque Traditione probabitur expers Originalis; quidquid enim Patres dicunt, omnesque ab eis prolatæ rationes, contra utrumque peccatum pugnant; imò contra Originale multò magìs, ut dixi.

Tertiò. Jam suprà probatum est, Festum Immaculatæ Conceptionis fuisse ab ipsis propè Ecclesiæ cunabulis, à Græcis, Latinisque celebratum; atqui id certum argumentum est, fuisse Sanctam, & Immaculatam, omnisque peccati expertem, ut suprà quoque ostendimus.

Quartò. Tota & unica ratio, ob quam Patres negant Beatissimam DEI Matrem nulli peccato veniali fuisse obnoxiam, nec antè, aut post Partum jacturam Virginitatis esse passam, illa est, quia DEI Matrem id *non decebat*: At quanto minùs decebat animam esse corruptam? nam coram DEO rerum vero æstimatore longè turpior est quævis minima animæ macula, quàm maxima corporis; quantò enim nobilior & pulchrior anima, tantò pejor, fœdiorque ejus corruptio; & ideo minus est, Mariam non esse Virginem, quàm non esse Innocentem; sicque si illi electio daretur, sicut maluit non esse Mater DEI, quàm non esse Virgo; ita mallet non esse Virgo, quàm esse Peccatrix: Si ergo peccatum Ori-

ginale magìs DEI Matrem dedecet, quàm peccatum veniale, quàmque naufragium pudoris ex honesto Conjugio factum; sequitur, rationem à Patribus allegatam pro immunitate à peccato veniali, proque Virginis pudicitia, multò magìs pro Immunitate à peccato Originali militare.

III. *Quintò.* Certum est Ecclesiam Catholicam, quæ hodie floret, ejusdem esse, parisque authoritatis cum Ecclesia antiqua; æquè enim à Spiritu S. regitur, æquè est infallibilis, æquè Magistra veritatis; sicut vera fides, & Religio eadem nunc est, quæ olim fuit. Recenset Paulus Servita in Historia Concilij Tridentini: Cum de Immaculata Conceptione inter Franciscanos, Dominicanosque disputaretur, Joannem Udinum ex Ordine Prædicatorum, ita fuisse argumentatum: *Aut S. Paulus, alijque Patres crediderunt B. Virginem ab Originali fuisse exemptam, aut non crediderunt? si non crediderunt? cur sententiam inducitis, & novam, & Patribus ignotam? Si crediderunt & tamen tacuerunt? cur eorum exemplum non imitamini, & rem totam, ut illi, silentio committitis?* Cui continuò Franciscanus respondit: *Eadem est Primitiva, & Moderna Ecclesia; par ergo utriusq; auctoritas; sed moderna Ecclesia tota in favorem Virginis conspirat; cur vos ergò exemplum Ecclesiæ non imitamini? & quod ista & sentit & dicit, non vos quoq; & sentitis, & dicitis?*

Imò causam Conceptionis quod attinet, multò major videtur modernæ Ecclesiæ, quàm antiquæ auctoritas; nunc enim hæc quæstio, & toties, & tot libris, & tot argumentis, atque à tot Doctoribus, tantoque tempore est discussa, atque probata, ac loci scripturarum tam accuratè, matureque expensi, atque explicati, ut vix aliud mysterium reperias diligentiùs libratum: cùm ex adverso nullum olim de hac causa dubium, aut quæstio fuerit, & Patres cum de Conceptu Virginis scripsêre, id obiter, & incidenter, nullâque curâ fecerint, & nullo examine, ut Patres legenti patet. Et ideo S. Augustinus *l. 1. de Nat. & Grat. c. 36. dicit: Exceptâ B. Virgine, de qua, propter honorem Domini, nullam prorsus, cùm de peccato agitur, volo haberi quæstionem.* Quomodo ergo Augustinus alijque Patres decidunt, quod ne quidem in quæstionem vocari patiuntur? aut quomodo finiri velint, quod ne quidem permittunt

inchoa-

inchoari? At verò quis ignorat, longè plùs ponderis habere, quæ discussa & probata sunt, quàm quæ neglectim, obiterque effusa? imò nec sententia dici potest, nisi partibus, rationibus, testibus, meritisque Causæ auditis. Damnârunt aliqui Virginem; esto; sed nec confessam, nec convictam, nec compertam delicti, nullóque criminis examine. Nos post examen, post testes, post auditas accusationes, planéque purgatas, delicti absolvimus, & innocentem pronuntiamus; cujus ergo sententiæ major auctoritas, damnantis sine examine, aut post examen absolventis? Cùm ergo in hac causa par sit hodiernæ Ecclesiæ auctoritas, imò major quàm antiquæ, videamus, quid utráque sentiat de Illibato, innoxióque Conceptu Virginis Beatissimæ.

IV. *Primo* igitur loco, fuisse Immaculatam Conceptionem in Apostolorum Concilio assertam, & Apostolorum doctrinâ confirmatam testis est Luitprandus (qui floruit circa Annum 946.) in Chronico ad Annum 676. ubi: *Immaculatam Conceptionem Apostoli prædicaverunt ubiq;.* Julianus quoque (qui floruit circ. An. 1036.) Bernardo Toletano Episcopo à Sacris Confessionibus, in suis Adversarijs. *n. 395. Traditio fuit ab Apostolis in Concilium congregatis, B. Virginem Mariam Originali peccato intactam esse.* Idem Julianus in Chronico, ubi agit de Bernardo Archi-Episcopo: *Fecit celebrare devotiùs Festum Immaculatæ Conceptionis, quod prædicavit in Hispania S. Jacobus, & incepit ab Apostolis hoc in Concilio decernentibus.* Flavius Dexter (qui floruit circ. finem 4. Seculi) in sua perpetua historia: *Jacobi prædicatione*, inquit, *celebratur in Hispania Festum Immaculatæ & illibatæ Conceptionis.* Sanctus quoque Andreas Apostolus, referente Abdia in ejus vita, à Presbyteris Achaiæ conscripta *l. 4. Histor. Sicut primus Adam formatus fuit ex terra, antequam esset maledicta, ita secundus Adam formatus est ex terra Virginea nunquam maledictâ.* Plura de hoc testimonio Dextri, & Luitprandi videri possunt apud Morillum in *fundation. Columnæ & Commentarij in Dextrum*; Thomam Tamayum *in notis ad Luitprandum*; Antonium Quintanadvennam in *fundatione Ecclesiæ Toletanæ. c. 7.* Et de Verbis B. Andreæ vide Bellarminum *l. de Scriptoribus Ecclesiasticis*, ubi expendit, quantæ Auctoritatis sit vita B. Andreæ à Presbyteris Achaiæ

conſcripta. In Sacello Eccleſiæ Segonienſis, quam fundavit B. Jerotheus, B. Pauli diſcipulus, hæc habetur inſcriptio: *A tempore Jerothei B. Pauli diſcipuli, & hujus Civitatis primi Præſulis, illibatam Conceptionem Sanctæ Virginis hæc Eccleſia tuetur & celebrat &c.* Vid. Velaſquez. f. 339. de Immac. Concept. Refert quoque idem Velaſquez. *f. 309.* In monte Sancto prope Granatam inter alios plumbeos libros unum reperiri à S. Cteſiphonte Mart. ac S. Jacobi Diſcipulo exaratum, in quo hæc verba leguntur: *Illa Virgo, illa Maria præſervata fuit à peccato Originali in primo inſtanti ſuæ Conceptionis, & libera ab omni culpâ.*

Deducitur ex hactenus productis teſtimonijs, jam in primis Apoſtolorum Concilijs, & Apoſtolicâ doctrinâ Myſterium Immaculatæ Conceptionis confirmatum eſſe, ut meritò ſcripſerit Franciſcus Suarez, Theologus planè graviſſimus, & modeſtiſſimus in *3. p. q. 27. a. 2. Sect. 6. Hæc veritas à Sanctiſſimis & antiquiſſimis Patribus, & ut creditur etiam ab Apoſtolis tradita eſt.* Vide ſuprà §. *3.*

Poſt tempora Apoſtolorum multa ſunt & paſſim edita argumenta & exempla, quibus oſtenditur, viguiſſe in Eccleſia perpetuam Traditionem de Conceptione Immaculatâ: nam Weſtmonaſterienſis in *ſuo Chronico Anno 1228.* & Galatinus *l. 7. c. 4.* teſtantur: *Celebrationem Conceptionis in Eccleſijs Armeniæ, Ægypti, Syriæq; Apoſtolos inſtituiſſe.*

Seculo III. S. Cyprianus *libro de Cardin. Chriſti operibus c. de Nativit.* loquens de B. Virgine: *Spiritu S. obumbrante incendium Originale extinctum eſt, nec ſuſtinebat Juſtitia, ut vas illud Electionis communibus laſſaretur injurijs, quoniam plurimùm à cæteris differens naturâ communicabat, non culpâ.* Eodem *Seculo 3.* S. Amphilochius Iconij Epiſcopus Orat. *4. in Deiparam,* quam Latinitate donavit Franciſcus Combefis Dominicanus *f. 42. Quid ſtultè à veritate diſſentis? qui enim antiquam illam Virginem ſine probro condidit, & Secundam ſine nota, & crimine fabricatus eſt.*

Seculo IV. Hoc eſt circa Annum 370. floruit B. Hieronymus, in cujus Martyrologio mentio eſt Feſti Conceptionis. Et quamvis Baronius in præfatione ad ſuum Martyrologium neget eſſe Hieronymi, conſtat tamen ſaltem in Latinum vertiſſe ex Græco, quod

quod Eusebius Cæsariensis conscripserat; & ideo hoc Martyrologium Hieronymo adscribunt Beda *in Retract. in Acta Apost. c. 1.* Walafridus Strabo *l. de rebus Ecclesiasticis c. 28.* Usuardus *in Præfat. ad suum Martyrolog.* Bollandus Præfatione in vitas Sanctorum. *c. 4. §. 4.* Idemque S. Hieronymus in Psalm 77. *Nubes illa* (Beatissima Virgo) *nunquam fuit in tenebris, sed semper in luce.* S. Augustinus quoque, qui eodem seculo floruit (obijt enim Anno 430.) *l. de Natura & Gratia c. 36. Exceptâ B. Virgine, de qua propter honorem Domini, nullam prorsus cum de peccatis agitur, habere volo quæstionem; inde enim scimus, quòd plùs gratiæ collatum ei fuerit, ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum.* Idemque Augustinus *lib. 5. contra Julianum cap. 9. & cap. 15.* hanc regulam velut certissimam ponit, videlicet: *Is, qui in adulta ætate nullum peccatum fecit, in infantili ætate peccatum non contraxit; & ideo Christus peccatum etiam major fecisset, si parvulus habuisset.* Cùm ergo jam omnium sententiâ constet, Beatissimam Virginem *in adulta ætate peccatum nullum fecisse*; sequitur ex mente Augustini, nec in ætate infantili peccatum originale contraxisse. Et iterum *Serm. de Assumpt.* fatetur, se nullis quidem Scripturis convinci, ut credat, corpus Virginis in pulverem resolutum esse; sed se tamen rationibus stringi, ne id credere possit; *Animus,* inquit, *hæret, sentire non valeo, dicere pertimesco: quia excipitur à lege corruptionis, quam tanta servat gratia, & attollit dignitatis prærogativa; pertinetq; ad dignitatem Domini, suæ Matris servare honorem, qui legem non solvere venerat, sed adimplere: & quia nullus dubitat, quin possit Mariam sine corruptione servare, cur ergo dubitandum est, noluisse?* Hæc Augustini argumenta pro incorruptione carnis; nemo non videt, longè magis militare pro integritate, & incorruptione animæ; quis enim ignoret, si optio Virgini daretur, millies eam potiùs cineres, & pulveres corporis electuram, quàm semel peccatum? S. Eucherius ejusdem Seculi Auctor *Homil. 2. de Nativit. Domini: A peccati enim veteris nexu* per se *non est immunis, nec ipsa Genitrix Redemptoris: Solus ille licèt ex debitore nascatur, lege tamen veteris debiti non tenetur.* Vides asserere S. Eucherium B. Virginem *per se* non esse immunem à Peccato Originali; &

M *debi-*

debitricem tantùm; non *peccatricem* appellari, quæ omnino noſtra ſententia eſt.

S. Cyrillus Archiepiſcopus Alexandrinus *Lib. 6. c. 15. in Joann. Evang. Cæcus iſte Genus humanum deſignat, quod in primo parente excæcatum eſt, quia ex illo traximus omnes non ſolùm originem mortis, ſed etiam iniquitatis. Per unum enim hominem mors, & per unum hominem peccatum intravit in Mundum, & per peccatum mors, quæ in omnes homines pertranſijt. Et bene non ſolùm cæcus, ſed etiam cæcus à nativitate dicitur, quia omnes homines (excepto illo, qui de Virgine natus eſt, & Sacratiſſima etiam Virgine, ex qua Deus homo prodijt in Mundum, exemptâ) cum peccato originali naſcimur, & graviſſima cæcitate depreſſi in Mundum venimus, quam quidem cæcitatem de radice primi Parentis contraximus.* Et in Sermon. contra Neſtorium: *Temerarium eſt ponere in Maria Virgine propter Filium culpam, aut peccatum aliquod.* Et in Concilio Epheſino Homil. 6. *Quis unquam audivit Architectum, qui ſibi domum ædificavit, ejus occupationem & poſſeſſionem primùm ſuo inimico ceſſiſſe?*

Seculo V. Floruit S. Sabbas Sacrorum Menæorum Collector, & Ritualis Auctor: Hic in ſuo Rituali Jeroſolymitano meminit officij de Immaculata Conceptione (de quo videri poteſt P. Wagneregg *in Canone Eccleſiaſtico B. Andreæ Cretenſis*) eſt verò officij titulus: *Officium Divinum Eccleſiæ Græcæ 9. Decemb. celebrari ſolitum Conceptionis S. Annæ, quâ illa Matrem DEI concepit.* Ipſe verò S. Sabbas *die 12. Febr. Ode 5.* ita canit: *Tu quidem Virgo ab æterno propter ſplendorem integritatis, & pulchritudinem Virginalem, ac denique propter gratiæ dona, quæ te ab omni nævo immunem fecerunt, ſola fuiſti digna tanti partûs honore.* Et *die 18. Ode 6.* de S. Cyrillo: *O Virgo Deipara de te ſola publicè conſtat, quòd ab æterno munda extiteris.* Et *die 3. Jan. Ode 9. In te primi Parentis ſubſtitit lapſus.* Vixit eodem Seculo S. Andreas Cretenſis, videlicet circa An. *560.* qui in Canone Eccleſiaſtico Ode *50. Anna concepit puram Sobolem.* Et poſt *Oden 3. Anna ſterilis intemeratam, caſtamq; puellam concepit. Hanc hodie ceu ſolam Immaculatiſſimam omnes nos Beatam dicamus: ejus nos Sanctam Conceptionem colamus.* Vide Textum Græcum in Verſione Franciſci Combe-

fis

ſis Ordinis Prædicatorum : nam aliæ Editiones & Verſiones non ſatis reſpondent Græco Originali, ut notat Nierenbergius in Parthenicis Epiſtola ad Cardinalem de Sandeval Archi-Epiſcopum Toletanum *f. 340.*

Seculo VI. S. Ildephonſus Archi-Epiſcopus Toletanus, *libro de Parturitione Virginis : Conſtat illam ab omni peccato Originali fuiſſe immunem, per quam non ſolùm maledictio Matris Evæ ſoluta eſt, verùm etiam & Benedictio omnibus condonatur.* De S. Ildephonſo hæc habet Trithemius in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis : *Cùm Beatiſſimus Præſul Ildephonſus librum de Virginitate puriſſimæ Virginis compleſſet; apparuit ei Domina Mundi, ipſum librum habens in manibus, & gratias agens illi pro tali ſervitio, quod ſibi gratiſſimum eſſe affirmabat. Ille verò cupiens eam altiùs honorare, conſtituit, ut celebraretur ſolennitas ejus ſingulis Annis Octavâ die ante Nativitatem Domini; quæ ſolennitas jam obtinuit, ut per univerſam fidelium Eccleſiam celebretur Sexto Idus Decemb. in honorem puriſſimæ ejus Conceptionis. Unde rurſum ei B. Dei genitrix apparens, veſtimentum Sacerdotale, quod nos Albam vocamus, & Cathedram illi attulit, de quibus multa mirandà & glorioſa narrantur.* Idem S. Ildephonſus in Sermone manuſcripto, cui initium: *Creator omnium:* & habetur in Bibliotheca Toletana *loculo trigeſimo primo, n. 17. Sic ergo genus humanum quaſi unam arborem adhuc in radice teneram, antequam in propaginis prole prodiret, vitiavit. Inde ergo eſt, quòd radix vitiata quotidie fronderet, frondesq; ejus indeſinenter propter mortem marcerent, at ſæpè contingit, quòd ex pungenti ſpinâ, pulchra & rubens oriatur roſa. Sic enim, operante Divinâ Providentiâ, ex radice vitiata, ſine vitio prodijt Virga, quæ intelligitur Beatiſſima Virgo.*

Sed *nota*, S. Ildephonſi doctrinam & ſententiam quod attinet, ejus tempore fuiſſe eâdem die feſtum Conceptionis, & Nativitatis celebratum, ut colligitur ex ejus libro de Parturitione B. Virginis, ubi etiam Conceptionem vocat inchoatam Nativitatem. Et Georgius Metropolita Sermoni tertio hanc inſcriptionem præfigit: *Oratio in Conceptionem, ac Nativitatem S. Dominæ noſtræ Dei Genitricis.*

At S. Ildephonſus utrumque Feſtum ſeparavit, eâ ferè ratione

quâ Feſtum Epiphaniæ, Baptiſmatis Chriſti, & Nuptiarum in Cana; & Feſtum S. Michaëlis Angelorumque Cuſtodum olim conjuncta, ſunt poſteà ſeparatim celebrata.

Eodem *Sexto Seculo.* Sed ante S. Ildephonſum floruit S. Iſidorus Hiſpalenſis, qui ipſe quoque Immaculatæ Conceptioni egregiè adſtipulatur. Teſtantur enim Ambroſius Morales *l. 12. c. 19.* Mariana *l. 6. c. 5.* Loaiſa in *Notis ad Concil. Toletan. IV. c. 2.* Patres Concilij Iſidoro mandâſſe, ut Miſſale Hiſpanicum Mozaraben (quaſi dicas Mixtaraben; eo enim utebantur Chriſtiani capti ab Arabibus, illisque mixti) emendaret, in hoc autem Miſſali octavâ Decemb. extat Feſtum Conceptionis: & in præfatione Miſſæ hæc habentur: *Dignum & juſtum eſt omnipotens Pater tibi in Conceptione Virginis Mariæ &c.* Et in Benedictione ad populum: *Quiq; Matrem ſervavit à corruptelæ contagio, ſignum noſtri cordis emaculat à delicto.*

Seculo VII. Vixit S. Joannes Damaſcenus, qui Beatiſſimam Virginem non ſolùm Immaculatam facit in *Conceptione germinis* (ſic vocat S. Bonaventura tempus Animationis) verùm etiam quod multò plus eſt, fuitque poſtea aliquorum ſententiâ à S. Thoma improbata, in *Conceptione Seminis.* Sic enim loquitur Damaſcenus *Orat. 1. de Nativit. Virginis: O Beati Joachim lumbi, ex quibus immaculatum ſemen profluxit.* Et *Orat. 2. de Aſſumpt. Virgin. Hodierna die Heden Spiritualem novi Adam Paradiſum ſuſcipit, in quo condemnatio abrogata, ad quem ſerpens aditum non habuit.* Eodem Seculo Vener. Beda in ſuo Martyrol. *8. Decemb.* ponit *Feſtum Conceptionis* Beatiſſimæ Virginis; ut ſupra quoque notavimus. S Germanus Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus in ſuis menæis dicit: *Deiparam fuiſſe Conceptam filiam DEI.* Et loquens de Conceptione S. Annæ, cùm Deiparam concepit: *Quid hâc quæſo generatione prolis magìs inviolatum, & Venerandum?*

Seculo IX. Floruit, teſte Bellarmino de ſcriptoribus Eccleſiaſticis; Idiota, (alij tamen Idiotam multis Seculis poſteriorem faciunt) *qui in contemplatione B. Virginis capite 1.* hæc habet: *Trahe me poſt te O Beatiſſima Virgo: Benedicta ante ortum, Benedicta in ortu, Benedicta poſt ortum, ante ſeculum, in ſeculo & poſt ſeculum.* Et *c. 2. Nullo genere vacâſti virtutum O Virgo Glorioſiſſima, non*

in

in parte, ſed in toto, & macula peccati, ſive Originalis ſive actualis, ſive mortalis, ſive venialis non eſt in te, neq; unquam fuit. Et *c. 6. Inveniſti gratiam Cæleſtem, quia fuerunt in te ab Originalis labe præſervatio, Angelica ſalutatio, & Filij conceptio.* Luitprandus in Chronico ad Annum *676. Immaculatam Conceptionem Apoſtoli prædicaverunt ubiq;.*

Eodem Seculo Johannes X. approbavit Ritualia, Miſſalia & reliquum Officium Mozarabicum ſeu Gothicum, ut habetur in celebri hiſtoria Compoſtellana, & in Archivijs Eccleſiæ Toletanæ. Id verò Miſſale Hiſpanicum reformatum fuiſſe à S. Iſidoro juſſu Concilij Toletani IV. tradunt Ambroſius Morales, *l. 12. c. 19.* & Mariana *l. 6. c. 5.* In hoc ergo Miſſali Hiſpanico ſeu Mozarabico à Joanne X. confirmato, in præfatione habetur: *Dignum & juſtum eſt tibi Omnipotens Pater in honorem Conceptionis Virg. Mariæ &c.* Et in Canone poſt verba, *pridie quam pateretur*, hæc ſequuntur: *Virgo DEI Genitrix, cujus hodie veram Conceptionem celebramus.* Vide de primâ hac Joannis Confirmatione, & Miſſa Conceptionis, Nierenbergium Tractatu de perpetuo objecto Conceptionis *c. 3. & c. 5.*

Seculo X. Fulbertus Carnotenſis Oratione de Ortu Virginis: *Quanta putamus proviſio fuerit Sanctorum Angelorum, circa tam DEI gratiſſimos parentes ab initio procreationis, & excubatio ſupra tam ingentem ſobolem? nunquid abſuiſſe credendus eſt Spiritus S. ab iſta eximia puella, quam ſuâ obumbrare diſponebat virtute?* Et in expoſitione Salutationis Angelicæ: *Electa es inſignis inter filias, quæ Immaculata ſemper extitiſti ab exordio tuæ Creationis, quia paritura eras Creatorem totius Sanctitatis.* Vide de hoc teſtimonio Fulberti Nierenbergium *in Except. c. 13.*

S. Petrus Damianus Serm. de Aſſumptione: *Caro enim Virginis ex Adam ſumpta, maculas Adæ non admiſit.*

S. Anſelmus Sermone de Conceptione: *Angelos, alijs peccantibus, à peccato ſervavit, & fæminam Matrem ſuam futuram, ab aliorum peccatis exortem ſervare non potuit? in æternitate Conſilij ſui ſtatuit eam Reginam fore Angelorum, & in conſortium conceptam eſſe crederemus peccatorum?* Et in Commentarijs in 2. Corinth. c. 5. *Omnes mortui ſunt peccato, nemine prorſus excepto, demptâ Matre*

DEI, ſive Originalibus, ſive propriâ voluntate additis, vel ignorando vel ſciendo. Et l. de Conceptu Virginali c. 18. *Decuit Virginem tantâ puritate nitere; quanta ſub DEO major intelligi non poteſt.* Ex quo loco optimè S. Thomas in *1. d. 17. q. 1. a. 4.* & *d. 44. a. 3. ad 5.* concluſit, Beatiſſimam Virginem fuiſſe immunem ab omni peccato Originali, & actuali; & hoc ſolo à Divina Puritate abfuiſſe, quòd Deus nec peccavit, nec peccare poſſit, Beatiſſima Virgo nunquam peccaverit, potuerit tamen peccare. Idem S. Anſelmus Sermone de Conceptione hortatur: *Colere animæ ſpiritualem creationem, ac corporis & animæ copulationem. O quanta eſt dies illa, qua noſtræ reparationis anima digna creatur, ſacratur, & Sanctiſſimo corpori unitur.* Cæterùm Feſtum Conceptionis cum Officio ab Anſelmo inſtitutum eſſe, ex Revelatione Helſini graviſſimi Auctores teſtantur, Videl. Concil. Cantuar. Anno *1328.* celebratum. Joann. Bachonius Anglus in *4. Sent. d. 2. q. 4.* Paludanus in *3. d. 3. q. 1.* Petrus Epiſcopus Aquilinus *l. 1. c. 25.* & *l. 6. cap. 56.* Zucharus Epiſcopus Arcenenſis *2. p. Elucidarij. f. 55.* Johannes Gerſon *Sermone de Concept.* Dionyſ. Carthuſianus *Serm. 203.* Baronius in *Martyrol. ad 8. Decemb.* Et denique Hiſpalenſis, Cordubenſis, Segovienſis, Conchenſis, Saguntina & Eborenſis, Eccleſiæ in ſuis Breviarijs & lectionibus: teſte Nierenbergio in Parthenicis *fol. 10.* Vult Theophilus Raynaudus *Opuſculo de pietate Lugdunenſi*, hanc Civitatem poſt S. Eucherium à S. Anſelmo, cùm illic exul degeret, ſententiâ de Immaculato Conceptu fuiſſe imbutam, idque etiam docet Bivarius *in Anſelmo vindicato l. 1. §. 5.*

S. Bruno Ordinis Carthuſianorum Inſtitutor in Pſalm. 105. *Hæc enim incorrupta terra illa, cui benedixit Dominus; ab omni propterea contagione peccati libera, per quam vitæ viam agnovimus.*

S. Ivo Carnotenſis *Sermone de Nativit. Domini: Omnem quippe nævum tam Originalis, quàm actualis culpæ in Matre delevit* (eam videlicet præſervando, nam certum eſt nunquam actualis culpæ ream fuiſſe) *Prima enim humani generis parens duplici maledicto ſuccubuit, ut & cum viro mortem incurreret, & filios cum dolore parturiret: hujus maledictionis filij Evæ hæredes ſucceſſerunt, & omnes filios ſub neceſſaria mortis condemnatione genuerunt; Sola hæc Mater, quæ non ſibilo ſerpentis credidit, benedictionem, quæ*

utram-

utramq; maledictionem excluderet, audire meruit. Certum est S. Ivonem loqui non de morte corporali (nam constat mortuam esse) sed de morte spirituali, & quidem peccati Originalis, nam *hujus tantùm succedimus Hæredes Hevæ.*

Seculo XI. S. Bernardus Abbas Clarevallensis in editione Lugdunensi *Anno 1530.* apud Joannem Mareschall in *Sermone de Privilegijs S. Joannis Bapt.* ait: *Quicunq; de Massa prævaricante mundum ingredimur, longam restem Originalis peccati nobiscum trahimus; solus ille, qui peccatum non fecit, excipitur, & quæ eum Virginalis sui uteri thalamo ignorans virum, & ignota viro terris effudit.* (Hæc ultima verba in recentioribus editionibus, nescio cujus manu, mutata sunt) *Cùm igitur omnes in iniquitatibus concepti sint, neminem unquam mortalium intra Materna viscera Sanctificatum legimus, præter Hieremiam, & Johannem Baptistam, quamquam & de singulari Virgine nulla sit ambiguitas, quin ipsa maternis circumsepta visceribus, sublimioris Sanctificationis genere conservata sit.* Omitto aliud Bernardi testimonium ex Sermone in Cœna Domini, quia non est Bernardi. Idem Bernardus in celebri Epistola ad Lugdunenses Regulam ponit, ex qua evidenter infertur Conceptio Immaculata: *Accepi sanè ab Ecclesia illum diem cum summa veneratione colendum, quo assumpta est de seculo nequam. Sed & ortum Virginis didici nihilominus in Ecclesia & ab Ecclesia indubitanter habere festivum, atq; Sanctum, firmissimè cum Ecclesia sentiens, in utero eam accepisse, ut Sancta prodiret: non fallitur omnino Sancta Ecclesia Sanctum reputans ipsius nativitatis diem, & omni anno cum exultatione universæ terræ, votiva solennitate suscipiens.* Si ergo hodie viveret Bernardus, videretque Festum Immaculatæ Conceptionis totâ Ecclesiâ celebrari, quid aliud diceret, aut quid aliud dicere posset, quàm quod tunc dixit: *Non fallitur omnino S. Ecclesia, Sanctam reputans ipsius Conceptionis diem, & omni anno cum exultatione suscipiens.* Nisi fortè crediderit Bernardus, falli Ecclesiam non posse circa Festum Nativitatis, falli autem posse circa Festum Conceptionis. Omnino ergo noster est Bernardus, nec negari potest, Beatissimam Virginem esse Immaculatè Conceptam, nisi negemus principia Bernardi. Celebrat jam Ecclesia Festum Conceptionis, quod olim non celebrabat; videt ergo Bernar-

dus in Cœlis, quod non vidit in terris; quæro, cur potiùs amplecti ſententiam velis, quam Bernardus tenuit in terris, quàm illam, quam tenet in Cœlis? Quæ verò ex Bernardo Immaculatæ Conceptioni objiciuntur, poſteà refutabimus, cùm argumenta ex Patribus ſumpta refellentur infra §. *10. n. 5.*

Bernardus Archi-Epiſcopus Toletanus in *Serm. 4. ſuper Salve Regina: Innocens fuiſti ab Originalibus & Actualibus peccatis: nemo ita præter te. Unde Auctoritas Auguſtini: cùm de peccatis agitur, nullam de Beata Maria volumus fieri mentionem; ex eo enim majorem ei credimus collatam eſſe virtutem, ad vincendum ex omni parte peccatum, quæ concipere, & parere meruit eum, qui nullum habuit. Ex omni, inquit, parte, hoc eſt, ex parte Originalis, & ex parte actualis peccati.*

Nota: Sermones *ſuper Salve Regina* falsò attribui S. Bernardo Clarevallenſi, ſed verum eſſe eorum Auctorem S. Bernardum Toletanum, æquè Benedictinum, quique eodem Seculo vixit. Ita enim ſcribit Julianus in Chronico *n. 607. D. Bernardus Archi-Epiſcopus Toletanus fecit quoq; alios 5. Sermones ſuper Salve Regina. Qui D. Bernardo Claravallis Novitio Abbati falsò inſcribuntur; Ego enim habeo ſcriptos de manu ipſius D. Bernardi, qui eſt in æterna Benedictione.*

S. Norbertus Religionem ſuam inſtituit in honorem Conceptionis juxta communem & unanimem ſuæ familiæ Traditionem, id conſtat ex Miſſalibus, Breviarijs, Proceſſionarijs & Diurnalibus Præmonſtratenſium, nec non ex Diplomate & Privilegio Caroli VII. Francorum Regis apud Joannem Paige in Bibliotheca Præmonſtratenſi, *Tom. 2.* Pater quoque Quintanilla Præmonſtratenſium Generalis Epiſtolâ ad Philippum Regem: *Ad nullam Religionem ita pertinet tueri Articulum de pura Conceptione, ſicut ad iſtam Præmonſtratenſem, quoniam à quingentis annis ejus Fundator S. Norbertus eam conſecravit Immaculatæ Conceptioni.*

Miræus quoque in notitia Eccleſiarum Belgij *cap. 178.* duo diplomata refert Balduini Flandriæ & Hannoniæ Comitis, quorum primum ita deſinit: *Actum in ſolennitate Conceptionis Glorioſæ Virginis Mariæ Anno 1195.* Poſterius verò: *Actum menſe Decembri in Conceptione Glorioſæ Virginis Mariæ Anno 1195.*

Seculo

Seculo XII. Alexandrum de Ales integrum librum ſcripſiſſe de Immaculata Conceptione, teſtantur Gulielmus Borilongus in *3. Sent. d. 3.* Dionyſius Carthuſianus ibidem. Joannes de Celaya *eâdem diſtinctione.* Cauſam ſcribendi dicunt fuiſſe, quòd, cùm calamum ſtrinxiſſet impugnandæ Virginis innocentiæ, morbo correptus fuerit; inde mutâſſe opinionem, ſeque Virgini defendendæ, voto obſtrinxiſſe, recuperatâ continuò ſanitate. Theophilus Raynaudus in *Opuſc. de Pietate Lugdunenſi* addit, Alenſem quotannis octavâ Decembris (quâ die Conceptionem Virginis impugnaverat) morbo tentatum eſſe, donec voto ſe adſtrinxerit illi tuendæ: Et Goteſchaldus Holenus eum inter hæc verba expirâſſe tradit: *Tota pulchra es & macula non eſt in te, nec venialis, nec mortalis, nec originalis peccati.* Joannes de Celaya citatus & Gulielmus Borilongus, illud volumen à ſe Toloſæ perlectum fuiſſe teſtantur.

Albertus Magnus in lib. de Laudib. Mariæ dicit: *Hæc Virgo ſola à communi illa Regula excipitur: Omnes in Adam peccaverunt.* Et in Biblijs Marianis in Evangelium Lucæ: *Væ culpæ eſt triplex, ſcilicet Originalis, Actualis Mortalis, & Venialis; ſine iſto multiplici væ fuit B. Virgo Maria.* Theophilus Raynaudus alijque volunt librum de Laudibus B. Virginis non eſſe Alberti Magni, ſed Richardi à S Victore, qui floruit Seculo XI. hoc eſt circa Annum 1130. Ad illa, quæ ex Alberto objiciuntur, infra reſpondebimus, cùm de Patribus mentio erit.

S. Bonaventura in 3. Sententiarum qu. 1. ad 4. *Statuta univerſalis Eccleſiæ de Sanctorum Feſtivitatibus omnino fundata ſunt ſuper Sanctitatem, ut nullo die pro aliquo Sancto Solennizet, in quo, vel pro quo Perſona Sancta non fuerit; cui honor ille defertur.* Cùm ergo jam Feſtum Immaculatæ Conceptionis Eccleſia celebret, ſequitur B. Virginem tempore Conceptionis ex mente S. Bonaventuræ Sanctam fuiſſe. Et *q. 3. Dicendum eſt,* inquit, *quòd pro indubitato habet Eccleſia, videlicet: quòd B. Virgo fuerit in utero ſanctificata, & illud ex eo patet, quòd Eccleſia ejus Nativitatem celebrat, quod non faceret, niſi Sancta eſſet.* Sententia ergo Bonaventuræ eſt apertiſſima, videlicet: *Si Eccleſia celebrat Feſtum Conceptionis, Conceptio eſt Sancta & Immaculata.* Quæ propoſitio eſt vera, quamvis tempore S. Bonaventuræ conditio purificata non ſit.

Sicut ergo est ſententia Christi: *Tyrios converſum iri, ſi miracula ejus vidiſſent:* quamvis hæc conditio nunquam impleta ſit; ita est ſententia S. Bonaventuræ: *Conceptionem Beatiſſimæ Virginis eſſe Sanctam & Immaculatam, ſi Eccleſia Feſtum Conceptionis celebret.* Quamvis hæc conditio tempore S. Bonaventuræ impleta non fuerit, & fortè crediderit implendam non eſſe. Omitto recenſere S. Thomam, de quo tota hæc diſſertatio.

Seculo XIII. Johannes Scotus omnium ferè conſenſu præcipuus fuit, qui Immaculatam Virginis Conceptionem & calamo, & ore toto orbe celebrem reddidit: Ita Cajetanus in *Opuſc. de Conceptione.* Suarez. *Tom. 2. in 3. p. d. 3. Sect. 5.* Bellarminus de Scriptoribus Eccleſiaſticis ad *Sec. 13.* Addit Wadingus, Scotum Pariſijs in publico congreſſu, cui aderant Sedis Apoſtolicæ Legati, doctiſſimè pro Virginis innocentia diſputâſſe, & *ſubtilis* Titulo donatum eſſe. Idem & in eadem cauſa certamen Coloniæ repetijt, ubi iterum *ſubtiliter* ei acclamatum eſt. Imò ſcribunt alij, cùm Pariſijs Aulam diſputationi deſtinatam ingrederetur, vidiſſetque marmoream Virginis Statuam januæ impoſitam, in genua procidiſſe, & ſic Virginem allocutum eſſe: *Da mihi virtutem contra hoſtes tuos:* cui protinus marmor caput inflexit; manetque in hunc diem ſtatua Virginis capite demiſſo, ſalutantis& annuentis more: Ita recenſet *Epiſcopus Oſmenſis in approbatione.* Pineda *in Adverſar. Princip.* Ruiz. Lezana. & Bonaventura Baro, *in monumento Johannis Scoti p. 7. §. 4.*

Scripſère pro immaculata Conceptione hoc Seculo: Aureolus, Herveus, Mayronis, Baccho, alijque præſtantes Theologi & Scholaſtici, quorum nomina deinceps ſilebimus, cùm compertum ſit, nec ab alijs negetur, ſententiam de Immaculata Conceptione poſt Scotum in omnibus ſcholis invaluiſſe.

Seculo XIV. S. Vincentius Ferrerius, cujus jam ſupra teſtimonium produximus §. *5. n. 2.* Petrus de Alliaco in Meditatione ſuper Angelica ſalutatione: *Meruiſti quidem non tuâ juſtitiâ, ſed Divinâ gratiâ, ut ſola eſſes ſine væ culpæ venialis, & mortalis, &, ut piè creditur, etiam Originalis.* Gerſon *Serm. de Conceptione Tom. 4. operum, Conſideratione primâ: Spiritus,* inquit, *interdum revelat Eccleſiæ, vel Doctoribus poſterioribus aliquas veritates, vel expoſitiones*

S. Scri-

S. Scripturæ, quas non revelavit eorum prædecessoribus. Sic dicit Gregorius in 12. Daniel: Pertransibunt multi & multiplex erit scientia Domini: ideo Moses scivit plùs quàm Abraham, Prophetæ quàm Moses, Apostoli quàm Prophetæ; & Doctores addiderunt multas veritates ultra Apostolos. Quapropter dicere possumus, hanc veritatem: B. Virginem non fuisse Conceptam in peccato Originali, de illis esse veritatibus, quæ noviter sunt revelatæ, vel declaratæ, tam per miracula, quàm per majorem partem Ecclesiæ Sanctæ, quæ hoc modo tenet. Et in Consideratione 8. pro Immaculata Conceptione Allegat S. Augustinum, & S. Anselmum libro de Conceptu Virginis. *Sermone quoq; de Nativitate Virginis,* quem habuit in Concilio Constantiensi, & extat *Tomo 3. operum:* docet, *B. Virginem fuisse præservatam à DEO, ne caderet in peccatum Originale, in quod alioquin vi legis ordinariæ casura erat.*

S. Bernardinus Senensis Tom. 1. Serm. 52. de Salutat. Angelic. *Fuit B. Virgo sine primo Væ, id est, sine Tyranno Concupiscentiæ Originalis, quia sine ipso concepta est, juxta illud: tota pulchra es Amica mea, & macula non est in te, scilicet, Originalis culpæ.* Et Serm. 49. post Pascha p. 1. *Non est credendum,* ait, *quòd ipse Filius DEI voluerit nasci ex Virgine, quæ esset Maculata aliquo peccato Originali; imò credendum est, quòd voluerit sumere carnem ex carne purissima, & quòd ejus Mater fuerit plùs quàm Adam & Heva, qui creati fuerunt sine peccato Originali.*

Alphonsus Tostatus Prologo in S. Hieronymum: *B. Virginem sine Originali Macula conceptam fuisse nullo modo nego, sed toto animo confiteor.* Fuit Tostatus Episcopus Abulensis Sanctitate & Doctrina celeberrimus.

B. Laurentius Justinianus Tract. de Casto Connubio Verbi c. 7. *Hæc est Originalis pœna delicti, à quâ nemo liber extitit. Quotquot enim ex ipsa nati sunt propagine (excepto dumtaxat Mediatore Christo Jesu, & ipsius Matre) sub hac peccati lege sunt conditi.* Et de gradibus Perfectionis: *Ab hoc quippe Originali peccato nullus excipitur, præter illam, quæ genuit Mundi Salvatorem.*

Hoc quoque Seculo Facultas Parisiensis Solenni Decreto statuit, ut omnes hujus facultatis Doctores, Conceptionem Immaculatam jurarent.

Patres quoque Concilij Basileensis *Seſſ. 36. Doctrinam illam differentem B. Virginem nunquam actualiter ſubjacuiſſe Originali peccato, ſed immunem ſemper fuiſſe ab omni Originali, & actuali culpâ; tamquam piam & conſonam cultui Eccleſiaſtico, Fidei Catholicæ, rectæ rationi, & S. Scripturæ, ab omnibus Catholicis approbandam fore, tenendam & amplectendam definimus, & declaramus, nulliq; licitum eſſe in contrarium prædicare & docere.* Circa hanc Definitionem Concilij Basileensis *notandum* eſt, eo quidem tempore, quo illam Concilium edidit, non fuiſſe legitimum, ſed Acephalum & Schiſmaticum; multis tamen ex titulis auctoritatem, & venerationem mereri.

Primò: Quia edita fuit poſt accuratiſſimum examen; Sic enim habent acta Concilij Navarrica apud Spondanum *An. 1435. n. 12. Concilium Cardinali Arelatenſi injunxit, ut diligenter procuraret per omnes Bibliothecas, ac ſingula Archivia Univerſitatum, Eccleſiarum, Monaſteriorum, Regumq; ac Principum perquiri quoscunq; libros, Scripta, Acta, deliberationes, Deciſiones publicas & privatas, in Generalibus ſtudijs, & alibi, de hac materia factas, easq; extrahi, & ad Synodum deferri, ut ijs adjuta poſſet quæſtionem hanc decîdere, & definire.* Quo examine præmiſſo quadriennio pòſt, Concilium ut ſupra definivit.

Secundò. Notat Spondanus ad Annum *1439. n. 39.* Cùm lues atrociſſima Baſileæ graſſaretur, latâ pro Virgine Sententiâ, continuò malum ceſsâſſe, Cœlo hoc Decretum approbante, quamvis alioquin à Seditioſis dictatum.

Tertiò. Sed & Concilium Avenionenſe An. *1457.* præſentibus duobus Sedis Apoſtolicæ Legatis, Cardinalibus videlicet Fuxenſi & Avenionenſi, illud ipſum Decretum recepit, ratumque habuit. Verba Concilij ſunt: *Decretum in Concilio Baſileenſi Feſtum de Conceptione Beatiſſimæ Virginis ſtatuimus inviolabiliter obſervari &c.* Magna ergo eſt hujus Decreti Auctoritas, quamvis non plena, & indubitata.

Seculo XV. & XVI. Trithemius in Chronico ſui Monaſterij Spanheimenſis, & in libro de Laudibus S. Annæ, egregiè Immaculatæ Conceptioni patrocinatur.

Sanctus quoque Saleſius Anicij Sodalitium inſtituit ſub Titulo Immaculatæ Conceptionis. Omitto

Omitto aliorum Doctorum nomina, quia ferè innumeri ſunt, qui poſteà pro Immaculata Virgine ſcripſerunt. Planè ex allata omnium Seculorum Inductione patet, ſententiam de Immaculata Conceptione eſſe antiquiſſimam, & à primis Eccleſiæ exordijs, usque in hæc tempora propagatam, ut proinde ad eas veritates pertinere videatur, quæ Religioni coævæ ſunt; *Nec obeſt,* fuiſſe ab aliquibus impugnatam, id enim omnibus ferè Religionis noſtræ capitibus evenit, priùs quàm deciderentur. Sed age, oſtendamus hanc eſſe totius Eccleſiæ mentem, hoc eſt, omnium Ordinum, omniumque Eccleſiæ Membrorum:

V. Nam Summos Pontifices, quod attinet, non poterant mentem ſuam clariùs explicare. *Anno 1476.* Sixtus IV. In Extravag. *Cum præexcelſa. de Reliq. & Venerat. Sanctorum,* ſic loquitur: *Statuimus & ordinamus, quòd ſinguli Chriſti Fideles, qui Miſſam & Officium Conceptionis Virginis Glorioſæ juxta piam & devotam Ordinationem Leonardi de Nogarolis; & quæ deſuper à nobis emanavit, Miſſæ, & Officij hujusmodi inſtitutionem in die Feſtivitatis Conceptionis ejusdem Virginis, & per Octavas ejus devotè celebraverint, indulgentiam & remiſſionem peccatorum conſequantur &c.* Et initio Extravagantis: *Dignum & debitum reputamus, ſingulos Chriſti fideles, ut omnipotenti Deo &c. de ipſius Immaculatæ Virginis mira Conceptione gratias & laudes referant &c.* Et in Motu proprio ejusdem Sixti, qui ponitur in Extravagante. *Grave nimis de Reliquijs, & Venerat. Sanctorum.* Et habetur in Bullario Emanuelis Rodriquezij, damnantur: *Qui affirmare præſumunt, Sanctam Romanam Eccleſiam de Spirituali tantùm Conceptione, & Sanctificatione ejusdem Virginis glorioſæ Feſtum celebrare.* Ita Sixtus *Anno 1489.*

Innocentius VIII. Diplomate, cujus initium: *Inter munera;* eximiè collaudat Reginam Catholicam, *ob ſingularem, quem ad Conceptionem B. Mariæ Virginis gerit devotionis affectum.* Conceditque Monaſterium Sanctimonialium *ſub invocatione Conceptionis* ædificari. Et Deus quoque ſuum votum adjunxit; nam ſubmerſâ cum omnibus mercibus navi, poſt bimeſtre Pontificium Diploma illæſum, intactumque aquis eductum eſt, ut præter alios teſtantur Hieronymus Roman. *l. 6. Rerumpublic. c. 39.* Caſtillo

ſtillo *Tom. 1. de Incarnatione d. 2. q. 1. c. 2.* Nierenbergius *in Parthenicis f. 23.*

Alexander VI. In Motu proprio, cui initium: *Illius qui:* recitato Sixti Diplomate: *Auctoritate Apoſtolicâ decernimus, præinſertas litteras, ac omnia, & ſingula in eis contenta inviolabiliter obſervari debere.*

Julius II. Diplomate: *Ad ſtatum.* Anno *1511.* Regulam conſtituit obſervandam à Monialibus ſub Invocatione Conceptionis, ubi inter alia: *Immaculatam Conceptionem venerantes, voveant ſemper vivere ſine proprio &c.* Et in formula Profeſſionis: *Ego ſoror N. ob amorem & ſervitium Domini noſtri, & Immaculatæ Conceptionis voveo & promitto &c.* Et in Bulla: *Dum præclara.* Vocat Julius, *Conceptionem Sanctam.*

Leo X. Eccleſias S. Mariæ in Campo Sancto, Sanctæ Mariæ de Populo, de Monte, de Ara Cœli, Sanctorum Apoſtolorum, S. Franciſci trans Tyberim, S. Laurentij in Damaſo, Jubilæo donavit in Feſto Conceptionis. Et *Anno 1518.* in Bulla: *Pia Chriſti fidelium:* Vocat, *Conceptionem Immaculatam &c.*

Adrianus VI. Bullâ: *Romanus Pontifex.* Anno Domini *1522.* Confirmat Confraternitatem Toletanam in honorem Immaculatæ Conceptionis, in qua œconomus & primus Confrater erat Carolus V. Imperator.

Clemens VII. Officium Conceptionis approbavit. *Paulus III.* confirmat omnia Privilegia Religionis Immaculatæ Conceptionis. Et in Concilio Tridentino *Seſſ. 5.* negat Beatiſſimam Virginem comprehendi Generalibus Scripturæ locutionibus de Peccato Originali.

Julius III. Paulus IV. & Pius IV. Varias Indulgentias concedunt Sanctimonialibus Conceptionis.

Pius V. Confirmat Extravagantes Sixti IV. & Officium Immaculatæ Conceptionis in eam formam reducit, quæ modò in Eccleſia Catholica obſervatur, & ubi Conceptio *digniſſima & Sancta* pronuntiatur. *Gregorius XIII.* Varijs Diplomatib⁹ quamplura Monaſteria Conceptionis Beatiſſimæ Virginis in Hiſpania, Indijsque ædificari concedit.

Sixtus V. In Bulla, *Ineffabilia, 1588.* vocat *Conceptionem puriſſimam*

mam. Clemens VIII. confirmat Sixti IV. & Pij V. Constitutiones de Immaculata Conceptione, jubet totâ Ecclesiâ celebrari, evehitque ad Classem Duplicis Majoris; de quo vide Gavantum in Thesauro *Tomo 2. Sect. 7. c. 2.*

Paulus V. In Generali Congregatione Sacræ Inquisitionis An. *1617.* *Considerans ex opinione asserentium, B. Virginem Conceptam fuisse in peccato Originali, oriri in populo Christiano, cum magna DEI offensa, scandala, jurgia, & dissensiones*; prohibet, ne in Lectionibus, Concionibus, Conclusionibus & alijs Actibus publicis ea opinio doceatur. Narratque Joannes Burghesius *lib. de Patrocinio Deiparæ cap. 21.* *Quo Die Madritum Cursor Regius Pontificium Diploma attulit, lampadem nocturnis tantùm horis coram imagine Conceptæ Virginis accendi solitam, medio foro, claroq; die eo ipso momento, quo Cursor advenerat, sponte ardere cœpisse, consumptoq; exiguo oleo, quod à præterita nocte supererat, aquam fomentum suppeditasse; ad quod exciti spectaculum innumeri ferè Mortales convenêre, vigiliasq; stupore defixi produxêre.* Additque Nierenbergius in Parthenicis fol. 28. *Testem se esse ingentis admirationis ex ardente repentè, & opportunè lampade.* Idem Paulus in Brevi ad Philippum III. Anno *1617.* vocat *Immaculatam Conceptionem.*

Gregorius XV. An. *1622.* prohibet *Primò:* Ne quis in privatis etiam colloquijs audeat affirmare, quòd B. Virgo concepta fuerit in Peccato Originali. *Secundò.* Ut Constitutiones Prædecessorum firmæ, & illibatæ permaneant. *Tertiò.* Ne quis in Officio Divino alio nomine quàm Conceptionis utatur.

Urbanus VIII. Confirmat Religionem Militarem sub invocatione Conceptionis, quam instituit Nivernensis, & posteà Mantuanus Dux.

Alexander VII. Anno 1661. Renovat Diplomata *Sixti IV. Pauli V. Gregorij XV.* in favorem sententiæ asserentis, *animam B. Virginis in sui Creatione & in corpus infusione à peccato Originali præservatam fuisse*; nec non in favorem *Festi & Cultûs Conceptionis ejusdem Virginis secundùm piam istam sententiam &c.* Fatetur quoque Alexander, veterem esse Christianorum sententiam, B. Virginis animam in primo instanti Creationis, à peccato Originali præservatam, & omnes ferè Catholicos id amplecti &c.

P 2 Circa

Circa hæc Summorum Pontificum Decreta & Constitutiones *notandum est: Primò:* Summos Pontifices loqui ex Cathedra, omnes enim fideles alloquuntur, eisque imperant, prohibent, Festa instituunt, & alia faciunt, quæ omninò dependent ex Pontificia Potestate. Quamvis rem ipsam & mysterium quod attinet, nihil decîdant, nec præcipiant credi. *Secundò.* Vocant & in suis Diplomatibus, & in Sacris Officijs, quæ approbant, Conceptionem *Sanctam & Immaculatam. Tertiò.* Eos qui sentiunt, Beatissimam Virginem fuisse Immaculatè Conceptam, idq; externo cultu ostendunt, varijs Indulgentijs & Privilegijs donant. Imò Pontifices & in suis Diplomatibus, quibus Ecclesiam docent, Conceptionem vocant *Sanctam & Immaculatam*; & talem esse non permittunt tantùm, verùm etiam jubent in publicis precibus & Sacrificijs ab omnibus conclamari; Nobiscum ergo sentiunt Summi Pontifices.

Sed nec minùs Universitates omnes, hoc est, flos omnium Ecclesiæ Doctorum. Tales sunt Universitates: Salmanticensis, Complutensis, Vallisoletana, Toletana, Hispalensis, Granatensis, Saguntina, Lexoviensis, Compostellana, Baëzensis, Osnatensis, Cæsaraugustana, Valentina, Grandensis, Barcinonensis, Tarraconensis, Ilerdensis, Oscensis, Mexicana, Limensis, Conimbricensis, Eborensis, Parisiensis, Moguntina, Coloniensis, Viennensis, Tolosana, Lovaniensis, Bononiensis, Neapolitana, Oxoniensis, Cantabrigiensis &c. &c. Planè si tot Universitates errant, ubi erit Christi illa promissio: *Ubi duo vel tres fuerint in nomine meo congregati, ibi sum in medio eorum?* Si ibi Christus, ergo non ibi error; & planè oporteret Ecclesiam totam errare, Ecclesia enim non credit, nisi quod audivit & didicit; non didicit autem, nisi à Doctoribus, nec Doctores nisi ex Universitatibus, scholisque, in quibus studuêre.

Accedunt Universitatibus omnes Sacri Ordines, hoc est, illa pars hominum in Ecclesia, quæ & doctior, & sanctior; at nihil magìs à falso secedit, ut doctrina & sanctitas, hæc enim facit ne velis, illa ne possis errare. *Primò* igitur Immaculatæ Virgini militant Ordo Benedictinus, & præcipua hujus Lumina: Ordo quoque Carthusianus, Cistercìensis, Cœlestinus, Præmonstratensis, Augustinianus, Carmelitanus, Sanctissimæ Trinitatis, Hieronymia-

nymianus, Seraphicus, Societatis JESU, & multi ac illustres ex Dominicana Familia, quos supra recensuimus; & licet sperare secuturum aliquando totum ordinem; quid enim illos moretur, toto jam Orbe persuaso, & pro Virgine suffragium ferente?

Sequuntur Theologi omnium Nationum, Itali, Hispani, Galli, Germani, Poloni, Scoti, Angli, Belgæ, Lusitani, Græci, quorum longum Catalogum producit Raynaudus *in Tract. de Pietat. Lugd.* Ut omittam Hierosolymitanos, Syros, Armenosque citatos à Petro Ojeda: *In Apologia pro Immaculata Conceptione c. 2.*

Testatur Nicolaus Lancicius *Opusc. 11. cap. 13. Se legisse & descripsisse An. 1599. ex Originalibus Actibus Concilij Tridentini, sibi ex licentia Clementis VIII. ad aliquot horas exhibitis; ex aliquot decadibus Episcoporum, qui fuerant deputati ad tractandum de Immaculata Conceptione; omnes asseruisse, fuisse sine peccato Originali conceptam, solos quinque contrarium dixisse. Posteà in alia Sessione fuisse conclusum, ut tandem determinaretur à Concilio Tridentino, illam esse Conceptam sine peccato Originali, sed ob instantissimas preces, aliquot Episcoporum, & Theologorum S. Dominici, Concilium supersedit. Ita habetur in illis actibus Concilij, quæ diligentissimè legi, & hæc tunc exscripsi.*

Taceo omnes Principes, Reges, Imperatores, omnesque Christi Fideles, qui hanc sententiam tenent, suoque & omnium Clericorum, & Sacerdotum ore, precibus & Sacrificijs toto orbe Catholico profitentur. Quis, rogo, est sensus Ecclesiæ, si ille non est, quem omnes Populi, omnes Principes, omnes Sacerdotes, omnes Theologi, omnes Academiæ, omnesque Pontifices, non in scholis tantùm, sed etiam in Ecclesijs palàm decantant? An in hac causa locum meritò non habeat illa Augustini sententia *Epist. 7. ad Marcellinum: Scripturarum Auctoritas necessaria non est, si ipse sensus communis verum esse proclamat.* Et Epist. 99. *Ecclesia ferè tota consentit, quòd eam non inaniter credidisse, credendum est, undecunque hoc traditum sit, etiamsi Canonicarum Scripturarum hinc expressa non proferatur Auctoritas.* Agnovit hunc Ecclesiæ consensum, seque illi submisit celeberrimus Ordo Prædicatorum, quando in Concilio Provinciali Bætico (cui præfuit Albertus de las Casas, postea totius Ordinis Generalis) in Manuali, jussu Capituli Anno *1524.*

Hispali vulgato ita pronuntiavit: *Quia Ordo Prædicatorum sustinuit hucusq; opinionem, quòd B. Virgo fuit Concepta in Originali: Sed jam de hoc non est curandum, cùm sit materia nullius utilitatis, & valde scandalosa; præsertim cùm tota ferè Ecclesia (cujus usus & Auctoritas secundum D. Thomam 2.2. q.20. a.12. & 3.p. q.68.a.10. prævalet dictis Hieronymi, & cujuscunq; alterius Doctoris) jam asserat, quòd fuit præservata.* Hæc ibi; quæ ex parte sunt confirmata in Capitulo Vallisoletano An. *1605.* Quodque omni alio testimonio majus est, Alexander VII. in Bulla An. *1661.* edita, fatetur: *Omnes fermè Catholicos hanc sententiam amplecti.*

Verum quidem est, nondum esse in Oecumenicis Concilijs, aut à Summis Pontificibus definitam; cæterùm exceptâ Fide, quid rogo potest, aut certius esse, aut prudentius credi, quàm quod omnes sentiunt, quod omnes dicunt, quod omnes credunt, quod omnes scribunt, quod omnes vovent? Hoc forum, hoc Scholæ, hoc templa, hoc Palatia, hoc Regiæ, hoc Vaticanum; hoc medij, summi, infimique decantant. Quantùm rogo præfidentiæ est, malle sibi, quàm omnibus credere, aliosque omnes erroris arguere, te uno excepto? Aut tu, aut omnes errant.

At Scripturæ & Patres obstant. Tu ergo solus scripturas, tu solus Patres intelligis? Aliter omnino omnes Universitates, omnes Doctores; omnes Pontifices, omnisque Ecclesia Scripturas intellexère; Quid ergo æquius, ut tibi Ecclesia, an tu Ecclesiæ credas? *At Ecclesia nihil definivit:* Esto, num ideo omnia incerta; quæ non definita? Et S. Thomas cùm dicit: *Maximam Authoritatem habere consuetudinem Ecclesiæ, & semper & in omnibus esse æmulandam*; non de Fide, non de Dogmatibus loquitur, sed de consuetudine: quæ verò major, universaliorque Ecclesiæ Consuetudo, quàm de qua loquimur? Verbo: *Meliùs omnibus, quàm singulis creditur; singuli enim decipere & decipi possunt; nemo omnes, & neminem omnes fefellerunt.* Plinius *Panegir. ad Trajanum.*

§. VII.

§. VII.

Miracula fieri non possunt, nisi in testimonium Doctrinæ veræ; ergo ex mente S. Thomæ verum est, Beatissimam Virginem esse sine Macula Conceptam.

SUMMARIA.

1. *Miracula fieri non possunt in confirmationem rei falsæ.*
2. *Diploma Pontificium mari haustum, & in scrinijs inopinatò repertum.*
3. *Mortuus ad vitam revocatus.*
4. *Imago Conceptionis Immaculatæ lapidi incisa.*
5. *Lampas sponte accensa.*
6. *Stranguria momento curata.*
7. *Imago Conceptionis cadaveri Johannis à S. Cruce impressa.*
8. *Exercitus Hispanus periculo liberatus.*
9. *Lilium inter spinas Concionatori apparens.*
10. *Concionator improvisâ morte in suggestu extinctus.*
11. *Naves à naufragio immunes.*
12. *Revelatio de Immaculata Conceptione facta S. Birgittæ.*

I.

S. Thomas quodlib. 2. a. 6. ita loquitur: *Miracula Visibilia fiunt virtute Divinâ ad confirmationem virtutis fidei; non autem fiunt miracula semper ad demonstrandam gratiam eius, per quem miracula fiunt;*

& ideo fieri poteſt, quòd aliquis gratiam gratum facientem non habens, miracula faciat; Sed contingere non poteſt, quod quis falſam Doctrinam annuntians vera miracula faciat, quæ niſi virtute Divina fieri non poſſunt, ſic enim DEVS eſſet falſitatis teſtis, quod fieri non poteſt. Idem repetit S. Doctor 3. *p. q.* 47. *a.* 4. eſtque expreſſa Chriſti ſententia cùm dicit: *Opera quæ ego facio, ipſa teſtimonium perhibent de me.* Si ergo oſtendero ſententiam, quæ favet Immaculatæ Conceptioni, fuiſſe miraculis confirmatam; neceſſariò ſequetur ex mente D. Thomæ, veram eſſe, nec falſam eſſe poſſe. Age ergo miracula examinemus à viris fide digniſſimis recitata.

II. *Primò. Anno* 1484. *Beatrix de ſilva Luſitana è Parthenone Ordinis Ciſtercienſis, quem per Annos* 40. *incoluerat, migrans in Regias Toleti ædes, novum Ordinem Immaculatæ Conceptionis auſpicata erat. Sed Diplomate Pontificio, dum in Hiſpaniam Româ pervehitur, aquis merſo, magnus mœror piiſſimam Virginem occupavit. Interpellatione tamen Deiparæ per Immaculatam ſuam Conceptionem, Diploma Pontificium in ſcrinio, aliis chartis admixtum reperit, tantâ omnium admiratione, ut Epiſcopus Accitanus, decernente Toletano Archi-Epiſcopo, ſolenni pompâ Diploma convexerit in novum Virginis Immaculatè Conceptæ Parthenonem. In qua eadem Beatrix, pridie quàm profeſſionem emitteret, Beatâ Virgine præmonente, obdormivit; cadavere (in fronte ſtellâ aureâ eximij ſplendoris fulgente) tumulato apud Franciſcanos.* Ita narrat Raynaudus *in Pietate Lugdunenſi fol.* 274. Nec opus eſt alijs Auctoribus, Archi-Epiſcopo Toletano, totâque Hiſpaniâ teſte.

III. *Secundò. Anno* 1428. Accidit magnum illud, *quod ab Hiſpanis vulgò ob eminentiam vocatur miraculum Manreſſæ, eo quòd ibi & factum & ab omnibus, ac ſingulis ſolenniter annis celebratur. In Civitate Manreſſa, Principatûs Catalauniæ ob particulares inimicitias, vir quidam Franciſcus Planes, qui à Iudicibus illius Civitatis, propter tale iudicium ſuſpenſus, ultimoque fuit ſupplicio affectus; interfecit virum alium nomine Franciſcum Mulet in Iure Baccalaureum, qui antequam humaretur, vivus ſurrexit, & novem dumtaxat horas poſt reſurrectionem vixit, quo tempore ſæpiùs teſtatus eſt; ſe ad hoc fuiſſe iterum ad vitam revocatum, ut Immaculatæ Conceptionis veritatem teſtaretur, & Deiparæ Virginis præſervationem, cui in vita adverſatus fuerat, in omnium præſentia fateretur. Ita habet traditio illius Civitatis, & pictura in muro eiusdem Eccleſiæ, & feſtivitas inibi per tot annos continuata teſtantur.* Ita ſcribit Joannes Serranus Epiſcopus Acernenſis; & præter illum Joannes Nierenbergius *in c.* 4. *vitæ S. Ignatij.* Franciſcus de Torres *d.* 2. *de Concept. c.* 4. Sebaſtianus Abren *in Commentarijs ad* 1. 2. *S. Thomæ Tract.* 15. *d.* 6. Joſephus Minot Canonicus, & Vicarius,

rius, ac Officialis Generalis Ecclesiæ Barcinonensis in publico Instrumento ad S. R. Ecclesiæ Cardinales dato *die 20. Decembr. Anno 1653.* Christophorus Bernardus de Quiros Inquisitor, cui, ut hoc miraculum examinaret, commissum fuerat. Additque Benedictus Genonus in Chronico ad Annum *1430. Die Lunæ, Sextâ mensis Octobris Anno 1430. in manibus Judicis Fidei deputati per Synodum Basileensem, fuit testificatum etiam sub juramento, quòd nono Mensis Septembris Anno 1428. in Civitate Minorissæ quidam Franciscus Muleti Canonicus Ecclesiæ Collegiatæ Vicensis &c. &c.* Nierenberg. *in Parthen. f. 410.*

IV. *Tertiò. Anno 1650. die 13. Decembr.* Pater Franciscus Calderon Societatis JESU Epistolam ad Europæos scribit, in qua testatur: *In Episcopatu Michuacani, sive Tarascorum oppido, quod vocatur Villa de Jauna, cujus Parochi sunt Religiosi Augustiniani, accidisse, ut in quodam trunco per medium scisso arboris, quam vocant Bujabo, inventa hæc verba Hispanica fuerint: Maria concepida sin peccato; quod servatum est ut miraculum in Ecclesiæ Augustinianorum Sacrario ex sententia Episcopi Michuacani.*

V. *Quartò. Anno 1617.* Sub Pontificatu Pauli V. contigit Madriti prodigium Lampadis sponte ardentis, quod in superiore Paragrapho libavimus. *n. 5.*

VI. *Quintò. An. 1657.* Cardinalis Rappaciolus Stranguria laborabat, horas jam centum & septem hærente urinâ; ergo sacris procuratus, mortem in momenta opperiebatur, desperatis remedijs. Subijt Confessarij animum, qui morienti aderat, Virginem implorare. Schedam ergo hac precatione inscribit: *In tua Conceptione Virgo Immaculata fuisti, Ora pro nobis Patrem, cujus Filium genuisti*; porrigitque ægroto conglutiendam. Nec mora laxatis aquæ ductibus lotium procurrere, dejectis calculis septem, quorum unus Chirographo involutus, & momento æger redditus sanitati. Tota Roma, ubi hoc contigit, testis miraculi. Vid. Raynaud. *in Piet. Lugd. f. 324.*

VII. *Sextò.* De Venerabili Johanne à S. Cruce, qui fuit Vir Sanctitate, & gratiâ miraculorum planè insignis, & quem Carmelitæ post S. Theresiam, Parentem agnoscunt, & venerantur, hæc scribit Marracius *c. 37.* fundatorum Marian. *Quamquam quosvis Sacros*

cros Dei-Parentis dies commendatissimos habuit; Immaculatæ tamen Conceptioni diem dicatam singulariùs; id propter, & inter mortales agens ab eadem Virgine multis gratijs cumulatus fuit, & post funus in membris ejus Purissimæ Conceptionis ejus imago visa est.

VIII. *Septimò. Anno 1585.* Cùm Hispanus exercitus Bommeliæ inter paludes & eluviones ab hostibus obsideretur, & jam à fame, frigore, inundationibus, cymbisque Batavorum ultimam cladem expectaret, voto se Immaculatæ Virgini (cujus imaginem, dum vallum moliuntur, in fossa repererant) obstringunt; nec mora pridie festi flantibus totâ nocte frigidissimis aquilonibus, aquæ gelantur, hostesque abscedere coacti, ne videlicet eorum naves repentino gelu alligarentur. Utque hostis abscessit, glacies velut officio suo functa, & aquæ navigantibus apertæ. In gratam Beneficij memoriam, eodem tempore, ijsdemque in Castris instituta sodalitas militum Immaculatæ Conceptionis. Rem totam prolixè Famianus Strada enarrat. *l. 7. Belli Belgici.* Neque potest negari, quippe inspectante toto Hispanico Exercitu, totoque Belgio teste.

IX. *Octavò. Anno 1653.* Sodalitas B. Virginis Assumptæ in Regno Valentiæ rogaverat Antonium de Guero S. Theologiæ Doctorem, ex Congregatione S. Philippi Nerei, vellet in urbe Xantiva festam diem panegyrica oratione pro suggestu exornare. Acceptavit, sed cùm ad parietem æmuli nescio cujus manu chirographum affixum reperisset, quo dicebatur: *Beatam Virginem cum peccato Originali conceptam esse*; mutato themate, quod prius meditatus fuerat, pro illibato Conceptu, in ea Canticorum Verba: *Sicut lilium inter spinas*, disseruit. Oratio magno omnium plausu excepta. Sequenti & serenâ nocte, amœnam vallem inambulans reputare animo cœpit lilia inter spinas non crescere. Et ecce talia volventi, pulcherrimum, & candentissimum inter spinas lilium visendum se offert, accedit, carpitque florem, eumque attentius spectanti apparet imago Immaculatæ Conceptionis bulbo floris eleganter impressa, pallio, radijsque vestita, & Dracone ad pedes jacente. Ea ab Archi-Episcopo Valentino aureæ cistæ inclusa, Philippo quarto dono missa est, & sacra Ædes, ubi lilium apparuerat, ædificata. Testis miraculi tota Hispania, & rei historia

Leo-

Leodij prodijt. Anno *1665. Vid. histor. prolixè descriptam apud P. Pexenfelder in Concionat. Histor. hist. 99.*

X. *Nonò. Anno 1350. Monachus quidam Paulus nomine ausus Cracoviæ, in Sacra ad Populum Concione, dicere, Deiparam Virginem conceptam fuisse cum peccato Originali, subitò cecidit, & expiravit necdum finito sermone; eaq; res alijs multis, de eadem materia disputantibus, grandem incussit timorem.* Sunt Verba Spondani Auctoris modestissimi, & veracissimi ad Annum *1350. n. 24.* Eandemque referunt Henricus de Hassia Carthusianus ejusdem temporis Scriptor. Magnum Chronicon Belgicum. Langius *in Chronico.* Mayereus *l. 13.* alijque apud citatum Spondanum.

XI. *Decimò. Anno 1617.* Bellarminus coram Pio V. pro Immaculata Conceptione retulit, atq; inter cætera miracula etiam istud: *Naves, quæ signo Immaculatæ Conceptionis caruêre, naufragio sepultæ sunt; illis tantùm feliciter appulsis, quibus Immaculatæ Virginis imago pro Castoribus fuit.*

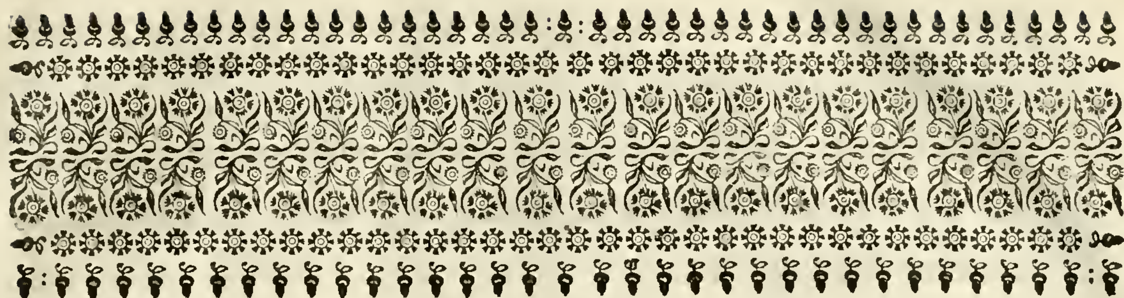
XII. *Undecimò.* Miraculis accensendæ sunt revelationes cælitùs factæ, nam & istæ, cùm vires naturæ superent, meritò inter miracula numerantur. Occurrit ergo S. Birgitta; cujus Revelationes quanti sint momenti, doctissimè ostendit Cardinalis Turrecremata in *Prologo defensionis earundem Revelationum. c. 1.* Planè Anno *1377.* Urbanus VI. & post aliquot annos Gregorius IX. peritissimis Cardinalibus, Episcopis, & Magistris examinandas commisit, ac posteà confirmavit; idemque fecit Martinus V. teste eodem Turrecrematâ. Verba Gregorij IX. sunt: *Totum, quod in eis continetur* (hoc est in Revelationibus S. Birgittæ) *& veritate conspicuum est, & Sanctitate plenum, pellucidum atq; perfectum.* Urbani vero VI. *Authenticas, & veritate plenas, & à DEI Spiritu veraciter traditas &c. &c.* Et denique ipsa Ecclesia in Oratione, quæ in Missa dicitur, sic Deum orat: *Domine DEUS noster, qui Beatæ Birgittæ per Filium tuum unigenitum Secreta Cœlestia revelasti &c.* Hæc ergo Sancta *l. 6. c. 49.* ita loquentem Beatam Virginem inducit: *Veritas est, quòd ego concepta fui sine peccato Originali, quia sicut Filius meus, & Ego nunquam peccavimus, ita nullum conjugium fuit, quod honestius esset, quàm illud, de quo processi.* Narrat Trithemius *in Chron. Hirsaugiensi An. 1369.* Sanctam

Birgittam à quodam viro docto de Immaculata Conceptione interrogatam respondisse: *Si Matri placuerit Misericordiæ, interrogabo eam super hac re, & quidquid mihi responderit, indicabo tibi.* Quadam igitur vice in extasi posita interrogavit Dominam, & tale responsum accepit: *Crede filia, quoniam rectè sentiunt omnes, qui me præservatam ab originali macula & credunt, & confitentur. Malè autem qui contrarium sentiunt, præsertim cum temeritate.*

Innumera sunt miracula alia, quæ in favorem Conceptæ Virginis afferuntur, ego aliqua tantùm libavi. *Nec refert*, non esse omnia à Sede Apostolica confirmata, & ideo nec fidem Divinam mereri; sufficit enim esse certa, ut certam fidem mereantur, & negari sine temeritate non possint; nam ut optimè dixit Canus *libr. 11. de locis Theologicis c. 2. Conclus. 2. Plerique nostra hâc ætate perversè, ne dicam impudenter, res quas esse gestas viri gravissimi testantur, in dubium vocant, qui si idoneas causas, probabilesque redderent, audiendi quidem essent; Cùm verò reddant nullas, contemnendi sunt, ut qui communem hominum sensum exuerint; judiciorum humanorum potissima instrumenta, hoc est, testimonia rejecerint, vitæque Magistram, Prudentiæ subsidium, lucem veritatis, historiam neglexerint.*

§. VIII.

§. VIII.

Beatisſimam Virginem eſſe Immaculatè conceptam, varijs rationibus ex S. Thoma deſumptis probatur.

SUMMARIA.

1. Non conſtat, Beatam Virginem peccato originali fuiſſe inquinatam; ergo dicendum eſt, non fuiſſe inquinatam.

2. Beata Virgo tantâ puritate nitere debuit, quantam Deus conferre potuit puræ creaturæ; ergo caruit originali peccato.

3. Beata Virgo plùs à DEO dilecta, quàm reliquæ creaturæ omnes, ergo fuit præſervata, ne peccato originali ſuccumberet.

4. Si cui daretur poteſtas, Matrem eligendi, mallet incorruptam, quàm corruptam, & ſemel infamem.

5. Si ex noſtro arbitrio penderet, nemo non illam à peccato originali præſervaret; ergo multo magis præſervavit eam Deus.

6. Diſpenſavit Deus cum Beata Virgine in legibus, quæ minùs dedecebant; ergo multò magis in lege originalis peccati.

7. Eædem rationes, quibus Sancti Patres probant Virginis Corpus fuiſſe à corruptione, vermibus & cineribus præſervatum, magis probant pro incorruptione animæ.

8. Non conſtat ex Sacris Litteris, eſſe ream, ergo cenſenda eſt innocens.

9. Nullus effectus, nullumq; signum originalis peccati in Virgine apparet; ergo prudenter credi debet exempta.

10. Deus in rebus sacris maximam semper rationem habuit indecentiæ; ergo multò magis in anima, & vase suæ Divinitatis omnium Sacratissimo.

11. Voluit Deus Beatam Virginem nobilem sanguine nasci, hoc est, originis intactæ; ergo multò magis nasci nobilem animâ.

12. Si Beata Virgo à peccato originali præservata non est, ergo Christus nunquam exercuit actum perfectissimæ Redemptionis, quod credi non potest.

13. Dignitas Matris DEI magis immunitatem exigebat ab omni peccato, quàm dignitas Angelica.

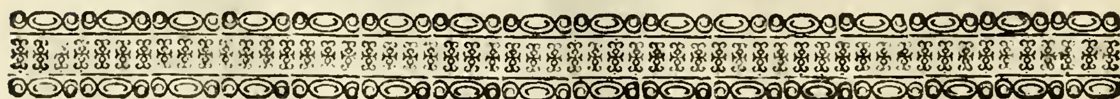
14. Ingratus est filius, qui Matrem suam non colit, & prædicat quantùm licet & fas est; at licet & fas est, Beatissimæ Virginis Conceptionem Immaculatam colere, & prædicare.

15. Pro Immaculato Conceptu militant rationes & motiva credibilitatis, quæ Augustino Catholicam Fidem persuaserant.

16. Beata Virgo licèt omnium humillima, nunquam se vocat peccatricem; non ergo peccatrix fuit.

17. Ex Privilegio Matris DEI (quæ est dignitas quodammodo infinita) ut omnes reliquæ Virginis prærogativæ; ita etiam illa immaculati conceptûs efficacissimè demonstratur:

18. Et deniq; ex titulo gratitudinis evidenter infertur.

I.

R*Atio 1.* S. Thomas *2. 2. q. 70. a. 2. ad 2.* docet: *In dubio Judicem faciliorem esse debere ad absolvendum, quàm condemnandum.* Et in *c. 8. Joannis lect. 1.* ad sententiam tres con-

conditiones requirit: *In ſententia*, inquit, *debent ſervari tria: Benignitas, Diſcretio & Certitudo.* Idque legibus quoque humanis ratum eſt; neminem videlicet, præſertim in cauſis criminalib⁹, damnandum eſſe, niſi *ex probationibus luce meridianâ clarioribus planè convictum.* Ita habetur *l. 5. ff. de pænis*; & *l. Item mala ff. ad leg. Aquil.* Et *c. litteras. De Præſumpt.* docentque omnes Jurisconſulti; Idque præſertim obtinet in Perſonis magnâ Dignitate conſpicuis, v. g. Epiſcopis, Cardinalibus; in quibus ne illæ quidem probationes ſufficiunt, quæ alioquin in Jure pro pleniſſimis & certisſimis habentur, ut docet idem S. Doctor loco citato. Ex qua D. Thomæ, omniumque communi doctrina, ita argumentamur. Nullâ ratione probari poteſt (ut in ſolutione objectionum oſtendetur) Beatiſſimam DEI Matrem fuiſſe Originali peccato fœdatam, ergo pronuntianda eſt innocens, quam nemo probat nocentem. Si crimen adulterij, latrocinij, perjurij hominibus opponas etiam infimæ ſortis, nec probes, certò abſolventur; cur ergo non abſolvitur Mater DEI, poſtulata quidem graviſſimi criminis, ſed nec comperta, nec convicta? Æquiſſima petimus: eodem jure, quo criminoſos, quo latrones, quo perjuros, etiam DEI Matrem cenſete; nihil gratiæ; aut privilegij pro iſta rogamus; tantum illi, quantum peſſimis date: ſit innocens, ſi non convicta; abſolvatur, ſi de culpa non conſtat: non liquet, non ergo damnetur. *O Mulier quis te condemnavit?* Aliqui: quis te convicit? nemo. O jura, Legésque Romanæ! Filij damnant, quibus ne accuſare quidem licet; & damnant incerto crimine, nec unquam probato; imò morti addicunt, quam tam multi, tam magni, imò tota Eccleſia in omnibus ſcholis, in omnibus urbibus, in omnibus templis innocentem eſſe pronuntiant, quodque omnibus ſceleratis permittitur, ſoli Mariæ non proderit, ut videlicet: *Accuſatore non probante, Reus abſolvatur.*

Nec dicant: *Se Virginis delictum ex ſcripturis, & Patribus probâſſe*; Nam Eccleſia & in Concilio Tridentino, & in Pontificijs Diplomatibus, & ex omnibus ſuggeſtibus millies pronuntiavit: *probatum non eſſe, & de crimine non conſtare.* Nemo dixerit conſtare de Petri homicidio, ſi decem teſtes id aſſerant, centum negent: at ita in noſtro caſu res ſe habet; Decem ſunt, qui Virginem

noſtram peccati accuſant, centum qui abſolvunt. Cur ergo malis contra Matrem cum paucis, quàm pro Matre cum pluribus ſentire? Sit rea, ſit nocens, ſit filia peccati; at non conſtat, ergo abſolvatur; Vivat, ſi non convicta.

II. *Ratio 2.* Conſtans eſt S. Doctoris, & multis locis repetita ſententia, Beatam Virginem tantâ puritate nituiſſe, quantam Deus puræ Creaturæ conferre potuit. Ita habet in *3. ſentent. d. 3. q. 1. a. 1.* & *Quodlib. 2. ad 3.* Et in *1. ſentent. d. 17. q. 2. a. 4.* Et *3. p. q. 27. a. 2. ad 2.* & *Opuſc. 61. gradu 10.* Et in *3. ſentent. d. 3. a. 1.* concedit hanc propoſitionem: *Credendum eſt, Beatiſſimæ Virgini collatum eſſe, quidquid conferri potuit.* Eadem Auguſtini ſententia fuit. *Serm. de Aſſumpt.* & *l. 3. de Lib. arbitr.* & *epiſt. 3. ad Voluſianum.* cujus verba infra recitabimus. Ex qua Angelici Doctoris toties inculcata Doctrina ita argumentamur: Si B. Virgo à peccato Originali præſervata non eſt, aut ideo fuit, quia Deus non potuit, aut quia noluit eam præſervare? Non primum, quia Deus omnipotens eſt; potuit ergo. Nec ulla eſt implicantia, Virginem ſine macula naſci; quæ enim ſit implicantia naſci innocentem? Imò quod nos cum peccato Originali naſcamur, & Adami delicto teneamur, non id neceſſitatis fuit, ſed Divinæ voluntatis; Potuit ergo velle Deus, ut peccatum Adami ſoli Adamo, non alijs noceret. Si ergo potuit Deus totum genus humanum peccato Adami eximere, multò magìs potuit unam; cur enim poſſit eximere omnes, & non unam? poſſit ſervos privilegio donare, & non poſſit Matrem? Potuit ergo; nec potuit tantùm, ſed etiam voluit; cur enim nollet? An quia Sanctiſſimam Virginem pacto cum Adamo, ejusq; poſteris inito incluſerat? at poterat non includere; ſi ergo hoc potuit, cur noluit? An quia redimi debuit? At longè major, meliorque Redemptio eſt, quæ præſervat caſurum, quàm quæ ſublevat jam lapſum. An ut humilior eſſet poſt culpam? At longè major potuit eſſe humilitas innocentis, quàm reæ; creſcit enim humilitas ex dignitate, ut patuit in Chriſto: ſuffecitque ad humilitatem potuiſſe cadere, niſi ſuſtineretur. An quia Juſtitiæ Divinæ id ratio poſtulabat? At Juſtitiæ Divinæ abundè ſatisfactum erat, omnibus Adami poſteris, alienæ tantùm culpæ, non propriæ reis, temporali morte damnatis cœloque excluſis: num hoc juſtitiæ parum

erat,

erat, uno peccante tot posterorum millia, etiam aliàs innocentes, etiam invitos, & paternæ culpæ non tantùm expertes, sed etiam ignaros morte puniri? Nulla ergo postulabat Justitia, ut Matri suæ Deus non parceret; Imò si Matri non parceret, cùm posset; lædi justitia videbatur; hæc enim jubet, quantùm licet & fas est, parentes à Filijs honorari; at poterat Filius, & licebat, ut Matrem à dedecore, & casu servaret; hoc ergo justitiæ fuit.

Quod si leges & jura humana, quæ sunt quædam Imitatio Justitiæ Divinæ, prohibent Matrem à Filio in jus vocari, accusarique; quantò magìs prohibent non accusari tantùm, sed etiam damnari, ac morte affici, cùm possit Filius succurrere? at verò nulla mors acerbior, quàm peccati; nec ulla Mater magìs merebatur, nec ullus Filius magìs poterat hanc Mortem prævenire.

Dein justitiæ quidem sit delinquenti pœnam, & etiam mortem inferre, non tamen alienum à Justitia est curare, & cavere, ne delinquas, & à culpa præservare; cur ergo Matrem suam non ita DEUS præservavit? *Deniq;* concedamus, ad Justitiam Divinam spectâsse, ut ejus quoque Mater peccato Originali teneretur; at gratiæ & clementiæ erat, ne id fieret, impedire; jam verò quis ita mentem, communemque sensum exuerit, ut & credat, & dicat, voluisse Deum cum Matre Justitiâ potiùs & severitate, quàm Clementiâ experiri? Servis Justitia, Matri gratia debebatur, alioquin hìc quoque tritum illud valuisset: *Summum jus summa injuria.*

Si ergo potuit Deus salvâ integrâque justitiâ Matrem custodire, ne caderet, *quærimus,* quid causæ fuerit, ut nollet? Si enim omnium, quæ à Deo facta sunt, rationem aliquam reddere possumus, quia videlicet ab illo omnia sapienter, summâque ratione facta sunt, quærimus, cur hujus tantùm cum Matre severitatis, nulla causa ostendi, nulla ratio possit?

Dices: Voluntatem DEI instar omnium rationum esse, nec aliam rationem quæri à nobis, multò minùs exigi posse; præsertim quia multa alia Privilegia & Beneficia conferre DEUS poterat Matri suæ, quæ nunquam contulit, videlicet: ut esset immortalis, ut gratiâ majori prædita, de quibus æquè quæri ratio possit, sed æquè non inveniri.

Respondetur. Quando de Divina voluntate constat, meritò

poteſt, debetque in illa conquieſci, nec alia ratio à nobis quæri, cum ſumma omnium rationum ſit: *Deum ita voluiſſe.* Quando verò non conſtat DEUM voluiſſe, meritò ab ijs, qui hanc Divinam voluntatem jactant, ſigna & rationes quæruntur, ob quas dicant Deum voluiſſe? Cur enim rem adeò alienam à ratione, creditúque difficilem admittam, ſi tu nullam cauſam, nullamq; rationem in medium promas, quâ credi debeat? & quid hoc rei eſt, ut omnium, quæ à DEO facta ſunt, rationes produci poſſint, & hujus tantùm, quam tu dicis DEUM voluiſſe, nulla poſſit? *Si diceres,* voluiſſe DEUM, ut ſol in terram aliquando cadat; ut Luna, cùm Soli conjungitur, eclipſi laboret; ut lilia amiſſo candore nigra deinceps naſcantur; Ut in Æthiopia nives cadant mediâ æſtate; Si, inquam, hæc diceres, iſtarumque rerum rationem, & cauſam nullam redderes; poſſem ego tam mira & inſolita, ac fidem ſuperantia pro veris habere? & tamen multò mihi illis omnibus incredibilius eſt, DEI Matrem in peccato Originali conceptam eſſe; quantò enim anima B. Virginis Sole, Lunâ, lilioq; nobilior, tantò minùs inquinari eam decuit.

Quod verò dicitur: *Potuiſſe Deum reddere Beatiſſimam Virginem immortalem, nec tamen feciſſe.* Magna utrimq; diſparitas eſt; mors enim non eſt malum ſimpliciter, quale eſt peccatum, & malum culpæ: Imò potuit mors eſſe actio ſummæ virtutis, fortitudinis, charitatis, meritique, ſicque omnibus ſpectatis melius fuit B. Virginem mori. Non ita peccatum Originale, quod abſolutè malum eſt, objectumque Divinæ Abominationis; & ideo B. Virgini eligendum potiùs fuit, Virginem non eſſe, quàm non eſſe innocentem, ac peccato Originali infectam; quippe quantò anima corpori, tantò Virginitas animæ, Virginitati corporis præſtat; & iſta ſine peccato amitti poteſt, illa non poteſt. Ad id, quod adjungitur, potuiſſe Beatæ Virgini majorem gratiam dari, nec tamen datam eſſe, non ergo ſequi, DEUM Matri dediſſe, quidquid dari non repugnat. *Reſp.* DEUM tantam Matri gratiam dediſſe, quantam cognovit, tantæ dignitati parem eſſe, hoc eſt, talem qualem puræ Creaturæ nec aliquando dedit, nec aliquando daturus eſt; non ergo oportuit majorem gratiam dari, quàm par eſſet. *Nota*, quantamcumque dediſſet, ſemper quæri

pos-

poſſet, cur majorem non dederit, nec ulla indecentia fuit, tantam nec majorem dediſſe.

Ex adverſo, ſicut dedecuit Matrem Chriſti non eſſe Virginem, & ideo DEUS hoc noluit, quantò magìs dedecuit eſſe peccatricem, quantòque minùs hoc DEUS voluerit? Ut ergo Mater ſine peccato Originali conciperetur, & potuit DEUS, quia Omnipotens, & voluit, quia Benignus, & debuit, quia Filius. Ergo ut concludam cum S. Auguſtino *Serm. de Aſſumpt.* *Ubi Scriptura Divina de Beatiſſima Virgine nihil commemorat, inquirendum eſt, quid conveniat rationi, fiatq; ipſa ratio Auctoritas, ſine qua nec eſt, nec valet Auctoritas.* Et *l. 3. de lib. Arbitrio.* *Quidquid tibi verâ ratione faciendum occurrit, ſcias DEUM feciſſe, bonorum omnium Conditorem.*

III. *Ratio 3.* S. Thomas quampluribus locis docet, Beatiſſimam Virginem plus gratiæ à DEO accepiſſe, ſicque plùs à DEO dilectam eſſe, quàm fuerint reliquæ Creaturæ omnes: Ita ſcribit *1. ſent. d. 17. q. 2. a. 4.* Et *3. ſent. d. 3. q. 1. a. 1.* Et *Quodlib. 3.* & *3. p. q. 27. a. 5. in O.* & *ad 1.* Et alibi ſæpè. Cui adſtipulatur S. Bernardinus Senenſis *Serm. 51. c. 3.* dicens: *Chriſtum magìs veniſſe in carne mortali pro B. Virgine Redimenda, quàm pro omnibus hominibus, etiamſi omnes cum illa conferantur*, & ideo eam vocat, *Primogenitam Redemptoris.* Et Suarez 3. p. Tom. 2. d. 18. *DEUS plus amat ſolam Virginem, quàm reliquos Sanctos omnes.* Ex qua S. Thomæ doctrina ita argumentari licet: DEUS Beatiſſimam Virginem magìs dilexit, quàm alias Creaturas omnes, idque non tantùm amore gratuito, & arbitrario, verùm etiam amore debito & neceſſario, ex quo enim momento decrevit Filius eſſe, decrevit quoque omnem ei amorem, reverentiam, & protectionem præſtare, quam filius parentibus tenetur: atqui amor ex ſua natura avertit, expellitque à re amata omne malum, & indignitatem. Si ergo DEUS plus Matrem amavit, quàm cæteras Creaturas, ergo etiam plus eam à peccato (quod eſt ſumma miſeria & indignitas) cuſtodivit, quàm reliquas Creaturas; ergo etiam cuſtodivit, & præſervavit à peccato Originali, ſicut cuſtodivit tot Angelorum millia.

Quomodo enim plùs amâſſet Matrem, quàm Angelos, ſi cùm Matrem æquè à peccato præſervare poſſet, ac Angelos, iſtos præſervâſſet, & non Matrem? Aut ergo minùs Matrem amavit, quàm Angelos; aut ſi magìs Matrem, ergo etiam magìs curavit, ne caderet,

ret, neque subderetur turpissimæ Dæmonis servituti. Potuit quidem Deus ex Beatissima Virgine nasci, aut non nasci; sed postquam decrevit nasci, eamque habere pro Matre, non potuit non plùs amare, eamque non plus à malo custodire, quàm reliquas Creaturas omnes.

Dices. Cùm Virgo conciperetur, nondum erat Mater, sicque nondum eam DEUS plus alijs Creaturis diligere tenebatur.

Respondetur: Jam ab æterno electa erat in Matrem, ergo jam ante Conceptionem præ omnibus Creaturis amabatur; Si enim amor ex dono æstimatur, sicut donum, quo gratuitò est in Matrem electa, & cumulo omnium Creaturarum prælata, excedebat dona alijs Creaturis collata, ita & amor; Si ergo ante Conceptionem plùs omnibus Creaturis dilecta, sequitur, plùs omnibus à peccato custoditam, & præservatam esse, ut videlicet cura & custodia amori responderet; Et ideo Privilegia Beatissimæ Virgini concessa, quòd videlicet fomite caruit, quòd nullis motibus concupiscentiæ jactata, nullique peccato veniali obnoxia, jam priùs incepêre, quàm Mater evaderet. Si ergo jam ante Maternitatem plùs omnibus Creaturis dilecta, sequitur, plùs quoque à DEO protectam, ne peccato fœdaretur.

IV. *Ratio 4.* Si quis potestatem haberet sibi Matrem, aut sponsam eligendi; certum est talem electurum, quæ nunquam corrupta esset, nullâque infamiâ laboràsset, tantoque magìs id faceret, quanto innocentior, nobiliorque is esset, qui eligeret. At DEUS potestatem habebat eligendi Matrem, qualem volebat; quis ergò credat, cùm posset innocentem & intactam habere, maluisse corruptam, & infamem? & corruptam non à juvene aliquo, aut lenone impudico, sed ab omnium Creaturarum turpissimâ, & vilissimâ, Deique inimicissimâ, qualis Diabolus est? an verò Deus minùs amat honestatem, & innocentiam, quàm homines; ut cùm homines sponsam & Matrem innocentem velint, si possint; Deus qui poterat; nocentem & defloratam prætulerit? Ad hanc rationem spectavit D. Thomas, cùm probans B. Virginem nunquam venialiter peccâsse, his argumentis utitur, quia videlicet: *Nulla est conventio luci ad tenebras:* Quia *Gloria filiorum Patres eorum:* Quia *in malevolam animam non introibit sapientia.* Ita S. Thom. *3. p. q. 27. a. 4.*

V. *Ratio 5.* Si in nostra, qui Virginem amamus, Potestate, arbitrioque fuisset, eam à peccato Originali præservare, quis non præservâsset? Multò ergo magìs eam præservavit, qui eam magìs dilexit; Deus videlicet, præsertim cùm nulla ratio fuerit,

quæ

quæ Deum moraretur , ne amori ſuo in tantam Virginem indulgeret, non Juſtitiæ, non pacti, non Redemptionis, ut ſupra probavimus. Cur ergo non credimus Deum feciſſe, quæ nemo noſtrùm non faceret? Potuit, & decuit, ergo fecit. Quod Argumentum fundatur in illa Regula Auguſtini, ubi agens de incorruptione Corporis Virginei poſt mortem: *Nullus dubitat, quin poſſit Deus Mariam ſine corruptione ſervare, ergo dubitandum non eſt voluiſſe.* Ita habet in *Sermon. de Aſſumpt.* Ergo ex ſententia Auguſtini in exornanda, præſervandâque Virgine *DEUS tantùm voluit, quantùm potuit.* Sic idem S. Auguſtinus in *Epiſt. 3. ad Voluſianum: In talibus tota ratio facti potentia facientis eſt.* Et in *cit. Serm. de Aſſumpt. Quidquid tibi vera ratio dictat, nec melius occurrit, id ſcias feciſſe Deum.*

VI. *Ratio 6.* Diſpenſavit Deus cum Virgine in alijs legibus, quæ toti generi humano impoſitæ ſunt, quales ſunt: *Paries in dolore.* Et illa: *In pulverem reverteris:* Et illa: *Pronum eſt cor hominis ad malum ab adoleſcentia ſua.* Cur rogo his legibus Virginem exemit? Quia DEI Matrem dedecebant; at multò magìs dedecuit peccatum, multò ergo magìs hoc eam liberavit; quippe tantum eſt malum omne peccatum, ut ſi optio daretur, mallet non eſſe Virgo, mallet non eſſe DEI Mater, quàm eſſe peccatrix. Primum ergo hoc Virginis votum, primæque preces fuerunt, ne in mundum prodiret jam deflorata. Dicebat illa cùm primò Mundum ingreſſa eſt, quod olim Eſter ad ſuum Aſſuerum: *Eſter. c. 15. Si inveni gratiam in oculis tuis O Rex, & ſi tibi placet, dona mihi animam meam, pro qua rogo.* Et quid tam juſta poſtulanti aliud Deus reſponderet, quàm quod Aſſuerus optanti Reginæ: *Noli metuere, non morieris, non enim pro te, ſed pro omnibus lex hæc conſtituta eſt.* Ergo, ut dixi, ſi Deus cum Virgine in legibus diſpenſavit, quæ minùs, certè diſpenſavit in legibus, quæ magìs Matrem dedecebant.

VII. *Ratio 7.* Sancti Patres ijsdem rationibus moti ſunt ad amovendas à Matre DEI imperfectiones, quæ multò minùs Matrem DEI dedecebant, quibus nos movemur ad negandum peccatum Originale, quod multò magìs Virginem dedecet; ergo aut illi errârunt, aut nos non erramus, qui eorum exempla, & veſtigia

imitamur. Non admittunt illi vel in pedibus pulverem (hoc eſt in infima hominis parte) quia Cœli Reginam non decet, quantò ergo minùs admittemus nos vel in ipſa facie, hoc eſt, in anima, ſaniem & carcinomata, hoc eſt, peccatum, quo nil fœdius coram DEO? Lege S. Auguſtinum *Serm. de Aſſumptione*, ubi fatetur, ſe nullâ quidem Scripturarum, aut Sanctorum auctoritate cogi ad credendum corpus Virginis in pulverem, cinerem, & vermes reſolutum non eſſe; ſe tamen rationibus vinci, ne id credere poſſit: *Animus hæret, ſentire non valeo, dicere pertimeſco.* Et cur quæſo Auguſtine dicere pertimeſcis? *Quia*, inquit, *excipitur, quam tanta ſervat gratia, & attollit dignitatis prærogativa: quia pertinet ad dignitatem Domini ſuæ Matris ſervare honorem, qui legem non ſolvere venerat, ſed adimplere; quia nullus dubitat, quin poſſit Mariam ſine corruptione ſervare, cur ergo dubitandum eſt noluiſſe? quia in Mariæ integritate plùs potuiſſe gratiam, quàm naturam, non eſt dubitandum.* En tibi rationes Auguſtini, quæ ſi militant pro integritate, & incorruptione corporis, multò magìs pro integritate, & incorruptione animæ: Quis enim neſcit, ſi optio Virgini daretur, millies eam potiùs cineres, & pulveres corporis electuram, quàm ſemel peccatum? Ubi *nota*, non benè illos de Doctrina Auguſtini mereri, qui cùm de innocentia Virginis agitur, nolunt illam Regulam ab Auguſtino commendatam, inculcatamque admittere, videlicet: *Poteſt Mariam ſine corruptione ſervare, ergo dubitandum non eſt, voluiſſe.*

VIII. *Ratio 8.* Beatam Virginem peccato Originali inquinatam fuiſſe, aut *nullo modo*, aut *dubiè*, aut *certò* ex Scripturis Sacris probari poteſt? Si *nullo modo?* ergo cadit totum fundamentum, quo accuſatio nititur; & quæ fiducia eſt, aliquem peccati Originalis damnare, quem DEUS non damnat, cùm tamen reatus peccati Originalis ex ſola DEI voluntate procedat? nemo enim peccato Adami teneretur, niſi DEUS teneri vellet; hæc verò DEI voluntas conſtare nobis non poteſt, niſi ex Verbo DEI ſcripto, aut tradito. Si verò de peccato Originali Virginis ſcriptura *dubiè tantùm, obſcureq́;* loquitur; ergo ex ſcriptura non conſtat, nec ream eſſe, nec innocentem, ergo tam licet dicere innocentem, quàm Ream; at quæ pietas eſt, cùm Matrem liceat abſolvere, aut damnare,

mnare,

mnare, malle damnatam, quàm absolutam? Pendet ex arbitrio nostro mortem, an vitam mereatur, & tamen mortuam volumus; qui sic judicat, amicus, & filius est? Si denique *certò* ex scripturis constat, peccati Originalis ream esse, ergo omnes Hæretici sumus; id verò tam absurdum est, ut nec adversarij objiciant, nec opus sit à nobis refutari.

IX. *Ratio 9.* Nemo prudenter de causa aliqua judicare potest, cujus nullum videt effectum, multoque minùs, si omninò contrarios, & repugnantes causæ effectus observet. Sic imprudentissimus sit, qui judicet elementum ignis esse naturæ gravis, cum nullos effectus gravitatis in illo deprehendat; nec enim est densus, nec deorsum movetur, nec ponderat; imò contrarios omnino gravitati effectus præ se fert, est enim rarus, & sursum movetur. Eodem modo imprudens, imò ignorantissimus est medicus, qui dicat, imò qui pertinaciter alijs persuadere velit, hominem aliquem expirâsse, in quo nulla signa sunt mortis, non pallor, non pulsûs cessatio, non oculi fracti, non labia exanguia, non halitus suppressus, non motus sublatus; imò omnia contraria; alacris pulsus, sibique similis, color floridus, vires integræ, lucentes oculi, & agilitas corporis; hunc si quis mortuum diceret, ineptus potiùs, quàm medicus dici mereatur.

Eodem modo de peccato Originali oportet philosophari. Peccati Originalis, teste D. Thomâ *1.2.q.85.* effectus isti sunt: *Inclinatio ad malum, seu fomes peccati, & Concupiscentia; pugna Naturæ inferioris cum superiori, ignorantia in Intellectu, debilitas seu languor Voluntatis in prosecutione boni, ac deniq; peccatum veniale*; de quo S. Augustinus *l. 5. contra Julianum c. 9. & cap. 15.* hanc Regulam ponit: *Is qui in adulta ætate peccatum nullum fecit, in infantili ætate peccatum non contraxit; & ideo Christus peccatum etiam major fecisset, si parvulus habuisset.* Cùm ergo in B. Virgine nullus fuerit peccati Originalis effectus, nullumque signum, imò signa potiùs contraria, ac peccato Originali repugnantia, videlicet maxima ad bonum propensio, summa pax, & harmonia affectuum, rationi plenè obtemperantium; perfecta rerum omnium naturalium, & supernaturalium notitia; summus ardor voluntatis immenso amore flagrantis; ac denique perpetua puritas ab omni peccato veniali; quâ, inquam, ratione suspicari potes fuisse peccato Originali infectam, in qua nullum peccati signum? Tu dicis mortuam peccato esse, at ego nulla signa mortis in illa reperio, imò omnia vitæ; si

ergo medicus de morte corporis, & Theologus de morte animæ ex ſignis judicat, certum eſt, nunquam mortuam eſſe, in qua nulla ſigna mortis notata.

Dices: Mors corporis eſt effectus peccati Originalis.

Reſp. Si ita eſt, ergo & Chriſtus peccavit, quia mortuus eſt. Mors ergo non propriè & unicè effectus peccati Originalis, ſed Naturæ humanæ ex materia prima ſublunari, & contrarijs ac pugnantibus elementis compoſitæ: nec inducit ad peccatum, ſed potiùs moratur, finitque peccatum; & ita principaliter non eſt effectus peccati, ſed naturæ, ac etiam gratiæ, cùm ſit maximè meritoria, retrahatque à peccato, & ideo in eo etiam fuit, qui nunquam peccavit; Sicut ergo non ſequitur, illic eſſe febrim, ubi eſt calor, (cùm calor ab alijs cauſis provenire etiam poſſit, præter febrim) ita non ſequitur fuiſſe peccatum, ubi fuit mors, quia mors non à ſolo peccato, ſed ab alijs etiam cauſis procedit. Nec Gratia Originalis & ſanctificans ex ſua natura mortem in primis Parentibus arcebat (alioquin eſu arboris vitæ non eguiſſent) ſed ex beneplacito & privilegio DEI, quod à gratia ſanctificante ſeparari poteſt, ut patuit in Chriſto. Cùm ergo ex una parte doceat S. Auguſtinus. *Lib. de natura & grat. c.26.* B. Virginem ab omni peccato veniali fuiſſe immunem; ex altera, eum, qui caret omni peccato actuali, caruiſſe omni peccato Originali; quis rogo peccatum & mortem in illa anima ſuſpicetur, in qua S. Auguſtinus, tantus medicus animarum? nec mortem, nec ſigna mortis invenit?

X. *Ratio 10.* In rebus ſacris magna ſemper à DEO indecentiæ, quamvis alioquin nullam culpam adjunctam haberet, ratio habita eſt. Sic enim noluit DEUS à Sacerdotibus Veteris Teſtamenti alias uxores, quàm Virgines duci: noluit à Davide, quamvis Sancto, ſed bellatore, humanoq; ſanguini fundendo planè aſſueto, Templum ædificari: noluit à Juda Machabæo Sacrificia in eo Altari offerri, quod Sacrilegis hoſtijs Gentiles profanáſſent: noluit corpus ſuum in aliud ſepulchrum condi, quàm novum, intactumque, nec alijs linteis, quàm mundiſſimis involvi. Quantò ergo magis credendum eſt, noluiſſe Deum eam Virginem peccato profanari, quam ad opus omnium planè ſacratiſſimum, & in Matrem elegerat. Tanta cura pro Altari, tanta pro Templo & ſepulchro, ne quid indecori, fœdique haberent, & non multò major pro Matre? aut profanatio aliqua fingi poteſt pejor peccato?

XI. *Ratio 11.* Nobilitas nihil aliud eſt, quàm excellentia & claritas originis, quo fit, ut ſicut conditio Originis & Nativitatis mutari non poteſt; nemo enim naſci aliter poteſt, quàm ali-

quando natus eſt; ita quoque nemo verè nobilis eſſe poſſit, qui talis natus non eſt. Poteſt pauper opulentus fieri; poteſt privatus ad publicos Magiſtratus & honores provehi; ſed verè nobilis eſſe non poteſt, niſi qui natus. Nam quamvis Principis diplomate nobilitatem aliquis aſſequatur; ſemper tamen nota priſtinæ conditionis, & contemptûs manet; unde ignobilitas & obſcuritas Originis à Juriſperito vulneri comparatur, quod ſanari quidem poteſt, ſed nunquam cicatrice ſatis obductâ. Quæ cauſa eſt, ut nihil ferè homines objici ſibi impatientiùs ferant, quàm ignobilitatem, quippe indelebilis maculæ. Et ideo Deus ipſe, quamvis Matrem humilem, privatæ conditionis, inopemque elegerit, nobilis tamen, imò Regij ſanguinis eſſe voluit, ne contemptui hominibus eſſet. Si ergo tantæ curæ Deo fuit, ut quoad carnem nobilem Matrem haberet, quantò magis ut haberet nobilem animâ; hoc eſt, originis intactæ, præcellentis, & gratiâ inſignis? non verò originis obſcuræ ſervilis & peccato fædatæ; nec enim pejor, viliorque conditio, quàm peccatoris. Si ergo, ne contemptui hominibus eſſet; oportuit carne nobilem eſſe, multò magis oportuit nobilem animâ eſſe, ne contemptui Angelis eſſet, quibus deſtinabatur Regina. Aut dicatur mihi, cur eſſe ignobilem carne DEI Matrem dedeceat, & non dedeceat eſſe ignobilem animâ, hoc eſt, in ſervitute peccati conceptam?

XII. *Ratio 12.* S. Thomas *1. p. q. 47. a. 2.* docet: *Optimi agentis eſſe producere totum effectum ſuum optimum, ſaltem per Ordinem ad totum.* Idque confirmat S. Auguſtinus *l. 3. de libero Arbitrio c. 5.* Ubi: *Quidquid tibi verâ ratione occurrit, id ſcias feciſſe Deum.* Ex qua Doctrina D. Thomæ ita argumentamur: Connaturale eſt omni cauſæ, etiam liberæ, & impedimentorum capaci, ut aliquando nobiliſſimum, & præſtantiſſimum effectum producat: Sic Muſicus quantumvis ex certis rationibus non ſemper optimè cantet, aliquando tamen id facit. Et pictor licèt non ſemper, aliquando tamen, quàm poteſt optimè pinget. Ergo Chriſtus Dominus Redemptor Generis humani, aliquando ſaltem edidit ſpecimen optimæ Redemptionis, quæ eſt Redemptio *præſervativa,* at quem optimâ hâc Redemptione à peccato liberavit, ſi non Matrem liberavit? Aut ergo iſtam, aut nullam: quod ſi nullam, ergo Deo contigit, quod nulli cauſæ, ut videlicet poſſet optimum effectum, & tamen nollet, ſterili ejus Omnipotentiâ ad optimam prolem.

XIII. *Ratio 13.* Docet S. Thomas *3. p. q. 27. a. 5.* ex S. Paulo

2. ad Corinth. 3. DEUM dare unicuique gratiam proportionatam illi dignitati, ad quam eligitur: at Dignitas Maternitatis DEI eſt major dignitate omnium Angelorum (alia enim eſt dignitas ſervi, alia dignitas Matris) ergo cùm Angeli fuerint creati in ſtatu gratiæ, multò magìs ita creari decuit animam Matris: Si enim noluit in ſuo Palatio habere ſervos, niſi innocentes, quantò magìs noluit habere Matrem, niſi innocentem?

Dices: B. Virgo fuit filia Adæ, & conſequenter ejus peccato obnoxia, non ita Angeli.

Reſp. Fuit filia Adæ, ſed ſimul fuit Mater DEI; ſi ergo tu dicis, peccare debuiſſe, quia filia Adæ, ego dico non debuiſſe, quia Mater DEI; Quantum ergo DEUS Adamo præſtat, tantum præſtat titulus Matris DEI titulo Filiæ Adami; ceſſit ergo debitum filiæ Adami Dignitati & Privilegio Matris DEI. Sicut enim ſi ancilla Regi nubat, cedit origo & conditio ancillæ, privilegijs & dignitati Reginæ; Sic Beatiſſimâ Virgine ad dignitatem Matris evectâ, de illa loqui oportet non ut de filia Adami, ſed ut de Matre DEI; nec tam conſiderare, quid ei conveniat ut ancillæ, quàm quid conveniat ut Matri Innocentis DEI, omniumque Creaturarum Reginæ.

XIV. *Ratio 14.* Negari non poteſt, debere à nobis amari, & coli Beatiſſimam Virginem, & de illa optimè ſentiri, quantùm licet & fas eſt, id enim & illam & nos decet, quis enim filius, niſi ingratiſſimus, Matrem ſuam non colat, amet, deprædicet & veneretur, quantùm licet, & fas eſt? At licet & fas eſt, Beatiſſimam Virginem innocentem, Immaculatam, omniſque peccati Originalis expertem credere, fateri, ut talem colere, & ubique prædicare; imò Eccleſia non tantùm id permittit, verùm etiam maximis Beneficijs ſpiritualibus, ſuo exemplo, & ſolenni feſto invitat, cur ergo nos quoque non eam colamus, & ubique terrarum innocentem, peccatique omnis expertem deprædicemus?

Hæc ratio palmaris eſt, & planè convincit, nullumque tergiverſationi locum relinquit: Poteſtis negare, Matrem amari, coliq; debere, quantùm licet & fas eſt? poteſtis negare, licere Immaculatam, & Innocentem credere, & prædicare? Poteſtis negare longè præſtantius eſſe, illam ſemper fuiſſe innocentem, quàm aliquando

pec-

peccatricem, & maculâ inquinatam? Credite ergo & dicite de illa, quod præstantius est, quodque credere, & dicere vobis licet, & fas est.

Scribit S. Thomas *1. p. q. 20. a. 4. ad 5. Majorem gratiam ei fieri, qui conservatur in Innocentia, quàm cui remittitur peccatum.* Ego majorem hanc gratiam in Matre mea agnosco & prædico; Vos cùm agnoscere & prædicare liceat Ecclesiâ permittente, imò invitante, majorem hanc gratiam rejicitis; qui ergo titulum magis filij merentur, qui minùs, an qui magìs, intra honestum tamen, Matri suæ tribuunt? Planè non ignoscendus tantùm, sed etiam commendandus hic error, si quis amico suo bonâ fide, deceptusque plùs tribuat laudis, quàm meretur; quantò magìs si Matri, & si ex vero? Dicam ego cum Plinio Senatore. *l. 7. Epist. 28.* (cui nimia amici commendatio vitio vertebatur) mutatâ solùm voce amici: *Agnosco crimen, amplector etiam, quid enim honestius culpâ charitatis? Qui sunt tamen isti, qui Matrem meam meliùs me nôrint? Sed ut nôrint, quid invident mihi felicissimum errorem? Ut enim Maria non sit talis, qualis à me prædicatur, ego tamen beatus, quòd mihi videtur: mihi nunquam persuadebunt, ut Matrem meam nimiùm à me diligi putem.* Si ergo & qui afferunt sine maculâ conceptam esse, & qui negant errare possunt; malim cum ijs errare, qui dicunt innocentem, quàm cum ijs, qui dicunt peccatricem.

XV. *Ratio 15.* S. Augustinus *contra epistolam Fundamenti c. 4.* Rationes enumerans, quibus cogebatur, ut Religionem Catholicam veram esse crederet, alijsque præferret, hæc habet: *Multa sunt, quæ in Ecclesia Catholica justissimè me tenent: consensio populorum & gentium: Auctoritas miraculis inchoata, Sedes Apostolica, cui pascendi oves suas Dominus curam demandavit.* Si hæc convincendo Augustino suffecêre, cur non sufficiant convincendo tibi? An verò aliquid istorum Immaculato Conceptui deest? num consensus Populorum? num omnium ferè Doctorum, ac Universitatum auctoritas? num Diplomata Pontificum? num Miracula & multa, & à fide dignissimis recitata, quibus si credere nolis; oportebit planè communem sensum exuere, omnemque historicam auctoritatem è medio tollere; sicut enim vanissimum est, omnia ac passim; ita stultissimum, nihil, & nemini credere. Si ergo hæc, quæ Theologi vocant *motiva Credibilitatis*, talia sunt, ut Augustinus digna crediderit, quibus etiam res difficillimæ, quæque omnem humanam rationem superant, persuadeantur; quantò magis sufficient, rei facillimæ persuadendæ, humanæque naturæ tam consentaneæ, quàm est, Matrem

à Filio præſervatam, ne caderet, ne communi ſervorum conditioni, ac legi miſceretur, ne morti ſuccumberet? Quid amabò faciliùs creditu? & tamen quot argumentis è Cœlo proviſum, ut credantur? Cur ergo ijs rationibus tibi non facillima perſuadeantur, quibus etiam difficillima Auguſtino perſuaſa ſunt? Aut ergo nimis credulus Auguſtinus, aut tu nimis inacceſſus veritati.

XVI. *Ratio 16.* Conſtat Beatam Virginem humillimam fuiſſe; adeò ut hâc potiſſimùm virtute in DEI Matrem eligi merita ſit juxta illud Auguſtini: *Virginitate placuit, humilitate concepit,* idque alijs quoque Patribus viſum, nam S. Bernardus Serm. ſuper ſignum magnum: *Meritò facta eſt noviſſima prima, quæ cùm prima eſſet omnium, ſeſe noviſſimam faciebat.* Et Richardus à S. Laurentio *de Laudibus Virg. l. 1. c. 3. Nimirum humilitas Mariæ Regem Cœli traxit ad terram.* Si humillima, ergo nihil eorum omiſit, quibus conditionem ſuam deprimeret, oſtenderetque indignitatem, ut ex adverſo tantò magis Divina in eam Bonitas & Clementia eluceret. Id præſertim ex Cantico illius patet; ubi nihil non agit, ut rationes, & argumenta producat Divinæ Miſericordiæ extollendæ, deſcribendæque ſuæ indignitati, quantùm videlicet citra mendacium licuit. *Quia*, inquit, *reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ.* Græcè ταπείνωσιν; hoc eſt, vilitatem, exiguitatem. Tacet virtutes; narrat obſcuritatem, ut tantò majus appareat Beneficium & Liberalitas Dantis, quantò magis indignæ collatum: Reſpexit, inquit, *humilitatem,* paupertatem, imperfectionem, exilitatem *ancillæ ſuæ.* Amabò te, ſi peccato originali aliquando tenebatur; cur non potiùs dicit: quia reſpexit iniquitatem miſeræ peccatricis ſuæ? Sicut enim nulla paupertas, nulla imperfectio, nulla obſcuritas, nullumq; malum peccato peius; ita nihil æquè hominem indignum reddit, Deique Miſericordiam, ut peccatum extollit: hinc tanta Sanctorum cura, Moſis, Pauli, Auguſtini, aliorumque, ut delicta ſua Mundo oſtenderent. Ipſe David inter alia peccata etiam originale exponit, ut nihil omittat, quod confuſioni ſuæ ſervire poſſit. *Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me Mater mea.* Si ergo B. Virgo omnes Mortales humilitate ſuperavit; ſi vilitatem & indignitatem ſuam in Cantico operosè deſcripſit, cur ergo peccatum tacet, quo nihil opportunius profitendæ vilitati? cur ſe ancillam dicit, non peccatricem? cur humilitatem ſuam, hoc eſt,

tenui-

tenuitatem, non iniquitatem memorat? cur tot Sanctorum exempla non imitatur peccata & delicta sua recitantium; Planè alterutrum concedi oportet, aut non fuisse omnium humillimam, si peccatum tacuit, quo tenebatur: aut omni peccato caruisse, & ideo nihil de peccato locutam, ne veritatem mendacio offenderet. Dixit ergo ancillam, non dixit peccatricem, quia unum, non alterum fuit, utrumque dictura, si utrumque fuisset.

XVII. *Ratio 17.* Potissima tamen ratio, quæque omnes complectitur, est dignitas Matris DEI. De hac ita S. Thomas 1. p. q. 25. a. 6. *Beata Virgo ex hoc, quòd est Mater DEI, dignitatem habet aliquo modo infinitam ex Bono infinito, quod est Deus, & cujus est Mater.* Idem docuit S. Eucherius, cujus est celebris illa sententia: *Scire vultis, quanta sit Mater? cogitate, qualis sit Filius.* Et S. Anselmus *de Excellent. Virg. c. 2. Hoc solùm de Beatissima Virgine prædicari, quòd sit Mater DEI, excedit omnem altitudinem, quæ post Deum dici, vel cogitari potest.* Et S. Petrus Damianus: *Attende Seraphim, & videbis, quidquid majus est, Virgine minus esse; solumq; Opificem opus istud supergredi. Observandum* quoque, B. Virginem duplici ratione ad Incarnationem Christi concurrisse, videlicet, ut causam *physicam*, & ut causam *moralem*; ut *physicam*, quia purissimum sanguinem ministravit, ex quo Christi Corpus formaretur, sicut enim non solus artifex est causa aurei poculi, sed etiam is, qui aurum donavit, ex quo poculum conflatum est: Ita etiam illa causa Incarnationis, quæ materiam dedit. Ut causa verò *moralis*; quia noluit Deus ex ea nasci, nisi illâ consentiente, & ideo missus est Archangelus, qui ejus voluntatem, votumque requireret, & obtineret, ut bene dixerit Guerricus *in Cantica: Noluit carnem sumere ex ipsa, nisi dante ipsa.* Ex hac verò dignitate Matris deducunt Patres, Ecclesia, Theologi omnia illa privilegia, quæ passim legere est: videlicet, *quòd plus dilecta à DEO, quàm omnes Sancti universim & collectivè sumpti: quòd solo DEO excepto cunctis superior existit: quòd tantâ nituit puritate, quâ major sub DEO nequeat intelligi: quòd sit immensa gratiarum abyssus: Quòd quidquid gratiæ vel paucis Mortalium collatum est, non fuerit tantæ Virgini negatum: quòd sine peccato nata: quòd post partum Virgo: quòd in Cœlos etiam cum Corpore assumpta: quòd mensura privilegiorum Virginis, sit potentia*

DEI: (de quo videatur Suarez in *3. p. d. 21. Section. 5.*) *Quòd omni peccato veniali caruerit: quodq́; Deum sibi Debitorem habeat, quia facta ejus Mater*; ita enim scribit S. Methodius Martyr. *Orat. de Purificatione.* Hæc inquam omnia, cùm expresè in Sacris Litteris non habeantur, non aliunde accepta, quàm ex titulo & dignitate Matris. Sicut enim si quis dicat, aliquem esse Regem, quamvis nihil aliud adjungat, hoc ipso satis quoque dixit: esse potentem; esse divitem; esse delitijs, palatijs, militibus instructum; sic Evangelium, cùm Mariam esse DEI Matrem dixit, omnia privilegia, beneficia & gratias complexum est, quæ puræ creaturæ concedi possunt. Id aliquâ ratione exemplo Salomonici Templi illustrari potest. Nulla ab Orbe condito pulchrior & opulentior moles, nec deinceps futura est. Idea & exemplar Templi non Vitruvij, non Phidiæ, sed ipsius DEI manu adumbratum & pictum: ducenta hominum millia operi adhibita: Septem anni struendo impensi: omnia quæ ad Templum spectabant, pretiosa & eximia: Marmora, jaspides, cedri, purpuræ, electrum, aurum, gemmæ. Parietes, laquearia, aræ, oraculum, simulachra, columnæ, omnia auro vestita. Tota Templi supellex & instrumenta, phialæ, thuribula, lampades ex purgatissimo auro; adeò ut Josephus aureorum vasorum trecenta & triginta millia numeret. Argenteorum millies mille, & decies mille: Instrumentorum verò ex electro tria millia. Expensæ in Templum factæ centum millia auri talenta; argenti verò millies mille. Quæ si ad nostratem monetam reducas, ex calculo Lorini (qui uni talento aureo Sanctuarij 5609. aureos seu duplas hispanicas tribuit) conficiant supra quinquies millies decies & sexagies centena millia, hoc est: quinque millia sexaginta milliones hispanicorum aureorum, totidemque milliones talentis argenti respondebunt, cùm minima portio auri ad argentum sit decupla. Quæ planè auri massa tanta est, ut fateantur Auctores, potuisse totum Templum ex solido auro fieri. Quòd si *quæras*, quo fine tot thesauri, tantaque vis auri, argentique impensa? Hanc unicam causam Salomon exponit: *Non enim homini, sed DEO habitatio præparatur.* Tanti ei videbatur Domum DEO adornari, ut nullum aurum, nullæ opes sufficerent.

Idem de Virgine dicas. Illa non in Templum tantùm, sed in Matrem DEO parabatur; quæ gratiæ, qui thesauri sufficerent tam eximio, immensoque operi? Planè quidquid in terra, quidquid in Cœlo, Deique scrinijs est, invenies umbram esse tantæ dignitati comparatum. Quidquid ergo privilegiorum MARIÆ collatum, id omne infra *Matrem* est. Si ergo *quæras*; cur sine peccato nata? *quia*

Mater

Mater est. Cur nulli peccato obnoxia? *quia Mater est.* Cur post partum Virgo, cur in Cœlos assumpta, cur ante omnes creaturas dilecta? *quia Mater est.* Ex hoc ergo Divi Thomæ principio ab omnibus Patribus, ipsaque Ecclesia, admisso ita licet argumentari. Maternitas est dignitas quasi infinita; ad eam ergo debuit Virgo disponi per gratiam non quidem absolutè (id enim impossibile est) sed aliquo modo infinitam, hoc est, quantùm & deceat, & non repugnet: at conceptam esse sine peccato, & decet, & non repugnat. Decet; quia sicut nihil magis animam dedecet, quàm peccatum, ita nihil magis decet, quàm carere peccato: id enim decere dicimus, quod convenit rationi; at quid magis rationi convenit, quàm non peccâsse? Aut quid decebit, si non decet innocentia? Decuit ergo; sed nec repugnat; quid enim repugnat Omnipotenti? aut quæ implicantia in hac propositione fingi potest: *Beata Virgo nunquam peccavit? Rursus* Sancti Pauli argumentum est: *Qui etiam pro nobis filium suum dedit, quomodo non cum illo omnia nobis donavit?* Cùm ergo Mariæ proprium Filium dederit Deus; quid non deinceps donavit? Donavit thesaurum, & negavit teruntium? Aut falsa est Pauli consequentia, aut verum, quod dicimus.

XVIII. *Ratio 18.* Docet S. Thomas *2.2. q. 106. a. 6.* gratitudinis officium esse, ut reddat *plura in recompensatione*, aut certè paria, qui ergo voluit esse filius, voluit quoque non esse ingratus; non quòd DEO obligationem imponamus; sed quia non potest DEUS velle repugnantia, rectæque rationi adversa, quale esset, promittere, & promissis non stare; futura prædicere, & non implere; Filium esse, & parentibus ingratum. Qui ergo voluit esse filius, voluit quoque Matri non esse ingratus: Cùm ergo vitam à Matre acceperit infiniti pretij, debuit quoque gratiam infinitam rependere, hoc est, quanta non repugnat, & decet. At Matrem esse immaculatè & in gratia conceptam, & non repugnat, & decet, ut suprà ostendimus; ergo id quoque Matri suæ dedit.

§. IX.

Refutantur, quæ contra Immaculatam Conceptionem ex SS. Scripturis producuntur.

SUMMARIA.

1. *Universalibus Scripturæ sententijs B. Virginem non comprehendi; imò nec comprehendi posse, probatur ex ijsdem illis sententijs, quæ nobis opponuntur.*
2. *Cur B. Virgo excepta à communibus legibus, & propositionibus S. Scripturæ.*
3. *In Beatissima Virgine non militare rationem legis, ob quàm omnes posteri Adæ peccato Originali subduntur.*

I.

Mirari nemo debet, si multa Immaculatæ Conceptioni ex Sacris Scripturis opponuntur; quid enim est verius certiusque articulis fidei? & tamen quid magìs ex scripturis impugnatur? Audiamus ergo, quid ex scripturis opponant.

Opponitur *Primò.* Ex Epist. ad Roman. c. 3. *Omnes peccaverunt, & egent gloriâ DEI.* Et cap. 5. *Per unum hominem in hunc Mundum peccatum intravit, in quo omnes peccaverunt.* Et ibid. *Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per unius justitiam in omnes in justificationem.* Ad Galat. 3. *Conclusit scriptura omnia sub peccato.* Eccles. 7. *Virum de mille unum inve-*

inveni, mulierem autem ex omnibus non inveni. Et Jobi 24. *Nemo mundus à ſorde, neq; infans, cujus eſt unius Diei vita ſuper terram.*

Reſp. 1. Certum, & indubitatum eſt, Generalibus Regulis & propoſitionibus S. Scripturæ non comprehendi B. Virginem; ita enim docet S. Auguſtinus *Serm. de Aſſumpt. B. Virg.* & *l. 1. de Natura & Gratia. c. 36.* Et clariſſimè ipſe Angelicus Doctor *3.p.q.30. a. 2. ad 2. Dicendum, quòd, ſicut Auguſtinus dicit in Serm. de Aſſumpt. Maria verâ æſtimatione à quibusdam generalibus excipitur: Quia nec Conceptus multiplicavit, nec ſub viri, hoc eſt, mariti poteſtate fuit:* Idque evidenter probatur ex alijs S. Scripturæ locis. Illa enim Verba Eccleſiaſtici c. 40. *Omnia quæ de terra ſunt, in terram revertentur.* Et illa Hieremiæ 6. & 8. *Omnes avaritiæ ſtudent.* Et ad Corinth. 1. *Omnes quærunt, quæ ſua ſunt*; non comprehendunt B. Virginem. Ex univerſalibus ergo Scripturæ locis non poteſt deduci conſequentia ad Perſonam adeò eximiam, privilegiatam, & exemptam, qualis eſt B. Virgo.

Imò idipſum colligitur ex ijs ipſis textibus, qui nobis objiciuntur; Nam S. Paulus illo ipſo *cap. 3.* ad Romanos habet iſtas propoſitiones univerſales: 1. *Omnis homo mendax.* 2. *Omnes ſub peccato ſunt.* 3. *Non eſt juſtus quisquam.* 4. *Omnes declinaverunt ſimul inutiles facti ſunt.* 5. *Non eſt qui faciat bonum, non eſt usq; ad unum.* Si univerſalitas iſtarum propoſitionum non complectitur B. Virginem, quare illa ſola complectatur, quæ peccati Originalis meminit? & ſi illæ toties repetitæ locum relinquunt exceptioni, & privilegio, quare non alia? cùm æquè & in iſta, & in illis Paulus univerſaliter loquatur? Nunquid dicit idem Apoſtolus ad Corinth. 15. *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita in Chriſto omnes vivificabuntur.* Et tamen certum eſt, non omnes de facto in Chriſto *vivificari*, parvulos videlicet, qui ſine Baptiſmo decedunt. Si ergo iſta Pauli propoſitio: *Omnes in Chriſto vivificabuntur*, vera eſt, quamvis tam multi excipiantur, quare non etiam iſta vera eſſe poſſit: *Omnes in Adam moriuntur*, quamvis una non moriatur? Si enim univerſalitati propoſitionum non obſtat exceptio multorum, multò minùs obſtabit exceptio unius. Patet ergo univerſales propoſitiones D. Pauli, non includere omnia omnino individua; illud

præſertim, quod, ut phraſi Juriſtarum loquar, *Speciali notâ dignum eſt*, quodque tot & tam dignis rationibus excipi debet.

Dices: Ergo plures excipi poterunt à Lege peccati Originalis.

Reſp. 1. Certum eſt, omnes lege Univerſali comprehendi, qui ſpeciali privilegio non eximuntur; an verò plures hoc privilegio donati ſint, Eccleſiam latet, *quis enim novit ſenſum Domini, aut quis Conſiliarius ejus fuit?* temerarius tamen erit, qui ſine graviſſimis rationibus, quales pro Virgine militant, hoc privilegium alijs attribuat; ſicut temerarius ſit, pœnâque dignus, qui ſine gravi ratione generales leges tributorum, aut jejuniorum ſubire nolit.

Reſp. 2. S. Paulus ſeipſum explicat, non enim dicit abſolutè, *omnes peccâſſe*, ſed *omnes in Adam peccâſſe, & naturâ filios iræ fuiſſe*; Id verò etiam de B. Virgine verum eſſe poteſt: aliud enim eſt peccare in Adamo, aliud peccare in utero Matris: demus verò in Adamo peccâſſe, hoc eſt, peccante Adamo, & ipſam quoque, utpote Adami filiam, ream & obnoxiam hæreditario delicto fuiſſe: *debitrix* ergo fuerit ex culpa Parentis, ſed non quærimus, an *debuerit*, ſed an debitum *ſolverit*, cùm in utero Matris concepta eſt? & negamus ſolviſſe, quippe Matrem, & ideo exemptam, eo ferè modo, quo leges Civiles de Auguſta loquuntur: *Princeps*, inquit Ulpianus, *l. Princeps ff. de leg. Legibus ſubditus non eſt, Auguſta verò licet ſit ſubdita, Princeps tamen eadem privilegia ei concedit, quæ ipſe habet.* Eodem modo, verum ſit B. Virginem fuiſſe *naturâ filiam iræ*; at nos non quærimus, quid *ex natura ſua fuerit*, ſed quid *ex gratia, & privilegio DEI?*

Reſp. 3. Dictum verò Eccleſiaſtis continet figuram proverbialem, videlicet: multò faciliùs virum bonum, & prudentem, quàm fœminam reperiri; & planè ipſe Salomon inter mille ſuas uxores & amicas, 700. videlicet Reginas, & 300. concubinas, id ipſum expertus eſt.

Reſp. 4. Denique obſerva, quantâ ſeveritate cum Virgine agatur: cùm Paulus dicit *omnes peccâſſe*, volùnt ab hac generali oratione Virginem non eximi; cùm verò Auguſtinus, alijque Patres à nobis ſuprà citati dicunt, B. Virginem *nullo prorſus peccato, nullâ omnino maculâ contactam eſſe*, nolunt illam vocem univerſalem, *nullâ*, ad omnia extendi peccata, ac etiam Originale. Ergò oratio

univer-

universalis ex ipsorum sententia, cùm Virginem damnant, omnia comprehendit; cùm verò nos illam absolvimus, non comprehendit omnia.

II. *Oppones 2.* Cur excipitur B. Virgo, quam scriptura non excipit? *Retorqueo:* Cur includitur B. Virgo, quam Scriptura non includit? Et ubi excipit scriptura B. Virginem à lege peccati actualis, & corruptionis? num ideo actualiter peccavit, & post mortem corrupta est? planè si aliquid præter scripturas dicendum est, æquius fuerit DEI Matrem præter Scripturas absolvere, quàm præter Scripturas damnare. *At Privilegium, & Exceptio probari debent.*

Resp. Jam probavimus gravissimis rationibus, & ijsdem omninò, quibus jam toti Ecclesiæ probatum, persuasumque est, esse post mortem incorruptam, esse peccati venialis expertem, esse sine peccato Originali natam, & esse in Cœlos assumptam, cùm tamen nihil istorum scriptura dicat: Sufficit esse Matrem DEI, ut intelligamus nihil ei defuisse, quod deceat tantam Matrem; Sicut sufficit in scriptura dici, *Deum creasse solem*, ut intelligamus nunquam soli radios, & lucem defuisse, quamvis id scriptura expressè non dicat; quippe ut ait B. Anselmus: *Decuit Virginem eâ puritate nitere, quâ major sub DEO nequeat intelligi.* Sic etiam ut aliqua probetur privilegio esse legibus exempta, sufficit constare, esse *Augustam*, ut supra ostendimus ex Ulpiano.

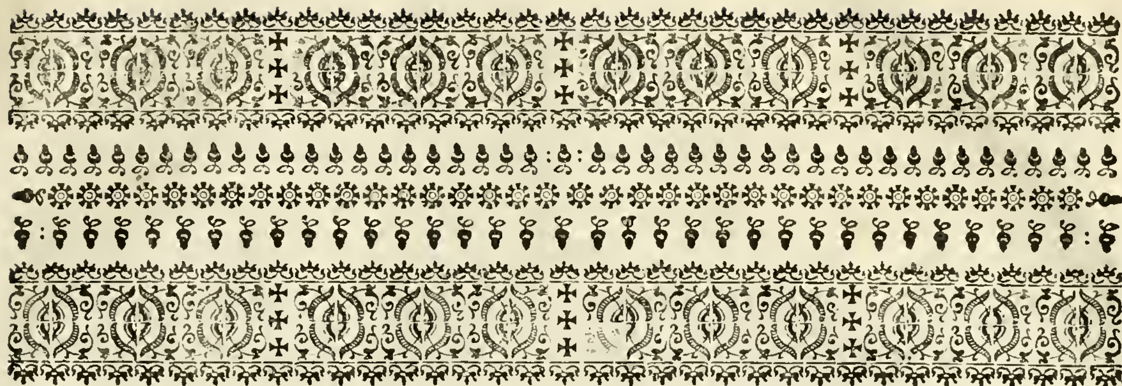
Deinde, tunc probari debet Privilegium, quando constat legem ad omnes extendi, etiam specialissimâ notâ dignos: at non constat, de lege peccati Originalis; imò contrarium potiùs ostensum est, cùm respondimus ad Epistolas S. Pauli. Et ideo etiam leges humanæ statuunt, ut quando lex non est clara, omnino restringi debeat, præsertim si sit odiosa; at de lege peccati originalis nec ex S. Paulo, nec aliunde clarè constat, etiam ad Dei Matrem proferri debere, imò contrarium potiùs: & verò quæ lex odiosa dici debet, si non illa peccati? Sic etiam ijsdem legibus humanis cautum est, ut oratione & lege universali non intelligantur comprehendi, qui speciali notâ digni sunt, aut quæ verisimiliter Legislator includere non voluit, ut si omnibus gestatio armorum & purpuræ prohibeatur, non intelligitur filius, aut uxor Principis: Et in obligatione Generali non intelliguntur pignori subjecta, quæ quis verisimiliter excepisset; ut est elegans textus in *l. 6. ff. de Pignoribus, junctâ Glossâ.*

III. Ubi *nota*; ut quis lege Universali eximatur, non requiri ab

Imperatore, ut exemptionem, aut privilegium ostendat, sed solùm ut verisimile sit in lege Generali comprehensum non esse, idque præcipuè militat pro B. Virgine, in qua postquam semel in DEI Matrem electa est, ratio legis cessabat, nullumque ampliùs locum ex multorum sententia habuit pactum cum Adamo initum; DEUS enim, *inquiunt*, Justitiam Originalem posterorum, voluntati alligavit Protoparentis, ut videlicet, si ipse obediret, posteri in ejus gratiam & Justitiam Originalem jure hæreditario succederent; si non obediret, sine illa nascerentur in pœnam Paternæ culpæ. Quod pactum æquissimum erat, & nemo ex posteris Adæ recusâsset, si tunc vixisset, suamque sententiam & consensum rogatus esset; quis enim non crederet, legem tam facilem ex una parte, & ex alia tam severis pœnis, ac morte sancitam à viro tam Sancto, tam felici, tam prudenti, & tot corporis, animique dotibus ornato, violatum iri, unius pomi cupidine? & quis nostrûm non longè tutiorem se credidisset, re, Adamo tot partibus meliori, quàm sibi, commissâ? Non ita in B. Virgine, cujus anima longè præstantior, DEO conjunctior, & à peccato multò remotior fuit, quàm Adami; imò iste peccare potuit, ut experientia docuit; illa non potuit, quippe in gratia semper confirmata.

Non potuit ergo anima & innocentia Virginis illius arbitrio & custodiæ committi, qui multò infirmior erat, multoque periculo vicinior, quàm ipsa Virgo: id enim perinde fuerit, ac si quis peritissimum Senatorum tutelæ committeret inexperti adolescentis; aut pretiosum adamantem non seris & ferro, sed arculæ vitreæ custodiendum includeret. Vitrum erat Adamus, adamas Virgo; quæ ergo ratio voluit, ut fortior committeretur debilioris custodiæ; Utque non arbitrio suo staret, quod tamen vinci non poterat; & staret arbitrio alterius, qui & vinci poterat, & vincendus prævidebatur? Absit ergo tale pactum, & Virgini tam periculosum, & in quod nunquam ipsa consentiret; quî enim prudenter multò fragiliori seipsam crederet, & voluntatem suam, quæ peccare non poterat, cum alterius voluntate commutaret, qui poterat? Patet ergo, Beatissimam Virginem, postquam in DEI Matrem electa & destinata, ijsque gratijs, & privilegijs donata est, quæ tantæ dignitati congruebant; fuisse pacto Adami, quo priùs includebatur, exemptam; & ita ut filiam quidem Adæ contraxisse debitum; sed ut DEI Matrem eo absolutam, sicque perfectissimâ ratione redemptam esse, ideo enim debito soluta est, quia à Christo in Matrem electa, gratiâque meritis suis quæsitâ, a lege peccati exempta.

§. X.

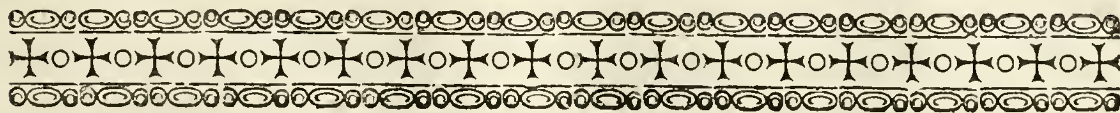

§. X.

Reſpondetur ad Sanctos Patres.

SUMMARIA.

1. *Nihil ex Patribus, præſertim S. Auguſtino, convinci, cùm dicunt, ſolum Chriſtum conceptum eſſe ſine peccato Originali.*
2. *Nihil quoque obſtare, quòd S. Auguſtinus doceat, B. Virginem habuiſſe carnem peccati.*
3. *Ex morte B. Virginis nihil contra Immaculatam ejus Conceptionem probari.*
4. *Neq; ex S. Anſelmo.*
5. *Neq; ex S. Bernardo.*
6. *Neq; ex conficta Revelatione S. Catharinæ Senenſis.*

I.

OPponuntur *Primò* Patres, qui in genere docent, neminem à Peccato Originali liberum, immunemque fuiſſe, præter ſolum Chriſtum. Id aliquoties inculcat præſertim Auguſtinus.

Reſp. Primò. Auguſtinus in libris, quos contra Pelagium ſcripſit, ejus præſertim hæreſin confutat, quòd videlicet parvuli ſine peccato Originali ex parentibus Baptizatis naſcerentur; *ſi enim,* in-

 quie-

quiebat Pelagius, *injustus injustum gignit, quare non etiam justus justum generat? non peccat qui generat, non peccat qui nascitur, non peccat qui condidit, per quam ergo rimam, inter tot præsidia innocentiæ, peccatum ingreditur Mundum?* Hunc Pelagij errorem ubique confutat Augustinus, docetque in genere omnes nasci cum peccato Originali. Ubi verò de B. Virgine in particulari, & individuo loquitur (quod ter ab Augustino factum esse reperio) semper illam excipit; nam *Primò in lib. de Natura & Gratia c. 36.* cùm Julianus ei objiceret: *Domini ac Salvatoris nostri Matrem sine peccato confiteri, necesse est pietati.* Respondet Augustinus: *Exceptâ S. Virgine Mariâ, de qua propter honorem Domini nullam prorsus, cùm de peccato agitur, habere volo quæstionem (inde enim scimus, quòd plùs gratiæ ei collatum fuerit ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere & parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum.) Hac ergo Virgine exceptâ, si omnes illos Sanctos, & Sanctas possemus interrogare, utrum essent sine peccato, quid fuisse responsuros putamus? nonne unâ voce clamâssent: si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.* Vides hìc Augustinum repetitis, & enixis verbis excludere animam Virginis *ab omni prorsus peccato*; testarique, *eam vicisse omni ex parte peccatum*; Imò palàm profiteri, lectoresque admonere, quoties & ubicunque, & de quovis peccato aut hactenus egerit, aut deinceps acturus sit, nullo modo se complecti velle animam Virginis. Quid potest clariùs dicere Augustinus? Et quamvis illic agat de peccatis actualibus, & venialibus, certum tamen est, agere etiam de peccato Originali; *tum* quia Augustinus eam excipit *ex omni parte, & ab omni prorsus peccato: tum* quia præcipua concertatio cum Juliano erat de peccato Originali; *tum* quia ratio Augustini æquè aut magìs locum habet in peccato Originali; illa videlicet: *Quia concepit, ac peperit eum, quem constat nullum habuisse peccatum*; *tum* denique, quia Augustinus pro certissima Regula ponit; eum qui nunquam peccato veniali contaminatus est, etiam Originali caruisse; Ut docet *l. 5. contra Julianum c. 9. & 15.* cujus Verba dedimus suprà §. *8. num. 9.* *Secundò. Libro 4. contra Julianum*; cùm hic objiceret Augustino: *Tu ipsam Mariam Diabolo nascendi conditione transscribis?* *Respondet* Augustinus: *Non transscribimus*

mus Mariam Diabolo conditione naſcendi, ſed quia ipſa conditio ſolvitur gratiâ renaſcendi. Hic fatetur Auguſtinus, B. Virginem natam eſſe ſine peccato Originali beneficio gratiæ Sanctificantis, quæ facit, ut homo ſemel natus ad vitam temporalem, iterum renaſcatur ad vitam æternam. *Tertiò. Libro de 5. Hæreſibus fol. 15.* Objicientibus Paganis & Judæis: *Non eſſe dignum, ut tanta Majeſtas per ſordes, & ſquallores fæminæ tranſiſſe dicatur*; Auguſtinus ita DEUM reſpondentem inducit: *Hanc, quam deſpicis Manichæe, Mater mea eſt, ſed manu fabricata eſt meâ: Unde ſordes in domo, ad quam nullus habitator acceſſit? Solus ad eam Dominus, & fabricator ejus venit.* At non ſolus ad eam DEUS veniſſet, ſi priùs per peccatum à Dæmone corrupta eſſet. Quando ergo Auguſtinus in particulari de B. Virgine loquitur, nunquam eam peccato Originali ſubdit, ſed potiùs eximit, ut diximus.

Reſp. Secundò. S. Auguſtinus non tantùm dicit: *Solum Chriſtum omni peccato Originali,* verùm etiam, *omni peccato veniali ſolum caruiſſe,* cùm tamen conſtet tam ex ſenſu Eccleſiæ, quàm etiam teſtimonio ipſius Auguſtini, quem paulò antè allegavimus, etiam B. Virginem nunquam venialiter peccâſſe; Patet ergo Auguſtinum, cùm ſolum Chriſtum excipit, non propterea voluiſſe Chriſti Matrem excludere. Auguſtinus ergo libro de fide ad Petrum: *Firmiſſimè,* inquit, *tene, & nullatenus dubites, exceptis illis, qui pro Chriſti nomine ſuo ſanguine baptizantur, nullum hominem accepturum vitam æternam, qui non hîc à malis ſuis fuerit per pœnitentiam, fidemq́ue converſus.* Et c. 38. *Firmiſſimè tene, & nullatenus dubites, juſtos, atq́ue Sanctos homines, exceptis his, qui baptizati parvuli ſunt, ſine peccato hîc minimè vivere poſſe.* Idemq́ue Auguſtinus repetit contra Julianum *lib. 5. cap. 9.* Quando ergo Auguſtinus ſolum Chriſtum à peccato excipit, certum eſt, non propterea Matrem Chriſti excluſiſſe. Imò idem Auguſtinus in *Ench. cap. 6.* apertè ſcribit: *Nullo excepto parvulos naſci cum peccato Originali:* Cùm tamen certum ſit, B. Virginem, imò & Johannem Baptiſtam ſine peccato Originali natos eſſe. Et *l. 1. de Nupt. & Concup. Quando Chriſtus in carne naſci eſt dignatus, ſolus ſine peccato eſt natus.*

Quodq́ue plùs eſt, affirmat Auguſtinus *Epiſt. ad Optatum de Orig. Animar. Neminem naſci ex Adam, niſi vinculo delicti &*

 damna-

damnationis obstrictum, neminemq; inde liberari, nisi renascendo per Christum tam inconcussè tenere debemus, ut sciamus eum, qui hoc negaverit, nullo modo ad Christi fidem pertinere. Idemque habet *in l. Hypognosticon contra secundam blasphemiam Pelagianorum*; At si Augustinus in hac universali oratione etiam B. Virginem includat, certum est, Augustinum errare, cùm ex Concil. Tridentino, Bullis Pontificum, sensuque totius Ecclesiæ, sententia, quæ eximit B. Virginem, non tantùm non sit hæretica, sed pia, fideliumq; universali consensui, & voto subnixa. Aut ergo in hoc argumento errat Augustinus (& quam tu fidem adhibeas testi palàm erranti?) aut Augustinus in illis universalibus propositionib⁹ nullo modo involvit Beatam Virginem. Eodem modo S. Gregorius in *l. 18. Moral. c. 17.* scribit: *Solum Christum veraciter Sanctum esse natum, qui commixtione carnalis copulæ non est conceptus*; & tamen constat etiam B. Virginem *veraciter Sanctam esse natam.*

Resp. Tertiò. Negabant Pelagiani, filios fidelium Parentum cum peccato Originali nasci: contra hos scribit Augustinus, & ideo ab hac communi lege Deiparam consultò non excipit, ne illi acciperent ansam cavillandi, dicendique, illam ergo legem non esse universalem. Nec mirum est, non spectâsse Augustinum, aliosque Patres ad Virginis exemptionem, cùm de hoc articulo controversia nulla esset, nec expediret tunc temporis nova & domestica nec necessaria bella excitare, pugnâ cum Hæreticis flagrante.

Resp. Quartò. Et demus Augustinum, aliosque Patres tunc temporis non credidisse Virginem ab Originali servatam esse, id planè mirum non est, quippe hoc Mysterio nondum exposito, neque ijs rationibus probato, quæ meritò animum convincerent; necdum enim discussum fuerat: Non Patres, non Revèlationes, non miracula, non scholæ, non consensus totius Ecclesiæ, non solenne festum pro Virginis innocentia stabant; hæc posteà accessêre; quid ergo mirum est, non reperisse, nec vidisse Augustinum, quæ & latebant, nec quærebantur? Quàm multa nunc credimus, utpote ab Ecclesia recepta & definita, quæ præteritis seculis aut ignota, aut dubia? qualia sunt de Purgatorio, de Libris Canonicis, de Processione Spiritûs Sancti, de Assumptione, & immunitate Virginis ab omni peccato Veniali? &c. Si ergo nunc viveret Augustinus, & videret, quæ nos videmus, crederet ipse quoque, quæ nos credimus; nam & colores accenso lumine videmus, qui, necdum accenso, latebant; & stultus esset, qui exorto sole negaret, se arborem videre, quia illam non videbat sole necdum progresso.

Resp.

Resp. Quintò. Quando ergo Augustinus, alijque Patres solum Christum à peccato Originali excipiunt, eo modo loquuntur, quo Ecclesia, ipsæque Sacræ Scripturæ, cùm dicunt: *Christum esse solum Sanctum, solum Dominum, solum bonum, solum Magistrum: illi soli honorem & gloriam deberi*; non quòd alij non sint etiam sancti, boni, Magistri; sed quia quidquid Sanctitatis & bonitatis habent, à DEO habent: Sic Christus solus caruit peccato Originali, non quòd etiam B. Virgo non eo caruerit, sed quia Christus caruit jure proprio, & suo; Beata Virgo caruit ex meritis Christi, & Privilegio, & ita jure alieno.

Duplex ergo quæstio formari potest de peccato Originali B. Virginis. *Prima* est quæstio *generalis*, videlicet: *An omnes contrahant peccatum Originale?* Ad hanc Quæstionem Generalem, generaliter *respondet* Augustinus: *Omnes contrahere, solo Christo excepto.* *Alia* est Quæstio *particularis*, & individua, videlicet: An etiam B. Virgo peccato Originali infecta fuerit? *Respondet* Augustinus in *l. de Natura & Gratia. c. 36. Excipio B. Virginem, de qua nullam prorsus haberi quæstionem volo, quoties de peccato agitur, quia vicit omni ex parte peccatum.* Quoties ergo Augustinus de peccatis agit, excipi illa debet, quam Augustinus tam anxiè, diserteque protestatur semper pro excepta habendam esse. Quando ergo Augustinus dicit. *l. 2. de Baptis. Parvulorum. Non est in filijs hominum, nec fuit, nec erit, qui nullo unquam peccato fuerit obstrictus.* Subjunge: *Exceptâ B. Maria, de qua propter honorem Domini, cùm de peccatis agimus, nullam prorsus quæstionem habere volumus.* Et cùm iterum repetit *lib. de Natur. & Grat. c. 41. Planè quod commemoravi, per unum hominem peccatum intravit in Mundum, & antiquos sacerdotes, & nos, & posteros nostros sententia ista complectitur:* Tu iterum adde: *Exceptâ B. Mariâ, quæ concipere & parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum.* Et cùm in Enchiridio c. 6. *Nullo*, inquit, *excepto, parvuli nascendo peccatum traxerunt.* Tu iterum, iterumque ex eodem Augustino protestare: *Exceptâ B. Mariâ, cui plùs gratiæ collatum fuit ad vincendum ex omni parte peccatum.* Hæc ergo exceptio Augustini ubique locorum subintelligenda est, cùm dicit, solo Christo excepto, omnes peccato Originali subditos fuisse.

Cur ergo Auguſtinus *ſolum Chriſtum excipit, ſi æquè ejus Mater excipienda eſt? Retorqueo:* Cur ergo Auguſtinus, cùm de peccato Originali agit, tot alios memorat, nunquam B. Virginem? cùm tamen id maximè cauſæ Auguſtini opportunum fuerit, nam & iſtâ peccato Originali corruptâ, nulla ampliùs Pelagio ratio ſupererat alios, præcipueque filios Patriarcharum, excipiendi. *Deinde* ideo Auguſtinus Deiparam ſpecialiter, nominatimque non excipit, quia jam ſemel pro ſemper exceperat, cùm dixit: *Quando de peccatis agitur, nullam prorſus de ea quæſtionem haberi velle, quæ omni ex parte peccatum vicerat: Rurſus* quia de Chriſto conſtabat, ſine peccato conceptum eſſe, non verò ita certò de B. Virgine, iſtam ſilentio præterit, contentus Chriſtum excipere; præſertim ne Pelagio locus cavillandi daretur, tot alios à peccato eximenti. *Deniq;* & principaliter, quia reverà etiam B. Virgo in primo conceptu Corporis contraxit peccatum Originale, non quidem quoad culpam, & privationem gratiæ (cujus ſola anima capax eſt) ſed quoad qualitatem morbidam & infectivam; hoc eſt, quoad vim, quantùm in ſe eſt, inquinandi animam, reddendique Deo odioſam, & gratiæ extorrem, quàm primùm animæ uniretur; niſi ſpeciali privilegio à ſolvendo peccati tributo exempta eſſet. Peccatum enim Originale corripuit non tantùm animam, ſed etiam corpus hominis, quod propterea à SS. Patribus vocatur, *Caro peccati, & terra maledicta*; quamvis principaliter, hoc eſt, quoad primarium effectum ſuum, animæ inhæreat. Eo ferè modo, quo in homine venenato; venenum quidem toto corpore diffunditur, in eoque varia & mira ſymptomata producit; primarium tamen ſuum effectum, hoc eſt, mortem in corde ſolo (ubi eſt ſedes vitæ,) extincto vitali calore operatur. Patres ergo intelligendi ſunt de conceptu corporis, cùm dicunt B. Virginem in peccato Originali eſſe conceptam (ut fuſius videbimus Paragrapho ſequenti, cùm reſpondebitur ad S. Thomæ Auctoritatem, & teſtimonia) non verò de Conceptione animæ, cùm videlicet Corpus animam à Deo recipit.

II. *Objicitur 2.* Ex eodem Auguſtino *c. 10. ſuper Geneſin ad litteram: Corpus Chriſti quamvis ex carne feminæ conceptum, quæ de illa carnis peccati propagatione concepta fuerat; tamen quia non in ea ſic conceptum fuerat, quomodo fuerat illa concepta, ideo ipſum non fuerat caro peccati.* En Auguſtinus loquitur in ſpecie de Beatiſſima Virgine, & hanc dicit fuiſſe *carnem peccati*, non verò Chriſtum, quia iſte non fuerat ex maritali complexu procreatus, ut illa.

Reſp.

Resp. Aliud est B. Virginem habuisse carnem peccati, aliud ejus animam in peccato conceptam esse; peccatum enim in anima est, non in carne. Beatissima ergo Virgo habuit carnem peccati, quia ejus caro ex concubitu processit, & formata est, in quo teste Augustino peccatum est, videlicet voluptas, & concupiscentia (quæ si non semper in Conjugibus peccata sunt, sunt tamen effectus peccati Originalis) non ita caro, & corpus Christi.

III. *Objicitur 3.* S. Augustinus in Psalm. 34. dicit: *Maria ex Adamo mortua est propter peccatum.*

Resp. Utique B. Virgo ex Adamo fuit, & propter Adami peccatum mortua; Si enim Adam non peccâsset, nec ipsa, nec ullus hominum mortem obiret: Sed non ex hoc sequitur, Originali peccato correptam fuisse, sunt enim aliquæ pœnæ ex peccato Adami consecutæ, quæ nec ullam malitiam, nec ullam indecentiam moralem complectuntur, tales sunt defatigatio, somnus, persecutiones, mors &c. & istæ quamvis sint effectus peccati Originalis, manent tamen etiam in ijs, qui peccatum Originale non contraxerunt; quales sunt Christus, & B. Virgo; cùm, ut dixi, non sint mala propriè dicta, sed potiùs materia virtutum. Ex hactenus dictis patet, quid responderi debeat non tantùm ad Augustini, sed etiam aliorum Patrum propositiones universales.

IV. *Objicitur 4.* S. Anselmus non solùm universaliter in multis locis negat, aliquem peccato Originali caruisse, Christo excepto, verùm etiam in specie affirmat, Beatissimam Virginem fuisse eo peccato infectam: Sic enim in libro: *Cur Deus homo,* loquitur *l. 2. c. 16. Licèt ipsa Christi Conceptio munda sit, Virgo tamen ipsa, unde assumpta est, in iniquitatibus concepta est, & in peccatis concepit eam Mater ejus, & cum Originali peccato est nata, quoniam in Adam omnes peccaverunt.*

Respondetur: Malâ fide citari Anselmum, non enim sunt hæc ejus verba, sed Bosonis Discipuli Anselmum interrogantis; *At Anselmus non corripit, nec refellit Discipulum.* Id quidem verum; sed ideo ad hunc Discipuli errorem nihil Anselmus respondit, quia non de Conceptu Virginis agebatur; sed utrùm Christus cum peccato natus sit? Ad quam quæstionem respondet Anselmus: *Postquam constat illum hominem esse Deum, & peccatorum Reconciliatorem, dubium non est, eum sine peccato esse.* Sicque Anselmus toto illo capite abstrahens à quæstione de Innocentia Originali Virginis,

nis, solùm dicit: Christum ex Munda Virgine natum, & conceptum, & ideo nullo peccato fuisse inquinatum. Alioquin si hoc argumentum aliquid probaret, sequeretur Virginem etiam in peccato Originali natam esse, nam & hoc Boso proposuit, nec Anselmus correxit, quippe totus in alia quæstione versabatur: aut ergo Anselmus errat, aut non errat? si errat? quid probari potest ex teste errante? si non errat? ergo verum erit (& tamen absurdissimum est ex omnium consensu) B. Virginem in peccato non solùm conceptam, sed & natam esse; utrumque enim Boso dicit, & utrumque Anselmus silentio premit, insolutumque relinquit. *Deinde* certum est, Bosonem loqui non de Conceptu animæ, sed de Conceptu Corporis, ea enim Verba: *In peccatis concepit eam Mater ejus*, de Conceptu animæ intelligi non possunt; Mater enim non generat animam, nec aliud circa illam facit. Sed quidquid sit de Anselmi sensu, loco citato, dubitari vix potest, eum pro Immaculata Conceptione stetisse, idque certissimum redditur testimonio Concilij Cantuariensis, quod celebratum est Anno 1328. quodque rationem reddens Festi Immaculatæ Conceptionis hæc habet: *Quia inter omnes Sanctos Memoria B. Virginis eò frequentiùs agitur, atq; festiviùs, quò majorem gratiam apud Deum creditur invenisse*; B. Anselmus &c. &c. Baronius quoque in notis ad 8. Decemb. *Habemus rei gestæ* (hoc est, Revelationis Abbatis Helvini) *historiam in antiquo codice m. s. ex quibus omnibus satìs compertum habetur, ejusmodi celebritatem* (Immaculatæ videlicet Conceptionis) *in Anglia primò celebrari cœptam, eidemq; favisse B. Anselmum.*

V. *Objicitur 5.* Beatus Bernardus *Serm. de Assumptione*, cujus initium est, *Intravit: Quod si Originalem maculam à Parentibus traxit, sed minùs à Jeremia Sanctificatam in utero credere prohibet pietas Christiana: hæc enim festis laudibus nascens honoratur. Postremò cùm omnimodò constet ab Originali contagio solâ gratiâ mundatam esse Mariam*; quippe & nunc in Baptismate sola hanc maculam lavat gratia &c.) *omninò pium est credere, proprium delictum Mariam non habuisse.* Et in celebri Epistola ad Lugdunenses 174. ubi cùm multis improbâsset festum de Immaculata Conceptione in Ecclesia Lugdunensi celebrari cœptum, hæc verba adjunxit: *Solus Dominus JESVS de Spiritu S. conceptus est, quia solus,*

ſolus, & ante conceptum Sanctus. Quo excepto, omnes de cetero ex Adam natos reſpexit, quod unus de ſe ipſo humiliter & veraciter confitetur: quoniam in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me Mater mea.

Reſp. 1. Certum eſt, S. Bernardum in citata Epiſtola loqui de ſolo, & primo Conceptu hominis, ſeu potiùs corporis inanimati, cùm videlicet in materno utero parentum ſanguis commiſcetur, & primæ fibræ ducuntur humani fœtus; non verò de ſecundo hominis animati Conceptu, cùm poſt 40. aut 80. dies anima infunditur corpori jam plenè formato; & nos tantùm de hoc ſecundo Conceptu loquimur, dicimusque, animam Virginis in hunc Mundum veniſſe gratiâ ornatam, ideoque omnis peccati expertem. At Bernardus de primo tantùm Conceptu loquitur, idq; evidentiſſimum eſt ex totâ ferè illa Epiſtola. *Vnde,* inquit, *Conceptioni Sanctitas? An dicitur Sanctificatione præventa, quatenus iam Sancta conciperetur? Sed non valuit ante Sancta eſſe, quàm eſſe; ſiquidem non erat, antequam conciperetur: An fortè inter amplexus maritales Sanctitas ſe ipſi conceptioni immiſcuit, ut ſimul, & Sanctificata fuerit, & concepta? ne hoc quidem admittit ratio. Quomodo enim Sanctitas absq; Spiritu Sanctificante? aut Sancto Spiritui ſocietas cum peccato fuit? aut certè peccatum quomodo non fuit, ubi libido non defuit? Si igitur ante Conceptum ſui Sanctificari non potuit, quoniam non erat; Sed nec in ipſo quidem Conceptu propter peccatum, quod inerat; reſtat, ut poſt conceptum in utero iam exiſtens Sanctificationem accepiſſe credatur, quæ excluſo peccato Sanctam fecerit Nativitatem, non tamen & Conceptionem.* Vides hîc Bernhardum ſemper loqui de prima prolis Conceptione, in qua ſunt amplexus maritales, libido, peccatum &c. Hanc ergo primam Conceptionem negat Bernardus potuiſſe eſſe Sanctam: de ſecunda ne verbo quidem meminit.

Reſp. 2. Imò ex hac ipſa Epiſtola evidenter oſtendi poteſt B. Virginis Immaculatus Conceptus ex Bernardi ſententia: Nam primò: *Hæc mihi de illa cantat Eccleſia, & me eadem docuit decantare; Ego verò, quod ab illa accepi, ſecurus & teneo & trado. Accepi ſanè ab Eccleſia illum diem cum ſumma veneratione colendum, quo aſſumpta de ſeculo nequam, & Cœlis quoq; intulit celebritatem gaudiorum. Sed & ortum Virginis didici nihilominus in Eccleſia, & ab Eccleſia indubitanter habere feſtivum atq; Sanctum, firmisſimè cum Eccleſia ſentiens in utero eam accepiſſe, ut Sancta prodiret.* Si ergo Bernardus nunc viveret, audiretque totâ Eccleſiâ Immacu-

 latam

latam Conceptionem celebrari, ut olim festum, & memoria Assumptionis celebrabatur, nonne iterum diceret, scriberetque: *Hæc mihi de illa cantat Ecclesia, & me eadem docuit decantare.* Et si illi litem moveres de Innocentia Virginis, nonne intrepidus responderet, quod olim respondit: *Ego verò, quod ab Ecclesia accepi, securus & teneo, & trado.* Et si tota Bernardi ratio, ob quam Festum Nativitatis celebrat, ea fuit: *Quòd didicisset in Ecclesia ortum Virginis habere festivum*; nunquid hæc ipsa ratio eum permoveret ad Festum Conceptionis festivo cultu peragendum, diceretque causam postulanti: *Quia didici in Ecclesia Conceptum Virginis Festivum habere?*

Deinde Bernardus eam Epistolam hoc fine, & Epiphonemate clausit: *Quæ autem dixi, Romanæ Ecclesiæ Auctoritati & examini totum hoc reservo; ipsius, si quid aliter sapio, judicio paratus emendare.* Si ergo jam Bernardus inter mortales degeret, & Ecclesiæ Romanæ de Illibato Virginis Conceptu Diplomata, exempla, festa, conciones, sententiamque audiret, nonne opinionem suam, *si aliquando aliter sapuit, emendaret?* & qui priùs Festum hoc damnabat, jam cum Ecclesia Romana reciperet? qui dicebat peccato Originali maculatam, jam cum Ecclesia Romana & diceret & cantaret: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te?* quique priùs sententiam, quæ Virgini favet, *superstitiosam*, nunc exemplo Romanæ Ecclesiæ emendatus, *Piam* appellaret? Planè hæc faceret, scriberetque Bernardus, aut fallaci illa protestatione Lectores decepit, quod procul à Bernardi candore; Aut ergo fallax Bernardus, aut noster est. Sed plura de Bernardi sententia jam superioribus paragraphis dixi, cùm Sanctos Patres, qui nobiscum sentiunt, exhiberem.

VI. *Objicitur 6.* Sanctæ Catharinæ Senensi revelatum est, Beatissimam Virginem fuisse in peccato Originali conceptam. Verba hujus Sanctæ Virginis sunt *Oratione 16.* quæ incipit: *Deitas æterna.* *Datum est nobis Verbum æternum per manum Mariæ, & de substantia Materna induit naturam absq; peccati Originalis macula, quia non hominis, sed Spiritûs S. gratiâ facta est illa Conceptio; Quod quidem non fuit sic in Maria, quia non processit ex Massa Adæ operatione Spiritûs Sancti, sed hominis; & quia tota illa massa erat putrida, non potuit nisi in putridam naturam anima illa infundi. Sed post Conceptionem eius statim fuit ab illo peccato Originali mundata &c.*

Resp.

Reſpondetur. Nulla extat revelatio S. Catharinæ facta, ſed ſolùm Orationes, quas in extaſi proferebat. Multò minùs aliqua hujus Sanctæ Oratio oſtendi poteſt, quæ ab Eccleſia fuerit approbata, ut poſt longum maturumque examen approbatæ ſunt Revelationes S. Birgittæ. *Deinde* inſcriptio citatæ Orationis oſtendit, eam fuiſſe factam Anno 1377. dum hæc Sancta Romæ verſaretur; at certum eſt S. Catharinam Romam non veniſſe, niſi ab Urbano VI. vocatam; hic verò electus non fuit, niſi Anno 1378. Quomodo ergo B. Catharina Romæ Orationem habuit, cùm Romæ non eſſet? Vide Petrum de Alva *Signo 2. Radio 36. fol. 503.* qui multis docet, hanc Revelationem confictam fuiſſe à Vincentio Bandello de Caſtronovo: & planè illa Verba S. Catharinæ: *Cujus quidem gratiæ non eſt ſubjectum ſuſceptibile corpus, ſed ſpiritus rationalis, aut intellectualis:* hæc inquam verba non ſapiunt extaſin, aut idioma Cœleſte, ſed Philoſophicum, & in ſcholis hauſtum.

Sed demus, eſſe Catharinæ verba; aliud tamen eſt Oratio, aliud Revelatio: Oratio enim eſt hominis, & ideo falſa eſſe poteſt: Revelatio eſt DEI, & ideò expers erroris; Orat ergo Catharina, non DEUS ei aliquid revelat, cùm ea verba profert. Nec ullum exemplum reperies in Sacris litteris, aut alijs Eccleſiæ monumentis, DEUM hominis jam vitâ functi, peccata in particulari revelâſſe; cur ergo revelaret peccata Matris occulta, ſolique Deo nota? Nec Magdalenæ peccata in particulari, nec Latronis vulgavit, & vulgaret delicta Matris? Nullum eſt ergo teſtimonium Catharinæ, quippe aut falſum, aut falſi maximè ſuſpectum; aut ſi demus, verum eſſe, nihil convincit.

Omitto alios Patres citare, ad quos eodem modo, quoad jam citatos, reſponderi poteſt.

§. XI.

Respondetur ad S. Thomæ Auctoritatem.

SUMMARIA.

1. *Proponuntur quindecim Auctoritates D. Thomæ, in quibus videtur Illibatæ Conceptioni adversari.*
2. *S. Thomam, ubi agit de Immaculata Conceptione, corruptum esse, gravissimis indicijs probatur.*
3. *Ipsi Patres Dominicani sæpiùs fatentur, libros S. Thomæ fuisse dolo vitiatos; idq́; quatuor exemplis ex ipso S. Doctore petitis in hac ipsa causa demonstratur.*
4. *S. Thomam more omnium ferè Patrum loqui de Conceptione carnis, non animæ.*
5. *Imò ex Principijs S. Thomæ certissimum esse, si nunc viveret, pro Immaculato Conceptu pronuntiaturum.*
6. *Ad singulas S. Thomæ Auctoritates respondetur: ac præsertim 4. Argumentis ostenditur, locum S. Thomæ ex* 3. Sentent. d. 3. a. 1. *corruptum esse.*
7. *Peroratio Auctoris.*

I.

OPponitur 1. S. Thomas *in* 3. *Sent. d.* 3. *a.* 1. ubi: *Virgo Beata in Originali peccato fuit Concepta: propterea Bernardus ad Lugdunenses scribit: Conceptionem eius celebrandam non esse, quamvis in quibusdam Ecclesiis ex devotione celebretur, non considerando Conceptionem, sed potiùs Sanctificationem, quæ quando determinatè fuerit, incertum est.*

Secun-

Secundò. In eodem articulo: *Sanctificatio B. Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, quia nondum gratiæ capax erat. Sed nec in ipso instanti infusionis, ut scilicet per gratiam tunc sibi infusam præservaretur, ne culpam Originalem incurreret. Nam Christus hoc singulariter in humano genere habuit, ut Redemptione non indigeret, quia Caput nostrum est, sed alijs omnibus convenit redimi per ipsum: hoc autem esse non posset, si aliqua alia anima inveniretur, quæ nunquam peccati Maculâ infecta fuisset, & ideo nec B. Virgini, nec alicui Sanctorum hoc concessum est, præterquam Christo.*

Tertiò. Ibidem a. 2. *Duplex Sanctificatio Virginis fuisse dignoscitur: Prima, quâ in utero Sanctificata fuit. Secunda in Conceptione fuit Salvatoris. In prima, ut communiter ab omnibus tenetur, ab Originali fuit purgata peccato, quantum ad reatum, & maculam Personæ.*

Quartò. Et ibidem: *Esse sine peccato, dicitur esse proprium Christo, quia nec Originali, nec actuali peccato fuit unquam infectus. Virgo autem Mater eius fuit quidem peccato Originali infecta, à quo, antequam nasceretur, fuit mundata; sed ab actuali peccato omninò fuit immunis.*

Quintò. Et 3. p. q. 27. a. 2. *Sanctificatio Beatæ Virginis non potest intelligi ante animationem; nec in instanti animationis, sed post animationem; aliter enim non incurrisset maculam peccati Originalis, & per consequens non indiguisset Redemptione factâ per Christum.* Et ibidem Respons. ad 2. *Si anima B. Virginis nunquam fuisset peccati Originalis contagio infecta, hoc derogaret Dignitati Christi, secundùm quam est omnium hominum Salvator. . . . Christus non contraxit peccatum Originale, sed B. Virgo contraxit quidem peccatum Originale, sed ab eo fuit mundata, antequam ex utero nasceretur.*

Sextò. Et ibid. Respons. ad 4. *Licet Parentes B. Virginis fuerint mundati à peccato Originali, nihilominùs tamen Beata Virgo ex ipsis genita Originale peccatum contraxit, quia fuit concepta per carnis concupiscentiam.*

Septimò. Quodlib. 6. q. 4. a. 7. *Sic autem processit B. Virgo ab Adam, sicut & cæteri, & ideo concepta fuit cum peccato Originali, & includitur in universitate eorum, de quibus Apostolus: in quo omnes peccaverunt; A qua universitate solus excipitur Christus, qui in Adam non fuit secundùm seminalem rationem, alioquin si hoc alteri conveniret, quàm Christo, non indigeret Redemptione factâ per Christum. . . . . Quamvis autem B. Virgo concepta fuerit in peccato Originali, creditur tamen in utero Sanctificata, antequam nata.*

Octavò. In 4. Sent. d. 43. q. 1. a. 4. ad 3. *Erroneum est dicere, quòd aliquis sine peccato Originali concipiatur, præter Christum, quia talis non indigeret Redemptione, quæ facta est per Christum, & sic Christus non erit omnium hominum Redemptor; & ideo non potest sine errore poni, quòd aliquis sine peccato concipiatur. Nec potest dici, quòd hac Redemptione non indiguerunt, quia præstitum fuit eis, ut sine peccato conciperentur; quia illa gratia facta est parenti-*

bus, ut in eis ſanaretur vitium naturæ, quo manente ſine peccato Originali naſci non poſſent. Oportet autem ponere, quòd quilibet perſonaliter indigeat Redemptione Chriſti, non autem ſolùm ratione naturæ; liberari autem à malo, vel à debito abſolvi non poteſt, niſi qui debitum incurrit, vel in malum deiectus eſt; & ita non poſſent omnes fructum Redemptionis Divinæ in ſeipſis percipere, niſi omnes debitores naſcantur, & malo ſubiecti.

Nonò. Et in 1. 2. q. 81. a. 3. *Secundùm fidem Catholicam firmiter eſt tenendum, quòd omnes homines præter ſolum Chriſtum ex Adam derivati peccatum Originale contrahunt, alioquin redemptione non indigerent, quæ eſt facta per Chriſtum; quod eſt erroneum.*

Decimò; & in Compendio Theologiæ c. 231. *Nec ſolùm B. Virgo à peccato actuali immunis fuit, ſed etiam à peccato Originali ſpeciali Privilegio mundata. Oportuit ſiquidem, ut cum peccato Originali conciperetur, quia ſi cum peccato Originali concepta non fuiſſet, non indigeret per Chriſtum redimi; eſt ergo tenendum, quòd cum peccato Originali concepta ſit, ſed ab eo quodam ſpeciali modo purgata.*

Vndecimò. In expoſitione Salutationis Angelicæ: *Chriſtus exceſſit B. Virginem in hoc, quòd ſine peccato Originali conceptus & natus eſt; Beata autem Virgo in Originali peccato concepta fuit, ſed non nata.*

Duodecimò. Et in quæſtionibus de Malo. q. 4. a. 6. *Erroneum eſt dicere, quòd aliquis ſeminaliter ab Adam derivetur, absque peccato Originali, ſic enim aliqui homines eſſent, qui non indigerent gratiâ Chriſti.*

Decimo tertiò. In Pſalm. 13. ad ea Verba: Non eſt qui faciat bonum: *Chriſtus ſolus nec peccatum contractum habuit, nec commiſſum; Beata Virgo habuit contractum peccatum.*

Decimo quartò. Et in Apocalypſi. cap. 7. *Beata Virgo nullum peccatum actuale commiſit, tamen Originale habuit, à quo ante ortum Sanctificata fuit, & ita non fuit omni tempore ſine omni peccato.*

Decimo quintò; Et in 3. p. q. 14. a. 3. ad 1. *Caro Virginis Concepta fuit in peccato Originali, & ideo hos defectus contraxit; Sed Chriſtus naturam aſſumpſit ex Virgine absque culpâ.*

II. *Reſp. 1.* Hæc ſunt, quæ nobis ex S. Thoma opponuntur ad onerandam Virginis cauſam, quæque tam clara aliquibus viſa ſunt, ut mallent Cœli Reginam Criminis accuſare, quàm S. Thomam erroris, perinde ac ſi plùs eſſet iſtum erráſſe, quàm illam peccáſſe. Et tamen ſi alterutrum dicendum ſit, longè minus malum, ſi S. Thomas erravit, quàm ſi Virgo deliquit; compara Doctorem cum Deipara, ignorantiam cum culpa, Diſcipulum cum filio,

filio, & judica, ſatiúsne ſit Doctorem à Diſcipulo ignorantiæ, an Deiparam à filio culpæ damnari. Adde Angelicum Doctorem ſæpiùs, multisque locis, ut ſuprà oſtendimus, pro Virginis innocentia ſtare: Si ergo alibi Immaculatam, alibi verò maculatam agnoſcit; cur non potiùs illius ſententiæ accedis, cùm Virgini favet, quàm cùm adverſatur? an verò majori fide dignus eſt, cùm Virginem damnat, quàm cùm abſolvit? Potes Thomæ Diſcipulus eſſe, ſive peccatricem, ſive innocentem dicas; cum eo tamen diſcrimine, ut ſi dicas peccatricem, ſoli Thomæ, non Virgini faveas; ſi verò aſſeras innocentem, utrique & Thomæ, & Virgini ſervias: Cur ergo malis cum Thoma contra Virginem, quàm cum Thoma, & pro Virgine ſtare, ſicque non de uno tantùm, ſed de utroq; bene mereri?

Cæterùm quia hic non tantùm Virgini noſtræ, ſed etiam Angelico Doctori purgando laboramus; ideo videndum eſt, quid ad illius producta teſtimonia reſpondendum ſit.

Et quidem dico, graviſſimis indicijs probari poſſe, Sancti Doctoris de Conceptione Immaculatâ ſententias corruptas fuiſſe (innoxio ſemper tamen Sacro Prædicatorum Ordine) proindeque nullam fidem mereri; nam neque in humanis judicijs, quando de domo, aut agro lis vertitur, inſtrumentis creditur, quæ conſtat ſæpiùs, multisque in locis vel aucta, vel minuta eſſe; quantò ergo minùs, ubi agitur de condemnanda, aut abſolvenda Virgine, deque ejus aut vita, aut morte (nulla enim pejor mors, quàm peccati, quo anima perit) Inſtrumentis credendum toties violatis, corruptisque? Corrupta autem eſſe ex ſequentibus patebit; nam

1. Certum eſt, multis & maximis fraudibus impugnandæ Immaculatæ Conceptioni ab aliquibus (quos ipſe ſacer Ordo Prædicatorum ſemper deteſtatus eſt) laboratum eſſe, videlicet: Conficta miracula, ſubornatæ Revelationes, ſimulatæ Angelorum, & Deiparæ apparitiones, inciſa dormientib⁹ ſtigmata imitatione B. Franciſci; voces occultis parietibus velut è nubibus miſſæ; & alia, quæ vulgata & prodita ſunt apud Spondanum ad Annum 1508. Surium in Chronico ad Annum 1509. ubi agunt de hiſtoria Bernenſi. Videri quoq; poteſt Lucas Waddingus in ſua legatione ad Paulum V.

2. Libros quod attinet, quibus Immaculata Conceptio defen-

debatur. Anno *1553*. Scripsit Arnoldus Albertinus Episcopus Pacensis, & Inquisitor librum de Hæreticis, qui sæpiùs typis mandatus est, & tandem in Romana Editione tota quæstio 17. è medio sublata, quæ Virgini favebat. Idemque contigit Sanctio à Porta Magistro Sacri Palatij, in cujus Mariali Editionis Venetæ, Sermo de Conceptione expunctus, qui in Editione Lugdunensi visebatur. Sic in Fasciculo Temporum Wernheri de Laër Carthusiani Sextâ Mundi ætate ad Annum *1354*. Editionis Venetæ omissa est historia Pauli Lectoris subitâ morte extincti, dum contra Immaculatam Conceptionem ex suggestu declamare parat; quæ tamen in alijs Editionibus Parisiensibus legitur. Sic in historia Longobardica Jacobi de Voragine Episcopi Januensis, in novem Editionib⁹ habetur Legenda (ut illic vocant) insignis & luculenta, multisq; miraculis pro Immaculata Conceptione ornata, quam totam Claudius de Rota in sua Editione Lugdunensi erasam voluit, reliquis intactis.

Robertus Holcot in celebri suo Commentario super libris Sapientiæ *Lect. 58.* hæc habet: *Vera Conceptio B. Virginis sumitur penes instans infusionis animæ in corpus sufficienter organizatum, nec non omni qualitate morbidâ, quam contraxerat ratione propagationis seminalis, purgatum: & sic patet, quòd ita accipiendo nomen Conceptionis strictè & propriè, B. Virgo non fuit concepta in peccato Originali &c.* Hæc omnia verba habentur non solùm in antiquis MM. SS. verùm etiam in Editionibus Basileensi Anno *1489.* & *1506.* & *1586.* Parisiensi Anno *1511.* & *1514.* & *1518.* Spirensi *1483.* Veneta *1500.* & *1586.* & *1483.* & *1515.* Hagenauensi *1494.* Et tamen aliqui omnia hæc verba omittunt, quippe Immaculatæ Conceptioni apertè faventia.

Ambrosius Catharinus *l. 1.* Annotationum in Cajetanum, hunc (aliàs Virum eruditissimum) erroris redarguens: *Certè,* inquit, *turpe & illiberale est non ex fide citari Auctores; quod eò magis mirum, quòd hunc librum ad Pontificem* (Leonem X.) *scripsit.* Et in libro de Conceptione ad Concilium Tridentinum p. 1. *Non autem existimo Cajetanum hunc locum Ambrosij fallendi animo citâsse, quin potiùs ipse falsus recitavit bonâ fide, eo pacto, quo ab alijs, qui contentiosè scripserunt, citatum reperit.* Idemque Catharinus *Opusc. de Immaculata Concept. l. 1.* propè initium: *Fateor primo Anno Pro-*

fessio-

fessionis meæ, cùm paulò curiosior in hujus rei disquisitione essem, incidi in quorumdam Tractatus, quos ut legi, facilè, fateor, seductus sum, nam tot ac tanta congesserunt, ut eam, quam nunc arbitror veritatem, plenè blasphemiam existimarem; non enim tunc benè callebam, nec deprehenderam citationes falsas &c.

Testimonium verò Ambrosij, quod corruptum fuisse conqueritur Catharinus, habetur *Serm. 6. in Psalm. 118. Venit Dominus Christus, & in carne, quæ peccato in Matre, fuerat obnoxia, militiam virtutis exercuit.* Ubi illa Verba: *in Matre* in Ambrosio non reperiuntur, suntque ab alio adjuncta. Bandellus in *Officio de Sanctificatione B. Virginis Lect. 9.* hæc habet: Et in quadam Meditatione Anselmus ad Deum loquens sic ait: *Animam gloriosæ Virginis Mariæ in macula culpæ Originalis creâsti, sed consequenter eandem à primaria labe purgâsti, & amictu Munditiæ decorâsti, & in Sanctitatis puritate posteà confirmâsti.* Quis hæc legens non crederet, nihil potuisse clarius ab Anselmo dici contra Immaculatam Conceptionem? Et tamen certum est, totam hanc sententiam esse confictam, falsoque Anselmo attributam, cùm nec in Prosologio, nec in libro decem Meditationum (qui incipit, *Evigila*) nec in alio Meditationum libro, cujus initium est: *Dum considero*, nec alibi locorum inveniatur.

Eodem modo aliqui ex nostris adversarijs citantes S. Bernardum in *Sermone de S. Joanne Baptista* (cujus initium est: *Hodie dilectissimi*) cùm nihil reperirent eorum sententiæ proficuum, illa verba ex integro addiderunt: *Cùm omnes homines præter Christum in iniquitatibus concepti sunt*; quæ verba in Bernardo non extant. Bartholomæus quoque Spina *p. 4. c. 9.* citans Bernardum *Epist. 190. ad Innocentium*, hæc verba tamquam Bernardi allegat: *Sive ergo reconciliatio, sive Redemptio, liberatio est de vinculis Diaboli, à quo captivi tenebamur.* Ex quo colligit, B. Virginem: *Si redempta fuit, fuisse sub vinculis Diaboli, hoc est, peccato.* Quæ tamen verba non sunt Bernardi, sed subornata; Sic ubi S. Augustinus *in Psalm. 34.* dicit: *Adam mortuus est propter peccatum: Maria ex Adam mortua est propter peccatum Adæ.* Bandellus, omisit illud *Adæ*; quæ omissio contra omnia edita exemplaria totum sensum hujus sententiæ corrumpit. Si enim dicas absolutè, *Maria mortua est propter*

 pecca-

peccatum; Videtur innui, esse mortuam propter peccatum proprium. Sed nimius sim, si omnia hujusmodi recenseam. Quæso te, si non Ambrosio, non Bernardo, non Anselmo reverentia est habita, quid tibi de D. Thoma polliceri possis? rivo parcet, qui fontes turbavit?

III. Atque ut propiùs accedamus ad D. Thomam, dico, dubitari non posse, illius sententias fuisse corruptas. Nam Pater Wielmus Ordinis Prædicatorum Episcopus, in *libr. pro defensione S. Thomæ: Execrabilius est*, inquit, *quod nequam & scelesti homines quidam, vel ad Thomæ Auctoritatem enervandam, vel ut ego quidem arbitror, ad suam aliquam opinionem, quæ in controversiam vertebatur, tanti viri testimonijs fulciendam, & comprobandam egerunt.* Imò paucis annis ab obitu S. Thomæ, jam ejus libros corruptos fuisse, constat ex libro Ægidij Romani (qui discipulus Angelici fuit) cui titulus est: *Castigatorium in Corruptorem librorum Thomæ Aquinatis.* Obijt verò S. Thomas Anno *1274.* & Ægidius Romanus floruit Anno *1290.* Eodem modo Richardus Klapoël, Hervæus Natalis, Gulielmus Messelech, Johannes Parisiensis, Gulielmus Bollionius, Cambertus de Primatijs. Hi omnes ex Ordine Prædicatorum scripsêre contra corruptores Divi Thomæ, ut omittam Fr. Nicolaum Medensem, Durandellum & Ugonem Archi-Episcopum; de quibus videri potest Chronicum Dominicanorum. Si ergo toties, & jam à tot annis Doctrina D. Thomæ corrupta est, quis me certum reddet, non multò magìs corrupta fuisse, quæ contra Immaculatam Conceptionem in libris S. Thomæ reperiuntur? Quantò enim magìs hoc mysterium oppugnabant, quantoq; magis Auctoritas S. Thomæ ad illud evertendum valebat; tanto credibilius est, id factum esse.

P. Johannes Nicolai in Prologo ad impressionem Parisiensem S. Thomæ Anno *1663.* testatur, *se textus Summæ D. Thomæ non à Typographicis tantùm corruptelis expurgâsse, sed maximè ab affectatis, ac industriâ & studio relictis, quæ legitimum sensum, vel historicam sinceritatem, veritatemq; perverterent; Hiatus quoque plures, & lacunas implevisse ad supplendam seriem textûs, quæ alioquin nulla erat, ac dubium Lectorem relinquebat, propter non satìs plenum sensum: Vel in errorem inducebat propter sensum illegitimum. Sic cùm*

1. p.

1. p. q. 1. a. 5. diminutè dicebatur : Practicarum scientiarum illa dignior, quæ ad ulteriorem finem non ordinatur; à se additum esse : Sed ad ipsam aliæ, sicut ad finem ordinantur. Et in *2. 2. q. 185. a. 7. Ubi habebatur, quòd Episcopus peccet quidem, si de bonis usui suo deputatis immoderata retineat; supplendum esse, non tamen ad restitutionem tenetur &c. &c.* Vides, testimonio hujus Auctoris summam Sancti Thomæ corruptam esse, & non solùm *Typographicis erroribus* fœdatam, verùm etiam ijs, qui *legitimum sensum, vel historicam sinceritatem, veritatemq́ perverterent.* Constat etiam ejusdem confessione, specie & titulo correctionis, *plures hiatus & lacunas ab eodem suppletas esse.* Sic in Editione Antvverpiensi per Heerbergium emissa Anno *1612.* cui præfuit Cosmas Morelles, contrà quàm habebatur in alijs Editionibus Parisiensi & Venetâ, omissa sunt in *1. d. 44. q. unic. ad 3.* illa Verba : *Immunis fuit à peccato Originali.* De quo videatur Raynaudus in Pietate Lugdunensi *fol. 291.*

Eodem modo, ut suprà quoque notavimus §. 1. in omnibus antiquis Editionibus S. Thomas in *Comment. ad Galat. c. 3. l. 6.* ita habet: *Mulierem ex omnibus non inveni, quæ à peccato omnino immunis esset, ad minùs Originis, vel veniali; excipitur purissima & omni laude dignissima Virgo Maria, quæ omninò immunis fuit à peccato Originali, & veniali.* Et tamen in recentioribus exemplaribus, quæ nunc manu teruntur, hæc ultima exceptio desideratur. Et in *Opusc. 4. de Salutat. Angel.* ut §. 1. ostendimus, non tantùm omissa sunt, quæ Virgini favebant, sed in sensum contrarium omninò commutata. Et in *3. p. q. 27. a. 2.* S. Thomas in hodiernis exemplaribus dicit B. Virginem: *Nec ante animationem, nec in animatione, sed post animationem Sanctificatam, & à peccato Originali mundatam esse.* At Codex S. Francisci ad Muros Hispalenses, & Codex Patrum Prædicatorum Massiliensium nihil habet de puncto animationis; imò, quod maximi momenti est, Johannes Bromiardus Ord. Prædicatorum, qui florebat circa Annum *1260.* (ut habet Chronicon Prædicatorum) citans hunc ipsum locum S. Thomæ: *S. Thomas,* inquit, *3. p. q. 27. a. 2. ponit ejus Sanctificationis excellentiam, quantùm ad temporis prioritatem, in hoc, quòd Sanctificata fuit in sui animatione, id est, in conjunctione animæ cum corpore in utero Matris suæ, non antè &c.* Ita Bromiardus in *Summa Prædican-*

 tium.

tium. Verbo, Maria. art. 2. n. 10. Ergo tempore Bromiardi ſententia Divi Thomæ loco citato, non ſolùm erat alia, ſed è diametro contraria illi, quæ modò legitur. Idque magìs adhuc confirmatur ex S. Vincentio Ferrerio, qui domeſtico ſuo Codici, quo Summa S. Thomæ continebatur, obſervationes quasdam manu propriâ adjecit, & inter alias ad *3. p. q. 27. a. 2. ad 3.* hanc habet: *B. Virgo fuit immunis à peccato Originali, & Actuali.* Ergo tempore S. Vincentij locus ille S. Thomæ apertè favebat, non obſtabat Immaculatæ Conceptioni. Vide, quæ de hâc obſervatione S. Vincentij latiùs dixi §. *5. n. 2.*

Cùm ergo appareat, S. Thomam, quando agit de Myſterio Conceptionis, fuiſſe non ſemel violatum; quæ ex hoc Angelico Doctore producuntur, non magìs probant, quàm inſtrumentum probare poteſt, quod auctum, minutum; eraſum, mutatumque eſt.

IV. *Reſp. 2.* S. Thomas locutus eſt more omnium ferè Patrum, qui de peccato Originali loquuntur, ac præſertim S. Auguſtini, qui dicunt in prima Conceptione peccatum Originale contrahi, cùm videlicet poſt conjugalem congreſſum ex Parentum ſanguine in utero Materno prima maſſa recipitur & formatur futuri fœtûs: non quòd fœtus inanimatus propriè loquendo peccati capax ſit, ſed quòd illa prima maſſa proceſſerit ex concupiſcentia & libidine (quæ aut ipſa eſt peccatum, aut certè effectus peccati primi Parentis) & quòd maledicta ſit à Deo (virtute videlicet primæ maledictionis Adamo inflictæ) ac morti obnoxia; & deniq; quòd ex illà ipſa DEI Maledictione efficaciam habeat animam rationalem peccato Originali inficiendi, hoc eſt, privandi Divinâ gratiâ. Anima enim cùm à DEO immediatè creetur, non aliunde peccato Originali inquinatur, niſi quia corpori, maſſæque damnatæ, & à DEO maledictæ unitur; Quemadmodum aqua naturaliter limpida & pura, fætoriſque expers, ſi ſordido vaſi infundas, continuò ſordeſcit, fœtetque. Et hæc eſt illa *morbida qualitas*, quæ toties occurrit antiquos Theologos legenti; qualitas, inquam, triplici veneno mortifera, videlicet: libidinis parentum, maledictionis Divinæ, & infectionis animæ rationalis; Multi ergo Patrum, & antiquorum Theologorum cenſebant, peccatum Originale priùs eſſe in fœtu inanimato, quàm in anima; & ex fœtu in animam tranſire;

non

non quidem quòd primarium ſuum effectum, hoc eſt, privationem gratiæ corpori imprimat, cùm corpus hujus effectûs capax non ſit; ſed quoad alios effectus, quorum corpus capax eſt, hoc eſt, Concupiſcentiæ, Maledictionis, & virtutis infectricis. Eo ferè modo, quo anima rationalis tota eſt in oculo, in hoc tamen non producit primarium ſuum effectum, qui eſt ratiocinari; non quòd anima verè in oculo non ſit, ſed quia oculus non eſt capax illius actionis; Sic ex ſententia iſtorum Patrum peccatum Originale eſt verè in fœtu, quia ex libidine conceptus, quia à Deo maledictus, & quia morbidus, ac corruptivus animæ, cui unietur; Sed in fœtu inanimato non producit primarium ſuum effectum, hoc eſt, privationem gratiæ, cujus, antequam animetur, capax non eſt.

Peccato ergo Originali ſic ex ſenſu Patrum explicato, dixit & S. Thomas, & S. Anſelmus, ac præſertim B. Bernardus Epiſt. ad Lugdunenſes, B. Virginem conceptam eſſe in peccato Originali, ſi videlicet id intelligas de Conceptione Corporis, non verò animæ, quæ contingit, cùm corpus animatur. Hanc eſſe eorum Patrum ſententiam nullâ magìs ratione probabitur, quàm eorundem Patrum lectione, apud quos nihil frequentiùs occurrit; & ideo tempore Alberti Magni, ac etiam S. Thomæ multorum erat ſententia, B. Virginem fuiſſe antè Sanctificatam, quàm animatam. Cùm enim peccatum Originale nil aliud ſit, quàm debitum carendi gratiâ Sanctificante ob Adami prævaricationem, immediatè redundans ex corpore cum libidine concepto, & à Deo maledicto (quemadmodum peſtis non eſt ipſa mors, ſed morbus, ex quo mors certò ſequetur, niſi remedia præveniant) dicebant, fætum illum Mariæ exanimem nec fuiſſe cum Parentum libidine conceptum, nec à Deo Maledictum, nec morbidâ illâ qualitate infectum, quæ animam ſimul velut quâdam contagione aſpergit, privatque gratiâ Sanctificante, vitio corporis, cui unitur; ab his omnibus dicebant fœtum Marianum, quamvis exanimem, privilegio Divino Sanctificatum, hoc eſt, præſervatum eſſe. Imò hoc ipſo ſeculo multì, graviſſimique Theologi docent, Beatiſſimam Virginem etiam quoad Corpus Sanctificatam fuiſſe, Sanctitate videlicet aliqua corporali quidem, ſed tamen ſupernaturali (quales ſunt dotes Corporis glorioſi) & incompoſſibili cum omni peccato; ſicut lux eſt incompoſſibilis cum omni corporea immunditia. Cùm enim omnis actus intellectûs & voluntatis pendeat, ſuamque originem à ſenſibus corporeis habeat: potuit imprimi qualitas corporea, quâ ſenſus impedirentur, ne ullam imaginem, aut objectum contagioſum in animam tranſmitterent, ſicut clauſis exactiſſimè januis impeditur ventus, aut pluvia, ne domum infeſtet. De qua qualitate Corpus Sanctificante, ſaltemque *mediatè* omnibus peccatis re-

ſiſtente (ſicut ſoliditas adamantina actioni corruptivæ elementorum, ac etiam ignis, & ferri reſiſtit) Vide fusè Saauedra in *Libro de S. Deipara, Diſput. 25. Inveſtig. 2. & apud illum Mayron. Bonavent. Nazar. multosq́; Patres præſertim Græcos.* Alij verò celebresque Doctores negabant ante animationem Sanctificari potuiſſe, cùm ſola gratia Sanctum efficiat, ſola verò anima ſit ſubjectum capax gratiæ Sanctificantis.

Cùm ergo ex ſenſu Patrum, peccatum Originale contrahatur in prima Conceptione, quam vocant *Conceptionem generationis*, nihil obſtat noſtræ ſententiæ, ſi dicatur, in hoc ſenſu B. Virginem in peccato Originali conceptam eſſe; nos enim non de *Conceptu generationis*, ſed de *Conceptu animationis*; nec de fætu, ſed de anima loquimur, quam negamus peccato Originali aliquando correptam. Hanc eſſe mentem Patrum, ac præſertim S. Thomæ, ex ſequentibus patet: 1. Quia fætum necdum animatum vocant paſſim *Maſſam damnatam: Terram Maledictam: Carnem peccati:* Agnoſcunt ergo peccatum Originale non in ſola anima, ſed in corpore etiam reperiri, imò ex corpore in animam redundare; cùm enim anima immediatè ſit à Deo, nulloque modo ex Adamo procedat, non poteſt peccatum Adami immediatè in illam transfundi, ſed tantùm mediante corpore, cui ipſa unitur: Si enim ex omnium Patrum ſententia corpus, quod per viam ſeminalem ex Adamo non procedit, nullo modo ſubjacere poteſt peccato Originali (quale fuit Corpus Chriſti) quantò magìs non ſubjacebit anima, quæ nec procedit ex Adamo, nec procedere poteſt, niſi aliunde, hoc eſt, ex Contactu, connubioque corporis fœdetur? 2. In promptu eſſet quamplurimos Patrum producere, ſed ſufficiant modò (cùm reliqui paſſim legentibus occurrant) S. Anſelmus, qui *Libro de Conceptu Virginali, & peccato Originali cap. 7.* quærens: *Quomodo homo dicatur concipi in peccatis, quamvis in eo non ſit peccatum?* Reſpondet: *Sæpè Divina Scriptura aſſerit aliquid eſſe, quando non eſt, idcirco quia certum eſt, futurum eſſe; ſimili modo in peccatis concipi homo poteſt intelligi, quia ab ipſo ſemine & ipſa Conceptione, ex qua incipit homo eſſe, accipit neceſſitatem, ut cùm habebit animam rationalem, habeat peccati immunditiam.* Hæc ergo neceſſitas, & debitum ſemini ab ipſa Conceptione inhærens, & ex fœtu, ac embrione in animam redundans vocatur peccatum Originale, vi cujus etiam ante infuſionem animæ, vocamur *filij iræ, caro peccati, terra maledicta, vaſa contumeliæ,*

meliæ, massa damnata, & in peccatis concepti. S. Augustinus l. 1. c. 12. de Nupt. & Concupisc. *Ut hinc etiam Christus doceret omnem, quæ de concubitu nascitur, carnem esse peccati, quandoquidem sola Christi caro, quæ inde nata non est, non fuit caro peccati.* Eodem modo de peccato Originali, & de Conceptu Corporis loquuntur Sancti Damascenus, Damianus, Vincentius Ferrerius, Birgitta, alijq; §. 6. citati; & omnium clarissimè ipse Sanctus Thomas *3. p. q. 14. a. 3. in Corp. Caro Virginis concepta fuit in peccato Originali, & ideo hos defectus contraxit.* Vides, non ad solam animam, sed etiam ad Carnem pertinere in Originali peccato concipi. Idemque S. Doctor supponit quando *a. 1. q. 83. 2. 2.* quærit: *An peccatum Originale magìs sit in anima, quàm in carne*; non ergo negat esse in carne, sed magìs in anima, quia in hac est quoad principalem suum effectum. Et *3. p. q. 31. a. 7. argum.* sed contrà: *Corpus B. Virginis totum conceptum fuit in peccato Originali, ut suprà dictum est; & ideo secundùm quod fuit in Patribus, fuit peccato obnoxium.*

Dices: S. Thomas *2. 2. q. 83. a. 1.* Et de Malo. *q. 4. a. 3.* docet: Peccatum Originale esse in sola anima tamquam in subjecto, non verò in carne, ergo ex sententia S. Thomæ non potest B. Virgo dici in peccato Originali concepta ante animationem.

Resp. S. Thomam expresè loqui de peccato Originali quoad effectum *primarium*, qui est, reddere privatum gratiâ sanctificante, in vindictam peccati primi Parentis, hujus enim effectûs, ut dixi, sola anima capax est; non autem loqui quoad alios effectus & denominationes peccati Originalis, qui etiam in carne reperiuntur, quales sunt, esse maledictum, esse mortalem, esse infectivum animæ rationalis; quæ denominationes cùm realiter in carne reperiantur, etiam ante infusionem animæ; nec ab alia forma, quàm peccati Originalis, provenire possint; dicendum omninò est, peccatum Originale animâ necdum infusâ jam esse, jamque operari in fœtu concepto, quamvis quoad formalitatem culpæ, & privationis gratiæ in sola anima reperiatur. Cùm ergo peccatum Originale adæquatè spectatum consistat in debito & necessitate *principaliter* carendi gratiâ Sanctificante, ut primùm anima corpori advenerit, quod debitum ex corpore in animam derivatur (hæc enim ideo maculatur, quia Corpori unitur ex Adamo seminaliter profecto;)

Secundariò autem in debito & necessitate moriendi, aliasque pœnalitates subeundi, quæ corpus comitantur; Sequitur ex sensu Patrum, & S. Thomæ, dici posse, B. Virginem quoad primam *Conceptionem generationis* fuisse conceptam in peccato Originali, quia videlicet & mortalis concepta est, & cum debito carendi Divinâ gratiâ, si animaretur. Non tamen fuit Concepta in peccato Originali in momento suæ *animationis*, quia ejus anima fuit creata in statu plenæ gratiæ, & fatale illud debitum carni ex Adamo seminatæ impressum, liberali donatione & meritis Christi extinctum est. Quæ tamen non tam ex nostro sensu dicta sint, quàm ut explicemus, quæ aliquorum Veterum Patrum, & Theologorum de peccato Originali sententia fuerit, ad quorum mentem dicimus, Sanctum Thomam locutum esse, cùm maculam Originalem in Conceptu Virginis agnovit. Nos enim quod attinet, & in Corpore, & in anima B. Virginis omnem illam puritatem agnoscimus, ac profitemur, quæ DEI Matri conveniat: Quòd si in ipso Corpore, ex aliquorum Patrum sententiâ, Maculam Originalem admittere omninò velis; nos non quoad alium effectum concedemus; quàm quoad necessitatem moriendi, debitumque carendi gratiâ, nisi præservaretur.

V. *Resp. 3.* Sed demus, S. Thomam de momento animationis loqui, demus non fuisse corruptum, demus nunquam pro Immaculata Conceptione scripsisse; quid sequitur? Tunc temporis, cùm vivebat, innocentiam Virginis impugnâsse? esto; Sed certum est, si nunc viveret, ex Principijs, quæ ipse statuit, sententiam nostram amplexurum. Ipse enim clarissimè docuit, non agi Festum nisi de Sancto: ipse professus est, B. Virginem ideo credi sine peccato Originali natam, quia Ecclesia celebrat Nativitatis Festum; atqui hæc ipsa ratio pro Conceptione militat: Si ergo S. Thomas audiret, quæ tunc non audivit, & videret, quæ tunc non vidit, planè crederet, quæ tunc non credidit, scriberetque, quæ tunc non scripsit. Memorant, qui ejus vitam scripsêre; cùm aliquando officio Lectoris pro more ad mensam fungeretur, & syllabam, ut erat, longè pronuntiâsset, Corrector verò Grammaticæ ignarus, perperam jussisset breviter proferri, Sanctum continuò corrigenti obtemperâsse, causamque ab amico rogatum, hanc dedisse Angelo dignam: *Syllabam longam, aut brevem esse, parùm interesse: modestiam verò, humilitatemq; servari, interesse plurimùm.* Si ergo & erranti, & malè jubenti paruit, suamque

que sententiam ad nutum Præfecti mutavit, quamvis ignari; quantò magis se Ecclesiæ submitteret, & ad hujus aut præceptum, aut imitationem sententiam suam componeret?

Imò nec aliter posset, nisi principijs à se positis vellet repugnare: Scripsit: *Non posse Festum celebrari nisi de Sancto.* At Ecclesia celebrat Festum Immaculatæ Conceptionis; ergo Sancta est. Scripsit: *Dubitari non posse, Beatissimam Virginem sine peccato Originali natam esse, quia Ecclesia ejus Nativitatem celebrat.* Atqui etiam celebrat Conceptionem; ergo ex sententia S. Thomæ dubitari non potest, esse sine peccato Originali Conceptam. Si ergo S. Thomas, dum in terris esset, Conceptionem Virginis impugnavit; at certè dum in Cœlis est, videtque, quæ tunc non vidit, Miracula videlicet, Consensum Ecclesiæ, omniumque ferè fidelium, planè sententiam mutavit. Id quoque nobiscum fatetur Johannes à S. Thoma Thomistarum nobilissimus, sic enim in *1. p. d. 2. de Doctrina S. Thomæ a. 2.* scribit: *Postquam Ecclesia Romana celebrat Festum Conceptionis, loquendo in vi Doctrinæ D. Thomæ, oportet vice versâ de his sententijs censere, & sic D. Thomas censeret.*

VI. Jam his præmissis, facile erit respondere ad singulas D. Thomæ Auctoritates.

Ad *Primum* ergo ex *3. Sent. d. 3. a. 1.* *Respondetur*, S. Thomam æquè ac S. Bernardum loqui de Conceptu generationis, non animationis. Eodem modo respondetur ad *4.* & *5.* & *6.* & *7.* & *8.* & *9.* & *10.* & *11.* & *12.* & *13.* & *14.* & *15.*

Ad *Secundam* S. Thomæ Auctoritatem ex *3. Sentent. d. 3. a. 1.* ubi dicit: *Sanctificatio B. Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, quia nondum gratiæ capax erat, sed nec in ipso instanti infusionis &c. &c.*

Respondetur: Hanc sententiam Divi Thomæ vitiatam, & suppositam esse, id verò probatur *1.* Ex ijs, quæ universim suprà diximus de Sanctorum Patrum, Sanctique Thomæ corruptis sententijs. *2.* Quia Nicolaus Eymericus Generalis Inquisitor Arragoniæ, non admodùm hujus Mysterij amicus, in libro, quem contra Immaculatam Conceptionem scripsit Anno 1395. in Catalogo Auctorum pro sua opinione: *Duodecimus*, inquit, *est S. Thomas, cujus tempore hæc quæstio nondum erat orta.* Et adductis multis ex S. Doctore te-

ſtimonijs, hoc ſolum omittit, quod ferè unicum, & certè potiſſimum eſt, quodque ante alia omnia produci debuit, ſi tunc temporis extabat. Cajetanus quoque in *3. p. q. 27. a. 2. Inter duas poſitiones extremas, ſcilicet: an fuerit Sanctificata ante infuſionem animæ, vel poſt infuſionem animæ, eſt tertia poſitio, quòd fuit Sanctificata in inſtanti infuſionis animæ. Cujus opinionis Auctor hîc non meminit, quia tempore ſuo nondum erat adinventa.* Si ergo S. Thomas non meminit Sanctificationis in inſtanti Conceptionis; ſi hæc opinio ejus tempore nondum erat inventa, ergo tempore Cajetani allegata verba non extabant; nam ſi extarent, non diceret Cajetanus (alioquin huic Myſterio infeſtus) Sanctum Thomam ejus non meminiſſe; & hanc quæſtionem ejus tempore necdum fuiſſe exortam. Ipſe Bandellus, quo nemo ardentiùs innocentiam Virginis perſecutus eſt, *cap. 33.* omnes Divi Thomæ ſententias, quæ opinioni ſuæ favebant, congeſſit, hâc unâ præteritâ, quâ in S. Thoma nulla luculentior, expreſſiorque, quæque in eadem quæſtione, & articulo continetur, quem pro ſe Bandellus citat, omiſſis tamen illis, & decretorijs verbis: *Sed nec in ipſo inſtanti &c.* hæc, rogo, omiſiſſet Bandellus, ſi illa in S. Thoma reperiret? aut quomodo ante oculos poſita non reperiret, ſi extarent? non ergo tempore Bandelli extabant. *3.* S. Thomas hanc ipſam quæſtionem, & ijsdem ferè verbis repetit in *3. p. q. 27. a. 2.* Ubi tamen in antiquis & legitimis exemplaribus, quæ legebantur Anno *1260.* non ſolùm ea verba: *Sed nec in ipſo inſtanti infuſionis ipſius animæ*, non habentur; verùm etiam S. Thomas apertè pro Immaculata Conceptione pronuntiabat. Joannes enim Bromiardus Dominicanus, qui non longè à S. Thoma floruit, hoc eſt, anno jam notato, in ſua Summa Prædicantium Editionis Lugdunenſis An. *1522.* Veneta An. *1586.* Norinbergenſi An. *1518.* & Antvverpiana *1614.* Verbo: *Maria. Tom. 2. art. 2. n. 10.* agens de Corona Virginis: *Ipſa*, inquit, *tam eminenter Sanctificata fuit, quòd nec mortaliter, nec venialiter peccavit, uti patet per S. Thomam in 3. p. q. 27. a. 6. In eadem etiam quæſtione a. 2. ponit ejus Sanctificationis excellentiam, quantùm ad temporis prioritatem, in hoc, quòd Sanctificata fuit in ſua animatione, id eſt, in Conjunctione animæ cum Corpore, in utero Matris, & non antè, quia Sanctificatio & mundatio fit per gratiam, cujus ſubjectum eſt anima &c.*

Si

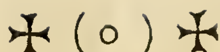
Si ergo teſtimonio Bromiardi Sancto Thomæ ætate vicini, omnique exceptione majoris, conſtat eandem hanc ſententiam, & de eodem Myſterio, ijsdemque verbis conceptam, fuiſſe in *3. parte* corruptam, & in ſenſum omninò contrarium commutatam, quid mirum eſt, idem quoque in libris ſententiarum factum eſſe? idem quippe Myſterium, eadem verba, eademque cauſa fallendi. *4.* Verba illa producta ex *3. ſent.* ſenſum habent planè repugnantem, tantoque Auctore indignum. *Sanctificatio*, inquit, *B. Virginis non potuit eſſe decenter ante infuſionem animæ, quia nondum gratiæ capax erat.* Si capax non erat, quid ergo ſibi vult illud *decenter*? quod enim eſt impoſſibile, illud nec *decenter*, nec *indecenter* fieri poteſt. Ex his rationibus omninò apparet, citatum locum ex *3. ſentent.* eſſe ſuppoſititium, Sanctoque Doctori aliunde additum.

VII. Hactenus ad omnia Teſtimonia & Argumenta, quæ ex S. Thoma Virgini opponebantur, reſpondimus; eâdemq; operâ nec Virginem ream eſſe oſtendimus, nec Thomam accuſatorem, ſicq; utriusque Innocentiam liberavimus. Et verò nullâ re magìs periclitabatur Virginis cauſa, quàm toties jactatâ Doctoris Angelici Auctoritate; quis enim ſuſpectam non haberet, Thomâ accuſante? Ergo eò animum intendi, ut Virginis pudorem tam gravi indicio & teſtimonio laborantem, periculo abſolverem; credebam enim jam triumphatum eſſe, ſi in alienis Caſtris Thomas non ſtaret; quippe alijs hoſtibus aut obſcuris, aut imbecillibus, & ideo facilè caſuris. Vicimus ergo, Thomâ non ſolùm non hoſte, ſed etiam amicô. Felices labores mei, optimeque collocata ſtipendia, quando præmium ſuſcepti certaminis libertas, & abſolutio Virginis fuit. Quòd ſi illa dicat aliquando mihi: *Benè de me ſcripſiſti, quam ergo mercedem accipies?* continuò, & ex genu reſponderim: *Non aliam Domina, niſi teipſam.*

Fiat. Amen.

Laus DEO & Honor Immaculatæ Virgini
MARIÆ.

INDEX

INDEX
PARAGRAPHORVM.

PARS

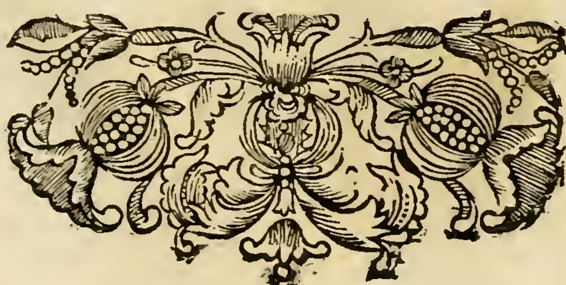
PARS POSTERIOR SYMBOLICA.

❊ ✝ ❊

PRÆFATIO.

DE Dilecta nunquam ſatis. Hactenus pro Virginis cauſa armis & acie; nunc flore & pompâ certamus. Primas copias Theologiæ commiſimus, ipſo Principe Theologorum phalangas ducente. Nunc Symbola ſuccedunt, ex varijs naturæ rebus expreſſa. Si enim bene ſcripſit Bernardus: *Propter MARIAM totum mundum creatum eſſe, Serm. 7. in Salve Regina*; quid miramini, totum mundum illi militare, cui conditus eſt? omnia clamant *Intactam*: Cœlum, quia corrumpi non poteſt; ſtellæ, quia Eclipſes non ſentiunt; ignis, quia ſordes non capit; aër & nubes, quia ſemper in alto; terra, quia ſemper immota, intraque centrum; aqua & fontes, quia dulces, quamvis ex mari; Lauri, Cedrique, quia fulmine & carie intactæ. Taceo volucrum, metallorum, florumque miracula unâ voce teſtantium, *fuiſſe Innocentem*. Quid ergo Theologos & Scholas interrogas? jam mundus ſententiam dixit.

Abſque nota.

✠ ✠ ✠

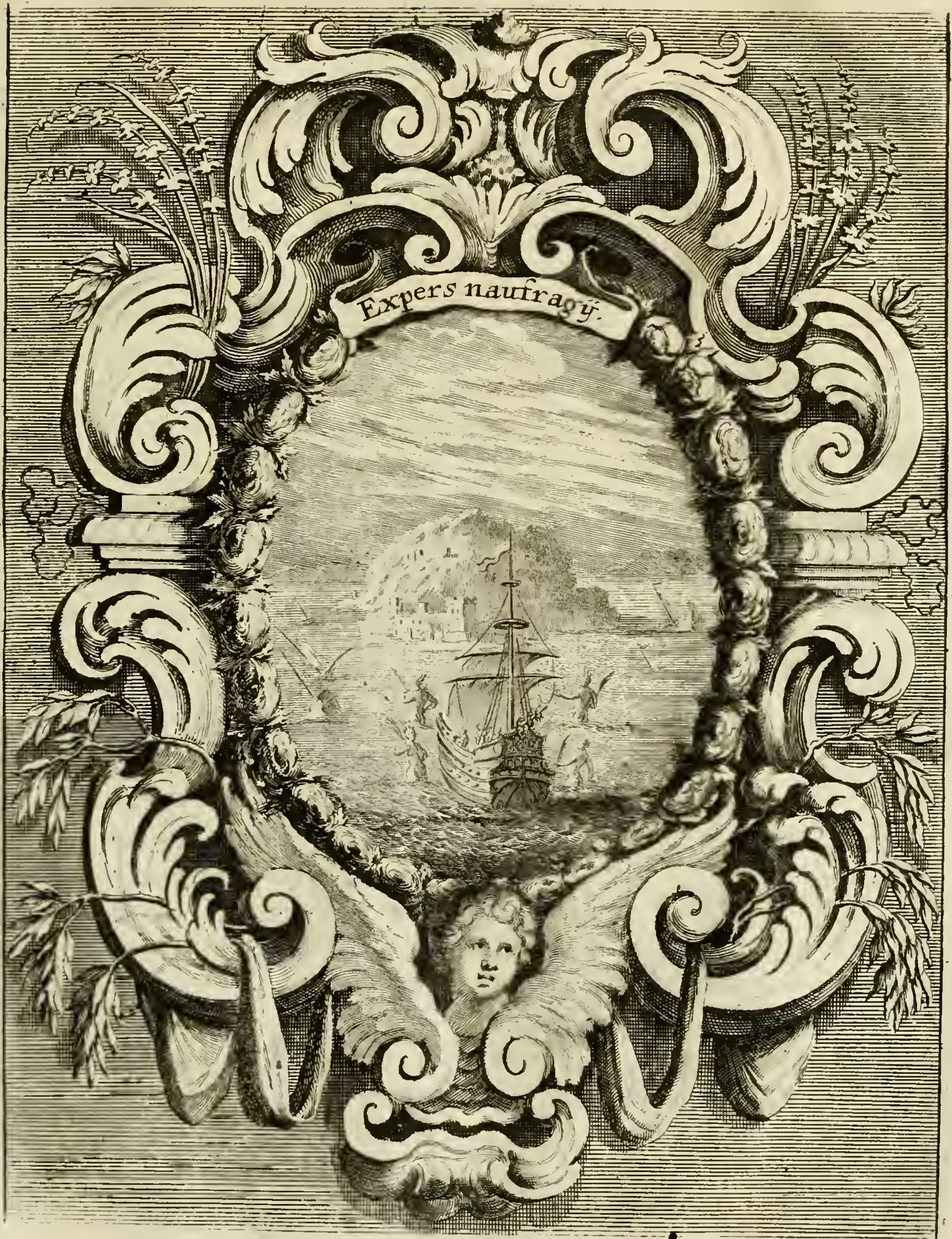
Aſtrologi fruſtra maculas in Sole quærentes.

Lemma.

Absque nota.

IAm quinquies mille annis à condito mundo ſæpe, multisq; modis Solem Aſtrologi obſervârunt; nunquam tamen inventæ in illo maculæ. Donec noſtrâ ætate, Teleſcopij uſu reperto, viſi ſunt ſibi aliqui nubeculas, aut nævos advertiſſe; idq; non inſpectu ipſius Syderis, neq; enim tantam copiam lucis ferre oculus poſſit; ſed per arctum obductúmque vitro foramen, & in obſcurum cubile admiſſo Sole, ſuſpensâq; ex adverſo chartâ; in qua nævi oberrantes conſpecti. Sed reverà quod iſti maculas cenſent, copia radiorum eſt, ſeſe in arcto collidentium; unde cùm invicem ſe intexant, impediántque ingreſſum, maculas fingunt. Vt taceam nigra videri, quæ remotiſſima. Non ergo maculæ in Sole, ſed error in ſpectantibus eſt.

Idem de Virgine dicas. Vmbras aliquis in hoc Aſtro ſuſpicatur, & ſomnia ſua Aſtrologiam facit. Quid dicis? Maculas in chartis tuis eſſe? concedo. In Sole? nego. Aliud eſt Virgo; aliud, quod Tu ſcribis. Num ergo ideo Aſtrologi ſumus, ut Solem perſequamur? Aut ideo Theologi, ut Virginem accuſemus? Valeant chartæ, ſi ideo repertæ, ut Solem infament. Pereant calami, ſi ideo facti, ut Virginem damnent. Salomonem potiùs audite: Tota, *inquit*, pulchra es, & macula non eſt in te. *Audis pulchram, ſed totam? Audis formoſam, ſed extra maculam? Tu ergo meliùs faciem Sponſæ, quàm Sponſus noſti, ut quos ille nævos non vidit; tu in Virgine videas? falleris, non eſt macula, ſed error. At alicubi ſe* nigram *dicit. Eſto, ſed adiungit: &* formoſa: *cauſámque nigredinis narrat:* Quia decoloravit me Sol. *Non ergo eſt nigredo, quæ formam carpat, ſed quæ adornet; hoc eſt, non eſt culpa & turpitudo; ſed humilitas & modeſtia, quâ ſe nigram, & deformem agnoſcit, cum ſuo Sole collatam. Tota ergo pulchra & formoſa, ſi cum creaturis; nigra verò & deformis, ſi cum Deo componas. Nec refert, alicubi* cum Luna conferri, *in qua nemo maculas negat. Duo enim in Luna ſunt, lux & maculæ. Cùm ergo de Virgine dicitur:* Pulchra ut Luna, *de luce, non de maculis loquitur; lux enim eſt, non maculæ, quæ pulchram faciunt.* Deinde *cùm adiungitur;* electa ut Sol, *oſtendit, illam Soli & Lunæ ſimilem eſſe: Soli, quia mundam, omníſque labis expertem; Lunæ, quia non ſuâ, ſed alienâ luce fulgentem, nec primo momento, quo creata eſt, ſed per intervalla plenam.* Denique, *ut omnia abſolvam: è duobus malis nemo negaverit, minus eligi oportere. Malum eſt, ſi dicam te erràſſe: peius, ſi credam Virginem deliquiſſe; malo ergo te erroris arguere, quàm illam maculæ.*

Expers naufragij.

* * *

Navis Victoria Naufragio ſuperſtes.

Lemma.

Expers Naufragij.

Nno 1520. Ferdinandus Magellanius adornatâ Claſſe Hiſpali ſolvit, Molucas petiturus. Quo in itinere Navis, cui Victoriæ *nomen, mare Atlanticum emenſa, & Americam, quâ Meridiem ſpectat, circumvecta, ſuperatoq; Pacifico mari, Molucas tenuit. Vbi pretioſis aromatibus congeſtis, evictoq; Bonæ ſpei Promontorio, omnium periculorum victrix Hiſpalim tandem, portumq; ſubijt triennij ſpatio toto orbe luſtrato, ceteriſq; navibus naufragio merſis. Quod cùm nulli ante ipſam navi contigerit; meritò & ſola* Victoriæ *nomen adepta eſt.*

Si ergo hunc titulum Victoriæ *merita, quæ naufragio paucarum navium ſuperfuit, quid non illa merebitur, quæ ſuperfuit naufragio totius generis humani? nec ex Indijs aromata, ſed è cælo Deum ipſum in terras vexit; cui ſinus pro navi; Mundus pro mari; amor pro ventis; gratia & gloria pro mercibus fuit? De qua prædictum fuerat:* Facta eſt ſicut Navis Inſtitoris de longè portans panem. Navis; *hoc eſt, Mater:* Inſtitoris; *hoc eſt, Redemptoris. De* longè; *hoc eſt, de cælo.* Portans, *hoc eſt, utero geſtans.* Panem; *hoc eſt, Deum. Hæc inter tot naves & animas, quæ hoc mare percurrunt; ſola ſcopulum peccati effugit; ad quem reliquæ omnes naufragium fecère. Quòd ſi negas, immunem fuiſſe; indicium aliquod naufragij prode. Nulli in ea fluctus cupiditatum: nulli venti, turbineſq; affectuum: non clavus rationis fractus; non ignorantiæ nubes obductæ; non velum amoris obliquum & tortum; non prora aliò quàm in portum intenta; non iratum cælum; non tempeſtatis præteritæ veſtigia; quo ergo argumento demerſam accuſas, cùm nulla iactatio appareat? Si aliquando deliquit; ergo aliqua delicti ſigna expone; Si nulla delicti ſigna ſunt, ergo temerè deliquiſſe tu dicis. Quando unquam quis morbo ita decubuit, ut non aliqua morbi ſigna notarentur? Aut quando naufragium aliquis fecit, nullo apparente indicio? Vicit ergo, non ſuccubuit mari;* Victoria!

Uni .

Malum punicum.

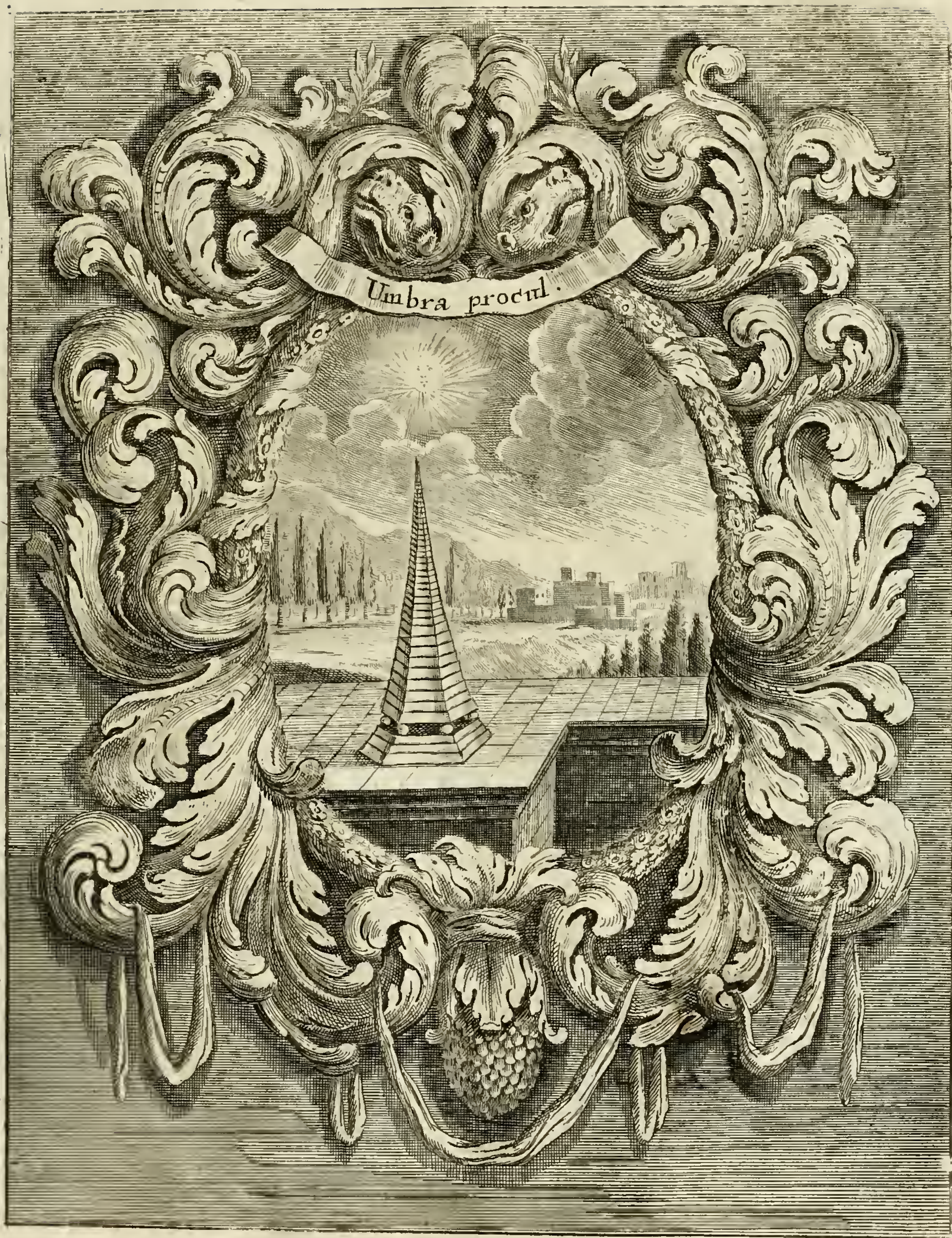
Lemma.

Vni.

Num est Malum Punicum,*quod cum corona nascitur; ut credas, Regem fructuum esse, & ideò alicubi ex punicis tributum non solvitur. Sic Beatissima Virgo nunquam subiecta tributo peccati originalis, & creata cum corona gratiæ fuit, ut videlicet intelligas, omnium creaturarum, ac etiam ipsius Adami Reginam fuisse, sicq; eius legibus exemptam, nec enim decebat & Reginam & subiectam esse.*

Umbra procul.

Pyramis perpendiculariter à ſole percuſſa.

Lemma.

Vmbra procul.

Yramides Ægypti inter miracula antiquitas retulit; Idq́ verum eſt, ſi admittas, eſſe aliqua miracula vanitatis. Quid enim vanius eſt, condendis Regum cadaveribus, aut ut alij volunt, ſervandis frumentis tantas moles excitatas, quibus vix Regiæ opes ſufficerent? Nomen à frumento accepêre, quod Græci πυρὸν *appellant. Vnam trecentorum & ſexaginta millium manibus, annisq́ viginti Amaſis erexit. In raphanos tantùm & allia, cepasq́, quibus operæ alebantur, millia & octingenta Talentûm expenſa Plinius refert.* Plin. lib. 35. cap. 12. *Quod ſi de talentis Atticis minoribus intelligas; ſumma erit vicies ſepties centena millia noſtratûm florenorum, ſive milliones duo & ſepties centies mille floreni. Hæc in raphanos & allia tantùm conſumpta, unde de reliquis impenſis iudicium feras. Altitudo tanta, ut Solinus & Ammianus tradant, tam excelſas fuiſſe; ut nec umbram iacerent. Verba Solini ſunt cap. 45.* Menſuram umbrarum egreſſæ nullas habent umbras. *Et Ammiani lib. 22.* Umbras mechanicâ ratione conſumunt. Hæc ſi de ipſa Pyramide intelligas, falſa ſunt; vera eſſe poſſunt de ſtatuis & Coloſſis aliquando aureis, quæ in faſtigio viſebantur; nec enim dubium eſt, poſſe umbram ſpatio conſumi; & ideo nullæ in ſtellis fixis Eclypſes notantur, umbrâ terræ non ſupra lunam porrectâ. *Et Plinius quoq́ obſervat lib. 1. cap. 10.* Spatio umbras conſumi, docent altiſſimi avium volatus. *Illud certum eſt, ſi ſol perpendiculari, rectaq́ linea Pyramidem feriat, totam illuſtrari, nulliq́ umbræ locum eſſe.*

Altitudinem Virginis quis metiatur? tanta eſt, ut de illa Angelicus ſcribat 1. p. q. 25. a. 6. Beata Virgo ex hoc, quòd eſt Mater DEI, habet quandam dignitatem infinitam ex bono infinito, quod eſt DEUS: Et ex hac parte non poteſt aliquid fieri melius, ſicut non poteſt eſſe aliquid melius DEO. *Poteſt DEVS facere meliorem terram, poteſt meliorem Solem; ſed non poteſt meliorem Matrem; imò nec maiorem. Sicut enim ideo melior Mater eſſe non poteſt, quia nihil melius eſt DEO; ita nec maior Mater, quia nihil maius eſt DEO. Hîc ergo non Ægypti, ſed Cæli opes conſumptæ ſunt, ne DEO quidem maioribus impenſis pari. Nec mirum eſt, tantam fuiſſe, cùm, non ut Pyramides ſepeliendo Regi; ſed pariendo DEO deſtinaretur. Nec ullam hîc umbram quære. Quod enim corpori eſt umbra, hoc animæ eſt culpa; nam & Propheta umbram mortis appellat. Sicut ergo altitudo molis in Pyramide omnem umbram; ita altitudo dignitatis in Virgine omnem culpam excluſit. Quid de Sole dicam, qui totam involvit? Nemo Iuriſperitorum ignorat, filium & Matrem in* recta linea *coniungi; quid ergo miraris totam, citraq́ umbram luce perfuſam eſſe, ſole eam rectâ ſtringente? Pyramis eſt, nihil quære de umbra: Mater eſt, nihil quære de culpa.*

Coelo concepta sereno.

Halcyon nidificans tranquillo mari.

Lemma.

Cœlo concepta ſereno.

H*Alcyon avis eſt aliquantùm paſſere maior, colore cyaneo, candidis tamen, purpureisq; internitentibus pennis. Fætificat brumâ (quæ dies Halcyonides vocantur) placido mari, cæloq; puro, & navigatione, tempeſtatibus ac naufragijs libera. Diceres, ex condicto in unius aviculæ gratiam undis, ventisq; pacem indictam. Plinij verba ſunt lib.* 2. *cap.* 43. *& lib.* 18. *cap.* 26. Sternitur mare Halcyonum fæturæ, cœlumque mollius eſt, quieſcentibus ventis: reliquum tempus hyemat.

Si Auguſtino credimus, unicuique ſua cupiditas tempeſtas eſt, *nec ulla unquam maior tempeſtas, quàm peccati fuit; quia nulla maior, peiórque cupiditas, quàm quæ creaturam* Deo *præponit. Et ſi quæras, à quo vento tanta tempeſtas? à primo illo, qui Adamum, totámque ſubinde poſteritatem afflavit, primóque conceptu omnium animas naufragio involvit. Quis crederet, priùs hominem perire, quàm naſci; hoc eſt, priùs naufragium facere, quàm ſolvere portu? Soli Virgini, cùm conciperetur, hoc eſt, cùm in nido adhuc eſſet, Halcyonides fuêre. Non venti, non tempeſtas, non culpa, ſed ſerenum & gratia. Quid enim iuſtius, quàm ut aviculæ parcente mari, Iuſtitia quóque parceret Matri? Victrix Halcyon pelagi; victrix Maria peccati. Illa tranquillo mari, & citra ventum; iſta propitio cælo, & citra culpam concepta.*

B

Horoſcopus.

Lemma.

Momento pendet ab uno.

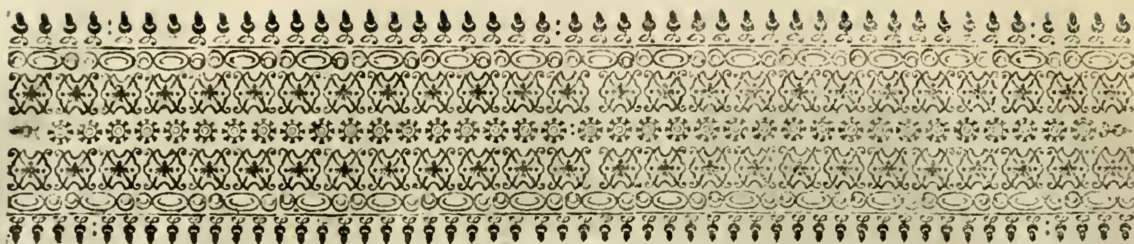
X Horoſcopo, ſyderumq́ aſpectu, quæ naſcentem excipiunt, totum deinceps vitæ curſum pendere, Aſtrologorum opinio eſt; quæ forſan ferri poſſit, ſi non quid certum, ſed quid probabiliter futurum ſit, intelligant, voluntate humanâ inclinatâ quidem, ſed non coactâ. Nam ſæpe ſtellis eventus reſpondit. Aſtrologus Nerone nato, ut Suetonius narrat: inſpecto ſtellarum curſu, qui tunc erat, atque earum conjunctione, duo ſimul prædixit, & regnaturum, & Matrem necaturum. *Sed ſi Aſtrologis credendum, quia verum aliquoties dicunt; magis non erit credendum, quia plerumq́ non dicunt.*

Quem Virgini Horoſcopum dabimus? Scorpionem an Libram, Saturnum an Iovem? hoc eſt, peccatum, an gratiam? Certum enim eſt, à momento conceptûs totam eius vitam & dignitatem pendere. Non enim, *inquit Theologorum Princeps*; digna eſſet Mater Dei, ſi aliquando peccâſſet, *ſicut non eſſet digna Principis Sponſa, quæ aliquando fœdata. Non ergo regnabit, ſi adverſo Cœlo concepta. Aut Reginam nega, aut Horoſcopum muta. Ioannem ipſum interroga, ſtellas in Pathmio contemplantem:* Ecce, *inquit,* ſignum magnum in cœlo, Mulier amicta ſole, Luna ſub pedibus ejus, & corona ſtellarum in capite ejus. *Vides hîc Virginem à capite ad calcem luce conſperſam, ſtellis frontem, Lunâ pedes, Sole ſinum implentibus; ut intelligas, nullam eius partem, non principium, non medium, non finem radijs vacâſſe. Si peccavit, ergo aliquando obſcura; at Ioannes nullam eius partem obſcuram videt. Nulli ergo felicior Horoſcopus; nec potuit umbram admittere, in quam omnes ſtellæ conveniunt. Quod ergo de Nerone Nato Aſtrologus; hoc correctiùs & feliciùs de Virgine concepta Theologus prædixerit:* Inſpecto *videlicet* ſtellarum & gratiarum curſu, qui tunc erat, atque earum conjunctione, duo ſimul portendi; & regnaturam, & Dei Matrem futuram.

Et eventus augurio reſpondit.

Inimicitias ponam
Gen. 3

Fraxinus.

Lemma.

Inimicitias ponam. *Gen. 3.*

Anta vis Fraxino, inquit Plinius lib. 16. cap. 13. Ut ne matutinas quidem, occidentesque umbras, quàm sunt longissimæ, serpens arboris ejus attingat, adeò ipsam procul fugit. Experti prodimus, si fronde illa giro claudatur ignis & serpens; in ignem potiùs, quàm in fraxinum fugere. Mira naturæ benignitas! priùsquam serpentes prodeant, florere fraxinum, nec ante conditas folia dimittere.

Quàm fraxinus serpentis, tàm Virgo peccati abhorrens: nec illa venenum, nec ista culpam admittit; & quod natura in arbore, hoc gratia in Virgine fecit.

Candore triumphans.

❊ ✠ ❊

Gallus candidus Basiliscum & Leonem in fugam agens.

Lemma.

Candore triumphans.

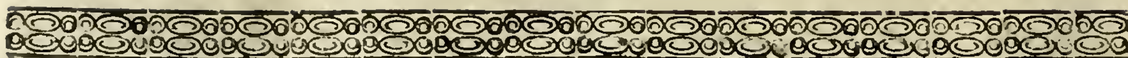
E Gallo non solùm Plinius & Ælianus; verùm etiam S. Ambrosius tradunt, eius præsentiâ & cantu duos animalium Reges, Basiliscum & Leonem in fugam agi. Additq; Ælianus lib. 3. cap. 30. *eos, qui per Africæ solitudines iter faciunt, secum contra Basiliscos, qui illic frequentes sunt, Gallos vehere. Præsertim verò observat Ambrosius, Gallum* candidum *utriq; Monstro formidini esse; adeò ut nec eius colorem, nec præsentiam ferant. Neq; id novum est, cùm etiam Elephantes panni rubri aspectu in rabiem concitentur.*

Quod corpori est candor; id innocentia est animæ. Hâc de peccato originali & actuali, velut duobus Monstris Virgo triumphavit. Non Basilisco, non Leoni succubuit. Nec veneno, nec morsu offensa; hoc est, nec alienæ culpæ, nec propriæ rea, sed semper candida. *Monitum Sapientis est:* Vestimenta tua sint semper candida. *Id nulli mortalium contigit; omnes enim hanc terram velut locum supplicij pullati invehimur, hoc est, peccatores & mortis rei. Virginem tantùm nunquam candor deseruit. Non credis? ergo Mundum interroga. Hoc Universitates; hoc Religiones; hoc Templa; hoc Cathedræ; hoc Scholæ; hoc Populi; hoc Reges; hoc Roma; hoc Cælum tot vocibus, quot miraculis clamat; verbo, omnes candidam dicunt; & adhuc non credis? quot ergo, ut credas, tibi testibus opus est? absolvendo latroni duo testes sufficiunt; & tibi ad liberandam Virginem non sufficiant millies mille? quem ergo te appellem? filium? non licet Matrem accusare. Amantem? non licet contra Sponsam deponere. Iudicem? non licet non convictam damnare. Theologum? non licet contra Cælum sentire. Quem ergo te vocem? Virginis, nisi fallor,* captivum, *quippe cui bonâ fide impugnatæ, sed post diuturnum certamen victrici; genu tandem & arma submisisti, candore triumphante, belloq; in amorem & obsequium mutato.*

Nil Matris habens.

Lilium candidisſimum ex lutoſa terra.

Lemma.

Nil Matris habens.

Q*Vid pulchrius Lilio? quid fædius luto? & tamen ex hoc fædo illud pulchrum. Fruſtra ergo Adamum Virgini objicitis: Nec candidiſſimo flori nocuit ex luto natum; nec innocentiſſimæ Virgini ex peccatore conceptam eſſe.*

Tenebræ eam non comprehende-
runt. Ioan. I.

Lucidia.

Lemma.

Tenebræ eam non comprehenderunt. *Joan. 1.*

Irum est, quod de Ave, quam alij Lucidiam, alij Microphænicem appellant; Albertus Magnus, Solinus, Aldrovandus, Plinius, alijq; scribunt: in saltu Herciniæ gignitur, cæruleis pennis, auroq; distinctis. Lucet obscurâ etiam nocte, ac facem imitatur; unde iter agenti pro funalibus est. Verba Solini sunt: Plerumque nocturnos cursus sic destinant, ut illis utantur ad præsidium itineris indicio alarum refulgentium.

Vt in terra nulla dies sine nocte; ita nullus homo in Mundo sine culpa. Omnes, *inquit Apostolus,* peccaverunt, & egent gloria DEI. Peccaverunt, *inquit: Ecce noctem!* Indigent gloriâ DEI: *Ecce lucem! Sola inter volucres Lucidia, quæ tenebras vincit: Sola inter Mortales Dei Mater, quam peccatum non tinxit. Nox alijs, sed non Lucidiæ: peccatum omnibus, sed non Matri. Quid noctem quæris in aurora? finit tenebras, non habet.*

Unica naufragio ſuperest

Oliva.

Lemma.

Vnica naufragio ſupereſt.

Liva multis titulis argumentum eſt Conceptionis Immaculatæ. Primò *diluvium ſoli olivæ pepercit, ex qua ramum columba decerpſit detulitq́ (argumentum placati Dei) reliquis plantis Cataclyſmo abſumptis. Sic peccatum originale humanam naturam totam corrupit, unâ Virgine intactâ. Ex hac ramus pacis à columba mundo delatus eſt, hoc eſt, Chriſtus, obumbrante Spiritu Sancto natus.* Secundò. In profanis uſibus pollui oleam fas non eſt, ut ne propitiandis quidem Numinibus accendi ex oliva altaria, aræve debeant. *Plinius lib. 15. cap. 30. Peccatum originale ſacrificium eſt, quo tot millia animarum mactantur Iuſtitiæ divinæ,* naſcimur filij iræ; *ſed non decuit communi hoc ſervorum rogo etiam Matrem ardere.* Tertiò. Theophraſtes è celeberrimis Græcorum authoribus negat, intra quadraginta millia paſſuum à mari oleam naſci. *Plin. lib. 5. cap. 1. Mare peccatum originale eſt, à quo tot fluctus & venti cupiditatum, animarúmque naufragia; ſed nihil huic mari & Virgini, à quo procul & concepta & nata eſt.* Quartò. Spectare oliveta in favonium loco expoſito ſolibus jubet Cato. *Idem lib. 15. cap. 5. Sic Virginis animam non ad frigidam Aquilonis plagam, ſolisq́ expertem, ut reliquos hominum plantavit Deus. Sed ad favonium & Solem, hoc eſt, in ſtatu gratiæ, plenamq́ Spiritu Sancto.* Quintò. Oleam ſi lambendo caprea momorderit, depaveritque primò germinatu, ſterileſcere Author eſt Varro. *Plin. lib. 15. cap. 8. Sic ſterileſceret Virgo, nec eſſet digna Mater DEI, ſi primo conceptu eam infernalis capra libâſſet,* nec enim digna eſſet Mater DEI, ſi aliquando peccâſſet, *ait Angelicus.*

C

✠ ✠ ✠

Pavo arcum & pharetram calcans.

Lemma.

Non pro te.

Icut hominem meritò dixeris compendium Mundi, *quia omnes gradus entis complectitur; ita Pavonem compendium* pulchri; *quia quidquid in floribus, in avibus, in iride, in gemmis pulchrum & varium est; id totum in syrmate ostentat. Et ipse quoq; pulchritudinis suæ conscius caudâ annuis vicibus amissâ, donec reflorescat cum vere; pudibundus ac mærens latebras quærit. Narrat S. Augustinus* lib. 21. de Civitate, *eius carnem non corrumpi, nec vermes ex illa, ut ex reliquis nasci. Athenis tanta Pavonum raritas & admiratio fuit, ut publico sumptu alerentur; undiq; ad videndam conchatam, gemmantemq; coloribus caudam concurrentibus populis; nec spectatum admittebantur, nisi novâ & inchoante Lunâ. Athenæus* lib. 9. *Et Ælianus addit: Alexandrum, cùm in Indiam penetrasset, eorum pulchritudine captum, edicto vetuisse, ne ut reliquæ aves telis peterentur.*

Vt homo compendium Mundi: *Pavo compendium* pulchri, *sic Maria compendium est* gratiæ. *In Pavone omnium florum, aviumq; colores: in Virgine omnium creaturarum terrestrium, cælestiumq; miracula. Quidquid in alijs sparsum est, in hanc unam convenit. In Patriarchis fides; in Martyribus constantia; in Virginibus puritas; in Seraphinis amor; in Virgine omnia. Si ergo tantùm in Alexandro Pavonis pulchritudo potuit; ut huic uni parci à Venatoribus vellet; cur non maior pulchritudo Virginis Deum permoverit, ut solam à telo peccati immunem iuberet? telum alijs, sed non Pavoni. Peccatum alijs, sed non Virgini. Cùm Assuerus Iudæos omnes trucidari lege iussisset; & Reginæ quóque minari edictum videretur:* non pro te, *inquit,* ſed pro omnibus lex lata eſt. *Quid istam excepit, ne uno fasce, & inter omnes censeretur? quòd Regina & dilecta. At quantò iustiùs fuit, ut communi decreto, quo tota Adami posteritas mori iubebatur; exciperetur illa, quæ non Regina tantùm & dilecta, sed etiam Mater? Nec iaculum Venatoris pertinet ad Pavonem, nec decretum Assueri pertinet ad Reginam; nec lex Adami pertinet ad Matrem. Pavonem exemit forma, Reginam exemit Amor. Matrem exemit reverentia & pietas.*

Nocet omnibus una.

Chelis major.

Lemma.

Nocet omnibus una.

Helin aut cytharam conſidera. Multis fidibus conſtat. Sed ſi vel una diſſiliat, maleq́ ſonet, totum deinceps concentum corrumpi neceſſe ſit. Nihil reliquarum concinnitas; nihil ars & induſtria proſit, vel unicâ inter omnes abludente.

Idem de Virgine dicas. Tot in ea fides, quot dies & horæ, quibus in hoc mundo vixit. Nec aliud eius vita, quàm perpetuum carmen virtutum. Fac ergo in conceptu peccaſſe; quid aliud hoc erit, quàm totum eius vitæ concentum perdidiſſe? ſemper enim verum erit, nunquam innocentem fuiſſe, nunquam idoneam, quæ Deum conciperet; Si ſemel corrupta, ergo ſemper indigna. Quàm enim reparari Virginitas non poteſt, tàm non poteſt innocentia.

Ab ortu.

Vnio in mari.

Lemma.

Ab ortu.

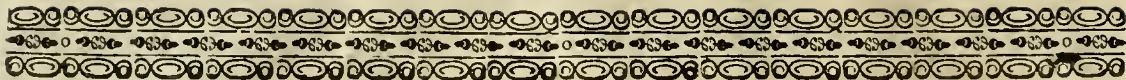
I*N mari naſci margaritas, nemo ignorat; plus tamen cœlo debent, ex cuius rore in gemmam durantur; ut meritò Plinius dixerit:* Cœli majorem eis ſocietatem eſſe, quàm maris. *Præcipua earum dos, color & figura. Nam & candor, quo inſignes ſunt, pulcherrimus colorum eſt; & rotunditas, perfectiſſima figurarum. Vtrumq; non ab arte, ſed naturâ habent; naſcuntur enim pulchræ, non fiunt.*

Idem de Virgine dicas. Ex mari conceptam, natamq; eſſe, hoc eſt, ex maſſa peccatrice, nemo negat. Sed qui fecit ex turbido mari candidiſſimum unionem; potuit quoq; ex impura ſtirpe, puriſſimam Virginem. Plus ad formandam margaritam rores, quàm fluctus; cœlum quàm ſalum valet; ita magis ad conceptum Mariæ gratia, quàm natura. Impura eſſe debuit, quia ex mari? non debuit, quia ex rore. Quid illam eodem palmo cum reliquis Adæ filijs metiris? non eſſet gemma, ſi nihil alijs præſtaret: hoc eſt privilegium unionis, candidum naſci. Sunt gemmis alij alijq; colores; ita Sanctis aliæ, aliæq; virtutes. Alium adamantem dixeris, malis invictum. Alium Sapphirum, cœlis affixum. Alium Carbunculum, hoc eſt, zelo ardentem. Solius Vnionis eſt, ſemper fuiſſe candidum; ita ſolius Virginis, ſemper fuiſſe innoxiam. Quod unioni candor, hoc Virgini eſt innocentia. Si dicas, aliquando nigram, negas unionem; ſi aliquando peccatricem, negas innocentem. At nullum innocentem in cœlis eſſe tam mihi abſurdum eſt, quàm tibi, nullum in terris eſſe unionem.

Pulchra tamen.

Nymphæa.

Lemma.

Pulchra tamen.

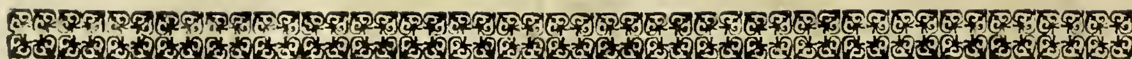
Ymphæa in paludibus naſcitur, folijs magnis, ſummaq; aquâ fluitantibus, & ſimillimo lilijs flore. Alij Heraclion, hoc eſt, Herculis roſam vocant; Nympha eius amore capta, ac poſtea in hunc florem mutata; quòd videlicet radix Herculis clavam imitetur, unde fabulæ locus.

Cùm legis, Mariam ex Adamo conceptam; Nymphæam ex luto, & in paludibus cogita. Vt hæc ex ſordibus, ſic illa ex Peccatoribus nata, ſed candore intacto, ac decorem ſervante. Præmiſit ergo natura in flore, quod gratia imitaretur in Virgine. Quid dubitas de iſta credere, quod in illo quotidie cernis? Nec defuit in radice, hoc eſt, in conceptu, clava, quâ Hydram & peccatum eliſit: Ipſa conteret caput tuum. *Sic decuit non Herculis, ſed Numinis florem.*

Intacta placet

Vitis.

Lemma.

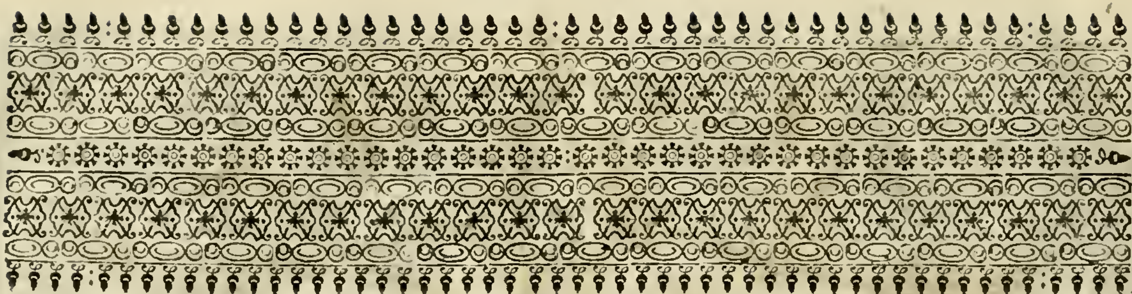
Intacta placet.

Rimò. Vitis tacta fulmine, Sacris & libationi habetur impura. *Plinius lib.* 14. *cap.* 19. *Fulmen peccatum originale: Vitis Beatissima Virgo: Botrus est Christus, & hic in Crucis torculari compressus, Deóque libatus. Ad hoc tam grande Sacrificium eligi oportuit & Botrum & vitem fulmine intactam.* Deinde. Prima lex vineas plantanti: cave, radices ne saucies. *Plin. lib.* 17. *cap.* 22. *Radix hominis conceptio est. Non ergo hæc radix in illa vite sauciari debuit, quæ non botrum, sed Deum paritura erat.*

Radix sancta.

Palma ſordium impatiens.

Lemma.

Radix ſancta.

Rbores cæteræ, fimo circa radices iacto, lætius proveniunt. Palma tantùm ſordes averſatur; imò ſterileſcit lætamine aſperſo. Fimo lædi putant, *ait Plinius* lib. 13. cap. 4. *& ideo procul luto, iuxtaq; limpidiſſimos fontes plantari amat, Tanto proventu; ut Ægyptij ex una Palma* 360. *fructus, uſusq; numerent, & ideò Anni hieroglyphicum fuit.*

Nullus Mortalium, cui non radices ex peccato fætuerint, dicente Regio Propheta: in peccatis conceptus ſum. *Palmæ tantùm, hoc eſt,* MARIÆ *permiſſum, ad puriſſimos fontes & in gratia plantari; nihil ergo fimi, nihil ſordium circa radices fuit. Et ideo ſicut florere citra fimum privilegium eſt Palmæ; ita concipi citra culpam, privilegium eſt Virginis.*

Nihil obſtat origo.

Ramus floridus Oleaſtri trunco inſertus.

Lemma.

Nihil obſtat origo.

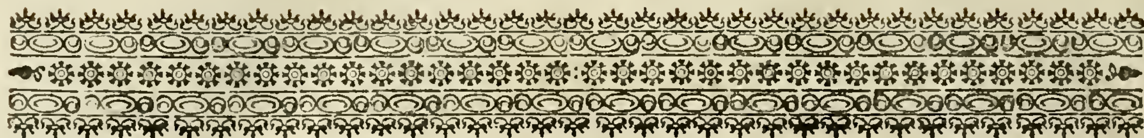
INſerendi modum partim caſus, ut pleraſq; artes; partim aves docuêre. Nam ſemine aliquo raptim fame devorato, deiectoq; cum excrementis; & in aliquas corticum rimas à ventis tranſlato; fructus, floreſq; trunco diſſimiles prodiêre. Vnde inquit Plinius lib. 17. cap. 14. Ceraſum in ſalice: Platanum in Lauro: Laurum in Ceraſo; & baccas ſimul diſcolores vidimus. Obſervant aliqui, ramum pruni, ceràſiq; trunco ſalicis inſertum; fructus pulpâ tantùm veſtitos, & nucleo, oſſibúſque vacuos proferre. Addit Cardanus: Roſam malo inſertam mediâ hyeme florere. Illud commune eſt, ut fructus inoculatione & inſitione nati, non trunco ſimiles, ſed calamo evadant. Et ita ſi olivam oleaſtro marites; baccæ dulces, plenæque ex ſurculo erunt, trunco licèt amaro, ſterilíque.

Truncum dixeris Adamum, & tot peccatorum, quot hominum patrem. Virga eſt Virgo, de qua Iſaias: Egredietur virga de radice Jeſſe. *Hæc, ſi naturam ſpectes, ex trunco prodÿt. Si dignitatem & electionem; non nata ſed inſerta eſt, & ideo in florem & filium prorupit, non trunco & Adamo ſimilem; hoc eſt, non peccatorem, ſed innocentem & Deum. Si ergo ſurculus eſt Virgo meliore ſui parte ſtipiti inſerta; quid miraris, diſſimilem ſuo trunco prodÿſſe, hoc eſt, ex peccatore Adamo, filiam non peccatricem?* Inoculationi *hoc debet, gratiæ & electioni videlicet. Nec mirum eſt, quod manus Agricolæ in arbore poteſt, hoc potuiſſe in Virgine manum Omnipotentis: & plùs in ea valuiſſe, quòd dilecta à Deo, quàm quòd producta ex trunco. Quod ergo Apoſtolus de Iudaico Populo dixit:* Radix ſancta, etſi rami inutiles. *Liceat mihi inverſo ordine, integra tamen veritate de MARIA pronuntiare:* Ramus ſanctus, etſi radix inutilis.

Nulla nocet.

Muſcæ de ſpeculo cadentes.

Lemma.

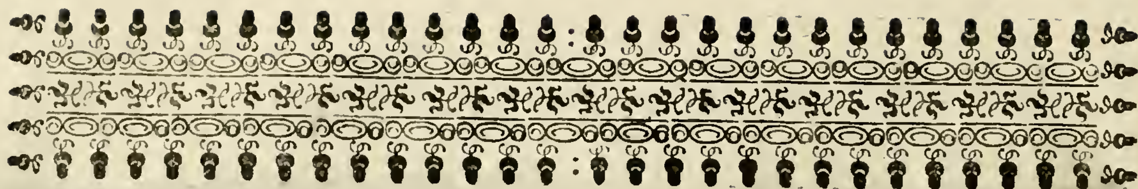
Nulla nocet.

Vſca in ſpeculo? non hæret. Peccatum in Maria? non poteſt. Inquinat muſca, quod tangit, ſpeculum excipe. Et quid ſpeculum dico? Romæ, *inquit Plinius lib.* 10. *cap.* 29. in Templum Herculis Muſcæ non intrant. *Sic in Virgine noſtra: ſive ſpeculum dicas, nihil Illi cum Muſca: ſive Numinis Templum, muſcæ non intrant.*

Fumus . abeſt .

Palma Indica.

Lemma.

Fumus abeſt.

Almam Indicam alij coccum vocant. Eadem illi forma, quæ alijs palmis; niſi quòd poma pro dactilis habeat. Tanta ex hac arbore rerum omnium, aquæ videlicet, vini, olei, lactis, aceti, farinæ, lanæ, ligniq; copia; ut decem hominum familijs abundè ſufficiat, nec ullius rei egere poſſit, qui illam habet. Provenit in Maldivis Inſulis. Hoc ei præcipuum, ut incenſo oleo nullus fumus aut fuligo ſit, unde adornandis lampadibus paſſim expetitur. Vide Mapheum lib. 7.

Talis MARIA fuit. Quid inopiam times, cùm theſaurum in Virgine poſſideas? ſufficit habenti. Primo conceptûs ſui momento ardere cepit; & gratia illi pro oleo, amor pro igne fuit. Quid fumum in hac lampade quæris? oleum ac operam perdis. At in Canticis Virgulæ fumi comparatur. *Eſto; ſed adiungitur:* ex aromatibus myrrhæ. *Ergo quod tu fumum, ego fragrantiam appello: humilem concedo, peccatricem nego. Imò ideo non peccatricem, quia humilem. Cùm enim modeſtiæ & latendi causâ ſe aliquoties* ancillam *dixiſſet; cur nunquam ſe dixit* peccatricem, *ſi fuit? Nam ſi eſſet, non utiq; celaret, cùm id maximè ad humilitatem, ſuiq; contemptum pertineret; ideò ergo non dixit, quia non fuit. Cùm ſe vocat ancillam; fumum imitatur, ſed qualis ex aromatibus ſpirat, fragrantiâ videlicet & delitijs plenum. Sed aliud eſt imitari, aliud eſſe; hoc ad culpam, illud ad virtutem ſpectat.*

Oriens ex alto.

Fons ex montibus ſcaturiens.

Lemma.

Oriens ex alto.

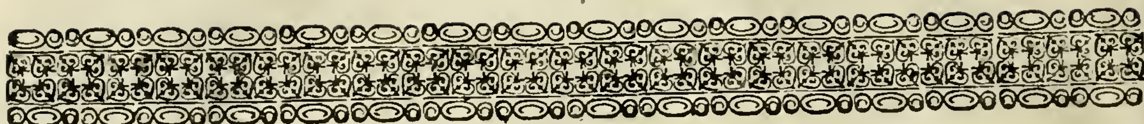

Vo ſunt in fontibus conſideratu digna. Primùm, quòd ex amariſſima origine, mari videlicet; dulces oriantur. Deinde: quòd non illic naſcuntur, ubi videntur & erumpunt: ſæpe enim cùm per planities, & valles fluant; venam & ſcaturiginem habent in altiſſimis montibus.

Si quis Virginis noſtræ originem petat, nemo dubitaverit, ex Adamo & peccatoribus, hoc eſt, fontem ex mari natum. Si oculos interroges, dicent: hunc rivulum ex terra micaſſe, hoc eſt, ex hominibus genitam. Si rationem conſulas, reſpondebit: ex DEO prodiiſſe, omnium videlicet primogenitam creaturarum, *ſicq; ſi dignitatem, non naturam attendas; Matrem & Reginam, non filiam Adæ. Quid fontem in valle; quid Mariam in Adamo conſideras? Altiùs originem quære. Vt ex Adamo genita, minor eſt Adamo. Vt prædeſtinata DEI Mater, maior Adamo. Quomodo ergo peccavit, peccante Adamo, quæ ex Adamo non pendebat, quippe maior & Regina? Si ſervus purpuram geſtare edicto Principis vetetur; num Ancilla Principi nupta geſtare purpuram prohibebitur? Nemo id dixerit: etſi enim regiâ veſte indigna, quòd ancilla; non eſt indigna, quia Cæſari nupta. Ita prorſus cum Virgine noſtra. Servus peccati Adamus: Servi & Ancillæ, quotquot ex illo naſcuntur; & ideo veſte Regiâ, hoc eſt, gratiâ prohibentur, cùm naſcuntur. Quid MARIA?* purpura & byſſus indumentum ejus, *porphyrogenitam dixeris, quippe in oſtro conceptam. Vnde illi purpura & byſſus? quia iam priùs Imperio deſtinata, quàm mundum intraret. Tu illam ut Adami filiam, & Ancillam conſideras; ego ut Adami Reginam, Deiq; Matrem. Tu huius fontis originem in vallibus, ego in montibus quæro. Tu ſervilibus legibus obnoxiam; ego exemptam: Tu peccatricem, ego innoxiam dico. Quid ergo in hoc opinionum conflictu fiet, me pro Matre, te contra Matrem pugnante? Vincet benignior. Cùm enim de Matris cauſa agitur, id iuſtius, quod clementius.*

Clausa quoque.

Rosa.

Lemma.

Clausa quoque.

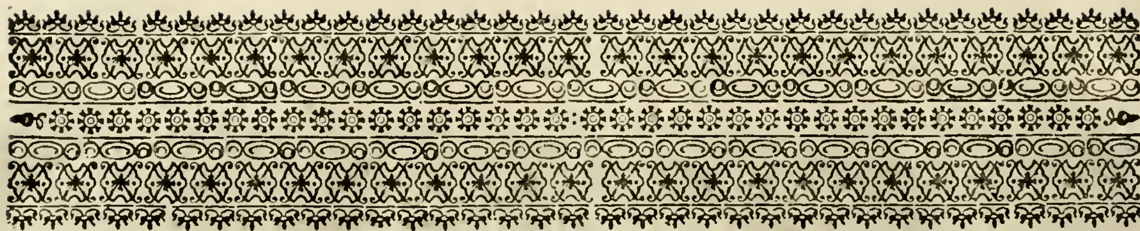

Vod Rosa in calice, ac nondum edita; hoc Virgo in sinu Matris, & nondum nata; illa quamvis occulta & vix dehiscens (quo tempore Nympham vocant) iam tamen & odore, & purpura placet: credas Poppææ Romanæ modestiam imitari, de qua Historicus: Velata parte oris, ne satiaret aspectum, vel quia sic decebat. *Verbo, privilegium est Reginæ florum, ut placeat, etiam cùm latet.*

Idem de Virgine dicas. Quid ortum expectas, ut laudes? Rosa est; pulchra etiam in sinu, & intra calicem florida, hoc est, in utero sancta; hinc Hebræi Halmam *appellant, hoc est, absconditam. Tibi nisi expansa non placet; at mihi etiam occulta & in arcano. Quod tu maculas credis; ego purpuram & gratiam dico. Sed inquis: nulla est Rosa sine spinis. Ita omnino extra Paradisum; sed falsum in Paradiso, teste Basilio in Hexameron. Quod ergo in Paradiso est Rosa, hoc est anima in Virgine: illa nullis spinis; ista nullis culpis aspersa.*

Soli.

Thronus Regius Perſarum.

Lemma.

Soli.

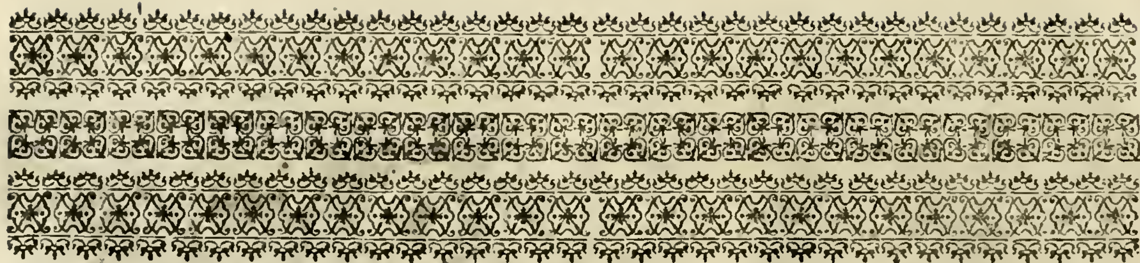

Atale erat apud Perſas, ac crimen ultimo ſupplicio dignum, regium Thronum inſediſſe, uno Principe excepto. Nihil aliud eſt Virgo, quàm Dei Thronus. In illius ſinu & amplexu non iacuit tantùm & ſedit; verùm etiam omnium operum maximum molitus eſt, utriusq; videlicet naturæ, divinæ, humanæq; connubium. Tu dicis, in hoc Throno conſediſſe mancipium, imò quod omni mancipio peius eſt, conſediſſe peccatum. At hoc fieri non poteſt ſine Regis iniuria. Dic enim, uter peior ſit, legitimus Sponſus, an impudicus adulter? Si ergo ne tangi quidem à Sponſo Thronum ſuum voluit, quantò minùs violari ab adultero? hoc enim eſt peccatum. Noluit mortuus ſyndone involvi, niſi nova, & cadaveris experte: noluit tumulo condi, niſi alijs intacto. Et credis, potuiſſe in ſinum, amplexumq; recumbere, iam profanatum? Quod ſi dicas: ſufficit, mundam fuiſſe, cùm ex illa conceptus eſt Deus, quamvis ante peccatricem; quid aliud dicis; quàm, ſufficit eſſe caſtam, quæ Principi nubit, quamvis antè corruptam? ſufficit fuiſſe ſyndonem mundam, cùm Chriſtum excepit, quamvis antè fœdatam! ſufficit Thronum eſſe vacuum, cùm Regem admittit, quamvis antè mancipio aut cani paratum? Quòd ſi hæc de thalamo, de linteo, de ſepulchro abſurda ſunt & falſa, quantò abſurdiora de Matre? aut Thronum nega; aut admitte, ſoli Regi ſervîſſe.

Nec tingor ab undâ.

❊ ❊ ❊

Olor in medio aquarum ſiccus.

Lemma.

Nec tingor ab unda.

ùm Olor natatu gaudeat, providit natura, ne aqua candidiſſimis plumis hæreret, gravaretq; natantem. Siccus in aquis durat, nec madorem ſentit.

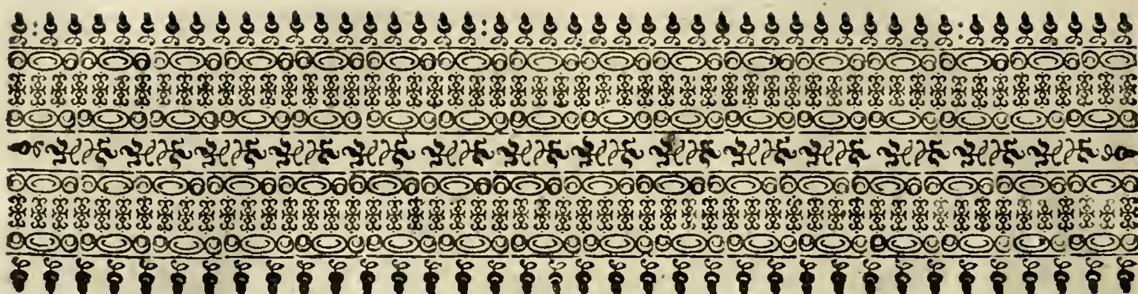
Quid ergo miraris, naſci Virginem innocentem, cùm videas naſci candidum Cygnum? Aut forſan difficilius eſt DEO candorem animæ, quàm volucri dare? Olorem undæ circumfluunt, nec tingunt. Peccatores Virginem generant, nec labe aſpergunt. Ergo quod inter aquas eſt Cygnus, hoc inter peccatores eſt Virgo; nata, non infecta; vicina crimini, non ſocia.

Gabriel Ehinger Sculp.

• ⁂ † ⁂

Heliotropium.

Lemma.

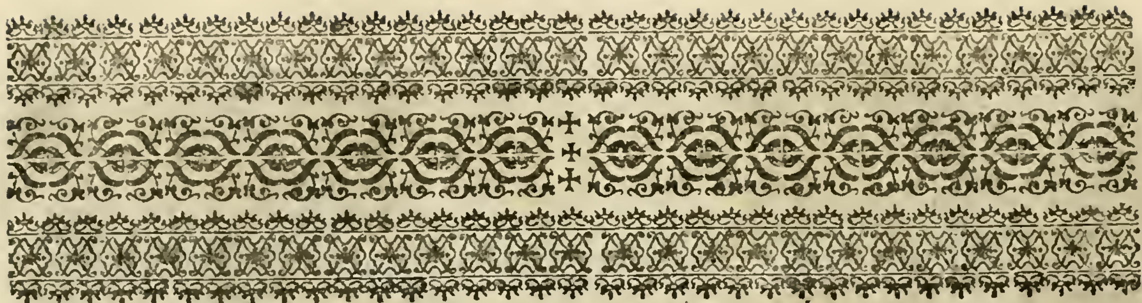
Ad me converſio ejus.

Eliotropij Miraculum jam ſæpiùs diximus, cum ſole ſe circumagentis, etiam nubilo die, tantus eſt ſideris amor. Vis ad omnia venenata, & præſertim ſcorpiones; non feriuntur habentes. *Plin. lib. 22. cap. 21. Sic anima Sanctiſſimæ Virginis ſuo Soli ſemper coniuncta*, *etiam* nubilo die, *hoc eſt*, *primo conceptu*, *quem meritò* diem nubilum *appelles*, *quia in reliquis hominum peccato obſcurum*, *ac gratiæ expertem*, *& in ſola Virgine ſerenum*, *plenumq́ lucis. Huius Heliotropij cœleſtis vis præcipua contra inferni ſcorpiones*; non feriuntur eam habentes, *nam teſtibus Bonaventura & Anſelmo*, omnis ad eam converſus, ab eaque reſpectus, impoſſibile eſt, ut pereat.

Non læditur una.

Laurus.

Lemma.

Non læditur una.

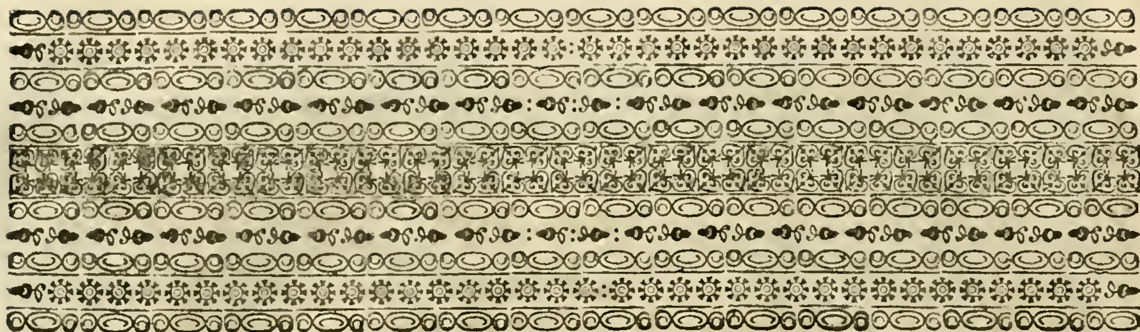

E Lauro Plinius lib. 15. *cap.* 27. Laurus sola fulmine non icitur; & ideò Tiberium Principem tonante Cœlo coronari eâ solitum ferunt contra fulminum metus. *Ita inter omnes puros homines sola Virgo culpam originalem non sensit; huic uni fulmen in totum genus humanum è Paradiso vibratum pepercit. Sicut ergo non coronaret Principem Laurus, nisi contra fulmen invicta; ita nec Virgo pareret Deum, nisi peccato intacta.*

Vis fortior arcet.

Nidus Ciconiæ Vespertilioni inaccessus.

Lemma.

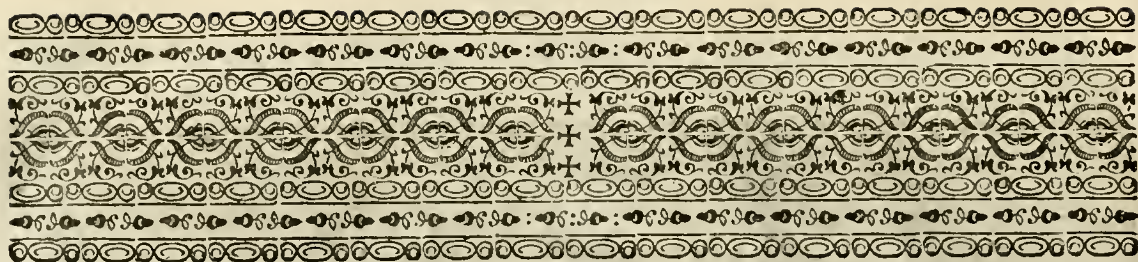
Vis fortior arcet.

Iconiæ ovis Vespertiliones insidiantur; quorum solo tactu sterilescunt & abortiunt. Huic malo providet Ciconia Platani folio, quo nidum insternit, fugatq; hostem. Sic peccatum originale occidit, quos tangit; nec maior abortus, quàm cùm Animæ Deus subducitur. Sed ut Platanus contra Vespertilionem; ita gratia contra peccatum auxilio Virgini fuit; & adhuc in nido, *hoc est, Materno sinu latentem prævenit, ne abortiret. Quòd ergo intacta; Platano, hoc est, gratiæ; non naturæ debet.*

Sola decet.

Ibis in palma nidulans.

Lemma.

Sola decet.

Bis candida est avis, solisq; Ægyptijs nota. Hanc contra serpentium adventum invocant, quos ex Lybia, flante Austro, volantes Ibes conficiunt. Solæ in palma nidulantur, naturâ quasi illarum contra serpentes victorijs præludente.

Quod Ibis Ægypto; hoc Maria est mundo. Illa Lybiæ serpentes; hæc inferni delevit. Voluit natura Ibin candidam, & in palmis nasci. Voluit Deus Mariam innocentem, & in gratia concipi, hoc est, victricem peccati, & palmâ dignam. Vos in Virginis nido venena & serpentes quæritis: ego palmas tantùm & triumphos reperio. Sicut ergo Ibis non esset, quæ aut à serpentibus vinci, aut alibi nasci, quàm in palma posset; ita Mater DEI non esset, si peccato succumbere, aut concipi citra gratiam posset. Aliud est Mater DEI, aliud, quod vos dicitis. Quid remotius à DEO, quàm peccator? quid propinquius DEO, quàm Mater? Quàm ergo absurdum est, & vicinissimam DEO, & remotissimam esse; ita multoq; absurdius, & DEI Matrem, & peccatricem velle. Ergo nec in DEO, nec in Matre peccatum; hoc solùm discrimine, quòd Deum non peccare necessitas est; Matrem non peccare, privilegium est. Deus non potest; DEI Matrem non decet.

Absque nodo.

Scirpus ad Littus Maris.

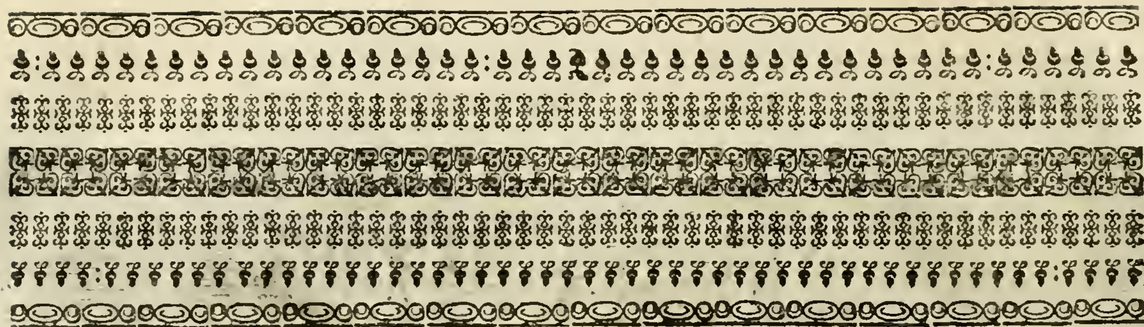
Lemma.

Absq́ue nodo.

DE *Virgine noſtra meritò illud Prophetæ dicas*? Quæretur peccatum illius, & non invenietur. *Quid quæritis? nodum in ſcirpo? non invenietur. Maculam in Virgine? non invenietur.*

Una domat.

Vnicornis.

Lemma.

Vna domat.

Nicornem seu Monocerotem India gignit. Feram capite cervo, pedibus capreæ, reliquo corpore equo similem, uno cornu nigro spirisq; intorto, in fronte cubitorum duûm eminente; feritate tam indomita, ut negent capi vivum; nisi quòd Albertus, Nierenbergius, aliiq; testantur, visâ eminus puellâ, confestim mansuescere, genuq; submisso in sinum Virginis corruere supplicantis more, sicq; à Venatoribus capi. Neq; hoc incredibile; Delphinûm, equorúmq; in homines amorem æstimanti.

Nullum peccatum ut originale indomitum. Alius avaritiam, alius ambitionem, alius libidinem, nemo inter puros homines originale sic vicit, ut non priùs succumberet. Huius feræ victoria soli Virgini servabatur. Quid enim peccato cum Virgine? nam quæ peccat, corrupta est, adultera est; & à Sponso DEO aversa. Aut ergo peccatricem, aut innocentem fateris? si peccatricem, ergo nec Virginem; si innocentem, ergo nec peccatricem. Aut si Virginem quidem corpore, sed non animâ; quid aliud dicis, quàm ut magis corruptam, quàm Virginem facias, cùm maior meliorq; hominis pars anima sit, quàm corpus. Quòd si tota & non tantùm minimâ sui parte Virgo est, ergo nunquam corrupta, nunquam peccatrix. Audi Ambrosium: Virgo fuit non solùm corpore, verùm etiam mente. *Quid ergo miraris, si quod natura belluæ, hoc gratia præscripsit peccato, ut Virgini cederent.*

Non occidit una.

Stella polaris.

Lemma.

Non occidit una.

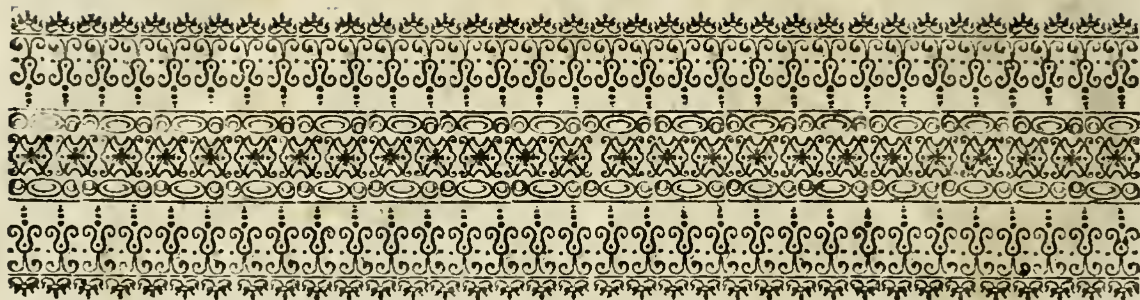
Olarem ſtellam, alij ſtellam maris & cynoſuram appellant. Altiſſimi eſt ſitûs, & ideo licèt ingentis magnitudinis, & pluries terram ſuperantis; minimæ ſpecies refert. Stare videtur ob circuli ſui parvitatem, quem breviſſimo curſu metitur. Admirabilis illi & conſtans cum magnete ſocietas, nullum aliud inter tot millia ſiderum, quàm hoc unum ſpectante. Deniq; nunquam occidit citra lineam æquinoctialem navigantibus, & ideò hanc præſertim nautæ reſpiciunt.

Quod ſtellis occaſus, hoc eſt hominibus peccatum, occidunt, cùm peccant. Sicut ergo aliqua in cœlis ſtella, quæ nunquam mergitur, ita aliqua in terris anima, quæ nunquam deliquit. Quid nobis obijcitis, quod dicit Apoſtolus : Omnes in Adam peccaverunt. *Id enim perinde eſt, ac ſi aſtrologus dicat :* omnes in cœlo ſtellæ ſurgunt & cadunt. *Sicut verò nihil hæc aſtrologi regula pertinet ad ſtellam maris; ita nihil illa Apoſtoli ſententia pertinet ad Mariam. Quis excepit cynoſuram ab omnium ſiderum lapſu? oculus.* Quis *MARIAM ab omnium hominum culpa? ratio. Tam enim abſurdum eſt rationi, aliquando Deiparam deliquiſſe, quàm abſurdum eſt oculo, aliquando ſtellam polarem merſam eſſe.*

Nil fructus floribus obstat.

Arbor aurantia.

Lemma.

Nil fructus floribus obſtant.

Eculiare huic arbori, ut florem retineat, etiam poſt fructum. Non ita arbores reliquæ, quæ florem amittunt, cùm pariunt. Sic homines, velut fructus ſine flore, hoc eſt, ſine gratia concipiuntur, illâ exceptâ, quam Anna concepit floridam & innocentem, nulloq; peccato aſperſam: MARIÆ eſt privilegium, non dabitur alteri, *ait Bernardus ſerm. 4. de Aſſumpt.*

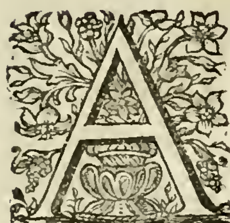

Infra tonat.

Aquila.

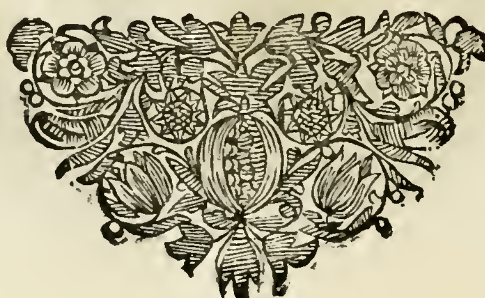
Lemma.

Infrà tonat.

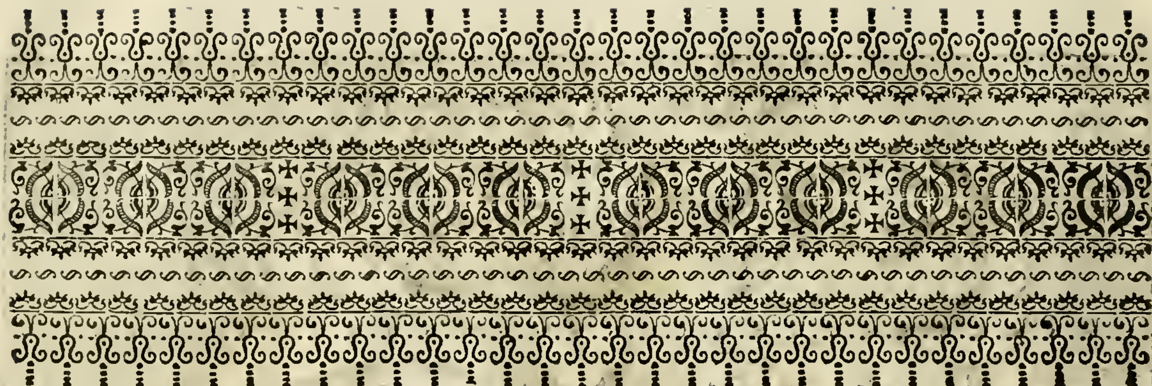
Quilam non colorum, non plumarum pompa, non vocis, non molis præſtantia Reginam volucrum faciunt (his enim à pavone, à cygno, à luſcinia vincitur) ſed volatus ſupra nubes, fulminumq́ contemptus.

Si quæras, quid poſt Deum omnium creaturarum principatum MARIÆ dederit? hoc unum, quòd fulmine & peccato intacta. Quidquid de illa dixeris, minùs eſt innocentiâ. Sicut enim peccâſſe, omnium malorum maximum; ita maximum omnium bonorum nunquam peccâſſe. Nec ullum tam grande & optabile bonum, quod præferri innocentiæ poſſit. Quid ergo de Virgine prædicas? caſtam, ſapientem, ſanctam, amabilem, Deiq́ Matrem fuiſſe? Niſi adiungas, & innocentem, *nihil dixiſti; cùm ipſa & carere omnibus illis malit, quàm aliquando fuiſſe peccatricem. Quid plumas, quid colores, quid cantum in avibus laudas? nihil iſtorum: ſola fulminis victoria Reginam & Aquilam facit.*

Noli me tangere.

✠ ✠ ✠

Stella fixa, quæ Eclipſin non patitur.

Lemma.

Noli me tangere.

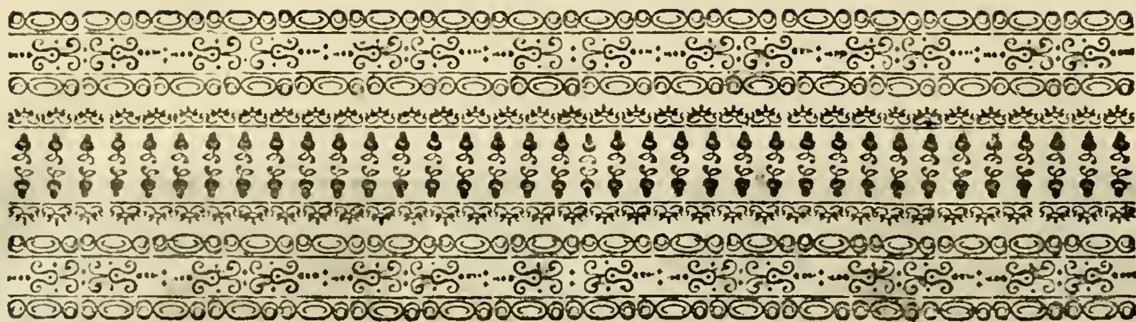

Ertum eſt, nihil aliud Eclipſin eſſe, quàm umbram terræ. Hâc enim Lunam eiúsq; radios involvente, Eclipſis & obſcuratio ſequitur. Stellis fixis, ob altitudinem ſitûs, nihil periculi eſt, terræ umbris non ultra Lunam provectis.

Si quæras, quid ſit Originale peccatum? nihil aliud eſſe reſpondeo, quàm umbram *ex pomo relictam, totúmque humanum genus complexam. Sicut enim umbra terræ, non vicina tantùm, ſed etiam remotiſſima obſcurat; ita delictum Adami non ei tantùm, qui deliquit, ſed toti etiam poſteritati nocuit, eámque tenebris & peccato implevit. Vt ergo Luna non ſuâ, ſed terræ umbrâ laborat, deficítque; ita Adami poſteritas non ſuâ, ſed alienâ culpâ fœdatur, & Eclipſin ſubit, cùm oritur. Stellam tantùm, hoc eſt, Virginem excipe, quam umbra & peccatum non ferit. Duo enim in Virgine ſunt: & quòd filia ſit Adæ: & quòd Mater ſit DEI. Si tu ad Eclipſes, humanæq; naturæ defectus ſpectare dicis, quia filiam Adami; ego ſpectare non dico, quia DEI Matrem. Tu naturam allegas; ego dignitatem obÿcio. Tu dicis, peccare debuiſſe, quia hominem; ego dico, non decuiſſe, quia Matrem. Tu legem, ego privilegium oppono. Tu ad Lunam pertinere, ego ad ſtellas contendo. Quis litem decîdet? Philoſophi? non capiunt. Theologi? non audent. Concilia? non expedit. Aquinas? non auditur. Roma? nimiùm favet. Angeli? Reginæ ſuæ ſtudent. Scripturæ? tacent. Quis ergo? Nemo. Si nemo, ergo Victoria Virginis eſt; abſolvi enim debet, quam nemo condemnat.* Mulier quis te condemnavit? nemo. Nec ego te condemno. *Hoc Chriſtus dixit de Meretrice, & tu non vis, ut de Virgine dicam? Mihi crede, ſtella eſt, non ſentit Eclipſin.*

Nihil coinquinatum.

Avis paradisiaca.

Lemma.

Nihil coinquinatum.

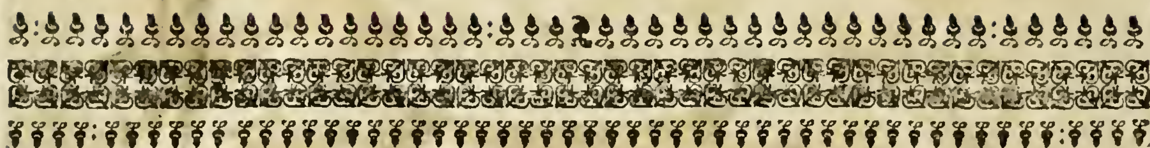
Æc avis in Moluccis Insulis visitur. Paradisiacam vocant, quòd cùm nemo aut nascentem, aut edentem viderit, deferri ex paradiso credant. Tantum illi odium luti, timorq́ pulcherrimas pennas fœdandi, ut nunquam terram attingat, semper aut in aëre suspensa, aut in arborum ramis. Nulla in ventre excrementa, quod argumento est, solo aëre vesci. Vide Scaligerum Exercitat. 229.

Solius Virginis privilegium est, nunquam in terram flexisse, nunquam luto aspersam esse. Crederes in Paradiso natam. Quid lutum & maculas obijcis? Hæc ad terram, non paradisum pertinent. At dices: si nunquam fœdata, quomodo lota? aut quomodo redempta, si nunquam captiva? Respondeo, etiam munda lavari, non quia sordida sint, sed ut magis candescant. Qui dixit: amplius lava me, *etiam mundus erat, cur ergo lavari postulat? sicut ergo semper candendi, ita semper lavandi locus est. Ita quoq́ redemptam dicimus, non quòd aliquando captiva, sed ne esset captiva. Quantò enim maior libertas est, nunquam servîsse, quàm post servitutem exemptum esse; ita maior, meliorq́ redemptio, nunquam peccâsse, quàm post peccatum in gratiam redîsse. Quid tu debes Redemptori? quòd post lapsum ereptus. Quid debet Mater? quòd nunquam lapsa. Quantò ergo hoc melius, tantò plùs illa Redemptori devincta. Imò, qui peccatricem faciunt, illi sunt, qui detrahunt Redemptioni; perfectissima enim Redemptio est, non sublevare lapsum, sed lapsurum tenere.*

Sit ergo absq́ peccato Virgo, ut Redemptio sit absq́ defectu.

Pace fruor.

Ficus illæſa.

Lemma.

Pace fruor.

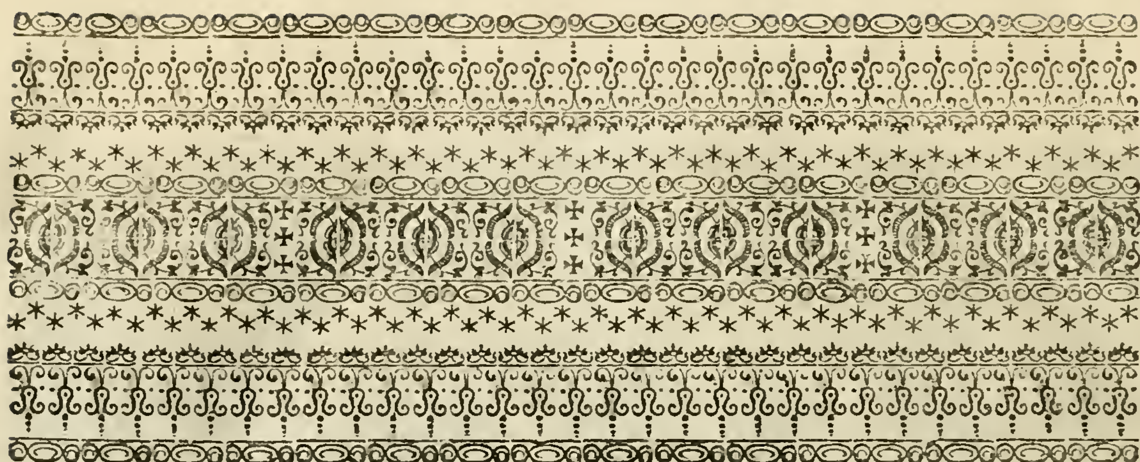

Cribit Rodiginus lib. 18. c. 9. *Ficum arborem fulgure non afflari; idq́, ut ipſe philoſophatur, ob ligni amaritiem, fulguri adverſam; aut potiùs ob exilitatem plantæ, quæ impetum vibrati ignis vel fugit, vel frangit.*

Id quoq́ de Virgine noſtra verum eſt. Eramus omnes filij iræ, *inquit Apoſtolus. Audis fulmen? ſed excipe illam & ſolam; quæ, cùm iam Mater deſtinata eſſet, amorem non iram merebatur. Quem enim amaret DEVS, ſi non Matrem? & ſi amavit, non ergo filia iræ, ſed dilectionis. Ficum amarities tuetur, gratia Matrem. Nihil fulguri & ficui; nihil iræ & Matri.*

Tutela ferenti

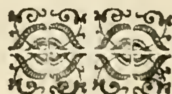

Ramus Corallinus.

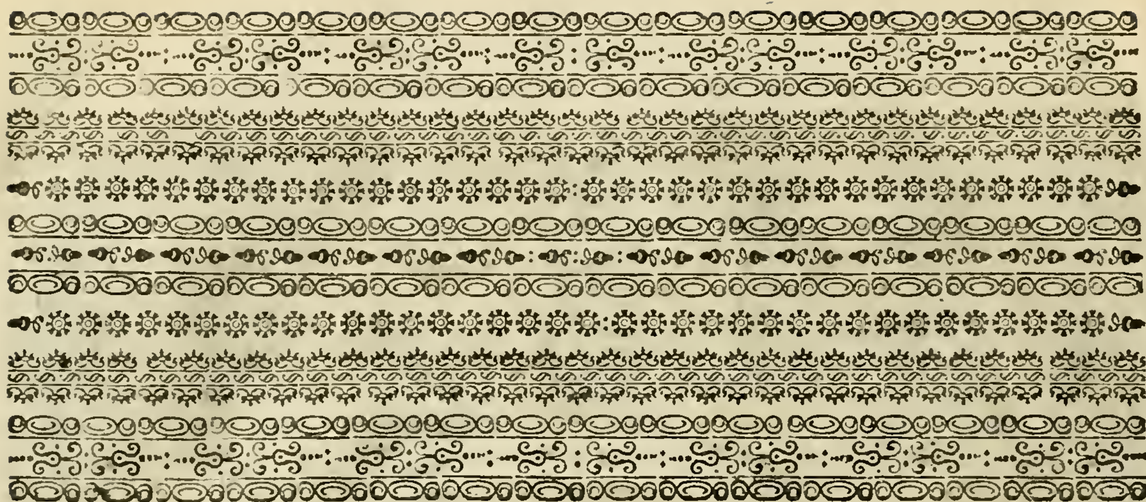
Lemma.

Tutela ferenti.

Orallium in mari viridis, mollisq; alga est: eductum purpurascit continuò, & in gemmam duratur. Vtq; Plinius scribit: Ignibus repugnat, morboque caduco. *Sicut ergo idem Corallio momentum & prodire & esse gemmam; ita idem Virgini momentum fuit, & concipi & esse sanctam. Nullus quoq; morbus peior, magisq; caducus peccato, quo non humana tantùm, sed Angelica quoq; natura collisa est, lacrymante Propheta:* quomodo cecidisti Lucifer? *cecidit de Cælo Lucifer, cecidit de paradiso Adam; uterq; peccato. Quid peius de hoc morbo, & de hoc casu dici potest? soli corallio non nocuit, quod, ut audisti, casui repugnat. Virgo corallium est, nunquam casui obnoxia. De hac Ioannes:* Stabat, inquit, Mater juxta Crucem. *Si ergo quæras: Quid in hoc mundo fecerit Virgo? stetit. Quid in ortu? stetit. Quid in conceptu? stetit. Verbo, stabat una, toto orbe cadente. Quid ergo miraris, corallium vocari? Tu dicis: Quid interest, si uno tantùm momento Virginem dicamus peccatricem? tantus motus pro momento, tanta pugna pro puncto? At ego tanti referre hoc momentum contendo; quantùm corallij vel brevissimè cecidisse: idem est illi labi & frangi. Et idem Virgini vel semel peccâsse, & semper, quæ Deum pareret, indignam fuisse. Quid Luciferum perdidit, nisi momentum? ego de momento pro Virgine; tu de momento contra Virginem certas. Si ergo de momento lis est, vincat potiùs pro Virgine, quàm contra Virginem momentum.*

Candore peremptus.

Basiliscus ante speculum extinctus.

Lemma.

Candore peremptus.

Asiliscus in arenis Africæ natus necat frutices, exurit herbas, sternit halitu aves, rumpit Saxa, hominem visu extinguit: & tamen, quis crederet? tali Monstro nullum præsentius remedium, quàm oppositum ex adverso speculum; sic enim conficitur, veneno in bestiam repercusso. Narrantq; Ludovicus Vives & Maiolus, qui Basiliscum aggredi parant, speculis ex tersissima crystallo armari.

Quod Basilisco est speculum, hoc peccato est Virgo. Si naturam Virginis spectes, vitrum est; labi, frangiq; potest. Si gratiam, hoc est candorem, fulgorémque attendis, quem non sibi, sed artifici debet, omni peccato superior. Sicut ergo omnia Basiliscus vincit, excepto speculo, ita omnes peccatum infecit, exceptâ Virgine. Regnavit peccatum ab Adam, *inquit Apostolus. O Imperium Draconis! Habent Imperia fines ac terminos suos. Persicum Tygri; Indicum Gange; Turcicum Istro; Gallicum Rheno finitur. Sed quoúsque Basilisci imperium? úsque ad speculum. Quoúsque regnum peccati? úsque ad Mariam. Quo teste? Augustino:* Cùm de peccatis agitur, nullam prorsus de Beatissima Virgine fieri volo quæstionem. *Augustinus ne quæri, ne cogitari quidem, de Virginis peccato vult; & tu decernis & damnas. Mihi crede, sicut nihil Basilisco in speculum, ita nihil peccato in Virginem licuit.*

✠ ✠ ✠

Prævenit hoſtem.

Delphinus Crocodili Victor.

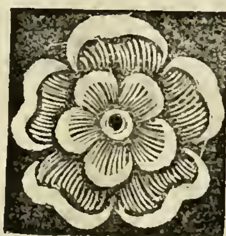
Lemma.

Prævenit hoſtem.

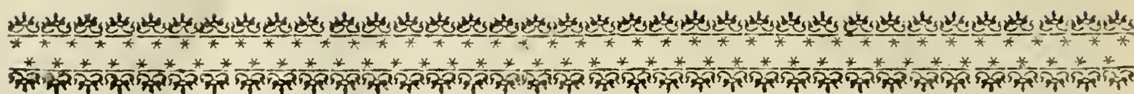
Nter alia Delphini miranda etiam illud narratur, implacabilem eſſe Crocodili hoſtem, quem Mare ingredi parantem ad Nili oſtia præveniat, ſubeatq́; ac dorſi mucrone in ventrem defixo, priùs conficit, quàm invehi pelagus poſſit. Vide Senecam lib. 4. Quæſt. Natural. &c.

Sicut ergo victor Crocodili Delphinus, ita victrix peccati MARIA. Neq́, ut alij Sanctorum, iam animam ingreſſum expugnavit, ſed obtinuit, ne ingrederetur.

Sola ſtetit.

Pinus ventis invicta.

Lemma.

Sola ſtetit.

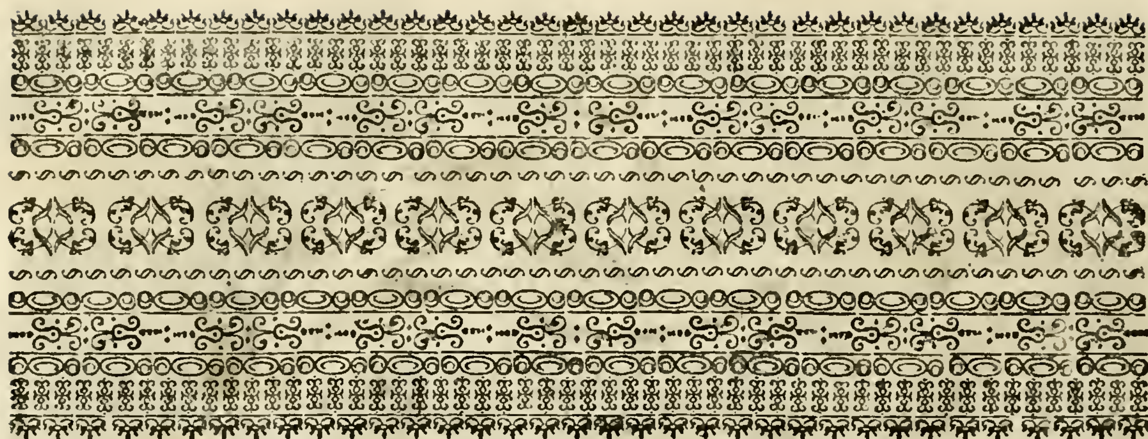
ùm reliquæ arborum ventis concuſtæ poma, frondesq́; amittant, ſola Pinus reſiſtit, vincítque turbinem, immoto nec labente fructu.

Sic turbo peccati, quo totum genus humanum abreptum eſt, ſoli Virgini nocere, eámque deijcere haud potuit. Stetit ſola, toto orbe cadente.

Vere venit.

Ciconia vernante ſolo.

Lemma.

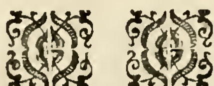
Vere venit.

Vo ſunt in Ciconia, quæ Virginis noſtræ conceptum adumbrant. Primò *perpetua cum ſerpente pugna & victoria. Deinde quòd non hyeme in orbem noſtrum tranſeat, ſed vernante, ac florente iam ſolo.*

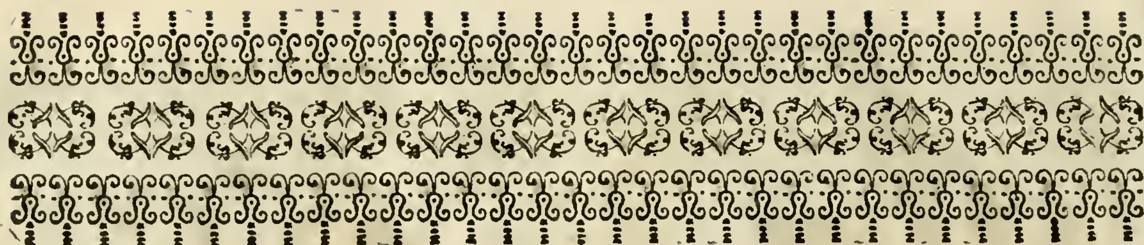
Quem hominem primo ſuo in mundum ingreſſu non frigus, non hyems excepit, hoc eſt, peccatum? Si enim obliqui Soles, breveſq; dies hyemem faciunt, ergo tunc maxima hyems fuerit, quando anima corpus inijt, nullo penitùs Sole, nulloq; die, hoc eſt; nulla gratiæ luce. Sola Virgo vere in mundum venit; hoc eſt, florum & gratiarum plena. Surge inquit amica mea & veni, quia hyems tranſijt. *Quando ſurrexit, quando venit, niſi quando ex nihilo creata eſt, ubi velut in deſerto iacebat? Si quæras, quo tempore venerit?* hyems, *inquit*, tranſijt: *non eſt hyems, ubi Ciconia; non eſt culpa, ubi MARIA:* tranſijt, tranſijt. *Si* Amica, *non ergo peccatrix; nihil enim amanti & frigori. Quid verò de bello huius Virginis cum ſerpente dicam? Iam de illa recenti adhuc & inchoante mundo prædictum fuerat:* Ponam inimicitias inter te & mulierem, & ipſa conteret caput tuum. *Vides pugnantem cum ſerpente mulierem; ſed quo eventu?* ipſa contere caput tuum; *caput ſerpentis, primum eſt peccatum. Hoc omnes percuſſit, Virgine exceptâ, quæ conterendo capiti deſtinabatur non vincenda, ſed victrix.*

Quid mihi dicis peccatricem? non eſt Ciconiæ à ſerpente vorari; nec Mariæ à peccato lædi.

H

Iris.

Lemma.

Solis opus.

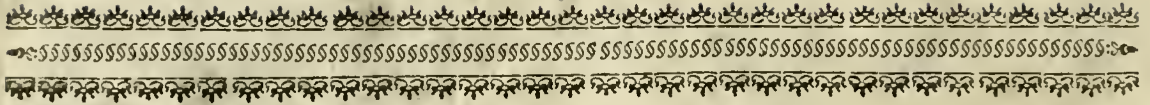

Oc inter nubem & Iridem intereſt, quòd licet utraq; ex terræ vaporibus, una tamen lucis expers & opaca ſit, altera radijs, & coloribus plena. Cùm hominem concipi vides, nubem conſidera peccato nigram, luciſq; ac gratiæ nudam. Cùm Virginem conceptam audis, Iridem puta, quæ ſine Sole eſſe non potuit. Quàm ergo pingi in aëre non poteſt Iris ſine Sole & luce; tam non decuit, concipi in utero Virginem ſine gratia & DEO. Quando tu mihi Iridem ſine luce oſtenderis, tunc ego ſine gratia conceptam Virginem credam: illud tu dicere, ego hoc ſentire non poſſum.

Nec · ardet .

Ebenus.

Lemma.

Nec ardet.

Vltæ in hac planta dotes, quòd in India tantùm (pulcherrimâ optimâq; Orbis parte) proveniat; quòd tanti pretij Romæ habita, ut eam Pompeius Magnus in triumpho Mitridathico ostenderit; quòd nigri splendoris, ac sine arte protinus iucundi; præsertim verò, quòd incendi eam Fabius negat, uritur tamen odore jucundo. *Vide Plin. lib.* 12. *cap.* 4. *Quid ergo miramur, non violatam Virginem peccato, quando Ebenus non absumitur flamma? An, qui potuit præservare lignum ne igni arderet, non potuit custodire Matrem, ne peccato periret? An potuit quidem, sed noluit? At non est filij posse iuvare Matrem, nec velle.*

Non mergitur uni.

Thule Insula Oceano circumdata sole in cancrum profecto.

Lemma.

Non mergitur uni.

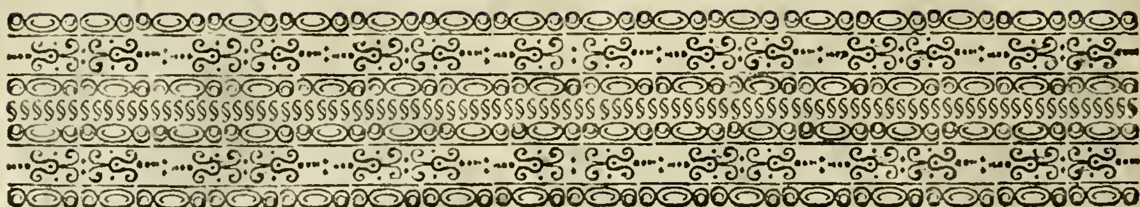
E Thule Insula Plinius: In hac nullæ noctes, Sole Cancrum obtinente.

Animam Deiparæ Virginis meritò Insulæ comparaveris, mari gratiarum circumdatæ, terrenisq; cupiditatibus procul. In hac sola nullæ noctes peccati. Quòd si causam tanti privilegij quæras, illa fuit, Sole Cancrum tenente. *Decreverat Deus in sinu Virginis humanam naturam induere, sicq; motu quodam retrogrado Solem, cùm Cancrum ingreditur, imitari. Id ipsum Ezechiæ Regi iam olim, & in portento ostensum, sole in Horologio umbratili decem retrò lineis circumacto; quo significabatur, Deum, ut Genus humanum superbiâ collisum humilitate redimeret, infra novem Angelorum Choros, infraq; humanam ipsam naturam velut decem lineas descensurum, futurumq; ut Isaias præviderat,* novissimum virorum. *Quod ergo Soli est signum Cancri, hoc DEO est Incarnatio. Atque ut Insulam Thulen nullæ tenebræ involvunt, Sole illud signum invecto; ita Virginem non decuit peccato inumbrari, DEO eius sinum ingressuro. Incarnatio ergo Dei causa fuit, ne illius Mater peccato tangeretur, sicq; magis illa, quàm reliqui hominum redempta est, cùm ut medicina, ita Redemptio maior meliorq; sit, quæ prævenit, quàm quæ sequitur morbum. Totam ergo innocentiam suam Incarnationi velut Solstitio debet.*

Incorrupta viret.

Cupressus.

Lemma.

Incorrupta viret.

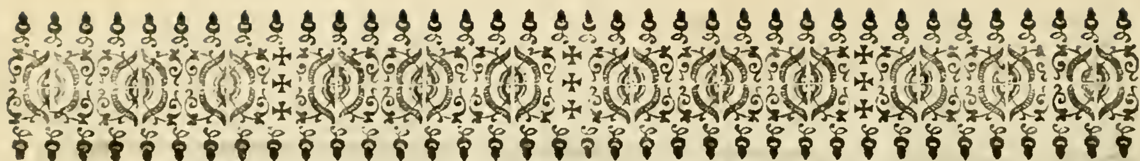

Vlta in una Cupresso immaculatæ Virginis Symbola : Quòd Cupressus etiam hyeme vireat : quòd non cariem, non tineas, aut vermes patiatur : quòd incorrupti decoris, & ideo ad Iunonis statuam, Templumq; Ephesinum electa : quòd non aquam non fimum, non putationes, nec alia arborum remedia admittat. Audi Plinium lib.16. Cariem, vetustatemque non sentit Cupressus, claroque argumento in Templo Ephesiæ Dianæ, quod tota Asia exstruente quadringentis annis factum est : hujus valuæ ex Cupresso, & jam quadringentis propè annis durat materia novæ similis. Aquam aspernatur & fimum, amputationemque & omnia aliarum arborum remedia odit.

G. Ehing: f.

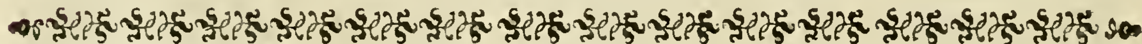

Serenus innubisque Solis ortus.

Lemma.

Sine nubibus ortus.

SI Solis naturam consideres, semper serenus est; nam quòd plerumq; orientem nubes involvant, non istæ Solem, quo maximè distant, sed aërem inumbrant, probibentq; videri. Quòd aliqui in Virgine conceptâ culpam, hoc est, nubem in sole suspicentur, error est oculi, non sideris. Videt Ioannes in Pathmo Apocalyptico Mulierem amictam Sole, & stellæ in capite, ac luna sub pedibus ejus. *Cernis in hac Muliere omnia lucis & radijs plena, Sole paludamentum, stellis coronam, Lunâ cothurnos præbente. Vbi nubes? Ioannes non vidit. Tu ergo acutior, perspicacior Ioanne, ut videas, quod ille non vidit? Ille dicit* amictam Sole, *tu dicis velatam nube: cui tutiùs credam, Apostolo an tibi? Aquilæ, an noctuæ? sententiam ferte.*

Laus DEO

Et

Immaculatæ Virgini

MARIÆ.

FINIS.

)(^{2},):(^{2}, A–Z^2, Aa–Gg^2, Aa–Hh^6
[8], 119, [1] pp.; 47 ff.
One large folding allegorical plate and
46 full-page engraved [illegible]
within elaborate ornamental [illegible].

XX, 15

Special 91-B
9470

THE GETTY CENTER
LIBRARY

